

BENCÉS DIÁKSZÖVETSÉG

BDSZ ALMANACH 2002

ALMANACH 2002

PANNONHALMA – BUDAPEST

BENCÉS DIÁKSZÖVETSÉG
ALMANACH
2002

BENCÉS DIÁKSZÖVETSÉG

ALMANACH

2002

PANNONHALMA – BUDAPEST
2002

Szerkesztőbizottság

Deli Gergely (Ph 98)

Feiszt György (Gy 68)

Dr. Könyves Tóth Kálmán (Ph 47)
(olvasó- és technikai szerkesztő)

Krámi Péter (Gy 82)

Dr. Scherer Norbert (Bp 48)
(főszerkesztő)

Szikora József (Ph 67)

Kiadja a Bencés Diákszövetség
Felelős kiadó a szövetség elnöke
ISSN: 1218-8646
Nyomta a Komp Nyomda, Solymár; tel.: 26/361-557

Tartalom

Docete – <i>Faber Miklós</i> , a BDSZ elnöke	7
A rendet visszaállító királyi okiratról	8
Szervezeti életünk	
Beszámoló a BDSZ küldöttgyűléséről	13
A Bencés Diákszövetség területi szervezeteinek beszámolója	
Bevezető – <i>Szalai Béla</i> , a BDSZ főtitkára	16
Budapesti szervezet – <i>Ember Károly</i>	16
Debreceni szervezet – <i>Dr. Surányi Béla</i>	19
Délkelet-magyarországi szervezet – <i>Rákos Gyula</i>	19
Egri (Heves megyei) szervezet – <i>Dr. Hanis Béla</i>	21
Északkelet-magyarországi szervezet – <i>Dr. Sója Szabolcs</i>	22
Fővároskörnyéki szervezet – <i>Kovács Dezső</i>	24
Bencés Diákok Győri Egyesülete – <i>Dr. Tamasits Ernő, Dr. Németh Ferenc, Balogh Gyula</i>	26
Keszthely-zalai szervezet – <i>Benkő Zoltán</i>	29
Komárom–Esztergom megyei szervezet – <i>Domnanovich Tamás</i>	30
Kőszegi szervezet – <i>Dr. Szerdahelyi Endre</i>	31
Nyíregyházi szervezet – <i>Gondos Lajos</i>	32
Bencés Diákok Pécsi Egyesülete	34
Piliscsabai szervezet – <i>Csíky Gábor</i>	34
Somogy megyei szervezet – <i>Dr. Benkő András</i>	36
Soproni szervezet – <i>Dr. Varga József</i>	37
Székesfehérvári szervezet	42
Szentendrei szervezet – <i>Dr. Kovács Attila</i>	42
Szombathelyi szervezet – <i>Harangozó Bertalan</i>	44
Tolna megyei szervezet – <i>Endrődi István</i>	46
Váci szervezet – <i>Laczus Géza</i>	47
Bencés Diákok Veszprém megyei Egyesülete – <i>Bischof Péter</i>	48
Hűvösvölgyi dokumentációs szervezet	50
A 2001.10.31-i költségvetési beszámoló – <i>Horányi Márton</i>	51
Eszmélődés a Bencés Diákszövetség elnöksége 2001–2003 évi munkatervének	
előkészítéskor – <i>Szalai Béla</i>	52
A soproni „Szent Benedek” Idősek Háza – <i>Filep Gyula</i>	58
Egyetemistáink	
Ami van, és ami nincs – <i>Kozma András</i>	60
A Medium Pro Educatione Alapítvány – <i>Az Alapítvány kuratóriuma</i>	61
Credo – <i>Az Alapítvány kuratóriuma</i>	64
In memoriam	
In memoriam <i>Várszeghi György</i> (Bp 34) – <i>Hajdú József</i>	67
Terplán Zénó (1921 – Gy 39 – 2002) – <i>Dr. Kovács Ferenc</i>	68
Aranymiatyánk – <i>Csángómagyar népének</i>	70

Felejtethetlen tanáraink

Szelíd, szigorú angyal Vályi Hugó OSB (1908 – 1987) – <i>Szentmihályi Szabó Péter</i>	73
Pannonhalmán – <i>Sajó Sándor</i> költeménye	74
Tálos Zoltán	75

Emlékezések

Kelemen Krizosztom (Hahót, 1884 – Pittsburg, 1950)	
Köszöntő – <i>Siska Gábor</i>	79
Az egykorú és jelenkori sajtó, valamint szemtanúk Kelemen Krizosztomról	81
„Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom?” – <i>Dr. Könyves Tóth Kálmán</i>	84
„Nyugtalan a mi szívünk, Uram...” – <i>Dr. Könyves Tóth Kálmán</i>	88
Cserkészéletem – <i>Dr. Károly István</i>	92

Jeles diáktársaink – „ők és róluk”

Dr. Csizmadia Andorra (Gy 28) emlékeztek – <i>N. M.</i>	97
Magyar verbiták missziója a Fülöp-szigeteken – <i>Halász Lajos SVD</i>	98
Teodóz atya (Ph 47)	
Laudatio a Széchenyi Társaság díja elnyerésekor – <i>Horváth Ciprián OSB</i>	104
„Tegnap még tudtak” – A csángók és Teodóz atya – <i>Dr. Cs. Varga István</i>	105
Hitből kövezett utak – <i>Lilik Ferencné</i>	107
Korzenszky Richárd OSB (Ph 59) hatvanéves	
Kedves Richárd Atya! – <i>Dr. Várszegi Asztrik OSB</i> főpát	111
Fényképképzés – <i>Mádl Ferencné</i>	112
Korzenszky Richárdnak, a magyar nyelv és irodalom tanárának – <i>Novák Árpád</i>	113
Miért nem „szól” Németh László? – <i>Dr. Korzenszky Richárd OSB</i>	116
Pilinszky János: Ama kései – Németh Lászlóra emlékezve – <i>Dr. Cs. Varga István</i>	119
Alsóöri plébánia – <i>Dr. Galambos Iréneusz OSB</i>	127
Szent István végrendelete – <i>Dr. Nedeczky György</i> verse	130
A Szent Benedek-keresztes érme – <i>Dr. Sólymos Szilveszter OSB</i>	131
Dr. Márfi Gyula (Ph 62) érsek önmagáról – Lejegyezte <i>Szerdahelyi Csongor</i>	134
Dr. Maróth Miklós (Ph 61) az iszlámról – <i>Sz. J.</i>	137
Gitárral, dallal szolgáljuk az Urat: Horváth Zoltán (Ph 88) – <i>Lőrincz Sándor</i>	140
Figyeld a jelet, hogy megismerd a lényegét! – <i>Szikora József</i>	142
A katekizmus története – <i>Szikora József, Barsi Balázs OFM</i>	145
Rendezetlen gondolatok és kérdések a hittanításról – <i>Dr. Andrásfalvy Bertalan</i>	148
Lenkei Tibor (Bp 37) diáktársunk levele	150
A Beszélgetőkönnyvecskét lapozva... – <i>Dr. Harsányi László</i>	153

A Bencés Diákszövetség

A Bencés Diákszövetség elnöksége	161
Tiszteletbeli tagságunk	162
A BDSZ tagsága	163
A BDSZ halottai	191

Docete...

Most 200 évvel ezelőtt, 1802. március 12-én kelteződött a Pannonhalmi Szent Benedek Rendnek oktatási megbízatást adó uralkodói irat. Jeles bencés ünnep volt: Nagy Szent Gergely emléknapja. Azé a bencés pápáé, akinek elévülhetetlen érdeme liturgiánk megszervezése, akinek nevét viseli a *gregorián*, és akinek köszönhetjük mindazt, amit adatszerűen tudunk a Szent Rendalapító életéről.

A királyi rendelet a magyar bencéseknek tíz iskolát szánt. Ebből nyolc hamarosan létrejött, de a szabadságharc bukása után kettő (Pozsony és Nagyszombat) megszűnt. A többi hat (Sopron, Kőszeg, Pápa, Győr, Komárom, Észtergom) virágzóan működött a XIX., majd a XX. században. Az utóbbi során gyarapodtak három új alapítással: Budapesten (1923), Pannonhalmán (1939) és Csepelen (1945). Létüket az ateista, egyházüldöző diktatúra 1948-ban nem tűrte tovább.

Ami azóta ment végbe, már nem történelem, hanem nagyon sokunknak a saját élete, amelyről közvetlen emlékeink vannak. Az üldözés évtizedei sorainkat megritkították. A Rend személyi állománya alig harmadára csökkent, iskoláinknak csak töredéke működik, bennük jelentős számban világi tanárok oktatnak.

Így léptünk be a XXI. századba, amelynek fő kérdése: hogyan tovább? *Mit tehetünk, és mit nem?* Az utóbbira a könnyebb választ adni: *nem adhatjuk föl*, voltak az elmúlt századokban a jelenleginél is nehezebb, kilátástalanabbnak látszó helyzetek. Amit pedig lehet és kell tennünk: *az imádság*. Két irányban: *hálát kell adnunk* a 200 esztendőért – de az azt megelőző 800 évért is –, hiszen „él magyar, áll Buda még”, és él Pannonhalma. És ne fukarkodjunk konokul *kérő könyörgéseket* küldeni az Egek Urához: támasszon új hivatásokat, adjon új segédcsoportokat, mert az aratnivaló sok, a munkáskéz pedig egyre kevesebb.

Az elmúlt évezredben hazánk és a magyar Bencés Rend között teljes lelki-szellemi együttélés, összefonódás alakult ki. Amikor országunk bajban volt, akkor a Rend is csak vegetált, amikor viszont szerencsecsillagunk kedvezőbb korbá érkezett, vele együtt fejlődött a Rend is. És ez okot ad a derűlátásra. Ha a *Németh László* megfogalmazta „emelkedő nemzet” a *Kölcsey* megálmodta „víg esztendőbe” lép, akkor bizton várhatjuk az új bencés virágkort is.

Annál is inkább remélhetjük, mert nem gyökértelenül kellene bekövetkeznie. Pannonhalma él, és 1000 esztendő megszentelt hagyományával tudja a XX. századi megnyesés után a XXI. századi újraszülést a másfélezer évesen is időszerű benedeki regula táptalaját nyújtani. Így volt ez 1802-ben is. Akkor sem gyökértelenül indult el az újjászületés. Akkor 800 év megszentelt hagyományára lehetett visszatekinteni. De volt mire visszatekinteni. Igaz, hogy Szent Benedek atyánk nem a piaristákéhoz hasonló úgynevezett „tanító rendet” alapított, „csupán” olyan szerzetesi közösséget, amely *imádkozik és dolgozik*. De ezt a közösséget úgy gondolta el, hogy az „az Úr szolgálatának *iskolája*” (!!) legyen.

A tanítás a benedeki ima és munka egymást kiegészítő követelményébe nagyon is belefér. A tanítás ugyanis annyira kemény munka, hogy az ókorban rabszolgák végezték. Mai napig is „Isten rabjai” művelik a legmagasabb szinten. Mert amit a rómaiak még úgy fogtak föl, hogy „akit az istenek gyűlölnek, azt

pedagógussá teszik”, azt a nehéz munkát a keresztény szeretet megszentelte. De azért kemény munka maradt, amely áldozatot követel mindkét részről. Méltán inti Szent Benedek atyánk minden idők minden tanítványát, hogy „figyelemmel hallgassa a Mester *tanítását*”.

A Rendalapító magyar házanépe minden tagja számára Pannonhalma jelenti a családi otthont, a szellemi szülőházat. Bármely égtáj felől közelítünk is a Szent Hegy felé, és a távolból fokozatosan kibontakozik a Pannon tájból a főmonostor jellegzetes – és számunkra oly becses – sziluettje, jólesően dobban meg a szívünk: hazaértünk.

A torony impozáns mozaikján az alapító levél aláírójának, Szent Istvánnak a *pasztorációt*, nyolc évszázaddal később pedig I. Ferenc királynak az *oktatást* a Rendre bízó alakjai láthatók. Nekünk bencés diákoknak az utóbbit kifejező *docete* felhívás különösen is kedves, hiszen ennek következtében váltunk a bencés család tagjaivá. Jogilag csak „kültagjaivá”, hiszen nem vagyunk beöltözött rendtagok, valójában azonban érzelmeinkben, ragaszkodásunkban, élethosszig tartó elkötelezettségünkben, odatartozásunk folyamatos vállalásával és megvalósításával nagyon is „beltagokká” asszimilálódva.

Faber Miklós (Bp 48)
a Bencés Diákszövetség elnöke

A rendet visszaállító királyi okiratról *

„Mi, II. Ferenc (...), jelen levelünkkel emlékeztetül adjuk, tudatván mindenkivel, akiket illet, hogy atyai gondunknak és szorgoskodásunknak megfelelően, amelylyel az istentisztelet előmozdításáról, az ifjúság helyes neveléséről és oktatásáról kegyesen gondoskodni akarunk, kegyesen elhatároztuk, hogy a bencések Rendjét (amelytől semmit nem akarunk azokból elvenni, amiket első királyunk, Szent István bőkezűsége érdemeikért neki adományozott) a mi igen kedves Magyarországonkban visszaállítjuk, s ezen okból fő- és fiókapátságainak, valamint az azelőtt valóságosan megvolt fölszerelt fekvőségeinek birtokába – mindazon joggal és kiváltsággal, amelyek eltörlése idején 1786-ban az övéi voltak, tehát elvitt tőkepénzeibe is, az időközben eladott vagyon, könyvek, egyházi fölszerelések árával és okleveleivel együtt – visszahelyezzük a következő kötelezettségekkel*:

A főapát, mint aki a királyság kezdetétől fogva, mielőtt még egyetlen más püspökség lett volna az országban, a maga birtokain püspöki joghatóságot gyakorol, az alapítványi birtokain levő plébániákat és helyi káplánságokat az úgynevezett vállalásalap megterhelése nélkül alkalmas lelkipászorokkal tartozik ellátni. (...)

A rend köteles kilenc gimnáziumot – a nagyszombati, pozsonyi, soproni, kőszegi, győri, komáromi, esztergomi, székesfehérvári, pécsi gimnáziumokat –, valamint a pápai grammatikai osztályokat a fő- és a fiókapátságok jövedelméből

* Mivel a javak „megfogyatkoztak”, ma már kötelezettségeket sem jelenthetnek..., nem is beszélve Trianonról, államosításról stb. – (A szerk.)

alkalmas tanárokkal a tantervnek megfelelő módon úgy ellátni, hogy azok szolgálatából a hívő nép is – különösen Sopronban – lelki hasznot meríthessen. (...)

A főapát köteles fokozottan annyi szeretetet tartani, hogy ők a gimnáziumokban az ifjúságot a megszabott tanterv szerint oktathassák. A fegyelem nagyobb megőrzésére minden gimnáziumos helyen házat és templomot kapnak, hogy ezekben a szabályozott élet természete szerint szerzetesi előljáróság alatt rendjük szabályainak megfelelően éljenek. (...) A tanárokat, valamint a helyi igazgatókat a bencésekre bízott gimnáziumokban a főapát szerzetesei közül szabad tetszése szerint változtathatja és alkalmazhatja, és nem is lesz a főigazgatóknak ezen gimnáziumokra semmi más befolyásuk sem, mint a mérsékelt felügyelet, vajon megfelel-e a tanítás a megszabott tantervnek. Minthogy pedig az ifjúság tudományos nevelése lesz ezentúl a szerzetesek fő kötelessége, ezért a főapátnak oly módon kell a szerzeteseket neveltetni és taníttatni, hogy ezen céljuknak megfeleljenek. (...)

Amint a főapátot már kegyelmesen kineveztük és kegyelmes adománylevéllel is elláttattuk, úgy a jövődő főapátok kinevezését is fönntartjuk magunknak s a mi utódainknak, Magyarország törvényes királyainak azzal a szabályozással, hogy a pannonhalmi konvent megelőzően alázatos könyörgéssel három jelöltet terjeszthet királyi fölségünk elé. Tihanyba, Bakonybélbe és Dömölkre a főapátokat a jövőben – midőn a körülmények az ilyenek kinevezését javasolják, tanácskozáva azonban előzőleg mindig a konventtagokkal – a főapát nevezi ki és terjeszti királyi megerősítésünk alá, és csak ennek megnyerésével lesz a javadalom elfoglalható, különben pedig nem. (...)"

Szervezeti életünk

Beszámoló a BDSZ küldöttgyűléséről

Tisztújító küldöttgyűlést tartott a BDSZ 2001. november 24-én a budapesti Szent Benedek Általános Iskola és Gimnázium dísztermében. A mandátummal rendelkező küldöttek száma 52 fő, akik közül 39 fő (75%) vett részt a küldöttgyűlésen és a szavazásokban, így a küldöttgyűlés határozatképes volt. Sajnos, a Bencés Diákok Pécsi Egyesülete nem jelölte meg küldötteit, így az ő 3 mandátumuk jelenleg betöltetlen, a székesfehérvári, szentendrei és piliscsabai területi szervezetek küldöttei pedig nem jelentek meg az eseményen. A gyűlést *Faber Miklós*, a BDSZ elnöke nyitotta meg, majd levezető elnökként *Cirill atya* rendi alelnök tevékenykedett.

1. A napirend megszavazása után az elnökség beszámolója során elsőként *Faber Miklós* beszélt a BDSZ legutóbbi négy évéről. Mondanivalóját a hármas jelszó – *Vivat, crescat, floreat: azaz Éljen, növekedjék, virágozzék* – köré csoportosítva számolt be szövetségünk sokrétű tevékenységéről.

Az elnök beszámolóját *Szalai Béla* főtitkár kiegészítője követte. Ő tisztéből következően az elnökség négy évvel ezelőtt vállalt feladatainak teljesítését tartotta szem előtt, s mivel előtte a pozitívumokról hallhattunk, ő inkább a negatívumokról villantott fel őszinte képet. Nem sikerült például rendezni a kétoldalú együttműködés gyakorlati problémáit az önálló jogi személyként működő *Bencés Diákok Pécsi Egyesületével*. – Az elnökség beszámolóját *dr. Németh Szilárd* ügyvezető elnök szavai tették teljessé.

2. A számvizsgáló bizottság beszámolóját *dr. Muzsay Géza*, bizottsági elnök, valamint *Horányi Márton*, a bizottság tagja terjesztette elő. Elmondták és vetített grafikonokkal be is mutatták, hogy gazdasági helyzetünk az utolsó négy év folyamán stabilizálódott. Rendeződött a tagdíjfizetések lemaradásának gondja, sikerült lelkes szponzorokra akadnunk, az állami támogatásokkal is rendszeresen számolhattunk. Biztonsági tartalékunk megfelelő mértékűre növekedett. A jövőt tekintve azonban a támogatások – főleg, ami az államiakat illeti – terén radikális csökkenésre kell számítanunk, ezért stabilitásunk megtartása érdekében komolyan fel kell vetnünk az egyéni tagdíj összegének megemelését. (A költségvetési beszámolót az 51. lapon közöljük.)

3. A beszámolókat a küldöttgyűlés egyhangú határozattal elfogadta, utána az elnök bejelentette, hogy az elnökség mandátuma lejárt, majd a jelölő bizottság elnöke, *dr. Szelestei Tamás* ismertette a tisztségre jelöltek listáját s a szavazás mikéntjét. További személyeket a küldöttek nem jelöltek, így a szavazást meg lehetett ejteni.

4. A megválasztott tisztségviselők Almanachunk 161. oldalán találhatóak. Az elnökség a BDSZ tagjai közül meghatározott feladatok folyamatos ellátására további tagokat kooptálhat. Ez alkalommal, rendkívüli módon, a Küldöttgyűlésen kooptálta az új elnökség *dr. Eszes Istvánt* (Ph 70) az internetes megjelenés gondozására.

5. Az új elnökség bemutatkozása után az Alapszabály módosítására tértünk át. A módosítási javaslatot, amelyet írásban is kézbe kaptak a küldöttek, szóban dr. Németh Szilárd ügyvezető elnök terjesztette elő. A javaslatokat a küldöttgyűlés elfogadta. Ezek többnyire jogi pontosítások voltak, de egy jelentős módosítással és egy kiemelt jelentőségű kiegészítéssel is változott az Alapszabályunk (lásd a BENCÉS DIÁKSZÖVETSÉG HÍRLEVELE 2001. decemberi számában).

A küldöttek egyhangúlag helyesnek ítélték, ha a tagdíj fizetése alóli automatikus mentességek körét szűkítjük. Ez azt jelenti, hogy a jövőben a diákoknak – kivéve a bencés intézményben tanulókat – és a sorkatonáknak is a 75 évnél fiatalabb nyugdíjasokra megállapított tagdíjat kell fizetniük. Erre az intézkedésre hangsúlyozottan nem a bevételek növelése érdekében került sor, hanem azért, hogy fiatalabb társainkban ennek a jelképes összegnek évenkénti rendszeres megfizetése is tudatosítsa és mélyítse a BDSZ-hez való tartozást.

Ugyanezt az összetartozást hangsúlyozták a küldöttek az Alapszabály 15. §-ának kiegészítésére tett javaslat vitájában. Ez a kiegészítés intézkedik arról, hogy „A Szövetség nehéz sorsú tagjai és családjaik anyagi megsegítésére a Szövetség tartalékolt pénzeszközeiből a Küldöttgyűlés által meghatározott mértékű, elkülönítetten kezelt pénzügyi alapot hoz létre”. Ez az alap, amelynek jövőbeni forrása a tagdíjbevételek legalább 20%-a, valamint az alap céljaira közvetlenül befizetett adományok, 500 eFt-tal jött létre. Az alap működésének szabályzatát az elnökség állapítja meg, működéséről az ügyvezető elnökség évente tájékoztatást ad a pannonhalmi baráti találkozón, és beszámol a küldöttgyűlésnek.

6. Az alapszabály-módosítást követően a BDSZ tagdíjának mértékéről döntöttek a küldöttek. Négy éve volt az utolsó tagdíjemelés, ami részben a tagság hihetetlenül megnövekedett fizetési fegyelmének is köszönhető, hiszen 1997-től a korábbi években felhalmozott másfél milliós „tartozást” mára gyakorlatilag befizették a tagok. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy egyénileg ne lennének kisebb-nagyobb elmaradások, de mások nagyvonalú túlfizetése miatt a BDSZ egyenlege ma már pozitív. Az elnökség az aktív dolgozóknál évi 2000 Ft-os tagdíjra tett javaslatot azzal, hogy a nyugdíjasok – és ezentúl a diákok és a sorkatonák – tagdíja változatlan maradjon.

A küldöttek közül többen kifejtették, hogy a tagdíjnak olyan mértékűnek kell lenni, amely biztonságos fedezetet nyújt a BDSZ céljainak megvalósítására akkor is, ha külső anyagi segítség netán nem érkezik. Ennek megfelelően többen javasolták, hogy az előterjesztettnél magasabb összegben állapítsák meg a jövő évi tagdíjat, különös tekintettel arra, hogy annak legalább 20%-a a segélyezésre létrehozott elkülönített alap bevétele lesz.

A Küldöttgyűlés végül úgy határozott, hogy az évi tagdíj csak aktív kereső tagjainkra nézve módosul évi 2500 Ft/fő összegre, míg a 75 évesnél fiatalabb nyugdíjasok – valamint most már a diákok és sorkatonák tagdíja – 300 Ft/fő/év. Továbbra is tagdíjmentesek azok a tagjaink is, akik ugyan nem esnek az automatikusan mentesülők körébe, de anyagi vagy személyi problémáikra hivatkozva

az elnökségtől felmentést kérnek tagdíjfizetési kötelezettségük alól. Tudjuk és nagy értéként könyveljük el, hogy minden diáktársunk, aki anyagilag arra képes, rendszeresen fizeti, sőt sokszor túlfizeti a tagdíját. Isten fizesse meg!

7. A BDSZ Küldöttgyűlése utolsó napirendi pontként új kezdeményezésről hallhatott. Az elnökségi tagnak megválasztott *Abért János* (Ph 98, PPKE jogi kar 4. évf.) és két volt osztálytársa, *Horváth Gellért* (PPKE jogi kar 3. évf.) és *Kemény Gábor* (BKÁE 4. évf.) ismertették elképzelésüket egy jövőendő alapítványról, amelynek célja „*a volt bencés diákok érettségi utáni segítése és segélyezése az alapítvány rendelkezésére álló minden anyagi és természetbeni eszközzel, az alapítvány kapcsolatainak, információs hálózatának felhasználásával*”, – az ország bármely szegletében is tanulnak tovább.

A tervek szerint az alapítvány neve *Medium Pro Educatione* lenne, alapítói pedig *Csóka Gáspár* atya, a győri bencés gimnázium igazgatója és *Világhy András* (Ph 98). A gyűlésen, sajnos, nem lehetett jelen *Komáromi Zsolt* (PPKE jogi kar 4. évf.), *Deli Gergely* (ELTE jogi kar 3. évf.) és *Hauberl Gergely* (Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola), ők is részesei a kezdeményezésnek, és szintén osztálytársai Abért Jánosnak.

A küldöttgyűlés nagy örömmel fogadta a javaslatot, és támogatásáról biztosította a kezdeményezést.

8. Kiegészítésül a küldöttek megkapták a területi szervezetek beszámolóiból összeállított füzetet és *dr. Eszes István* – ez alkalommal kooptált elnökségi tag – barátunk javaslatát a BDSZ internetes honlapjának tartalmi és formai megújítására. A javaslat készítésében közreműködött *Subert Péter* (Ph 81) és *Veress Dávid* (Ph 89) diáktársunk is.

9. A hivatalos rész után a jól végzett munka örömeivel személyes beszélgetések közepette fogyasztottuk el virsliedűnket a körítéssel (üdítő, kis sör, kávé stb.) együtt.

(KTK)

Az ügyvezető elnökség 2002. március 22-iki ülésén úgy határozott, hogy a BDSZ kiadványai ügyének gondozására szerkesztőbizottságot hoz létre. Ennek tagjai – a következő diáktársainkat kérte fel (*more benedictino, seniorátrendben*):

Dr. Könyves Tóth Kálmán (Ph 47), *dr. Scherer Norbert* (Bp 48), *Szikora József* (Ph 67), *Feiszt György* (Gy 68), *Krámlí Péter* (Gy 82), *Deli Gergely* (Ph 98).

A felkértek a bizottsági tagságot elvállalták.

A szerkesztőbizottság első ülését 2002. április 10-én tartotta, ezen az ülésen *Szalai Béla* (Ph 58), a BDSZ főtitkára is részt vett. Az ülésen a főtitkár javaslatára Könyves Tóth Kálmánt megválasztották a bizottság elnökévé, majd a bizottság – az *Almanach 2002* lezárása előtt – három lényeges tartalmi kérdésben nyilvánított véleményt és tett javaslatot. – (A szerk.)

A Bencés Diákszövetség területi szervezeteinek beszámolója

1997-2001

Budapest, 2001. november 24.

Bevezető

A BDSZ elnöksége 2001. májusi, Pannonhalmán tartott elnökségi ülésén határozott arról, hogy az év végi vezetőségválasztó közgyűlés elé írásos beszámolót terjeszt a területi szervezetek négyéves működéséről. A beszámolók megírására a területi szervezetek vezetőit kértük fel. A tőlük érkezett beszámolókat – egységes formába rendezve, de szinte érdemi változtatás nélkül – adjuk most át.

A beszámolóban pontosan nyomon követhető szervezetünk mindennapi élete, az eredmények és a kudarcok egyaránt. Hála Istennek, eredmény sokkal több van. Mégis, minden eredménynél többet jelent közösségünk számára a beszámolók őszintesége, akár eredményről, akár kudarcról, fásultságról van szó. Ez az őszinteség mindnyájunknak, de elsősorban a BDSZ vezetőségének erkölcsi kötelezettséget is jelent: a leírtakat kizárólag arra használni fel, hogy szeretettel, türelemmel, folyamatos segítséggel javítsuk ki hibáinkat, úrrá legyünk a csüggedésen, ahol kell, ott találjunk a működésre megfelelőbb formákat, és találjunk a közösségért áldozatos munkával tenni akaró diáktársakat.

*Szalai Béla (Ph 58)
főtitkár*

1. Budapesti szervezet

A budapesti területi szervezet taglétszáma 730 fő. Az elmúlt évben kis létszámemelkedés volt, főként a Pannonhalmi Gimnázium diákjaiból. A nyolc volt és jelenlegi iskola mindegyike képviselve van a jelenlegi létszámban, a budapesti régi gimnázium (240 fő) és Pannonhalma (260 fő) adja a legnagyobb részt. A mai budapesti iskola részünkre a működési helyet biztosítja épületében (Bp. I.ker. Fő u. 30.), de végzett „öregdiákat” még nem bocsátott ki.

Szervezetileg a Csepeli Gimnáziumba járt diáktársaink a fővároskörnyéki szervezethez tartoznak, de őket is – mint minden Budapesten járó diáktársat – találkozóinkon szeretettel várjuk-fogadjuk. Közülük is tartottak már – igen érdekes – előadást nálunk is.

A küldöttgyűlésekre az elkövetkező négy esztendőre küldöttjeinket a Bencés Diákszövetség Hírlevelében meghirdetve a 2001. március 12-i klubdélutánon választottuk meg, 9 főt.

Az elmúlt években folytattuk azt a gyakorlatot, hogy évente 10 alkalommal (július és augusztus kivételével) a hónap második hétfőjén klubdélutánra jövünk össze. Programját a Hírlevelben előre meghirdetjük.

A budapesti területi szervezetnek eddig külön saját írásos megjelenése nem volt, nem csak költségkímélés (nagy létszáma), hanem a fővárosi koncentrált-sága miatt sem. Mi a Hírlevelben közölt információkkal igyekszünk a szükséges tájékoztatást megadni. A régebbi, nehezebb időkben – amikor a Hírlevel megjelenése akadozott – a hirdetett programokat a rendezvényeken osztott „szórolapokon” igyekeztünk publikálni. A találkozó-időpontok állandóságához (a hónap második hétfője) mindenkor ragaszkodtunk és ez jónak bizonyult.

A klubdélutánokon való részvétel változó: 30–120 fő esetenként. A klubdélutánokra az előadók kiválasztásában és felkérésében nagy segítséget nyújtott a BDSZ elnöke, Faber Miklós (Bp 48).

Két alkalommal tartottunk kiállítással összekapcsolt megemlékezést

– 1998. szeptemberében a Budapesti Gimnázium és a BDSZ alapításának 75. esztendejében,

– 1999. márciusában *Nádasi Alfonz OSB* születésének 90. évfordulóján *Szokolai Sándor*, *Cs. Varga István* (Gy 64) és *Hufnagl Katalin* előadásával.

A budapesti gimnázium hősi halottai emléktábláját 1998. októberében avattuk az iskola mai épületében hosszas adatgyűjtő-előkészítő munka nyomán, *Mentsik Győző* (Bp 48) igen lelkes fáradozásával.

Az újrainduló budapesti Szent Benedek Általános Iskola és Gimnázium életéről, problémáiról és eredményeiről *Visontai Kovách Zoltán* (Ph 63) évente tartott ismertetést (1998. január, 1999. január, 2000. január, 2001. január).

A száz esztendeje született két bencés tudósról megemlékezést és méltatást tartottunk:

– *Czuczor Gergely*-ről, a népdalíró és népdalgyűjtőről (*Moser Zoltán*), a nyelvész- és szótárszerkesztőről (*Éder Zoltán* [Cs 49]) és a költőről (*Cs. Varga István*. [Gy.64]) 2001. januárban; 2000. októberében a Kerepesi úti temetőben sírjánál is tisztelegtünk;

– *Jedlik Ányos*-ról *Király Árpád* (Pp 41) tartott méltatást 1999. júniusában, és ismertette külön a Jedlik Ányos Társaság munkáját, 2000. júniusban.

Sólymos Szilveszter ismertette „1000 év 100 bencése” című könyve alkotóműhelyi szempontjait (1998. november).

A 314. Budapesti Czuczor Gergely Cserkészcsapat indulásáról 1924-ben és 1990-ben *Németh Andor* (Bp.37.) tartott ismertetést (2000. április).

Egyházunk kérdéseivel foglalkozó előadások:

– Katolikus iskolánk helyzete; *Semjén Zsolt* h. államtitkár (1999. december)

- A Szentszék és a Magyar Köztársaság közötti megállapodás; *Erdő Péter* püspök, rektor (2000. szeptember)
- Apor Vilmos vértanú püspök boldoggá avatása; *Hölvey György* (1998. február)
- Japán keresztény és magyar szemmel *Nemeshegyi Péter SJ* (1999. április)
- Hogyan áll a hercegprímás kanonizációja; *Szöke János SDB* (1999. május)
- A torinói lepel; *Boda László* (Eg 48) (1999. november)
- Modernség és modernkedés a liturgiában; *Dobszay László* (Bp 53) (1999. november)
- A magyarországi ferences rend; *Tömördy Viktor OFM* (Gy 75) (2000. május)
- A tihanyi bencés apátság; *Korzenszky Richárd OSB* (Ph 59) (2001. március)
- A Piarista Diákszövetség; v. Szűcs Ervin (2000. március)
- A magyar múlt és kultúra emlékeivel foglalkozott
- A Himnusz 175 éve; Cs. *Varga István* (Gy 64) (1998. március)
- Kodály Zoltán nemzetközi jelentősége; *Szőnyi Erzsébet* (2000. november)
- Megőrizte a népi emlékezet; *Erdélyi Zsuzsanna* (2001. május)
- Az Árpádok és az avar keresztények; *Erdélyi Balázs* (2001.február)
- Az egészség kérdéseivel foglalkozó előadás
- A kábítószeres problémája; *Kuncz Elemér* (Gy 47) (1999. február)
- Természettudományos kérdésekkel foglalkozott
- Egyetemi oktatási tapasztalatok az USA Notre Dame egyetemén; *Csurgay Árpád* (Cs 54) (1999.október)
- A magyarság kérdéseivel
- Népünk gondjai; *Makovecz Imre* (1998. június)
- Magyaroknak lenni a Felvidéken; *Csáky Pál* szlovák miniszterelnök-helyettes *munkatársa* (1999. szeptember)
- A média világával
- Nyomtatott média és etika; *Lovas István* (1998. április)
- Közzszereplés; *Szuhay Balázs* (1998. május)
- Évtizedek a televíziónál; *Murányi László* (2000. február)
- A mezőgazdaság kérdéseivel foglalkozott
- Magyar mezőgazdaság és EU csatlakozás; *Raskó György* (Ph 70)
- Egyéni megemlékezés: Börtönének Horváth Gy. (Gy.39.) (1998.december)
- Megszóltattuk Kossuth díjasainkat: *Nagy Gáspárt* (Ph 67) (2000. február) és *Görömbei Andrást* (Gy 66) (2001.április).

Rendszeresen részt vettünk a május végi országos bencés diáktalálkozókon Pannonhalmán.

A márciusi Szent Benedek-misén a környékbeli területi szervezetekkel együttesen vettünk részt a Bp. Fő utcai kapucinus templomban.

A PAX HUNGARICA szervezésében a november havi requiemeken emlékezünk meg elhunyt tanárainkról és diáktársainkról.

„Fiatalabb” diáktársaink kötetlen találkozási lehetőségét biztosítják a munkahelyi lekötöttség után: az elmúlt években a minden hónap harmadik hétfő esti „bencés sörözések”.

A BDSZ vezetőségében jelenleg is 8 fő budapesti illetőségű, ezért a küldöttgyűlési küldötteket a vezetőség tagjain kívüli diáktársak közül választottuk – szavazati joggal. A BDSZ elnökségi tagjai hivatalból – de szavazati jog nélkül – vesznek részt a küldöttgyűlés munkájában. Őket a küldöttgyűlés személyükben választja feladatokra.

Ember Károly (Bp 51)
elnök

2. Debreceni szervezet

Kedves Fiúk, ti is tudjátok jól, hogy nagy lelkesedéssel fogtunk mi is hozzá Debrecenben a szervezeti munkálkodáshoz. Egy ideig futotta is a lendületből, de egy idő után kifulladás látszott a dolog. Néhány sikertelen összejövétel után – az okokról is jó lenne majd egyszer szót ejteni – elment a kedvem az egésztől. Nekem is megvan a saját munkám, valószínűen így voltak a többiek is, különösen az egyetemen dolgozó volt bencés diákok, akik a megélhetésért folyó hajszában egyre inkább teherként érzik az egészet. Nagyon valószínű az is, hogy én sem tudtam vonzó programokat összeállítani, ebben viszont nem kaptam semmiféle segítséget. Röviden szólva az egész szervezet működése formálissá vált. Úgy tűnik, mindenki belefáradt. Ne várjatok tehát igazi beszámolót, inkább csak pár meglátást, gondolatot a szervezeti működésről. Egyébként tartom a kapcsolatot Pannonhalmával, az idén is megszerveztem a KLTE Baráti Kör kirándulását, elmentünk még Bakonybélbe és Zircra is. De hát senki sem lehet próféta a saját hazájában! Hallgatnak a nyíregyháziak is. Ettől függetlenül működtetem a Deák Ferenc Kört, ennek keretében volt nálunk az öreg *Tomka*, eljött *Horányi Özséb* is stb. Olyan diáktársat kell megkönyékeznetek vezetői posztra, aki mindenféle szempontból megfelel, azonos hullámhosszon van.

Dr. Surányi Béla (Ph 61)
elnök

3. Délkelet-magyarországi szervezet

1998. év

Április 25-én Szegeden a Mátyás téri templomban és ferences rendházban találkoztunk. Gyülekezés és kötetlen beszélgetés után *Faber Miklós* elnökünk osztotta meg velünk gondolatait a BDSZ 75 éves jubileuma alkalmából a szövetség múltjáról-jelenéről és jövőjéről. *Komáromi László* öregdiáktársunk Don Bosco nevelési elveiről és a bencés szellemiségről beszélt. *Gimesi Miklós* ferences öregdiáktársunk pedig a hely történetéről tartott rövid ismertetést.

November 14-én Tiszaújfalú volt együttlétünk színhelye. A kedves bencés nővéreket látogattuk meg házukban, mintegy tizenöten. A BDSZ központját főtitkár barátunk, *Szalai Béla* képviselte. A közös szentmisét *dr. Laurinyecz Mihály* (Gy 89) celebrálta.

Pannonhalmáról *Aba atya* is velünk volt. Előadást hallottunk a tiszaujfalusi kis nővérekről, alapításukról, ebben *Kühár Flóris OSB* szerepéről, és élénkítő tevékenységükről. Örömeinkre szolgált, hogy a salzburgi főapát és Asztrik főapát urak éppen az előző napon tettek látogatást a kolostorban.

Külön köszönet illeti meg *dr. Jobbágy Lajos* barátunkat, aki a szokott virsli ebédünket biztosította.

1999. év

Március 20-án Békéscsaba Szt. Antal plébániájának vendégei voltak szervezetünk tagjai.

Vendéglátónk személy szerint *Kovács Péter* (Gy 80) plébános volt, aki rövid tájékoztatást adott Békéscsaba katolikus népének és plébániájának történetéről. A találkozót megtisztelte jelenlétével *Bíró László* (Gy 69) püspök úr és *Szalai Béla* főtitkár úr. A püspök úr előadást is tartott, melyben a család helyzetével és válságtüneteivel, valamint az ebből való kivezető úttal foglalkozott. Az értékes előadást követően őt (egykori) bencés diák koncelebrálta a szentmisét. A szentmise homiliájában *Bíró püspök úr Szt. Benedek* máig ható és ma is időszerű Regulájából tárt elénk értékes gondolatokat. Beszélt arról, hogy a Regula szellemében meg kell találnunk a helyes értékrendet, az arányokat, és életünket e szerint kell alakítanunk.

A találkozót *Benedek-naphoz* illő agapé zárta.

2000. év

Szeptember 22-én Baján tartottunk baráti összejövetelt. Megtisztelte találkozásunkat *Faber Miklós* BDSz elnök és *Szalai Béla* főtitkár is.

Megbeszélve *Szűcs Laci* (Ph 74) területi elnökünk halála utáni tennivalóinkat és ismételten megemlékezve kimagasló személyiségéről, vezetőségválasztásra került sor. A területi szervezet elnökének a jelenlévők *dr. Jobbágy Lajos* (Ph 69) ideiglenes ügyvivő (akinek érdemeit társaságunk és az országos vezetőség őszinte elismeréssel nyugtázta!) után *Rákos Gyula* (Ph 54) diáktársunkat választották meg.

Nagyszerű délutánt töltöttünk egymás társaságában, melyet a pompás bajai halászlé tett külön is emlékezetessé. Köszönet érte *Jobbágy Lajos* barátunknak, *Szalai Béla* főtitkárunknak, *Aradi Istvánnak* (Ph 88) és az őt segítő helyieknek, akik asztalunkra tették a gasztronómiai „csodát”, a bajai halászlét.

2001. év

Október 13-án Szeged adott otthont találkozásunknak. A már megszokottan kedves és előzőkeny alsóvárosi plébános úr (*Achilles testvér*) jóvoltából.

A Mátyás téri templomban celebrált szentmisét *Laurinyecz Mihály* (Szeged Tatra téri!) plébános diáktársunk.

Ezt követően kötetlen beszélgetés és előadás, valamint tájékoztató következett. „Aktuális erkölcssteológiai kérdések” címmel *Laurinyecz Mihály* tartott előadást. Őt követően országos vezetőségünk bennünket meglátogató tagjának, *dr. Németh Szilárd* ügyvezető elnökünk tájékoztatóját hallgattuk meg – különös tekintettel a késő őszi (kora téli...?) országos vezetőség újráválasztásnak apropójára. Agapé után (szokásos bencés...) városlátogatásra mentünk, melynek keretében a jelentős mértékben (3/4 részben) restaurált Hősök kapuján látható Aba-Novák freskót, a Dóm téri Panteont és az újjávarázsolt burkolatú és megszépült „Fő utcánkat”, a Kárász utcát tekintettük meg.

November 16-án ismételtük meg a tavalyi nagyszerű „bajai halászlés” össze-jövetelt, amely délutáni szentmisével kezdődött a Ferences templomban.

Beszámolóhoz tartozik, hogy a vizsgált négy év alatt az említett (kényszerű!) tisztújítás volt a „szervezeti esemény”. Létszámunk nagyjából változatlan (78 fő), de a távolságok miatt kb. 20-25 barátunk látogatja eseményeinket általában. Találkozási formánk a fentiek szerinti. Igyekeztünk lehetőségeinkhez képest azokat változatossá tenni. Kiadványunk, körlevelünk nincs. Az egymással való kapcsolattartás az említettek miatt ad-hoc jellegű.

Summa-summarum, jó lenne, ha – önkritikusan bevallom – eléggé formális szervezeti életünket sikerülne megreformálni, mint ahogy *dr. Kovács Attila* (Ph 55) „Gondolatok a 2000. év második fél éve” c. írásában elemezte. (Hírlevél XI. évf. 2.sz. 4. o.). Keressük együtt a kiutat.

Beszámoló végén meg kell ismételtten emlékeznem *dr. Szűcs Laci* barátunkról – és egyben hálás köszönetünket kifejezni –, aki addig, amíg egészségi állapota megengedte, szervezte és irányította szervezetünket.

*Dr. Jobbágy Lajos*nak ugyancsak köszönetünket kell kifejeznünk, aki ügyvezetőként – és a mai napig is – segítette és biztosította folyamatosságát szervezetünknek.

Rákos Gyula (Ph 54)
elnök

4. Egri (Heves megyei) szervezet

Nagyon vázlatosan megpróbálom összefoglalni az egri BDSZ megalakulásától (1999 február) eltelt történéseit.

Heves megyében 20-25 volt bencés diákot lehetett felkutatni, de sajnos a tevékeny öregdiák-életbe ezekből csak 10-15 ember volt bevonható. A nem egriek gyakorlatilag csak tudnak rólunk, csak elvétve vettek részt az eddigi össze-jöveteleken. Az egri papság soraiban lévő diáktársak gyakori dispoziója is hoz-

zárjul a nem nagy taglétszám fluktuációjához. Az eddigi eltelt 2,5 év alatt évenként két alkalommal volt hivatalos nagy összejövetel, ahol az eltelt fél év bencés eseményeiről adtunk hírt, illetve baráti beszélgetések zajlottak. Ez év elejétől havonta egyszer minden hónap utolsó csütörtökén a kis Dobó téri Szenátor kávézóban jövünk össze, ügyes-bajos dolgainkat megvitatni.

Kulturális rendezvényeinket a Katolikus Értelmiségi Szövetséggel karöltve rendeztük, az Érsekudvari előadótermekben.

A szervezetünket rosszul érintette a Cs. Varga Pistától (Gy.64.) történt elnökségi elhatárolódás az ominózus újságcikk kapcsán, mert kulturális aktivitása, a bencés szellem hiteles propagálása, fáradhatatlan országos előadáskörútjai, valamint egész irodalmi munkássága a térség legaktívabb bencés öregdiákjává teszi. Számára különösen azért fáj még mindig, mert igen sok energiát fektetett az ügybe, és bencés atyáktól, főpapi körökből is kapott egyetértő visszajelzéseket. Ami történt pedig, azt arculcsapásként élte meg. A rendezvényeink nagy része pedig az ő személyéhez kötődött vagy előadóként, vagy az irodalmi est házigazdjaként. A bencés almanach és a korábbi hírlevelek erről tanúskodnak.

A legutóbbi fél év kiemelkedő eseménye volt, hogy vendégül láttuk Czuczor Gergely szülőfalujának küldöttségét Egerben. Cs. *Varga Pista*, mint a Németh László Társaság titkára és bencés öregdiák Balatonfüreden a Tagore-sétányon Németh László tiszteletére fát ültetett, majd a tihanyi bencés rendház előadótermében *Korzenszky Richárd* tihanyi perjel atya nagyszerű laudációja után konferencia zajlott 200 érdeklődő előtt – akik az egész országból és Pannónhalmáról érkeztek – Németh Lászlóról. A soproniak egri kirándulása, amit igen vártunk, elmaradt az ő döntésük nyomán. Engem a Pistával történtek igen kellemetlenül érintettek (érthető módon a BDSZ elnökségére neheztel), így gyakorlatilag egyedül maradtam a parányi szervezet életben tartására. Tisztújításra nem is nagyon tudok gondolni, mert ő kiszállt, *Löffler András* (Gy 74) ügyvéd barátom, akiben voltak ambíciók, tavaly meghalt.

Örömteli, hogy két bencésdiák társunk szerkesztésében fél éve létrejött „Látószög” címmel egy kéthetente megjelenő polgári lap, amely mindig tartalmaz egy „bencés” cikket vagy híryanagyot.

Elnöki teendőimet tovább fogja nehezíteni, hogy jövőre várhatóan közéleti funkcióra (városi képviselő) is jelölnek.

Dr. Hanis Béla (Gy 75)
elnök

5. Északkelet-magyarországi szervezet

A BDSZ szellemi elismertségét és „erejét” jelzi, hogy a BAZ Megyei Önkormányzat „Pro Comitatu” és Alkotói díját, ill. díjait eddig az alábbi bencés diákok egyhangú szavazással nyerték el: *dr. Terplán Zénó* (Gy 39), *dr. Kovács Ferenc* (Ph 57), *Kovács F. László* (Ph 60), *dr. Pethő Szilveszter* (Gy 42). *Tóth András* (Ph 86) rakacaszendi görög katolikus lelkész is megkapta a megye Alkotói díját.

Ő az, akit *Orbán Viktor* miniszterelnök az 1 év értékelő beszédében is külön megemlíttett, és aki 1999-ben egyedül alapított iskolát Rakacaszenden, ahol a lakosság felénél több a cigány. Ugyancsak elismeréssel kell szólni, hogy a megye legnagyobb és 3 műszakban működő üzemének a BAZ Megyei Kórház főigazgatójának kinevezését *dr. Csiba Gábor* (Ph 74) nyerte el, Pannonhalmán érettségizet és 55-0 arányú szavazattal nevezték ki.

A BDSZ északkelet magyarországi szervezete megalakulását követően Borsod-Abaúj-Zemplén, valamint Heves megyére és Szolnok északi területén élő bencés diákokra terjedt ki. Időközben megalakult a Heves megyei szervezet. Az ÉKMO-i szervezetnek több mint 100 tagja van. Az elmúlt 4 év alatt szervezetebbek, összetartóbbak lettek a bencés diákok. A Bencés Hírlévlé egyik példányát *Kemény István* (Ph 58) támogatásával Miskolcon sikerült előállítani.

A területen a BDSZ központja természetesen Miskolc. Különös jelentőséggel bír és meghatározó a régió és a BDSZ működésére a Miskolci Egyetem, amelynek oktatói és hallgatói kara egyaránt nem „szerved” a volt bencés diákok hiányában. Ez működésünk elmúlt éveiben és a rendezvényeinkben is visszatükröződött, a Miskolci Egyetem, a Miskolci Akadémia és a római és görög katolikus egyházak közelsége és segítőkészsége.

Összejöveteleinket a két nagy bencés ünnep, Szt. Benedek és Szt. Márton napja alkalmából szerveztük évente, természetesen Miskolcon. A helyszín váltokozva a Szt. Anna plébánia, a Kolping ház, a mindszeinti plébánia, a Búza téri görög katolikus parókia vagy a Miskolci Akadémiai Bizottság székháza.

1996-ban regionális ünnepséget rendeztünk a miskolci akadémiai székházban: *100 éves az első magyar iskola: A Pannonhalmi schola* címmel. Ezen ünnepségünket megtisztelte jelenlétével *Várszegi Asztrik* főapát úr, *Korzenszky Richárd* a tihanyi rendházból, *Bánhegyi Miksa* atya Pannonhalmáról és a BDSZ vezetősége. Előadásaiakkal nagyban felkeltették az északkeleti régióban élők figyelmét a bencés rend és bencés oktatás múltja, jelene és jövője iránt. Nem beszélve a sajtó érdeklődéséről és híradásairól, az újságok és helyi televíziók sokáig méltóképp hívták fel újra és újra a figyelmet a bencésekre és az itt élő tanítványaikra, akik az elmúlt fél évszázadban is megvallották és megtartották hitüket, hogy ez a jó és helyes út az oktatás és nevelés terén egyaránt. Miskolcon heten voltak ez időben a Magyar Tudományos Akadémia tagjai, ezek közül 4 bencés diák volt!

2000-ben szintén regionális országos BDSZ találkozót rendeztünk Miskolcon, szintén a Miskolci Akadémia Székházában a millenniumi ünnepek keretében, melyet újból megtisztelt *Várszegi Asztrik* főapát úr jelenlétével, sőt lehetőség nyílt volt és jelenlegi bencés tanáraink gyors ide- és visszazállítására mikrobusszal. Így meghívtuk mindkét gimnázium igazgatóját: *Tamás* és *Gáspár* atyát, akiket éppen olyan örömmel fogadtunk, mint a velük együtt lévő *Konstatin, Odó* és *Miksa* atyát.

Szervezetünk rendszeresen részt vett a Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyei BDSZ-rendezvényeken. Különösen kiemelkedő esemény volt a

Máriapócson rendezett Mária-zarándoklat. A Szt. Benedek és Szt. Márton napokon rendezett miskolci találkozók rendszeresen jelen voltak a bencés rend tagjai, így *Gáspár atya* és *Konstantin atya*.

Nagy örömkre szolgált, hogy *dr. Kovács Ferenc* (Ph 57) professzor úr egyik kezdeményezője volt *Sir Georg Radda* (Ph 55) bencés diáktársunk díszdoktorrá avatásának a Debreceni Egyetemen, ahol vele együtt képviseltük a BDSZ-t.

A BDSZ északkelet-magyarországi szervezete legutóbbi összejövetelén az alábbi döntéseket hozta:

Tekintettel az északkelet-magyarországi régió, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén megye kiterjedésére, ezért e területen kisebb és jobban megközelíthető centrumokat hoz létre és ezen területeken jobban összefogható az ott élő bencés diákok mindennapi élete, különösebb és nagyobb utazások nélkül. Természetesen, ez kiegészül évente néhány alkalommal az egységesen szervezett miskolci találkozókkal. Így ennek értelmében:

Zemplén keleti részén (Sátoraljaújhely-Sárospatak), valamint a Bodrogközben: *Damjanovics József* (Ph 66, Sátoraljaújhely) látná el a feladatokat. Zemplén nyugati területén (Szerencs-Tokaj), valamint Abaúj (Encs-Sziksó-Gönc) *dr. Sója Szabolcs* végezné ezt, míg Miskolcon és Dél-Borsodban (Mezőkövesd, Mezőcsát, Tiszaújváros) *dr. Kovács Ferenc* (Ph 57, Miskolc); az Északi területeken (Kazincbarcika, Edelény, Ózd) *Megyeri Pál* (Ph 57, Kazincbarcika) szervezné és irányítaná. Technikai lebonyolításhoz *Kemény István* ezt követően is minden segítséget megad Miskolcon (Egyetemváros TÜKI). A BDSZ északkelet-magyarországi vezetőjének továbbra is *dr. Sója Szabolcs*ot választották.

Külön öröm, hogy a régió bencés diákjainak lelki vezetését, gondozását *dr. Berkes László* (Gy 72) kanonok látja el Miskolcon a mindszei plébániáról. Fenti személyek alkotnák a BDSZ területi vezetőségét.

Időközben a diáktársaink elhalálzásával nagy veszteségek is érték régiókat és a BDSZ-t *Tarján Gusztáv* (So 25) és *Zambó János* (So 36) professzor urak halálával. Életükkel, munkásságukkal bizonyították: a bencés szellem és példaadás tovább él a tudomány, az egyetem keleti régióiban is.

Köszönetet szeretnék mondani valamennyi diáktársamnak, akik segítettek munkánkat és az országos elnökségnek, akik méltányolták rendezvényeinket, és a bencés rend valamennyi tagjának, hogy rendezvényeinken a főapát úrral együtt jelen voltak.

Dr. Sója Szabolcs (Ph 58)
elnök

6. Fővároskörnyéki szervezet

Mint ismeretes, területünk földrajzilag nagyon nagy. Tréfásan úgy is fogalmazhatnánk, hogy a fővárostól Dél-Afrikáig terjed. Bár ez komolyan véve nem tréfa, mert szervezeti életünk egyik megnyilvánulása a levelezés, melyet az afrikai és amerikai kontinens felé folytatok. Ezen kívül Európa több országába folytatok

levelezést, részben az egykori diáktársak felkutatása, részben a szervezetbe való invitálás miatt. Örömmel mondhatom, hogy sok esetben ez az invitálás eredményes volt. Bizonyítja ezt azok sora, akiket beszerveztem. Mi előadásokat nem szervezünk, írásos formában való híradásunk sincs, hiszen a baráti összejutásnak nem ez az egyedüli feltétele. Néhány egykori diáktársammal való kapcsolat legjellemzőbb formája a telefonon történő, illetve személyes kapcsolat. Ez utóbbi konkrét személyes találkozás formájában valósul meg, valamelyikünk lakásán, többnyire nálam. Az ilyen találkozások létszámszerűségét irányítani nem lehet. Külhönben élő diáktársaimmal való levelező kapcsolat során, külön kérés nélkül vagy esetleges kérdésekre válaszolva részletesen beszámolok egykori társaimnak a hazai bencés eseményekről, történésekről, a BDSZ életéről. Nem egy esetben fényképeket is küldök az események illusztrálása céljából.

Rendszeressé vált évenkénti találkozásunk, kb. 10 év óta, egy-egy helyi étteremben, általában a harmadik negyedévben. Ezévből június 30-án rendeztük, mert ez egybeesett 50 évvel ezelőtti érettségi vizsgánk időpontjával. Az egykori diáktársakkal való együttlét során megemlékeztünk nem csak a bencés tanárainkról, akik belénk plántálták a bencés szellemiséget, hanem későbbi világi tanárainkról is. Ugyanis mi már az államosított bencés gimnáziumban érettségiztünk. A jövőre vonatkozóan programul tűztük ki az évenkénti találkozót.

Ez évben is néhány év óta rendszeresen megszerveztem a Csobánka-szentkúti zárandoklaton való részvételt. Ehhez tulajdonképpen az adta az ötletet, hogy egykori bencés tanárom, *P. Kapcsándi Zsigmond* atya, volt csobánkai plébános, e zárandokhely szorgalmas gondozója, újjáépítője és felvirágoztatója volt. Kb. 28 évvel ezelőtt ő invitált e zárandoklatra, kórusommal és egyházközségünk más híveivel együtt. Ugyanis én már akkor a csepeli Jézus Szíve templom kántora voltam, s mint ilyen, én vezettem híveinket a zárandoklatra, plébánosom megbízásából, mivel ő már akkor súlyos beteg volt. E szokás adta az ötletet, hogy a BDSZ helyi szervezetének tagjait is invitáljam a zárandoklatra. Ez sikeresnek mutatkozott, mert évről-évre találkozom diáktársakkal a zárandoklaton, miként ez jelen esztendőben is történt, Sarlósboldogasszony napján.

2000. május 6-án, a Jedlik Ányos Társaság főtitkárának, valamint a csepeli Jedlik Ányos gimnázium, továbbá *Bób János*, Szimő község polgármestere meghívására részt vettem a községi Jedlik Ányos-ünnepségen, ahol fényképfelvételeket készítettem, melyekből juttattam távol élő diáktársaimnak is.

2001. július 18-án Andódra látogattunk el. Megtekintettük *Czuczor Gergely* születési helyét. Itt is készítettem fényképfelvételeket, melyekből diáktársaim felé prezentálni fogok. Kár, hogy a községben nem kapható fénykép sem a községről, sem a költőről. Jártunk még a felvidéki Zsigárd községben, édesanyám szülőfalujában. Itt emléktábla hirdeti a község szülőlténének, az 1868-ban született. *dr. Erdélyi László* bencés tudós-történész, az MTA tagja létezését.

2000. novemberében részt vettünk a „Kézfogás 2000 Tihany” c. rendezvényen, mely felejthetetlen élmény marad számomra. Tervezem, hogy ez évben szervezetünkben is érdeklődőket szervezek erre a programra.

Beszámolóom végén, nem panaszképpen említem az alábbiakat. Nekem sem számítógépem, sem fénymásológépem, sem faxom nincs. Egyetlen írógéppel rendelkezem. Ez minden segítségem a kommunikációban és a telefonon. Mindkettőt szíves-örömmel használom e nemes célra. Azon kívül jelenleg is végzek kántorkarnagyi tevékenységet, folyamatosan. Ez hetenként 35-38 óra elfoglaltságot jelent. Amikor iskolában dolgoztam énektanárként, hetente 19 volt a kötelezően letöltendő óraszámom. Sajnos, fentiek miatt sok értékes BDSZ-programról kell lemondanom. Pedig én mindegyikben szeretnék részt venni!

Az események visszapergetése bizony nem könnyű dolog. Úgy gondolom, a jövőben célszerűnek látszik bizonyos naplófüzet rendszeresítése, melybe az eseményt követően bekerülnek az adatok.

Kovács Dezső (Cs 51)
elnök

7. Bencés Diákok Győri Egyesülete

Jó érzés a visszatekintés, mert látjuk, hogy folyamatosan erősödik közöttünk, volt bencés diákok között az egymás keresése, az együvé tartozás, együttgondolkodás szándéka és öröme. Mert valóságnak tudjuk, hogy visszavárnak az évszázados falak, az évtizedek múltán is még mindig élményt sugárzó gimnáziumi napok, évek, a felejthetetlen szellemiséget sugárzó tanáraink. Ezt tapasztaljuk rendezvényeinken, az immár hagyománnyá nemesedett közös érettségi találkozóinkon és egyre gyakrabban a köztes időkben is. Mert erős kapocs a belénk plántált bencés szellemiség és az összetartozás vágya is.

Teljesülni látjuk tehát a Célt, amiért egyesületünket létrehoztuk, még akkor is, ha szerény lehetőségeinkből eddig többre nem futotta. Mert régóta szerettünk volna rendszeresebb és gyorsabban létrejövő kapcsolatokat létrehozni hazánkban belül, a kontinensen, vagy tengerentúlon élő volt diáktársainkkal. Reményeink szerint azonban Isten segítségével a közeli jövőben e szándék lehetőségeinek alapjai is megvalósulnak majd.

Szervezeti életünk

Egyesületünk az országos Bencés Diákszövetség önálló jogi személyként működő területi szervezete. Szeretnék ezúton is megerősíteni azt a szándékunkat, hogy a gazdálkodással kapcsolatban felmerült véleményelérést véglegesen rendezzük, és a továbbiakban is ebben a szervezeti formában kívánunk működni.

Szervezeti életünkben meghatározó, hogy rendezvényeinket, találkozóinkat mindig a Győri Bencés Gimnáziumban tartjuk. Ezért hálával és köszönettel tartozunk *Csóka Gáspár* (Ph 56) OSB igazgató úrnak, aki az eddigieken túl fejlesztési szándékainknak is támogatója.

Feladatainkat fél éves feladattervekben határozzuk meg, ennek összeállításához javaslatokat kérünk tagjainktól. Gazdálkodásunkat egész évre szóló nagyvonalú költségvetéssel támasztjuk alá, ezt félévenként a feladattervhez igazítjuk.

A feladatokat a 7 tagú vezetőség felosztja egymás között, a megvalósítás személyi felelőssége jegyében. A vezetőség havi rendszerességgel találkozik, de ha a feladatok úgy kívánják, gyakrabban. A feladatok végrehajtását az elnök és a titkár koordinálja.

A híradások tagjaink részére eleinte **Hírlevél** formájában történtek. Évente két alkalommal az időszerű feladatokról és a rendezvénytervről kaptak tájékoztatást. A 2000. évtől „KÖRLEVÉL”-en küldünk információkat, külön csatolva a rendezvényterveket és egyéb küldeményeket.

Rendezvényeink gerincét a **Szabadegyetemi előadások** képezik. Az előadókat és témákat a „KÖZ” véleménye alapján határozzuk meg. A rendezvények időpontjait, témáit rendszeresen közhírré tesszük a „Kisalföld” napilapban. A látogatottság stabil. Volt rá eset, hogy a nagy érdeklődés miatt a Nagy- (Dísz-) termet kellett igénybe venni. Szabadegyetemi előadásainkat nagyon jónak ítéljük.

Rendszeres együttműködés alakult ki a győri Apor Vilmos Népfőiskolával és a Budapesten élő Győr Barátainak Köre tagjaival, akik között volt győri bencés diákok is vannak. Több közös rendezvényt szerveztünk, illetve javaslatot fogadtunk el és vettünk fel programunkba.

A négy év során is mindig hiteles előadókat kértünk fel a Bencés Rend élete és szellemisége, a tudomány, az irodalom a vallás és társadalmi kérdések ismertetésére, illetve jeles személyiségeket hívtunk meg a nehéz időkben átélte élményeik, példamutató magatartásuk és tapasztalataik átadására.

Sikeresnek ítélt előadóink és előadásaink voltak:

- *Jáki Teodóz OSB* (Ph 47) a Győri Bencés Gimnázium tanára, a bencés rendi és a magyar egyházi zenéről;
- *Bánhegyi Miksa OSB* a pannonhalmi főapátság főkönyvtárának igazgatója „A bencések Magyarországon” sorozata;
- *Dr. Sulyok Elemér OSB* teológus valláspolitikai kérdésekről;
- *Dr. Török József* a Pázmány Péter Hittudományi Egyetem professzorának a szentté avatás és a szentek a magyar középkorban;
- *Csala Benedek* (Gy 56) a győri Nemzeti Színház karnagya, Millenniumi mise;
- *Gyapay Dénes* (Ph 47) milánói főkonzul, „Győrtől-Milánóig” címmel;
- *Dr. Oloffson Placid OSB* (Bp 33) és *dr. Keményfy Béla* a GULÁGON raboskodás élményeiről;
- *Dr. Jordán László* (Gy 36), a „Győr Barátainak Köre” elnöke Czuczor Gergely évfordulójáról;
- *Németh Ottó* bencés tanár Dsida Jenő erdélyi költő halála évfordulójáról, majd a bencés szerzetesek és a szabadságharcról, végül Széchenyi Istvánról;
- *Dr. Bajtay András*, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat igazgatója a szenvedélybetegségekről;
- *Varga László* történelemtanár „Magyar Népünk fennmaradása a történelem sorsfordulóiban” címmel;
- *Pfanni Tamás* építész, bátyjának *Pfanni Egon* (Gy 29) Ybl díjas építész és grafikus művész, volt győri bencés diáknak életéről, életművéről.

Szerveztünk **zarándoklatokat, kirándulásokat** Tihanyba, Bakonybélbe tagjaink őszinte örömére. Minden évben nagy hagyománya van már az általunk szervezett **összevont érettségi találkozóknak**, melyre rendszeresen visszajárnak öregdiákjaink az ország-világ minden részéből. Figyeljük a BDSZ országos szintű rendezvénynaptárját is, népszerűsítjük azokat és igyekszünk ezeken is minél nagyobb számban részt venni.

Változás szervezeti életünkben, hogy a **2001. április 8-án** tartott **Közgyűlés** új vezetőséget választott, amelyen a BDSZ vezetősége is megtisztelt bennünket jelenlétével. Az új *Alapító okiratunk* másolatát és az új vezetőség neveit írásban is megküldjük majd a tisztelt BDSZ részére.

Jelentős fejlődést jelent működésünkben, hogy a Győri Bencés Gimnázium igazgatója **önálló működési helyet** biztosított részünkre; eddig az orvosi rendelőben, tiszteletbeli elnökünk, *dr. Németh Ferenc* (Gy 43) irodájában jöhettünk össze. A fejlődéssel összefüggően sikerült vásárolnunk egy másológépet, ill. az az öröm ért bennünket, hogy a Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztosságához benyújtott pályázatunkra kaptunk egy korszerű számítógépet, a szükséges perifériákkal, felhasználói programokkal és ingyenes Internet kapcsolattal. Az **önálló helyiség, telefon, internet-számítógép-másológép** háttérrel megvalósíthatjuk azt az időközben megfogalmazódó szándékunkat, hogy szélesebb körben ismerjenek meg bennünket, szűkebb és tágabb környezetünkben, nem másért, mint a magyar-bencés-keresztény szellemiség, értékrend és hagyomány népszerűsítéséért.

Jobbak lesznek tehát információs lehetőségeink, gyorsabban elérhetjük egymást, létrejöhetnek és állandósulhatnak eddig ritkán elérhető kapcsolataink, jobbá válnak nyilvántartásaink és elszámolásaink.

Egyesületünk létszámának alakulása:

A vizsgált négy év során számosan meghaltak tagjaink közül. Akikről értesültünk és akik elérhető közelségben voltak, méltóképpen részt vettünk temetésükön. A korábbi években nyilvántartott létszámunk 400 fő felett volt. Éveken keresztül létszámponosítást nem végeztünk. a 2001. évi közgyűlés úgy határozott, hogy az egyesületi taglétszámot pontosítani kell. Az év elején nyilvántartott 357 főből eddig 204 fő regisztráltatta magát, 10 fő postai küldeménye nem ért célba, 143 fő pedig kétszeri felkérésünkre nem jelentkezett. Zömmel ők azok, akik évek óta nálunk adnak életjelt magukról. Természetesen folyamatosan jelentkeznek új tagok is, a folyó rendezvények, találkozások alkalmával. Terveink szerint a budapesti közgyűlésig kölcsönösen pontosítani tudjuk tagnyilvántartásunkat a BDSZ nyilvántartásával.

Dr. Tamasits Ernő (Gy 55) elnök *Dr. Németh Ferenc* (Gy 43) tiszteletbeli elnök *Balogh Gyula* (Ph 54) titkár

8. Keszthely-zalai szervezet

Az elmúlt négy évben igyekeztünk a szövetség tagjainak minden igényt kielégítő programokat szervezni. Kronológiai sorrendben az alábbi programjaink voltak.

- 1998. február 13.** Farsangi est Keszthelyen
1998. március 31. Szent Benedek-ünnepség, Tihany (különbusszal)
1998. április 25. *Sólymos Szilveszter OSB* előadása Hévízen: a liturgia, mint a vallás lényegének kifejező eszköze. Változások zsinat után
1998. május 23. Zalaegerszeg, kirándulás, bográcsparti, múzeumlátogatás a veszprémi BDSZ-tagság vendégül látása
1998. június 6-7. Autóbuszos kirándulás: Miskolc-Tokaj-Zemplén
1998. szeptember 5-12. Erdélyi körút (autóbuszos kirándulás)
1998. okt. 10. *Bíró László* (Gy 69) püspök úr előadása Hévízen a családkról
1999. január 31. *Korzenszky Richárd OSB* (Ph 59) előadása Zalaegerszegen: Mire neveljük gyermekeinket?
1999. február 12. Farsangi est Keszthelyen
1999. április 24. *Jáki Teodóz OSB* (Ph 47) előadása Hévízen Moldváról és Erdélyről
1999. május 22. Kirándulás Sopronba
1999. június 19. Juniális Kaposszentbenedeken
1999. szeptember 18. Bükkfürdői kirándulás a BDSZ szombathelyi csoportjával
1999. október 9. Autóbuszos kirándulás Burgenlandba
1999. november 13. *Mayer Farkas OSB* (Bp 48) előadása Hévízen: Jedlik Ányos és Magyarország kapcsolata
2000. március 4. Farsangi est Keszthelyen
2000. június 10-11. Vendégségben voltak nálunk (Keszthely-Hévíz-Kisbalaton) a soproni szervezet tagjai
2000. november 18. *Bánhegyi Miksa OSB* előadása Keszthelyen: A Kárpát-medence bencései. – Közgyűlés, új vezetőség választása

Ami a tisztségviselők választását illeti, *dr. Szelestei Tamás* örökös tiszteletbeli elnökük lemondása után elnöknek *Benkő Zoltánt* (Gy 84) választották meg, a két alelnök pedig *Major Zsolt* (Ph 77) és *Fentős Attila* (Gy 85) lett. Az új elnökség, megtartva az eddigi szokásokat: az évenkénti két meghívott előadót és az évenkénti két kirándulást és a **farsangi bált** (2001. január), néhány új programmal is gazdagította a megyei BDSZ-szervezet életét.

Újdonságként került az idei programok közé a **minden hónap első hétfőjére** meghirdetett sörözés. Ezen kívül a Szent Benedek-ünnepre a megye három nagyvárosába szerveztünk tagtoborzóval egybekötött ünnepségeket. Az első ezek közül **március 18-án** Nagykanizsán volt, ahol *Hortobágyi Cirill OSB* (Ph 77) atya és *Szalai Béla* (Ph 58) főtitkár volt a vendégünk.

A következő **július 15-én** Keszthelyen a nyári Szent Benedek-ünnep volt, ahol *Csóka Gáspár OSB* (Ph 56) atya mondott beszédet. Még ebben az évben **november 18-án** Zalaegerszezen tartjuk a Szent Márton-ünnepséget, ahol *Pintér Ambrus OSB* atya lesz a főcelebráns.

Ebben az évben is kétszer kirándultunk: **május 5-én** Ausztriába, Németújvárra szerveztünk autós kirándulást, és **szeptember 22-én** ugyancsak autóbusszal jártuk végig a Pécsvárad-Villány-Máriagyúd-Pécs útvonalat.

Ezen kívül felkérésünkre ez év **május 19-én** *dr. Horváth József*, a Martineum Felnőttképző Akadémia igazgatója tartott előadást Keszthelyen.

Benkő Zoltán (Gy 84)
elnök

9. Komárom–Esztergom megyei szervezet

A megyében élő „öreg” bencés diákok „összegyűjtését” (felkutatása, nyilvántartásba vétele) már 1995-ben kezdtem el azzal a céllal, hogy a magyarországi Bencés Rend 1000 éves jubileuma alkalmából egy nagy megyei összejövetelen megemlékezzünk a Rendről, tanárainkról, iskoláinkról, – egyáltalán, hogy lássuk, megismerjük egymást egy családi, személyes találkozás alkalmával. Erre az első nagy találkozóra 1996. november 16-án került sor Tatabánya legnagyobb plébániáján, Bánhidán, ahol maga a házigazda, *Nagy László* (Ph 54) plébános is bencés diák. Nagy örömmre és örömünkre *Zénó atya* (Gy 37) vállalta, hogy eljön közénk és együtt ünnepel velünk. Összejövetelünk – természetesen – szentmisével kezdődött, melyet Zénó atya mutatott be, majd a plébánia nagy közösségi termében – terített asztalok mellett – folytatódott a beszélgetés 47 öregdiák részvételével. A zöme tatabányai volt (36), Tatáról 7, Komáromból 3, Oroszlányból 1 diáktárs jött el. (A találkozóról beszámolt a Komárom-Esztergom Megyei Hírlap is.)

Az öregdiákok összehívását 1998-ban ismételt meg, s erre december 5-én került sor. Pannonhalmáról *Ambrus atya* tudta elfogadni meghívásunkat, s jött el, amikor is negyvenen jöttünk össze (Tatabánya 35, Tata 10, Komárom 5), s ezen kívül 29-en írásban, telefonon válaszoltak megköszönvén a meghívást.

Jelenlegi ismereteim szerint *Tatabányán és környékén* (Tata, Oroszlány stb.) 120 öregdiák lakik, ebből 20 tagja a BDSZ-nek, *Komáromban és környékén* 25 lakik, ebből 11, *a szlovákiai Komáromban és környékén* 12, ebből 10, *Esztergom és környéke* 35, ebből 30 a BDSZ-tag.

A három város (Tatabánya, Komárom, Esztergom) egymástól való távolsága, valamint közlekedési nehézségek nem teszik lehetővé, hogy egy helyen gyülekezessen össze a társaság. Ezért megfontolandó és célszerű lenne, ha külön-külön szervezet létesülne a három városban, és ezáltal elevenebb lenne az élet.

Domnanovich Tamás (Kg 49)
elnök

10. Kőszegi szervezet

1999. május 11-én tartottunk tisztújító közgyűlést, melyen az előzően megválasztott jelölőbizottság javaslata alapján titkos választással a szavazatszedő bizottság közreműködésével a négy évre megválasztott elnök *dr. Szerdahelyi Endre* (Kg 43), titkár *Maurer Gábor* (Gy 60), vezetőségi tagok *Hirth Vilmos SVD* (Ph 52), *Dénes Andor* (Kg 26), *dr. Török József* (Ph 67), *Soproni Zoltán* (Ptl) és *Róka László* (Gy 88). – **Létszámunk** általában az időközben megválasztott pártoló tagokkal együtt 50 fő.

Fontosabb rendezvényeink voltak:

– A Gimnázium 320 éves évfordulójának megünneplése **1998. szept. 19-én.** – A **következő év tavaszán** *Pokorni Zoltán* oktatási miniszter tartott előadást a pedagógusoknak, – **2000. februárjában** *dr. Csóka Gáspár* (Ph 56) bencés atya szólt a vallásos nevelésről. – **Ugyanazon év áprilisában** *dr. Semjén Zsolt* helyettes államtitkár az Egyház helyzetét ecsetelte, míg – **ez év áprilisában** *Báस्थ्य Tamás* (Ptl) országgyűlési képviselő, Kőszeg polgármestere adott tájékoztatót az ország és Kőszeg helyzetéről.

A nyári hónapokat leszámítva, rendszeres formában **havonként** találkozunk, melyre írásbeli meghívót küldünk a téma megjelölésével tagságunknak.

Külön kívánom kiemelni a többi társadalmi szervezetekkel (pl. Kőszegi Baráti Kör, Polgári Kaszinó stb.) és az önkormányzat képviselő testületével való kapcsolatunkat. *Dr. Juhász Ferenc* (Kg 43) tagtársunk a II. világháborús emlékmű elkészítéséhez 1,2 millió forintot fizetett. Írásaink megjelennek az *Almanachok*-ban, *Hírlevelekben*, *Amicusban*, valamint a helyi *Kőszeg és Vidéke* újságban, és így tevékenységünk szélesebb körben válik ismertté. Örömeinkre szolgál, hogy pártoló tagjaink várakozáson felül beilleszkedtek iskolaszervezetünkbe.

Elmondhatjuk, hogy a pannonhalmi országos találkozón, a bencés diák Mária-zarándoklatokon rendszeresen képviseltettük magunkat.

Verbita atyáink országos hírnevet szereztek lelki gyakorlatok tartásával. Irányításunkkal működik a Jézus Szíve templom Egyház Énekkara és így lehetővé válik, hogy kirándulásaink alkalmával a misén találkozzunk a helybeli BDSZ-tagokkal (Sopron, Szombathely, Veszprém, Keszthely).

Sajnáljuk, hogy a kőszegi gimnáziumot a Rend nem vette át, de vigasztalódunk, hogy sikerült közreműködésünkkel a Domonkos-rendi általános iskolát létrehozni, mely beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Mint iskolaszervezetnek, ugyancsak sikerült a Jurisich Miklós Gimnázium vezetésével a jó kapcsolatot megteremtteni. Így remény van arra, hogy a fiatalság egy részének nevelésére helyben valami hatást tudunk gyakorolni, némileg egy kis bencés szellemiséget átadni.

Dr. Szerdahelyi Endre (Kg 43)
elnök

11. Nyíregyházi szervezet

A nyíregyházi szervezet **1998. március 28-án** vált „önálló” szervezetté, azaz vált ki az északkelet-magyarországi szervezet kötelékéből, korábbi kezdeményezések eredményeként. Az ezt megelőző időben ugyanis az északkelet-magyarország szervezet magába foglalta Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéket.

A nyíregyházi szervezet „önállósításá”-nak dátuma egyúttal a debreceni szervezet megalakulását is jelenti. Így az északkelet-magyarországi szervezet vezetője *dr. Sója Szabolcs* (Ph 58), a debreceni szervezet vezetője *Surányi Béla* (Ph 61), a nyíregyházi szervezet vezetője *Gondos Lajos* (Ph 57) lett.

Továbbiakban a nyíregyházi szervezet 1998. évtől a mai napig terjedő időszakban többé-kevésbé sikeres-sikertelen próbálkozásairól, tevékenységéről számolok be.

Események, rendezvények

1998. március 21-én Miskolcon vettünk részt a Szent Benedek-napi ünnepi rendezvényen, ahol *Csóka Gáspár* (Ph 56) alperjel úr volt az összejövetel meghívott vendége, celebránsa. Az időpont egybeesése miatt Nyíregyházán egy héttel később, március 28-án, az egyházmegyei lelkipásztori központban és társszékesegyházban volt a szervezet találkozója. Az ünnepséget és találkozót a volt katolikus, ill. egyházi iskolákban végzett, érettségizett öreg diákok és családtagjaik részére hirdettük meg. Így – a jelenléti ív tanúsága szerint – piarista, ferences, debreceni Svetits-es és debreceni református gimnázium(!) volt diákjai is megjelentek. A találkozó mottója

„VÁLASZD AZ ÉLETET!

volt. Meghívott előadóink *Bánhegyei Miksa* atya és *dr. Tomka Miklós* diáktársunk voltak. A BDSZ. vezetősége részéről *Szalai Béla* (Ph 58) főtitkár, *dr. Könyves Tóth Kálmán* (Ph 47) jött el. A helyi lapban jó visszhangja volt a találkozásnak.

Április 18-ra Máriapócsra hívta az öregdiákokat és Miksa atyát *dr. Mosolygó Marcell* (Ph 72) görögkatolikus parochus, diáktársunk, a kegyhely plébánosa. *Miksa atya* a Kegyoltárnál misézett és kb. húszan vettük körül. Előadásában a búcsújárás, zárandoklat volt a téma.

Június 6-án Pócspetriben vettünk részt ünnepségen. A Pócspetri Események 1958-1998. emlékünnepséget a község polgármesteri hivatal és az egyházközség szervezte. Mind a miskolci, mind a debreceni szervezet több taggal képviseltette magát. A BDSZ részéről *Faber Miklós* (Bp 48) elnök, diáktársunk is jelen volt. Itt meg kell jegyezmem, hogy Pócspetriből 1953-tól kilenc fiú bencés diák (Gy, Ph), három leány Svetits-es diák lett.

Még ebben az évben **október 10-én** a debreceni szervezettel együtt a Hajdúdorogi Görög Katolikus Gimnáziumba látogattunk el és töltöttünk el néhány kellemes órát.

A nyíregyházi szervezet célkitűzése volt, hogy – miután nagy területen, szóróványban élünk – ne csak bencés, hanem más egyházi iskolák öregdiákjaival is találkozzunk, ismerjük meg egymást. Ez a lehetőség már a márciusi Szt. Benedek-napi találkozón is felcsillant.

Az év folyamán felvettük a kapcsolatot a Szent Imre Baráti Körrel. Ez a Társaság a volt Királyi Katolikus Gimnázium öregdiákjainak még fellelhető tagjaiból alakult. A nyíregyházi Szent Imre Gimnázium és Kollégium első igazgatója – *dr. Vécsey Antal* – is „Kir.Kat”-os diák volt. Így kapóra jött az őszi találkozónk megszervezésének helye és ideje **november 5-re**, Szent Imre napjára. A gimnázium új díszterem-kápolnája zsúfolásig megtelt. *Dr. Korzenszky Richárd* (Ph 59) diáktársunk, tihanyi perjel atya nagyszerű előadása tette emlékezetessé mindnyájunk, de főleg a tanuló ifjúság számára a napot. (A diákok között sokáig volt „beszédtema”.) Az esti bankettre meghívást kapott a BDSZ. Ezen a vacsorán jelentettem be a következő évi máriapócsi II. Mária-kongregációs zárándoklatot, melyre a jelenlévőket meghívtam. (El is jöttek.)

A máriapócsi zárándoklat előkészítési munkái már 1998-ban elkezdődtek. Ebben a munkában elévülhetetlen érdemeket szerzett *dr. Mosolygó Marcell* (Ph 72) parochus, *Polgári László* parochus, igazgató, *Szekrényes András* (Gy 69), *Pekk Antal* (Ph 58) diáktársunk, valamint „külsős” (anyagiakkal) támogatóink. A zárándoklat mottója: „Itt jövök, Istenem, hogy akaratomat megtegyem” (Zsid.10.7.)

Az ország egész területéről szép számban érkeztek diáktársaink, többen családtagjaikkal. A két napos búcsú latin nappal kezdődött. *Asztrik főapát úr* koncelebrációs szentmisét mutatott be a Kegyoltárnál római és görög rítusú pap diáktársainkkal. Előtte a Szent Imre Gimnázium diákjai irodalmi (vers, ének) műsort adtak tanáraik vezetésével. A görög nap vasárnap volt, amikor *Dr. Keresztes Szilárd* püspök és *Asztrik* főapát-püspök alszerpappá szentelte *Márton Gábor Áron* bencés novícius diáktársunkat. A görög szertartású liturgia szépségeiből ízelítőt adott a Hajdúdorogi Görög Katolikus Gimnázium énekkara. A búcsú zárándoklat délután a Lorettói litániával ért véget.

1999. márciusában a Szent Benedek napi ünnepséget és találkozót a Szent Imre Baráti Körrel együtt rendeztük a Szent Imre Gimnáziumban. Ez a találkozó szűkebb körű volt, mivel már készültünk a november 5-iki ünnepségre és utána voltunk a nagy máriapócsi búcsúnak. November 5-én a Gimnázium életében nagy eseményre került sor: 50 év után megkerült a régi Szent Imre szobor. (Az eseményről az 1999. évi Almanachban olvashatunk.) Mivel ez is közös rendezvény volt, *Jáki Teodóz* (Ph 47) atyát hívtuk meg vendéglőadósnak. Előadása, mint mindig most is nagy sikert aratott. (Címe: Moldvai Magyarok) Ezen a találkozón is részt vett néhány miskolci, debreceni diáktársunk.

2000. március 23-án az Észak-Kelet Magyarországi Szervezet Országos és Regionális Szent Benedek napi ünnepségén vettünk részt.

Április 8-án a III. Országos Mária-kongregációs zárándoklatra Celldömölkre mentünk el mikrobusszal. Ha már arra jártunk, mivel pannonhalmi és győri

diákok is voltak közöttünk, mindkét helyen egy-egy napot eltöltöttünk. Három napos zárandoklat volt.

A szervezett rendezvények itt megszakadtak. A 2001. március 21-i soproni IV. Országos Mária-kongregációs zárandoklatra nem volt jelentkező. Egyedül, de győri osztálytársaimmal mentem el. (Pedig a mikrobuszra most is lett volna szponzor.)

A 2001. év így „eseménytelenül” telik, telt el. Sajnálatos módon a tagság, mint ha fásulttá vált volna... Bizonyos értelemben van magyarázat, de ...? Tagságunkban (40 fő) sok a görög pap. Ebben, ill. az elmúlt évben nagy mozgás, áthelyezés volt egyházmegyénkben. Akik költöztek, nem jelentették be, akik jöttek, vagy nem voltak tagok, vagy nem tudták hová jelentkezzenek. E hó elejétől a Pregun Pistától kapott lista alapján részben személyesen, részben telefonon felvettem velük a kapcsolatot – és a régiekkel is –, a taglétszám így ismét feltöltődik. Találkozóra, hosszas időpontegyeztetés után Advent első hetében kerülhet sor. (Talán.)

Mint beszámolóim első részéből is kitűnik, egyszeri feladatra van lelkesedés, vállalkozó, rendszeres tevékenységre nincs. Bár meg kell jegyezni, mind gazdasági, mind egyéb társadalmi, egyházi vonalon bencés diáktársaink „közismertek” és eredményesen dolgoznak, működnek. Ismertek, mint bencés diákok, de mint szervezet, nem. Itt kell lépni. A helyi iroda megnyitásával talán lehet inspirálni a tagságot.

Gondos Lajos (Ph 57)
elnök

12. Bencés Diákok Pécsi Egyesülete

A pécsi szervezettel kapcsolataink megszakadtak, írásos megkereséseinkre válasz nem érkezik.

13. Piliscsabai szervezet

A Bencés Diákszövetség piliscsabai szervezete **1998-ban** alakult meg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Piliscsaba-Klotildligeti campus án a közeli egyházközségek területén élő diáktársaink bevonásával. **Március 24-én** tartottuk alakuló ülésünket, melyre 18 diáktársunk jött el. Még tisztségviselőket sem választottunk, de működésünk beindult.

Május 9-én az egyetem bemutatására fogadtuk a szentendrei szervezet egy csoportját, majd vizontlágotatásként a skanzenet jártuk végig a szentendreiek meghívására.

Szervezetünk ünnepélyes megalakulására május 16-án a IV. Piliscsabai Egyházzenei Napok keretében került sor – többek között – *Csóka Gáspár OSB* (Ph 56) atya és *Faber Miklós* (Bp 48) elnök jelenlétében.

Az ülésen megválasztottuk saját vezetőségünket:

Dr. Maróth Miklós (Ph 61) akadémikus, dékán személyében az elnököt,

Varga Barnabás (Gy 81) tanár személyében az alelnököt,

Csíky Gábor (Ph 69) műszaki igazgató személyében a titkárt.

Letettük a voksot amellest, hogy évente kétszer szervezünk „teljes” ülést, az éves pannonhalmi találkozón minél többen részt veszünk, alkalmi összejöveteleken kovácsoljuk össze kis közösségünket.

1998. június 28-án mi is elzarándokoltunk Csobánka-Szentkútra, ahol főapát úr mutatta be számunkra a szentmisét, ami után felejthetetlenül jó hangulatú agapén vettünk részt a szabadban.

Szervezetünk tagjai főleg Piliscsaba község volt bencés diákjaiból, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem „bencés” oktatóiból és a környék volt bencés diákjaiból verbuválódik folyamatosan: Leányvárról, Pilisvörösvárról, Budakesziről, Pátyról, de a többség helybéli.

Érdekesség, hogy a környék plébánosai is bencés diákok voltak. Jelenlegi taglétszámunk már 37 fő.

Évente visszatérő esemény számunkra is a Piliscsabai Egyházzenei Napok. Három napon át mintegy 20 énekkar kb. 1000 énekessel lép fel Piliscsaba templomaiban és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, hazánkból és határainkon túlról is a Musica Sacra örömet hirdetve. 2001-ben már hetedik alkalommal került sor a hangversenysorozatra, amely nemzetközi hírnevet szerzett magának.

Minden évben az Egyházzenei Napok egyik koncertje egyben szervezetünk összejövetele is valamelyik „bencés” atya, vagy öregdiák vezetésével:

1988-ban *Csóka Gáspár OSB* (Ph 56) atya,

1999-ben *dr. Márty Gyula* (Ph 62) veszprémi érsek öregdiák,

2000-ben *dr. Veres András* (Gy 78) püspök öregdiák és *dr. Habsburg Ottó* elnök öregdiák,

2001-ben *dr. Bíró László* (Gy 69) püspök, rektor öregdiák voltak a meghívottak. Az eseményeken általában az országos vezetőség tagjai is részt vettek *Cirill atyával* (Ph 77) együtt.

Az Egyházzenei Napokon fogadhattuk a Pannonhalmi Főapátság Choralschola Sancti Martini Énekegyüttest *dr. Áment Lukács OSB* atya vezetésével, de vendégül láttuk *Miksa atyát* is.

Szervezetünk évről-évre részt vesz a Pázmány-napi ünnepi eseményeken. Szentháromság vasárnapján többen zarándokolunk Máriaremetére az egyházmegyei kegyhelyre.

1998. évben szerveztük **szeptember 12-én** a piliscsabai lazarista kápolna felszentelésének 100. évfordulós ünnepségét, melyen vendégünk volt. *dr. Habsburg Mihály*. A restaurált kápolna megáldását *dr. Várszegi Asztrik* püspök, főapát úr végezte.

1998 novemberében adventi elmélkedésre hívtuk *dr. Veres András* (Gy 78) püspök öregdiákot. Az összejövetel nagyon jól sikerült.

Sajnos szomorú esemény indokán is találkoztunk, alelnökünk balesetben elhunyt kisleányát mondott szentmisén.

Az Egyházzenei Napokon kívül 2000. évben kiemelkedő esemény volt, hogy szervezetünk **november 15-én** millenniumi ünnepséget szervezett. *Jedlik Ányos* és *Czuczor Gergely* születésének 200 éves évfordulójának megemlékezésére a Magyar Tudományos Akadémia megalapítása 175. évfordulóján került sor.

Maróth Miklós elnök úr meghívására az emlékülésen jelen volt *Király Árpád* (Pp 41), a Jedlik Ányos Társaság főtársa, és *Szabó Árpád*, a Magyar Tudománytörténeti Intézet elnöke. Az ülés elnöke főapát úr volt, Jedlik Ányos életéről *Szalóki Albert OSB* atya, Czuczor Gergely életéről *Varga Mátyás OSB* atya tartott előadást, de hozzászóló volt *Éder Zoltán* (Cs 5ö) öregdiák és *Gazda István*, a Tudománytörténeti Intézet igazgatója is. A jól sikerült rendezvényen a Piliscsabán működő hat szerzetesrend képviselői érdeklődéssel vettek részt.

Idén a hetedik Piliscsabai Egyházzenei Napok megrendezésén kívül közös kirándulás keretében néztük meg Komáromban a bencés templomot, de öregdiák-találkozónak számítható a Mária Valéria híd avatási ünnepsége október 11-én, ahol *Szalai Béla* (Ph 58) főtársa buzgóságának is köszönhetően *Luif Otmár OSB* atyával és több, mint 21 öregdiákkal együtt ünnepelhettünk.

Piliscsabán a millenniumot **december 26-án** karácsonyi koncert keretében zárjuk le a község öregdiák alpolgármestere, *dr. Nagybacsoni Béla* (Ph 74) orvos vezetésével. Szervezetünk a klotildligeti templomban ad hálát Istennek az elmúlt évek szép eseményeiért.

Csíky Gábor (Ph 69)
ügyvezető titkár

14. Somogy megyei szervezet

1998. november 1-én megalakultunk.

1999. február első szombatján (és azóta a Szt. Balázs naphoz legközelebbi szombaton) közgyűlés

1999. március 21: Kaposszentbenedeken Szt. Benedek Ünnepe.

1999. április: *Csóka Gáspár OSB* (Ph 56) előadása Bencések Magyarországon a XX. században címmel

1999. (és azóta május minden utolsó szombatja): Bencés nagytalálkozó Pannonhalmán

1999. június 2. hétvége: Juniális Kaposszentbenedeken.

Nyári szünet, majd szeptembertől – a társaság kérésére – **minden hónap második péntekén** sörözés a Borostyán vendéglőben.

Azóta programot szervezni nem volt időm, segítségem pedig nem akadt.

A **2001 februári** közgyűlésen az elnökség lemondott, azóta a következő közgyűlésig (a tervek szerint **2001. október** közepe) ügyvivőnek kért fel a közgyűlés. – 1999-ben *dr. Rucz Károly* (Ph 80) diáktársunk a postázást elvállalta,

azonban a megnövekedett költségek és a vállalkozásában jelentkező nehézségek miatt a levélforgalmunkat drasztikusan csökkentenünk kellett. (Ezt a magam részéről meg is értem, hiszen az elnökség fontolóra vette, hogy a visszajelzés nélkül rendszeresen távolmaradó diáktársakat töröljük. Erkölcstelennek gondoljuk, hogy 108 meghívót és hírlevelet küldtünk ki havonta, és erre összesen talán 25-en mozdultak.)

Hát így vagyunk, jelenleg egy olyan elnökjelöltet keresünk, aki már beérett, a gyermekei nagyok, vagy legalább is kevesebb időt igényelnek, és ahogy *dr. Szellestei Tamás* (Ptl) barátunk mondta volt, túl van a második szakvizsgán (akár ténylegesen, akár a szó átvitt értelmében).

Dr. Benkő András (Gy 86)
elnök

15. Soproni szervezet

1997

Asztrik-napi hálaadó szentmisénken *Asztrik főapát úr* celebrált. Hálaadás az 5 éve felújított és működő Bencés Házért. Az orgonaépítési munkálatok félidőben, ez az a munka, melynek anyagi támogatását szervezetünk vállalni tudja (kb 2 millió Ft). A későbbiekben koncertek lehetősége a templomban.

Október 31-én volt tanáraink sírjához látogattunk el.

A **december 8-án** kezdődött „Bencés lelkeség” nevű hagyományos előadás-sorozatunkat „Klerikusok és laikusok együttműködése egyházunkban” címmel hirdettük meg. Előadóink voltak: *dr. Bíró László* (Gy 69) püspök, *Nobilis Márió* (Ph 84) piliscsabai plébános és segítője *Feigel Tamás*, *dr. Korzenszky Richárd* OSB (Ph 59) tihanyi házfőnök és *dr. Máté-Tóth András* teológus, egyetemi docens.

1998

Február 12-én fehérasztalos összejövetel a Juventus étteremben. Elnökségi beszámoló és az új vezetőség megválasztása. Beszámoló az országos vezetőségben történt változásról (az 1997. november végén megtartott küldöttgyűlés szavazatai alapján). A megválasztott új vezetőség: elnök: *dr. Varga József* (Gy 75); elnökségi tagok: *Kovács Ferenc* (Gy 68), *dr. März Ferenc* (So 48), *Venesz Ernő* (Ph 49), *dr. Verő József* (So 48).

Március. 21. Tihanyban ünnepeltük a BDSZ 75. születésnapját. Ezen szervezetünk is képviseltette magát. Az ünnepi programban szerepelt egy kis bencés vetélkedő is, öt-öt fős csapattal, melybe természetesen mi is beneveztünk.

Május 11-12-én a MTESZ-ben került sor a „Környezetkultúra és keresztény ember” c. rendezvénysorozatra, melynek mi is egyik rendezője voltunk. Főrendező *Andrássy Péter* (Ptl), előadók: *dr. Korzenszky Richárd* (Ph 59, oktatás), *dr. Kubinszky Mihály* (Bp 45, építészet), *dr. Varga József* (Gy 75, egészségügy).

Május 30. A hagyományos pannonhalmi BDSZ-találkozóra buszt indítottunk.

Július 11-én (Szt. Benedek ünnepe) a szentmisét a bencés templomban **Szabó Kornél** (Ph 54) bencés oblatust, hahóti plébános celebrálta. A 18 órakerkezdő szentmise után emléktáblát avattunk az egykori bencés gimnázium falán. A szombati és vasárnapi mise keretében végeztük éves lelki gyakorlatunkat. Kórusvezető: **Jáki Teodóz OSB** (Ph 47) atya. A tábla avatásakor beszédet mondott: **Jéhn Antal** (So 31) nyugdíjas gyógyszerész.

Új alapítványt hoztunk létre (emlékeztetőül: a Bencés Ház Alapítvány már több éve működik, a Szt. Benedek Idősek Háza is rendelkezik saját csekkkel). A visszakapott rendház épületében idősek háza készül. Alapítók: Szent Benedek Rend Pannonhalma, **dr. Endrédi Csanád OSB** (Ph 47), kuratóriumi elnök: **Filep Gyula** (Ph 75). Ugrás az időben: 2001. nyarán 300 millió forint az alapítványnak a Széchenyi tervből, jelenleg a pályázatok folynak a kivitelezésről.

Szeptember 6. A 9.30-as szentmisénken a bencés templomban *Veni Sancte* a KÉSZ-szel közösen.

Szeptember 10. Hagományos fehérasztalos találkozó a Juventus étteremben

Szeptember 19. A kőszegi gimnázium emlékünnepsége (gépkocsikkal)

Október 5. **Jáki Teodóz** bencés atya előadása az orsolyiták dísztermében

Október 20-21. Az Egyház mozgásterei a mai Magyarországon; Bencés lelkiesség sorozat, 6.évf. – Kerekasztal-beszélgetés. Előadó: **Tomka Miklós** (Ph 59)

Október 31. Tanáraink sírjánál imádkoztunk (rég Szt. Mihály temető). Ebben az évben **Kossow József** (So 22) és **dr. Schwarz Alfréd** (So 31) barátunk hunyt el.

1998. karácsonya előtt a BDSZ soproni szervezetének elnöksége, a Bencés Ház Alapítvány, valamint a Szent Benedek Idősek Háza Alapítvány kuratóriuma közös ülést tartott. Az elnökök beszámoltak az elmúlt év történéseiről, problémáiról. Az összejövetelt megtisztelte **Hortobágyi Cirill** (Ph 77) atya is. A Bencés Diákszövetség soproni szervezetéről beszámolt **dr. Varga József** (Gy 75). Szervezetünk sikeres évet zárt, hiszen régi tervünk vált valóra: a volt gimnázium épületének homlokzatán emléktáblát avattunk. E napon öregdiákjaink 60 éves érettségi találkozót tartottak volt osztályukban, a tábla előtt készült fényképet azóta is boldogan őrzik. A találkozó résztvevői voltak: **dr. Bokori Ferenc**, **dr. Dorosmai Imre** (So 38), **Hantó Endre** (So 38), **dr. Horváth Ferenc** (So 38), **dr. Merényi (Mersits) József**, **Tőke István**. Szervezetünknek jelenleg 153 tagja van. Legutóbbi **Galambos Ferenc** (So 25) diáktársunknak hunyt el. Az országos elnökség kérésére a Sopron környékén vagy külföldön élő Sopronban végzett, korábban nem a soproni szervezet tagjaként nyilvántartott öregdiákokat tagjaink soraiba vettünk. Az alább javasolt programok mellett változatlan cél az orgona felújítása, eddig összegyűlt és ráköltött összeg 900 ezer Ft, jelenleg rendelkezésre áll 110 ezer Ft hiányzó összeg kb .400 ezer Ft. Távlatos cél: az orgona felújítása után koncertek a Szt. Benedek Idősek Háza valamint a templom javára.

A Bencés Ház Alapítványról beszámolt **Venesz Ernő** (Ph 49) házigondnok. 71 vendég 130 napon át vette igénybe a vendégszobákat. Az első fél évben folyamatosan a házban lakott két volt bencés diák egyetemista. Az általunk üzemel-

tett káptalantermet 23 727 személy látogatta meg. A kápolnában Venesz Ernő hittant tanított a Lyceum közel száz diákjának. A személyi jövedelemadó 1 %-ból 156 ezer Ft jött be, az összeget a templomra fordítottuk. E felajánlásokat továbbra is várjuk. A korábban kiadott TKM ismertető füzet eladásából megtérültek a kiadás költségei, a további eladásból kb 150 ezer Ft várható. A Historia domus kiadványunk költségei is megtérültek. További cél: a Szt. Benedek Idősek Háza kialakítása során a központi fűtés bevezetése, az egyik vendégszoba bővítése fürdőszobával.

A Szt. Benedek Idősek Házáról beszámolt *Filep Gyula* (Ph 75). Mint tudjátok, a régi rendházat a rend visszakapta. Terv: idősek háza. Az eddigi bevétel döntően *Csanád atya* támogatásából ered. Az eddig elvégzett munkák: bontásra kerültek a kémények, kályhák, elavult villanyvezetékek, vakolatok, válaszfalak. Kutatás folyt a pincében, a templom és a ház 2. emeleti kapcsolódásánál. A tetőszerkezet életveszélyes részét felújították. A tervező elkészítette az engedélyezési terveket és a kazánház földemje megerősítésének tervét. A további feladat a szükséges pénz megszerzése pályázatokból és egyéb forrásokból. Az első fél évben folytatódik a tetőszerkezet javítása és a kazánház kialakítása. Cél: olyan idősek háza kialakítása, melynek működésében látszik a keresztényi, bencés lelkiség.

Ide tartozik, hogy *Kuslits Alajos* (Gy 84) diáktársunk még január 11-én ismételen összehívta a vezetőséget: ne csak dolgozzunk, imádkozzunk is!

1999.

Február 12. Hagyományos fehér asztalos találkozó a Postakocsi étteremben

Február 25. Rendszer-informatika-vallás. *Dr. Kovács Attila* (Ph 55) diáktársunk, a szentendrei szervezet elnöke, a soproni egyetem közgazdaságtudományi kara tanárának előadása. Helyszín: Szt. Orsolya díszterem, Széchenyi tér („Horváth ház”)

Március 20. Szt. Benedek ünnep Tihanyban

Március 21. Szt. Benedek ünnep, Sopron (szentmise ½ 10 órakor)

Április 17-18. BDSZ Mária-kongregáció zarándoklata Máriapócsra (a távolság miatt csak néhány résztvevő Sopronból). Felkérésükre (ti. hogy 2000-re szeretnék felméréseink alapján megjelentetni hazánk Mária-kegyhelyeinek összefoglaló kötetét), *dr. Istvánffy Miklós* (Gy 47) diáktársunk fia (Ph 85) két kegyhely leírását elküldte (Fertőszentmiklós–Szerdahely, Rőjtökmuzsaj). Köszönet érte!

Április 29. 18 órakor *dr. Szilveszter Péter* (Ph 76), *Divós Ferenc*: Japánban dolgoztunk – Képes úti beszámoló. A helyszín: Bán János Községi Ház, Sopron Halász u., volt árvaház. Az előadás előtt a ház és a kápolna megtekintése. A felújításban segítő bencés diáktársaink közül kiemelkedik *dr. Endrédy Csanád* (Ph 47) atya, *dr. Divós Lajos* (So 51).

Május 22. A keszthelyi szervezet kirándulása Sopronban. Idegenvezető: *Bács Tamás* (So 54)

Május 29. Pannonhalmi találkozó

Július 11. 9.30: Szentmise a Bencés templomban (Szt. Benedek, Európa fővédőszentje)

Július 12-13. Kirándulás Komárom, Garamszentbenedek, Selmechánya, Nyitra, Deáki, Nagyszombat. *Szilveszter atya* elkísért bennünket az útra.

Szeptember 5. Veni Sancte a Szt. György templomban. A szentmisét *dr. Várszegi Asztrik* főapát úr celebrálta, közreműködött a soproni Fidelissima kórus (a szentmisét a magyar rádió közvetítette)

Szeptember 18. Regionális találkozó Bükön (a szombathelyi szervezet meghívása). Program: 10 órakor szentmise *Horváth Imre* (Ph 68) helyi plébános, *Csóka Gáspár* (Ph 56) büki születésű, *Németh Lőrinc* böi születésű bencés atyák concelebrálásával (az országos elnökséget Szalai Béla főtítkárr képviselte). 11.30-kor előadás a fürdőről: *Pup Vilmos* (Gy 66) műszaki igazgató; 13.00 ebéd, 14.00 órától szabad program, fürdés, baráti beszélgetés.

Október 1. Hagyományos fehérasztalos találkozó a Postakocsi étteremben

Október 20. Hagyományos Asztrik szentmise a bencés templomban

November 1. Tanárainkért imádkoztunk a Szt. Mihály templomban

November 25. *Jedlik Ányos* emlékelőadás születésének 200. évfordulóján. Helyszín: Bán János Közösségi Ház. Előadó: *dr. Verő József* (So 48) akadémikus.

Venesz Ernő házgondnok 1999. szeptemberétől kettős feladatot lát el: a hét nagyobbik felében Pannonhalmán tartózkodik, a perjeli hivatal munkatársa. A hét végén van Sopronban, gondnoki feladatait ekkor látja el. Telefonszáma változatlan, de üzenetrögzítő, melyet időnként Pannonhalmáról is lehallgat. Ernő pannonhalmi szolgálata miatt a hittanóra megszűnt a Bencés Házban.

Bács Tamás (So 54) beszámolt a pénzügyi helyzetről, mely a fentiek ellenére a tavalyinál biztatóbb: a számlán az év végi zárásakor kb. 600 eFt várható. Az 1%-ból 220 000 Ft-ot kaptunk. A templom munkálatait 320 eFt-tal, a hencidai óvoda éhező gyerekeit 30 eFt-tal, a gyermekétkeztetési alapítványt 25 eFt-tal támogattuk. *Bács Tamás* 10 éves szolgálata után egy év múlva kérni fogja felmentését a gazdasági teendők ellátása alól.

Amennyiben más tájról keresik fel Sopront a bencés diákok, a Bencés Házon kívül megtalálhatóak vagyunk a Széchenyi téren a John Bull Pubban, törzsasztalunknál vasárnap mise után délig. A mise kezdése változatlan: fél 10 óra a bencés (Kecske-) templomban. Itt jelenleg is zajlik a rekonstrukció.

2000.

Február 10. Fehérasztalos találkozó a Postakocsi vendéglőben.

Március 18. A bencés lelkiesség sorozat előadásait az ökumenizmus jegyében szerveztük. Előadók: az evangélikus, a katolikus és a református hittudományi főiskolák rektorai (*dr. Sulyok Elemér* katolikus, *dr. Szabó Lajos* evangélikus, *dr. Vladár Gábor* református)

Március 25. 10.00 *Dr. Korzenszky Richárd* (Ph 59) megnyitja a „2000 év kereszténysége – Isten ajándékai” című képeslap-kiállításon. 11 órakor *dr. Rédly*

Elemér (Ph 53) városplébános köszöntője. Szervező *Andrássy Péter* (Ptl), előadó *Kubinszky Mihály* (Bp 45), gyűjtőként *Kerény atya*, ill. *dr. Varga József* (Gy 75)

Május 27. BDSZ-találkozó Pannonhalmán

Június 4. A kőszegi szervezet látogatása Sopronban. A ½ 10-es szentmisén a kőszegi kórus énekelt. Ezt követően közös ebéd, majd Fertő-tavi hajókirándulás

Június 11-12. Kirándulás Keszthelyre (Keszthely és környéke, Kis-Balaton), szállás a helyi szervezet tagjainál

Július 11. Szt. Benedek, Európa védőszentje, ünnepi szentmise

Szeptember 22. Fehérasztalos találkozó a Juventus étteremben

Október 20. Asztrik-mise a bencés templomban (celebráns *Szalay Ferenc* (So 50))

November 2. Elhunyt tanáraink sírjánál imádkoztunk (Szt. Mihály temető)

November 11. KÉZFOGÁS, Tihany

November 13. Nyugat-Magyarországi templomok az Árpád-kortól napjainkig (*Horváth Endre* fotóművész kiállítása). – Milleniumi kerekasztal: „A történelmi egyházak szerepe az ezer éves Magyarországon” címmel. Helyszín: Evangélikus Líceum díszterme. Előadók: *Csóka Gáspár OSB*, házfőnök, főisk. tanár, *dr. Haraszi György*, az Országos Rabbiképző Intézet tanára, *dr. Vladár Gábor*, a Pápai Református Egyetem rektora.

Halottaink ez évben: *Dr. Horváth Ferenc* (So 38) és *Bellák Károly* (So 43)

2001.

Előadások (helyszín: Bán János közösségi ház, Sopron, Halász u.38.)

Január 7. 14.30 Láttam, Uram hegyeidet. Fotókiállítás – *Dr. Korzenszky Richárd* tihanyi perjel

Január 14. *Andrássy Péter* tanár

Január 21. *Bindes Ferenc*

Közös összejövétel 2000. decemberében, de a beszámoló a februári fehérasztalnál:

Az elmúlt 10 évet összegeztük, ez alkalommal főképpen anyagi szempontból, *Bács Tamás* lemondott szolgálatáról. A részletes pénzügyi beszámoló során ismét előjöttek a 10 év emlékei, a nehézségek és örömök egyaránt. Utódjának precíz (és pozitív !) mérleget adott át.

A pénzügyi feladatok könyvelésére kénytelenek voltunk pénzért alkalmazni valakit.

A Szent Benedek Idősek Háza építése tovább folyik, az anyagiak területén folyamatosan nehézségek vannak, de néhány pályázat és komolyabb adomány mindig reményt ad a végső célhoz (azóta már kiderült, hogy sikerült). A templom még mindig az egy évvel ezelőtti állapotban van, kérjük imáitokat, hogy a holtpontról továbbblendüljön a felújítás.

Február 9. Fehérasztalos találkozó a Juventus étteremben

Április 21. A Bencés Diákszövetség Országos Mária-zarándoklata Sopronban (Helyszín: Kármelhegyi Boldogasszony Templom, Kertváros) Főszervező: *Márz Ferenc dr.* elnökségi tag/.

Május 26. BDSZ-találkozó Pannonhalmán

Május 21. Fehérasztalos találkozó a Juventus étteremben, vendég *Hortobágyi Cirill* atya, tárgy: a Szent Benedek Idősek Háza, Bencés Ház

Október 20. Asztrik-mise. Bencés lelkiség sorozat :a Biblia

November 2. Elhunyt tanárainkért imádkozunk

Halottaink ez évben: *Horváth Ferenc* (So 49), *dr. Langer Herbert* (So 26)

További tevékenységeink: szolgálat a vasárnapi szentmiséken, középkori káptalanterem-teremőrök, sajtókapcsolat: Kisalföld – *Gosztonyi Miklós* (Gy 74), Ikva Rádió – *Kuntz Zoltán* (Ph 74)

Ora et labora!

Dr. Varga József (Gy 75)
elnök

16. Székesfehérvári szervezet

A szervezettel többszöri próbálkozásunkra sem sikerült kapcsolatba lépni, a területi szervezet vezetőjének postacíme megváltozott, nem jelentkeznek.

17. Szentendrei szervezet

Szervezetünk **1997. szeptember 27-én** alakult, Pest megye bencés diákjainak összefogására. Sajnos, a megye kiterjedtsége és a diáktársak szétszórtsága nem biztosította célkitűzésünk megvalósítását. Így tevékenységünk a szorosan vett Dunakanyar településeiben élők mozgósítására terjedt ki az első két évben. Ez mintegy 80 főt ölelt fel. 1999-ben a piliscsabai szervezet megalakulásával, majd 2000-ben az esztergomi csoport szervezésének megindításával létszámunk 20 főre csökkent, ami szinte teljes működőkép telenséget eredményezett. Remélhetőleg a közgyűlés után ismét a régi aktivitást tapasztalhatjuk.

Megalakulásunkkor: *Janovich István* (Ph 55), *dr. Kovács Attila* (Ph 55) és *Temesi Balázs* (Ph 71) lettek a vezetőség tagjai. 2000-ben *Janovich István* elköltözése miatt a tagság *Erb Ottót* (Gy 66) választotta új vezetőségi taggá.

Rendezvényeinket 1997-98-ban a plébánia hittantermében tartottuk, majd a Kolping-házban – a város szívében, igen kellemes környezetben – kaptunk helyet. Az összejöveteleken minden alkalommal volt elmélkedés, előadás vagy beszámoló (pl. a Szentföldről), majd a szervezeti élet híreit, problémáit beszélgettünk meg, míg a végén a „balyu-bál”-jelleggel hozott harapni- és innivalók közepette beszélgettünk meg mindennapi problémáinkat.

Rendezvényeink a következők voltak:

1997.

Október *Dr. Kiss György* (Eg 49) ny. plébános: A Szentírás napjainkban
November *Binzberger Ákos* atya Pannonhalmáról: Siker vagy/és boldogság
December *Gyimóthy Gábor* (Ph 88) atya: Biblia és karácsonyi készület

1998.

Január *Dr. Bíró László* (Gy 69) püspök atya: A házasság jelentősége az ezredfordulón

Február *Dávid Kiss Ferenc* (Ph 55): Versek Mécs Lászlótól

Március *Valper Ferenc* atya: Elmélkedés a nagyböjti gondolatok jegyében

Május *Dr. Maróth Miklós* (Ph 61) és *Csiky Gábor* (Ph 69) bemutatta a Pázmány Péter Tudományegyetem elkészült és készülő építményeit

Június *Dr. Várszegi Asztrik* főapát, püspök atya, Csobánkán – Sarlós Boldogasszony ünnepén – jóváhagyta a BDSZ Mária-kongregáció megalakulását

Augusztus A 75 év emlékei c. kiállítás megszervezésében és bonyolításában tevékenyen részt vettünk

Szeptember A falumúzeum meglátogatása Szentendrén (családos összejövetel). Tárlatvezetőnk volt: *Janovich István* (Ph 55)

Október *Dr. Kiss György* (Eg 49): Megemlékezés halottainkról

November *Dr. Kovács Attila* (Ph 55): Az ember és a rendszerek világa

December *Gyimóthy Gábor* (Ph 88) atya: Karácsonyvárás

1999.

Február *Dr. Kiss György* (Eg 49): Nagyböjti elmélkedés

Március Benedek-napi családos kirándulás, majd közös szentmise

Április Részvétel a BDSZ Máriapócson megtartott II. Mária-zarándoklatán

Május Csoportos részvétel a pannonhalmi diáktalálkozón

Június Búcsú Csobánkán

November *Mohos Gábor* atya (Ph 94): Élménybeszámoló a Szentföldi útról

December *Nagy Bálint* (Ph 99) bemutatkozása és beszámolója a diákevekről

2000.

Február *Dr. Kiss György* (Eg 49): Napjaink problémái és a nagyböjt

Március Benedek napi családos kirándulás, majd közös szentmise

Április Csoportos részvétel Celledömölkön a BDSZ III. Mária-zarándoklatán

Május Csoportos részvétel Pannonhalmán a BDSZ diáktalálkozón

November Megemlékezés halottainkról

2001.

Március Szent Benedek atyánk emlékére közös szentmise

Április Csoportos részvétel Sopronban a BDSZ IV. Mária-zarándoklatán

Május Csoportos részvétel Pannonhalmán a BDSZ diáktalálkozón.

Dr. Kovács Attila (Ph 55)
elnök

18. Szombathelyi szervezet

A BDSZ szombathelyi területi szervezete több mint kilenc éve, 1992. január. 25-i megalakulása óta a diákszövetség célkitűzéseinek megvalósításán dolgozik. Teszi ezt saját tagjai számára szervezett programokkal, összejövetelekkel, de a helyi közvélemény számára is nyilvános, időnként országos nagyrendezvények szervezésével is.

Örülünk, hogy szervezetünk az elmúlt közel tíz év gyorsan változó, sok személyes és társadalmi méretű nehézséget hordozó időszak után is él és működik. Mindig van 25-30 diáktársunk, aki szokásos évi rendezvényeinken aktívan részt vesz, nagyobb szabású rendezvényeinken ennél többen is. Az elmúlt időszakban jó néhány rendezvényen nemcsak diáktársaink, hanem azok családtagjai is szép számmal részt vettek.

Nagy megtiszteltetés szervezetünk számára, hogy *dr. Galambos Iréneusz OSB* (Bp 38) atya, alsóőri plébános szinte minden találkozónkon, rendezvényünkön részt vesz, jelen van (ez évben elhunyt diáktársunk *Csoknyai Péter* (So 50) kíséretében). Nagy örömünkre a kőszegi és az ausztriai Grázban élő diáktársaink is megtisztelik találkozóinkat.

Szervezetünk elmúlt években kifejtett tevékenysége, néhány a médiában is nyilvánosságot kapott rendezvényünk és jeles, országosan ismert meghívott előadónk megnyilvánulásai megbecsülést és ismertséget szereztek a Diákszövetségnek. Szombathely Megyei Jogú Város pályázat keretében rendszeres támogatásban részesíti szervezetünket.

A területi szervezet taglétszáma 2001-ben több mint 120 fő. Sokan az elmúlt években eltávoztak az örökkévalóságba közülünk, sokan koruk, betegségük miatt lakáshoz kötöttek, de szerencsére mindig vannak Szervezetünkhöz csatlakozó fiatalabb diáktársaink. Természetesen vannak, akiket tagként tisztelünk, de ritkán látunk közös rendezvényeinken.

Működésünk, rendezvényeink:

A BDSZ Szombathelyi Szervezete az elmúlt időszakban (1998-2001. években) tevékenysége során a diákszövetségi célkitűzések, a magyar millenniumra való megemlékezés, a bencés jeles személyiségek jubileumának megünneplése, valamint lelki, szellemi megújulásunkat szolgáló programok megvalósításán fáradozott.

Működésünk bázisa a Szalézi Rend szombathelyi intézete, ahol a szalézi atyák vendégszeretetét élvezve otthon érezhetjük magunkat. Rendszeres havi összejöveteleinket általában itt tarjuk, néhány alkalommal a rendezvény jellege, nyilvánossága miatt vagy a Premontrei Diákszövetséggel történt közös rendezésekor a Premontrei Gimnázium is helyet ad számunkra.

Megalakulásunk óta minden alkalommal képviseltetni tudtuk szervezetünket a BDSZ központi rendezvényein: a **május végi** pannonhalmi országos találkozón

és a Mária zarándoklatokon. Minden év **március 21-én** szentmise keretében megemlékezünk a rendalapító Szent Benedek, Európa védőszentjének ünnepéről.

Rendszeresen az esztendő **decemberében** szervezett összejöveteleink, ahol az évbúcsúztatás keretében adjuk át az 50 és 60 éve érettségizett diáktársainknak a Matúra emléklapokat.

Az elmúlt években találkozóinkra számos jeles személyiséget hívtunk meg, akik különböző tudományos, vallási, bencés rendi témákban magas szintű előadásokban ismertették művelt szakterületük, hivatásuk, tudományos munkájuk eredményeit. Vendégünk volt többek között Márfi Gyula (Ph.62.) veszprémi érsek atya, Csóka Gáspár OSB, győri igazgató, Dr. Maróth Miklós (Ph.61.)a Pázmány Péter Katolikus Egyetem dékánja, Korzenszky Richárd OSB (Ph.59) tihanyi perjel.

Az elmúlt négy év jelentősebb rendezvényei, programjai:

1999. szeptember 18-án Bükön regionális BDSZ találkozót szerveztünk, amelyen részt vettek a soproni, veszprémi, keszthelyi, kaposvári, győri, kőszegi szervezetekhez tartozó diáktársaink. Rendezvényünket Szalai Béla főtitkár úr is megtisztelte. A rendezvény megszervezésében Horváth Imre (Ph.68) büki plébános és Pup Vilmos (Gy.66) diáktársaink szereztek elévülhetetlen érdemeket.

2000. április 8-án Celldömölkön a helyi egyházközséggel együtt rendezői voltunk a BDSZ III. Országos Mária zarándoklatnak, amelyet Dr.Várszegi Asztrik főapát-püspök vezetett. Nagy Péter celldömölki plébános, Makkos István polgármester, valamint a Szent Márton Otthon egyházközségi munkatársai voltak vendégszerető házigazdáink. (Lásd: Bencés Diákszövetség Hírlevele 2000. szeptember. 1. sz.)

2000. szeptember 24-én Jákon Millenniumi ünnepségen vettünk részt, Dr. Rátkai László (Gy.62.) plébános meghívására. Az ősi bencés apátsági templomban tartott szentmisén és millenniumi ünnepségen Dr. Hende Csaba államtitkár külön is méltatta a bencések szerepét a magyar történelemben és köszöntötte a Bencés Diákszövetség jelenlévő tagjait. A Községi Házban közös ünnepi ebéden vettünk részt.

2001. szeptember 8-án Kisboldogasszony napján burgenlandi autóbuzos zarándoklatot szerveztünk Máriafalva, Tarcsafürdő, Felsőőr, Alsóőr, Pinkakertes, Nagysároslak, Németújvár útvonalon. (a zarándoklat egyben a Mária tisztelet és a magyarság történelmi emlékhelyei előtti tisztelgés jegyében zajlott). Galambos Iréneusz bencés atya, aki az út nagy részén kalauzunk is volt, Alsóőrön mondott szentmisét.

A helyi szervezetben **1997. áprilisában** volt tisztújítás (lásd.: AMICUS 1997/1. sz.), a helyi tisztségviselők mandátuma öt évre szól (2002 áprilisáig). Addig az időpontig kell megválasztani a következő időszakra az új helyi tisztségviselőket. (talán indokolt a BDSZ alapszabálya szerint az országos tisztségekre vonatkozó négy éves ciklushoz igazodva eljárni)

A Gondviselés segítségével a Diákszövetségben közösséget alkotó diáktársak együttes akaratával és szolgálatával, a helyi szervezet elnökségi tagjainak áldozatos munkájával, reményeink szerint a BDSZ helyi szervezete - átlépve az új évezredbe - képes lesz bencés eszmeiségéhez, hagyományaihoz híven, az új kihívásoknak megfelelően és folyamatosan megújulva tagjai, a helyi közösség javára a jövőben is tovább munkálkodni.

Harangozó Bertalan (Gy 73)
elnök

19. Tolna megyei szervezet

A Szövetség Tolna megyei szervezetét tagtársaink, *dr. Bíró Zoltán* (Ph 66) és *dr. Korzenszky Emőd* (Ph 66) kezdeményezésére *Antal Géza* (Ph 66) hívta életre valójában. Géza atya akkor, a 90-es évek közepén még Sióagárd (és filiái, pl. Szekszárd-Ujváros) plébánosa; épültünk – lényegében *általa* – számbéli, legfőképpen pedig *tőle* – kicsit egymásból, s a közeli szervezetekből kapcsolataink útján is – lelki értelemben.

Tagjaink – hasonlóan az otthonunkat adó jórészt dombos, vizek völgyeivel szabdaltnak, ártereikkel változatos tájhoz – az élet széles területét képviselik, s lakóhelyünk is szinte egyenletes eloszlással a megye egész területén, mind a kisebb, mind a népesebb településeken helyezkedik el. Ezen túl megtisztelt bennünket tagságával néhány társunk, hűségével több tucat kilométereket áthidalva a megyén kívülről is.

A szervezetet a mögöttünk álló 4 évben – miként megelőzően is – *Antal Géza* fogta egybe, dinamizmusával találkozásainkat felemelő, éltető alkalmakká téve, irányt, mély tartalmat adó, határozott lelkiségével.

Szervezetünkre kevésbé a merev, hivataloszerű működés volt a jellemző, ezzel szemben

– nagy ünnepeinket – Húsvét, a Rendalapító Szent Benedek Atyánk ünnepeinek tájéka, az Úrjövét várásának ideje – rendszerint sikerült kis közösségünk együttlétével emlékezetesebbé, önmagunk, családjaink felé is építővé tenni.

– Tagjaink – csoportosan vagy egyénileg – részt vettek társszervezetek (főként Baranya), de a BDSZ Dunától keletre működő egységeinél is előadásokon, találkozókön.

– Kiemelkedő, emlékezetes alkalom volt a 2000. évben Pécsváradon Szent Asztrik apát szobrának avatása. Az ünneplés egyik motorja „Gézánk”, már mint Pécsvárad egyházi „előljárója”; tagjaink jelentős része – talán többsége is – örömmel és lelki megújulással részesülhetett a kegyelmekből, s nem elhanyagolhatóan a kulturális-esztétikai élményből is.

– Rendszeresen részt veszünk a május végi találkozóinkon a „Szent Hegyen”.

Tagjaink száma mintegy 20-24 főre tehető: miként a helyi-területi működésünk, a szervezeti formációnk is a „kevésbé kötött” képet mutatja.

A tagság korösszetétele az egyetemi hallgatótól a gyakorló, „világi” hivatását, feladatait a jó „mester”-ség tisztességével gyakorlókon keresztül egészen a 80 feletti, a legkitűnőbb szellemi-teszt egészségnek örvendő, s fiatalos lendületű, gondolataival minket is rendre megörvendeztető állatorvos BARÁTUNK-ig tart.

Mindazonáltal a „lazább” működési struktúránk nem akadályoz – ellenkezőleg: az egymás értékeiből töltekezés találkozásaink során – kifejezetten inspirál, hogy kinek-kinek a szűkebb vagy (a Gondviselés adta lehetőségként) tágabb környezetben a hittel végzett munka, a ránk bízottak, a körülöttünk lévők megbecsülése, gyümölcseinek felmutatásával törekedjünk a velünk élőkét a jó, az igazi, **ÖRÖK ÉRTÉKEK** felé fordítani.

Minden beszámoló – még, ha „áttekintésnek” szánjuk is – számvetés is kell legyen egyben. S a számvetés kikerülhetetlen része mindig: a „lásd, Uram, magam gyenge és erőtlén vagyok a Te erőd nélkül” gondolata.

Magunkat, a tagokat, munkánkat kell megújítanunk. Elnökünk, Antal Géza a földrajzi eltávolodás mellett a „hú voltál... , sokat bízok rád” állapotába kerülvén, nekünk, a „helyben maradottaknak” kell sokkal többet tennünk: rendszerezettség, rendezettség, nagyobb folyamatosság szükségeltetvén.

Úgy gondoljuk, ha ehhez saját energiánk, egymás erősítése nem bizonyulna teljesen elegendőnek, az Atya végtelen szeretete fog elegendő erőt adni, hogy a Diákszövetség erősödő épületének tartós építőköve legyünk.

Endrődi István (Ph 63)
ügyvezető

20. Váci szervezet

Alakultunk: 1998 december 5-én. A vezetőség tagjai: *Laczus Géza (Ph 58)*, *Zavetz József (Ph 56)*, *Papp Miklós (Ph 79)*.

Programok:

1999-ben

Március 6-án rekollekció *Király Ernő* atyával

Március 20-án Szent Benedek-mise Budán

Május 20-án Márianosztrai zárándoklat

Május 30-án Pannonhalmi találkozó

Szeptember 25-én Piliscsabai Katolikus Egyetem meglátogatása (elmaradt)

December 4-én Adventi találkozó (vezetőség újraválasztása)

Máriabesnyő és Márianosztra zárándokhelyek összegyűjtött történetét *Kovács Attilának (Ph 55)* megküldtük

2000-ben

Márciusban Szent Benedek-miséen vettünk részt

Májusban tagjainknak levelet küldtünk, benne programjavaslatokat kértünk

Július 26-án *Te Deum*-bemutatón vettünk részt a váci székesegyházban. Vezetőségünk felkereste a váci Piarista Diákszövetség vezetését, együttműködést javasoltunk.

2001-ben

Március 3-án a váci kálvária szentelésén vettünk részt; Szent Benedek-miséen Budán voltunk.

Nyíregyházi kórustagokkal, diáktársakkal találkoztunk a váci székesegyházban. Általában, tagjaink megjelenése csökkenő tendenciájú az életkori összetétel és a távolsági problémák miatt, így közösségformálásra kevés a mód. A BDSZ tájékoztatásain kívül érdekes eseményekről tagjainkat időnként értesítjük.

Vezetőségünk alkalmi rendszerességgel találkozik, a BDSZ elnökség üléséről, határozatairól tájékozik.

Laczus Géza (Ph 58)
elnök

21. Bencés Diákok Veszprém megyei Egyesülete

Egyszerre könnyű és nehéz is a helyzetem, amikor a veszprémi szervezetünk legutóbbi négy évéről készítek összefoglalót.

Könnyű, mert veszprémi csoportunk idestova 10 éve létezik, ez idő alatt, úgymond, beérett néhány kezdeményezésünk: van miről beszélnem. Nehéz, mert vajon ki mondja meg, hogy beérettnek hitt és működő programjaink tényleg helyes kezdeményezések-e, s amelyekkel mindmáig sikertelenül próbálkozunk – mert ilyen is van – nem az rejti-e magában az erőteljesebb kibontakozás lehetőségét?

Könnyű, mert közösségi hírmondónk, az „Üzenet” már 7 éve létezik, így az utolsó négy év eseményei (persze, csak amelyek megőrkítésére vettük a fáradságot!) ott fellelhetők, csak kivonatot kellene készíteni. Nehéz, mert ez a kiadványunk korántsem mondható teljes és kiérlelt eseménykrónikának – ahhoz még mindig kevesen állnak mögötte.

Könnyű, mert több éve, gyakorlatilag havi rendszerességgel megtartott összejöveteleink bőven kínálnának hosszú felsorolásra lehetőséget.

Nehéz, mert a négyéves beszámoló készítésére vonatkozó kérés – ezt gondolom – igazából nem egy száraz eseménykrónikára vonatkozik, hanem valamiféle, a lényegét megragadó összefoglalóra, mely mások számára is levonható tanulással szolgál.

Nézzük mégis először a tényszerű dolgokat.

Általános adataink

Az utolsó négy év összefoglalója számunkra tulajdonképpen *egyesületi* eseménykrónika, ugyanis ezt 1997. április 14-én alakítottuk meg. Célunk ezzel a megnyíló pályázati lehetőségek könnyebb megragadása, a közösségi életünk tudatosabb szervezése, fegyelmezettebbé tétele volt.

1997-ben, közösségünk egyesületté alakításakor 49 volt az alapítók száma, ez egy hónapon belül további 19-cel gyarapodott, taglétszámunk ekkor tehát 68; – mai taglétszámunk 80 (ebből 12 pártoló tag, erre külön büszkék vagyunk).

Az egyesületi átlagéletkorban kismértékű fiatalodás figyelhető meg; halottaink a négy év alatt: *Boksay Gyurka* (Ph 47), *Bodorné Rády Márta* (Ko 44), *Kováts Sebestyén* (Ph 66), *Gombos Gyula Cézár OSB* (Gy 40).

Az egyesület most áprilisban négy évre megválasztott, illetve nagyrészt újraválasztott elnökségi tagjai: *dr. Andrónyi Tamás* (Ph 58), *Balaton László* (Gy 74), *Bálint Bánk* (Ph 76), *Krámlí Péter* (Gy 82).

Tagdíjunk: 3 000,- Ft/év, a minimálbér alatti jövedelemmel rendelkezők részére 1 000,- Ft/év; erre vonatkozó határozatunk kimondja, hogy akinek a tagdíj fizetése nehézséget okoz, k é r s é r e a tagdíj fizetése alól mentességet kap. Az országos egyesületi tagdíjat ezen összegből, egyesületként fizetjük be.

Éves költségvetésünk: cca. 120 eFt, csak a tagdíjakkól gazdálkodunk; a költségek legnagyobb részét a havi kiadványunk terjesztésének költségei teszik ki.

Így élünk

Az egyesületi összejöveteleinket 20-30 fő részvételével minden hónap 2. csütörtökén tartjuk (kivéten július-augusztus), ezek közül az első és az utolsó „kihelyezett” összejövétel, eddig Ajkán és Tapolca környékén, terített asztal mellett, az ott „lappangó” diáktársak (és családtagok) felbukkanásával, az átlagost többszörösen meghaladó részvétel mellett zajlik.

A „Kézfogást” minden novemberben Tihanyban – az idei évben hetedik alkalommal – tartjuk meg. Ez gyakorlatilag a szerzetesi iskolák öregdiákjainak regionális találkozója: mintegy 160-200 fő (regisztrált!) résztvevővel. Szerettük volna, de mindmáig nem sikerült megnyernünk a mai katolikus iskolák pedagógusait, akiket szintén hívunk erre a találkozóra. Díszvendégeink: *Mádl Ferenc*, *Andrásfalvy Bertalan* (So 50), *Makovecz Imre*, *Kálmán Attila*, *Nemeskürty István*, *Szokolay Sándor* voltak; most novemberben *Pap Lajos* szívsebészt várjuk.

Halottak napi közös megemlékezésünk a piarista-ferences-ciszter öregdiákokkal, a február- vagy márciusi összejövételünk a borversenyünk időpontja, immár hetedik éve. Sajnálatosan csökken a benevezett borok száma, ennek okát nem tudtuk még kideríteni; áprilisban Tihanyban tartjuk egyesületi közgyűlésünket.

Éves, autóbusszal szervezett kirándulásaink során (általában május elsejét magában foglaló 4-6 nap) '97-ben Csíksomlyón, '98-ban a Bajorországban, '99-ben Karintiában, 2000-ben Prágában és Csíksomlyón jártunk, az idén, Beuron és Benediktbauern volt állomáshelyünk. Kirándulási szokásunk gyakorlatilag

egyidős veszprémi szervezetünkkel. Már a kezdeti időktől műveltük a közösségi élet ezen formáját: leginkább két ambíciózus, az apátságokból nehezen kiutasítható diáktársunk, *Dóczy Ádám* (Pp 40) és *Perschi Ottó* (So 42) jóvoltából, akik nagyszerű helyeket tártak föl és a „méltányos” térítési díjat sem átalították „kiprészelt” vendéglátóinkból. Az utóbbi időben sajnos már nem számítottunk „gyámolítandó” csoportnak, a rendes térítési díjakkal számolva kell az utakat megszerveznünk. 2002-ben a Felvidéket fogjuk bejárni, szálláshelyünk még nincs, örömmel vesszük az erre vonatkozó ötletet.

Egyebek

Az alapítványunkon (Keresztény Szülők Alapítvány a Veszprém Megyei Diákokért) keresztül 1993 óta próbáljuk a rászoruló diákokat a továbbtanulásban támogatni. Az 1%-os felajánlás megszületése óta egyházmegyei szinten gyűjtünk az egyházi fenntartású óvodák, iskolák javára. Eddig – öt év alatt – több, mint hatmillió Ft-t sikerült így módon a nyolc veszprémi intézmény felé terelnünk.

A tihanyi bencés apátság szomszédsága is jelentős (bár ezt nem mi alapítottuk) egyesületi életünk körülményeiben. Kölcsönösen támaszkodunk egymásra – ahogy ez egy jó család tagjaitól el is várható. *Richárd atya* kulturális-szervező tevékenysége során maga mögött tudhatja közösségünket. Szent Benedek napjain (március 21. és július 11.) együtt ünnepelünk az apátságban, szeptemberben az apátság előtti téren a magyarságért mondunk ökumenikus imádságot.

Örülök, már-már büszke is lehetek, hogy ezen egyesület elnöke lehetek. Bízom benne, hogy az általunk megvalósított formák mások számára is hasznosak. De mindenképpen hangsúlyozom annak fontosságát, hogy a közösség életének szervezése során soha nem a rendezvény, főleg nem a sok rendezvény sikeres megtartása a cél. Legfontosabb a közösség építése, hogy a program, rendezvényszervezés, illetve részvételek során lehetőség nyíljon egymás jobb megismerésére. Igazán akkor jó a közösségünk, ha mélyül az egyes tagjaink között a kapcsolat, ha merünk és akarunk egymásra figyelni, tudatosan kérni valamit a másiktól, tapintatosan a másik segítségére lenni.

Azt remélem, a helyes úton járunk, és bár tudom, az útból még sok van vissza, az útírtásak nekem is kedvet és erőt adnak a folytatáshoz.

Bischof Péter (Ph 75)
elnök

22. Hívősvölgyi dokumentációs szervezet

Horányi Márton (Ph 83) irányításával lelkiismeretesen látja el létrehozása óta a rájuk bízott adminisztratív feladatokat.

A 2001.10.31-i költségvetési beszámoló

I. Költségvetés

Bevételek:

tagdíj bevétel tárgyidőszakban	1.880 eFt
adomány címén	107 eFt
jelvény eladás bevétele	8 eFt
állami támogatás	440 eFt
értékpapír eladás árf.nyereség	295 eFt
kamat + árfolyamnyereség bevétele	4 eFt

Összes 2001. I–X. havi bevétel **2.734 eFt**

Természetben kapott támogatások 337 eFt

Kiadások:

Működési költségek:	172 eFt
nyomtatvány, irodaszer	37 eFt
levelezés ügyintézése	135 eFt

Technikai kiadások: **1.045 eFt**

posta költség	415 eFt
boríték készítés	129 eFt
csekk készítés	127 eFt
oklevél készítés	34 eFt
jelvény készítés	187 eFt
bank költség:	125 eFt
rendezvények költségei	28 eFt

Kiadványok: **986 eFt**

Hírlevél	320 eFt
Almanach	666 eFt

Támogatások: **185 eFt**

tagszervezetek támogatása	130 eFt
Krizosztom-emlékmű támogatása	50 eFt
Egyéb támogatás	5 eFt

Összes kiadás: **2.388 eFt**

A szponzorok által fizetett költségek: 337 eFt

A 2001. I–X. hó alatt realizált pü. eredmény: **346 eFt**

Maradvány összesen: **4.918 eFt**

ebből készpénzben rendelkezésre állt	380 eFt
értékpapírba fektetve	4.382 eFt
jelvényekkel kapcs. és egyéb elsz.-ra kiadva	156 eFt

II. Egyéb pénzügyi információk, megjegyzések:

A BDSZ nyilvántartott tagjainak száma 3000 fő. A BDSZ mérlege, adóbevallása beadásra került, egyéb hatósági kapcsolatai rendezettek. Budapest, a küldöttgyűlésen, 2001.11.24-én.

Horányi Márton (Ph 83)

Eszmélődés a Bencés Diákszövetség elnöksége 2001–2003. évi munkatervének előkészítésekor

Bevezetés

Más szervezetekhez hasonlóan, a Bencés Diákszövetségnek is – mint a maga nemében talán legnagyobb hazai civil szervezetnek – tudatosan megtervezett tevékenységet kell folytatnia ahhoz, hogy létét, ezzel a társadalmon belüli helyzetét és küldetését, ezzel pedig alapításának céljait megvalósítsa. Ezért minél nagyobb egy szervezet, annál nagyobb felelősség és munka egy meghatározott időszakra megfogalmazni és rendszerbe foglalni azokat az elvégzendő feladatokat, amelyekkel ezek a célok elérhetőek. Különös tekintettel kell lenni a társadalmi környezet változásaira is, amelyek, ha kedvezőtlenül változnak, növelik ugyan az egymásra utaltság érzetét, de nehezíthetik a feladatok elvégzését. A feladatok megfogalmazása, azok végrehajtásának megszervezése, a megvalósulás folyamatos segítése és ellenőrzése a BDSZ (tavaly novemberben újra választott) elnökségének a feladata. A formája ennek az elnökségi munkának hagyományosan egy négyéves munkaterv, amely előállításán a tavaly novemberi vezetőségválasztó küldöttgyűlés óta fáradozunk. Nem könnyű ez a feladat, különösen, ha váratlan „csapások” is érnek közben bennünket. Mindezekért tartom fontosnak, hogy a munkaterv összeállításánál legyőzendő nehézségeinket és hitet adó reményeinket összefoglaljam.

A jelenlegi helyzet ismertetése

A 2001. novemberi küldöttgyűlésen elhangzott elnökségi beszámolómban az elnökség egyértelművé tette, hogy a Szövetség „mennyiségi fejlesztésének” időszaka lezárult: a taglétszám érdemben (10-15%-ot meghaladó mértékben) már nem növekedhet, hiszen a felkutatható diáktársak feltérképezése gyakorlatilag megtörtént, a frissen végzett diáktársak beléptetése jó, ha kiegyenlíti az elhalálozást, az ország területi szervezetekkel lefedettné tekinthető. Ugyanakkor a BDSZ életében tagadhatatlanul ismételtelen jelentkeznek működési zavarok, amelyek nem csak a kezdeti lendület visszaeséséből, hanem az utóbbi négy évben megkétszereződéssel létrejött, a civil szervezetek tekintetében nagyon jelentős létszámnak és az azzal egyidőben mennyiségében nem növekvő szervezeti munkavégzésnek is köszönhető.

Az elnökség az elmúlt négy év szervezési eredményeivel nem csak a küldöttgyűlés elismerését érdemelte ki, de óriási felelősséget is teremtett: képes-e az elnökség az ekkorára nőtt Szövetséget érdemben életben tartani, vagyis a tagság elvárásainak és az alapszabályban kitűzött célok teljesítésének megfelelni? Ezért a 2001. novemberi küldöttgyűlésen újonnan megválasztott elnökség programja és a négyéves munkaterv alap gondolata megegyezik: az elkövetkezendő

négy év legfontosabb feladata a már több mint háromezer tagot számláló szervezet folyamatos eredményes működtetése. A működtetés feladatai értelem szerűen nem csak az elnökség, tehát a BDSZ „központja” szintjén jelennek meg, hanem többségük (más nagyságrendben) a területi szervezetek vezetőinél is.

A működtetés az elnökség részéről háromféle (egymást gyakran átfedő) folyamatos munkát igényel:

1. Adminisztrációs munkát
2. Információs munkát
3. Külső-belső kapcsolattartási munkát

Az adminisztrációs munka magába foglalja a gazdálkodás adminisztrációját, a nyilvántartási munkát és a Szövetség központjának hivatali munkáját, levelezését. Ide tartozik az egyesületi működésből fakadó hivatali (érdemi és formai) adminisztráció is, ülések (vezetőségi és küldöttgyűlés) összehívása, jegyzőkönyvek, az alapszabály gondozása stb. Az információs munka jelenleg a kiadványaink (évi 3 Hírlevél és az évenkénti Almanach) megjelentetésében kimerül, hiszen az internetes megjelenésünk gyakorlatilag két éve kifulladt. A kapcsolattartásban jelenik meg az elnökség vidéki rendezvényeken való képvisellete (ez legalább annyit jelent az ott megjelenő diáktársainknak, mint egy-egy Hírlevél kézhezvétele), és a különböző célzatú szervezőmunka mellett a Renddel, valamint más szervezetekkel és Szövetségünk számára fontos személyekkel való kapcsolattartás. Ide soroljuk a működéshez szükséges pályázatok elkészítési, és a központi szervezést (is) igénylő rendezvények (például a májusi pannonthalmi találkozó vagy az éves Mária zarándoklat) feladatait is. Ezeknek a munkáknak egy része jól tervezhető és szervezhető, nagyobb része azonban esetleges, ráadásul többségében határidőhöz kötött.

A belső helyzetünk és a külső környezetünk adottságai

Milyen adottságokkal, más szóval milyen működtetési gyakorlattal vágunk neki az elkövetkező négy évnek?

A jelzett működési zavarok okát vizsgálva megállapítható, hogy az emberi természetből fakadó gyarlóságok mellett a legfőbb gondot az jelenti, hogy az elvégzendő feladatok megvalósulása nem a közösségek egészén múlik, hanem egy-egy önként (esetenként szituációs kényszerből) jelentkező diáktársunk lehetőségein, netán a vállalt feladathoz való hozzáállásán. Egyaránt igaz ez a területi és a központi munkák esetében. Ne felejtjük: a közösségek mindig igényelnek vezetőt, pásztor nélkül nincs nyáj. De nagy baj van, ha a pásztor egyedül marad... Eredményesen működő területi szerveink óriási többségénél a munkát egymás közt megosztó vezetőség dolgozik, és nincs olyan gyengélkedő területi szervezet, ahol ne maradt volna magára a vezető (megjegyezzük, ilyen esetekben azonban még csak olyan sincs, aki a kötelességére figyelmeztethetné!).

Ugyanez a gond jelentkezik a központ, vagyis az elnökség feladatainak ellátásánál. Tisztán kell látni, hogy a több mint 30 fős elnökségből alig-alig van olyan személy, akire konkrét feladat folyamatos elvégzése rábízható. Ugyanakkor az

elnökség vezető tisztségviselőinek hagyományosan nincs „munkaköri leírása”, az adminisztrációs munka alapját jelentő postakezelés évek óta nem megoldott, az *ad hoc* jelentkező feladatok újra meg újra ugyanazok nyakába szakadnak. Ha Könyves Tóth Kálmán diáktársunk egy áprilisban – ne adj Isten – megbetegedne, abban az évben Almanach nélkül maradnánk és nem tudnánk hozzáférni a postacím-jegyzékünkhöz; ha Horányi Márton betegedne meg, leállna a könyvelésünk. Egy vezetőségi levél szükségességének eldöntése és annak postázása között néha több hét is eltelik. És a sort folytathatnánk...

Már pedig az eredményes működtetés jól szervezett és folyamatos (elkoptatott kifejezéssel: profi) munkavégzést igényel. Egy legutóbbi példa annak eredményeként, ha nem így dolgozunk. Idén a Fő utcai kapucinus templomban tartott Szent Benedek-napi szentmisén a jelenlévő elnökségi tagokkal együtt 15 bencés diák jelent meg, szemben a tavalyi több mint százal! Ennek oka kézenfekvő: tavaly minden Budapesten lakó bencés diáknak külön meghívót küldtünk postán, idén nem. Ehhez hozzájárult még az is, hogy tavaly a februári Hírlevél március első napjaiban megérkezett a diáktársakhoz, idén – ezúttal a kinyomtatása utáni feladatok elhúzódása miatt – csak március 18-a körül.

Az elnökségnek azzal is tisztában kell lennie, hogy az utóbbi tíz évben gomba módjára szaporodtak azok a civil és egyházközségekre épülő szerveződések, amelyek közel hasonló köz- és magánéleti célkitűzéseikkel, programjaikkal a mi egykori diáktársainkat is nem csak megtalálják, de vonzóak is lehetnek számukra. Ezt a „bőségzavart” is ellensúlyoznunk kell, és ez nem is reménytelen, hiszen egy adottságunkkal, a „bencésdiák létünkkel és tudatunkkal” más szervezet nem tud versenyezni. De be kell látnunk, hogy a talponmaradáshoz ebben a versenyhelyzetben ez önmagában nem elég, a munka és a család mellett megmaradó szabadidő pedig véges.

A Bencés Diákszövetség klasszikus értelemben vett civil szervezet: politikai pártoktól függetlennek vallja magát, de ugyanakkor vállalja, sőt büszkén kell, hogy hirdesse a bencés neveléstől kapott keresztény erkölcsi értékrendet, vállalva az ezzel járó természetes kötelezettségeket. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a társadalomban megszokottá vált „beskatulyázással” valahova minket is besorolnak, akár tetszik ez nekünk, akár nem. Ezért is van az, hogyha létünkre nem is, de annak körülményeire befolyást gyakorolhat a társadalom erőviszonyainak mindenkori változása, amely a közeljövőt tekintve – finoman fogalmazva – bizonytalannak tekinthető.

Az előbbieket miatt is nagyon fontos, hogy a tagság arányban álljon az éreztetett, amit ő kap a Szövetségtől, azzal, amit tőle vár a Szövetség. Valljuk be, hogy egyik oldalon sincsenek túlzott elvárások: a tagság rendszeres informáltságot vár a Szövetségről és egymásról, illetve az egymással való találkozási lehetőségek megszervezését, a Szövetség pedig ennek fejében cserében a Szövetséghez való tartozás vállalását, minimális társadalmi munkát, tagdíjat, esetenként külön anyagi támogatást vár el.

A BDSZ ügyvezető elnöksége mindezekkel a nehézségekkel már hosszabb ideje tisztában volt, ennek is volt köszönhető a küldöttgyűlésen elhangzott négyéves beszámoló visszafogottabb hangneme, sőt azon a nehézségek is hangot kaptak – ha nem is ünneprontó sötét jövőképként.

Bizakodást jelenthet azonban, hogy a gondokat felismerve, azok orvoslására történtek lépések. A hűvösvölgyi szervezet létrehozása megoldotta a gazdasági munka manuális adminisztratív napi feladatait, és segítséget jelenthet a levelezés-postázásban is. A BDSZ levelezési címének elején ugyanide való áthelyezése megszüntetheti a késedelmes postaátvételt és az ebből fakadó gondokat.

A jövőről és a ránk váró, már elvállalt és tervezett feladatokról

Az elnökség újraválasztása azt tanúsítja, hogy a tagság nem várja az elnökségtől a Szövetség megújítását, de ez nem jelenti azt, hogy nem örülne újdonságoknak a BDSZ életében. Kétségtelenül ilyenek bizonyul a nagyon jó ötletként létrehozott *segélyezési alap*. Alapvető célján túl tehát ezért is fontos ennek folyamatos, a nyilvánosság által nyomon követhető működtetése, de ez szintén egy jó *segélyezési bizottság* működését feltételezi.

Újdonság lehet (de hátrányai is lehetnek, hiszen mint minden „kiválasztás”, ez is véleményeltéréseket okozhat!) BDSZ-elismerés rendszeresítése és adományozása, amint ennek ötlete már felmerült. Ez azonban újabb folyamatos munka, bizottságosdit és adminisztrációt is jelent.

Az országos rendezvények tekintetében az állandóság a fontos. Az immár hagyománnyá vált májusi pannonhalmi találkozó úgy jó, ahogy van (gyémánt, vas, arany emléklapjaival együtt), és életképesnek bizonyult az évenkénti Mária-zarándoklat ügye is (jövőre még nincs jelentkező, talán Eger és Vác közös rendezésében Mátraverebély-Szentkút?). Úgy érezzük, ezeken túl nincs több országos rendezvény rendszeresítésére igény.

A bevezetésben szóltunk arról, hogy a BDSZ jelentős „növelése” már nem lehet valós cél, azonban a meglévő szervezeti felépítés korszerűsítésével foglalkozni kell, és ugyanúgy a ma is végzett, a működtetést elősegítő munkák tartalmi felülvizsgálatával. A szervezet korszerűsítésénél megfogalmazódott az igény, hogy a területi BDSZ-életet minél közelebb kell vinni a tagok lakóterületeihez. Ez értelemszerűen a nagyobb területeket felölelő, vagy az ugyan kisebb területű, de azon belül markáns súlypontokkal rendelkező területi szervezeteknél megjelenő feladat lehet (lásd a területi szervezetek írásos beszámolóját). Ez jelenthet akár a meglévő területi szervezet keretein belüli, önálló „klubszerű” működést, de jelentheti akár új, önálló területi szervezet alakulását is. Ebbe a munkába beletartozik a jelenleg alig-alig működő területi szervezetek újjáélesztése, a szükséges vezetőcserék megszervezése stb. is.

Szervezet-korszerűsítésként fogható fel a BDSZ központi irányító testületeinek felülvizsgálata is. Jelenleg az elnökség évente 3 ülést tart, ebből egyet a pannonhalmi találkozón, amikor érdemi területi munkáról szó sem lehet. A másik két ülésen jó, ha az elnökség egyharmada jelen van, annak ellenére, hogy

évente előre meghirdetjük az ülések időpontját. A nem túl produktív elnökségi munka ellensúlyozására ügyvezető elnökséget hoztunk létre, amely kisebb létszámmal, gyakrabban ülésezhet. Ezzel viszont együtt jár, hogy a megfogalmazódó feladatok az itt megjelenő, mindig ugyanazon pár emberre esnek, illetve néha kompetencia-zavarok is fellépnek (lásd: a létrehozandó segélyezési bizottság ügyét, ennek már dolgoznia kellene, de létrehozása elnökségi hatáskör).

Egyértelmű, hogy az adminisztrációs munka korszerűsítése is nélkülözhetetlen. Ugyanakkor talán a nyilvántartási feladataink azok, ahol a legnagyobb fejlődés volt az elmúlt években. A két legfontosabb nyilvántartás, a tagnyilvántartás és gazdasági nyilvántartás naprakésznek mondható, a postacímek pontatlansága, illetve a felhalmozódott tagdíjfizetési hátralék ügyének nyilvántartási kezelése nem a nyilvántartás-vezetők hibájából fakad. A két nyilvántartás kommunikálni tud egymással, még ha térben nem is egy helyen vannak, ami a mai technikai lehetőségek mellett kisebb gond. De nagyon valószínű, hogy rövidesen korszerűbb nyilvántartási rendszerek is megjelennek, és az azokra való áttérésre fel kell készülni. Az egészségügyi „ki-kicsoda” többszöri közzétételével biztos, hogy hasznosat tettünk, még ha közel sem teljes. Tekinthető ez akár valamilyen „szaknyilvántartásnak”, és hasonlók létrehozása (jogászok, vállalkozók, egyházi emberek stb.) nem csak a nyilvántartások fejlesztését, hanem az információs munkánk bővítését is jelentené.

Ehhez kapcsolódik a postai címek már említett megbízhatatlanságának ügye. Ennek oka világos: jó, ha a tagság fele bejelenti címváltozását, különösen egyetemi hallgatóink vesznek el kollégiumváltáskor vagy a tanulmányok befejezése után. A visszaérkező küldemények egyszerre jelentenek erkölcsi és anyagi veszteséget. A Hírlevél rendszeres címkereső akciója részleges sikereket hoz, de a naprakész címlista ennél jóval fontosabb. Talán egy jó „címmester” beállítása segítené, aki osztálytársak és telefonok segítségével kutatna az elveszettek után. Ebben is hasznos eszköz tudna lenni a honlapunk. Az e-mail-címek összegyűjtésének ügyét (amire már kezdeti lépések történtek) nemcsak a honlap veti fel, hanem a technikai fejlődés, és itt sem szabad lemaradnunk.

A novemberi küldöttgyűlésen ismertettük a saját internetes honlap megvalósítására vonatkozó elképzelésünket Eszes István diáktársunk megfogalmazásában. A küldöttgyűlés egyetértett. Ma is igaz mindaz, amit a megvalósítás mellett érvként felsoroltunk, és ezek között a legfontosabb: a központ kikapcsolásával korszerű és közvetlen kapcsolattartást biztosítanánk tagjainknak. De újra visszaköszön a folyamatos munkát vállaló, dolgozó kéz hiánya. Egyszer már felküzdöttük magunkat Pannonhalmán keresztül az internetre, és szinte szégyent vallottunk, hiszen évek óta nem frissítjük adatainkat. Most is a feladat kisebb része lenne a honlap megszerkesztése és a beindulás (meg kell azonban jegyezni, hogy a rendszer elvi kidolgozása máris késésben van, Eszes Pista szerint segítő társai „nem érnek rá”), de ki végezné a folyamatos ellenőrzést (ez egy félig nyilvános rendszernél nélkülözhetetlen) és főleg a honlapon lévő információk folyamatos frissítését, karbantartását? Jelenleg még a láthatáron sincs ezekre a

feladatokra jelentkező. Összegezve: roppant óvatos körültekintéssel szabad csak ezen a téren újabb kötelezettségeket, munkát vállalnunk. Vitán felül áll, hogy meg kell tennünk, de inkább nyújtuk meg a felkészülés idejét, mintsem ismét belefulladásunk. Addig is valamit lépni kellene a pannonhalmi honlapon lévő dolgaink rendezésében (aktualizálni legalább részletesen, vagy letörölni).

Az információs munkánk döntő többségét az évenként háromszor megjelenő Hírlevél és az Almanach megjelentetése jelenti. Ismerve az ezzel járó gondokat és kiadásokat, felelőtlenségnek tűnik ezen a területen most mennyiségi növekedést célul kitűzni. A cél a megjelenési határidők szigorú betartása mellett a jelenleg 2-3 munkát végző diáktársunk feladatainak megkönnyítése legyen. Ezt szolgálhatja már a jövőre is kitekintve egy szerkesztőbizottság megszervezése (ez már a négy évvel ezelőtti munkatervünkben is szerepelt feladatként!). Jobban és pontosabban kell azonban megszerveznünk a megjelentetések technikai kérdéseit, a szerkesztő–nyomda–csomagoló–postázás-folyamat szervezését és feladat-megosztását. El lehet gondolkodni azon, hogy egyes Hírleveleket egy-egy jól működő területi szervezet bemutatására is felhasználjunk, eseti finanszírozási konstrukcióval. Visszacatolva az internetes honlap-ügyeinkhez, a Hírlevél postai terjesztését akkor sem szabad ebben a négyéves ciklusban feladnunk, ha az a honlapon folyamatosan megjelenik.

Egy biztos: felelősséggel csak olyan négyéves elnökségi munkaterv fogadható el, amely az elvárások és újdonságok mellett a korábbiakban részletesen leírt adottságokat is figyelembe véve azok megoldására is tartalmaz elgondolásokat, célkitűzéseket. Vagyis maradjunk két lábbal a földön, csak olyanokat álmodjunk meg feladatként, aminek megvalósításához megvan az erőnk. Részleges garanciát jelenthet a munkaterv végrehajtására, ha minden egyes pontjához személyi felelőst is megnevezünk. Az elnök, az ügyvezető elnök és a főtítkár feladatkörét is pontosan meg kell határozni, és ezt elsődlegesen nem a hatáskörök, hanem az elvégzendő feladatok figyelembevételével kell megtenni.

Úgy gondolom, az elnökség többnyire tisztán látja az előbb összefoglaltakat. Az összkép véleményem szerint nem pesszimista, sokkal inkább „csak” reális, és egyáltalán nem riasztó, „csak” nehéz. A minősítésnél azonban sokkal fontosabb, hogy megfontoltan járjunk el négy éves munkatervünk összeállításánál. Kisebb gond, ha a munkaterv összeállítása késik (1998-ban az újonnan választott elnökség már a tavaszi Hírlevélben megjelentette négyéves munkatervét, ez most még nem történt meg), mint ha a lelkesedésből elvállalt és meghirdetett feladatok végrehajtása késne.

És ha már a Hírlevél említésre került, természetes, hogy erről Könyves Tóth Kálmán (Ph 47) diáktársunk jut eszemben, akkor pedig már illik gondolataimat egy adekvát latin mondással zárnom: *Sub pondere crescit palma!*

Szalai Béla (Ph 58)

A soproni „Szent Benedek” Idősek Háza

Egy intézmény létrejöttét meg kell, hogy alapozza az a hit, amely létre is tudja hozni. Ez alapján éreztem úgy, szükséges visszatekinteni, a soproni Bencés Ház történetére, és benne a BDSZ helyi szervezetének munkájára, illetve még mélyebbre, mert a gyökerek (mindannyiunk gyökere) valahol ott erednek.

A soproni Bencés Ház kapcsán *Venezs Ernő* (Gy–Ph 49) az ALMANACH 2001 kötetben – már korábban is *Historia Domus* címen – közreadta az 1989-től 1997. május 13-ig terjedő időszak krónikáját, lezárva ezzel:

„1997. máj. 13. – *Cirill atya* (Ph 77), a házgondnok (*Venezs Ernő*) és az Egyetem gazdasági főigazgatója megállapodnak az épület kiürítésének üteméről és módjáról. A szerződés ugyanis június 30-án lejár. Egy kitérő után most talán véglegesen birtokba veheti a REND az egész rendházat...”

Ezt követően szóba kerül az épület eladása is; több befektetőt kalauzoltunk végig az épületen, eladása vagy esetleges közös üzemeltetése reményében. Hála a jó Istennek, eredménytelenül, bár akkor – mint a Bencés Ház indulásakor is – kevesen hittünk, nagy tehernek látszott az épület felújítása és hasznosítása.

A reménytelennek látszó helyzetből *Endrédy Csanád OSB* (Ph 47) atya ötlete volt az egyetlen kiút: Idősek házává kell alakítani a Rendházat. A Főpát Úr áldását adta a kezdeményezésre, kezelői jogokat biztosított és az intézmény üzemeltetését bízta az Alapítványra. 1998. január 23-án a cégbíróság bejegyezte a Szent Benedek” Idősek Háza Alapítványt. Alapítók: Dr. Endrédy F. Csanád és a Magyar Bencés Kongregáció.

Az Alapítvány célja:

„A rászoruló, elsősorban az idős, beteg emberek szociális, egészségügyi és lelki ellátásának biztosítása. Ennek érdekében egy idősek házat létesítenek és működtetnek, bencés, keresztény szellemiséggel.

Az ifjúságvédelem területén a veszélyeztetett helyzetű fiatalok oktatási, egészségügyi és művelődési ellátásának megoldásában történő közreműködés, továbbá diák- és szabadidőspont szervezése és bonyolítása, valamint diákotthoni, kollégiumi ellátás és diákétképzés.”

Ide kívánkozik Szent Benedek Regulájának néhány sora, aminek alapján az Alapítvány alapító okiratába bencés szellemiségű idősek háza megjelölés került, és ami a garanciát jelenti.

«36. fejezet: A beteg testvérek

A betegekről kell mindenekelőtt és mindenek fölött gondoskodni, és valóban mint Krisztusnak, úgy szolgáljanak nekik. Hisz ő maga mondta: „Beteg voltam, és meglátogattatok engem” (Mt 25,36), és: „Amit egynek ezen legkisebbek közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek” (Mt 25, 40). De másfelől a betegek is gondolják meg, hogy Isten dicsőségére szolgálnak nekik, és főösleges kívánságaikkal ne szomorítsák meg a nekik szolgáló testvéreket. De még így is türelemmel kell elviselni őket, mert ezáltal bőségesebb jutalmat lehet szerezni. Az

apátnak tehát a legnagyobb gondja legyen arra, hogy semmiképpen el ne hanyagolják őket.

37. fejezet: Az öregek és a gyermekek

Habár az emberi természet is könyörületre hajlik ezen életkorokkal, tudniillik az öregekkel és a gyermekekkel szemben, mégis a Regula tekintélyével is gondoskodnunk kell róluk. Mindig vegyék tekintetbe bennük a gyöngeséget, és semmiképpen se alkalmazzák rájuk a Regula szigorúságát az ételekben, hanem legyenek jóságos figyelemmel irántuk, és a szabályszerű időnél előbb kapjanak valami ételt.»

Amikor az Alapítvány elmúlt négy évben végzett munkájáról akarok beszámolni, akkor a források felkutatását kell az első helyre tennem. Bizton állíthatom, hogy a nagylelkű támogatók és a pályázatokon nyert pénzek mellett Csanád atya külföldi kapcsolatai és saját forrása nélkül nem írhatnám, hogy közel állunk a megvalósításhoz. A végső lökést azonban a Bencés Rend Széchenyi Tervpályázaton nyert százmilliói jelentették, és adják a 2002 év végi befejezés reményét. A források nélkül nem, de az ember nélkül sem, akik mi, volt bencés diákok voltunk, és reményeim szerint leszünk akkor is, amikor majd üzemeltetni kell az intézményt, és a feladatok jellege más és nehezebb lesz. Amikor a mindennapokra kell lebontani, a Regulában leírtakat, és nem csak az itt említett fejezeteket. Amikor csak egy mérce és mértékegység létezik: Krisztus és a Szeretet.

Filep Gyula (Ph 75)

Egyetemistáink

Ami van, és ami nincs

Budapest VIII. kerület, Kőfaragó u. 3.; tizenkilenc óra tíz perc. Vacsoraidő. Valaki ugorjon le az ebédlőbe kenyérért. De nincsen ebédlő, és nincsen kenyér sem.

Három évvel az érettségi után bizony sok minden nincsen. Ugyanakkor sok minden meg van. Hogy ez most jobb vagy rosszabb-e annál, mint ami volt, én nem tudom. Bár szerintem egész egyszerűen csak más. Ennek a más-ságnak pedig éppen az a lényege, hogy nem szolgáltat összehasonlítási alapot, kizárja a közös nevező lehetőségét. Egy azonban biztos: a pannonhalmi kollégium után egy pesti, egyetemi légkör több, mint gyökeres változás.

Sok minden nincsen, és sok minden viszont van. Van például valami, amit gólyaként oly szívesen neveztünk szabadságnak. Ma inkább a felelősség terhének hívnám. Felelősség önmagunk, saját életünk alakulása iránt. *Ugyanis semmi nem kötelező.* Ez pedig új, meg kell tanulni bánni vele. Főleg azért, hogy aztán idővel másokért is felelősséget vállalhassunk. De éppen úgy azért is, hogy ami most még teher, az később a felelősség meggyőződésbeli vállalásává alakulhasson.

Aztán van például villamos, van Moszkva tér és Kálvin-aluljáró. Van szecsuáni csirke és van olcsó sör is. Vannak szórakozóhelyek, bulik és vannak nők. Három éve még lányok sem voltak, pedig Ottlik szerint nélkülük nehéz, nem is nagyon lehet. Múlt félévben volt szerencsém felmérést végezni Pannonhalmán, hogy ez mennyire nehéz és lehet-e egyáltalán. Nehéz és lehet, lehetett. A megkérdezett diákok szinte kivétel nélkül hátrányosnak érezték a koedukáció hiányát, a tanárok azonban inkább – ami szempontunkból érdekesebb – az érettségi utáni időszakot tekintették problémásnak. Mert igazából a gimnázium utáni időszak az igazi erőpróbája a négy vagy hat évnek, hisz ekkor csap össze először elmélet és gyakorlat. Azt pedig régóta tudjuk: az a bizonyos *aurea mediocritas*, lehet, hogy aranyból van, de hogy a legkeskenyebb a lehetséges utak közül, az is biztos.

De természetesen az éremnek van egy másik oldala is. És ami az egyik oldalon hátrány, az a másik oldalon előnyként jelentkezik. A diákok szerint egy koedukált osztályban nem, vagy csak nehezebben alakulhattak volna ki ilyen szoros barátságok: „ha lettek volna lányok is, nem tudtunk volna ilyen jó osztályközösséggé válni”. Tehát vannak nők, de vannak fiúk is, akiket összefűz a közös bencés múlt, a közös asztaltársaság, a sok közös kávézás. De összefűz a nosztalgia betegsége is, és végül – de nem utolsósorban – a barátság is. Mert vannak barátok, vannak haverok, vannak ismerősök, akik immár elsősorban bencések és csak másodsorban „cuczorosok”, és vannak arcok, akik megbámul-

nak, ahogy a mozgólépcsőn elhaladok mellettük, azonban nem kell sok idő, hogy rájöjjenek, honnan ismerősek a vonások, csak az nem fog soha az eszembe jutni, hogy kinek az osztályába jártak.

Sok minden van, sok minden viszont nincsen. Nincsen félfeltes ébresztő, de nincsen reggeli sem. Nincsen fizikadolgozat, de nincsen st údiom sem. De igazából itt, úgy érzem, nem az a fontos kérdés, hogy ténylegesen mi nincsen, hanem az, hogy abból, ami volt, mi maradt. És itt megfigyelhetjük a normatív típusú iskolarendszer egyik nagy előnyét, ugyanis mindenképpen marad valami. Legalább egy normarendszer, világnézet, értékrend. A probléma inkább akkor jelentkezik, amikor ezek a környezeti, „fizikai” adottságok megszűnése után is az élet rendezőelvévé kellene, hogy váljanak. Véleményem szerint azonban ez is csak egy folyamat részeként valósulhat meg, hisz a normákat aktualizálni kell, a gimnazista elveit kompatibilissé, élhetővé kell tenni egy egyetemista számára is. És bizony ezt az utat elég sok zsákutca tarkítja, ahova le kell kanyarodni, hogy aztán rájöhhessünk, hogy talán a helyes út mindig az *egyenes*.

Végezetül Pilinszky *Mégis nehéz* című versének sorai jutnak eszembe: „[...] mért hagytál itt, ebben a sivatagban? / Mért hagytál itt, hol minden oly kietlen, / és mindent mégis oly kíváncsian szemlélgetek? / Tudod, hogy hány kísértés, / a semmi és üresség késdobáló / hány és hány pokla leskel itt reám?”

Hogy nehéz? Kétségtelenül. Hogy kietlen sivatag? Nézőpont kérdése. Az üresség kísértése? A legnagyobbak közül való. Azonban, hogy, amit mégis oly kíváncsian szemlélgetek, érdekes, és arra érdemes, ebben egészen biztos vagyok.

Kozma András (Ph 99)

A Medium Pro Educatione Alapítvány

Szeretettel értesítjük kedves Diáktársainkat, hogy a fennálló bencés gimnáziumokból kikerülő diákok megsegítésére alapítványt hoztunk létre. Alapítóink *Csóka Gáspár OSB* (Ph 56) és *Világhy András* (Ph 98). A kuratórium fiatal bencés öregdiákokból áll, akik koruknál fogva is könnyen megértik az egyetemi élet megkezdésének nehézségeit. Kérünk minden már végzett vagy még érettségi előtt álló diáktársat, hogy kérésével, problémájával vagy éppen támogató, segítő szándékával forduljon az alapítvány kuratóriumának tagjaihoz:

Levelezési cím:

Komáromi Zsolt (Ph 98)

1136 Budapest, Hegedűs Gyula 21. III/4.

+36-1-339-8087, +36-20-513-7874

E-mail: proeducatione@freemail.hu

A kuratórium többi tagja és telefonszámuk:

Kemény Gábor (Ph 98) elnök

+36-30-396-8241

Abért János (Ph 98) titkár

+36-20-382-8993

Deli Gergely (Ph 98)

+36-20-547-5108

Hauberl Gergely (Ph 98)

+36-30-397-4767

Horváth Gellért (Ph 98)

+36-20-360-2680

Szeretnénk, ha célkitűzéseinket mindannyian megismernétek, ezért a legfontosabb tudnivalókat az alábbiakban összefoglaltuk. Részletek az alapító okiratból:

Az Alapítvány célja:

Az Alapítvány a Szent Benedek Rend oktatási és nevelési elvei és a keresztény értékrend talaján áll, ezt a nyíltsággal minden esetben összeegyeztethetőnek érzi. Az Alapítvány fő célkitűzése a volt bencés diákok érettségi utáni segítése és segélyezése az alapítvány rendelkezésére álló minden anyagi és természetbeni eszközzel, az Alapítvány kapcsolatainak, információs hálózatának felhasználásával.

Az Alapítvány célját az alábbi konkrét tevékenységekkel valósítja meg:

A tanulmányok ideje alatt gyakorlatorientált képzést, foglalkoztatottságot, támogatást biztosít. A végzett generációk közötti információáramlás szervezetté tételével, koordinálásával elmélyíti a közös értékrendet valló volt bencés diákok közötti viszonyt, ezzel segítve a mind nagyobb társadalmi hatékonyság elérését. Az Alapítvány munkáját főként önszegélyező formában végzi, érte ezalatt, hogy a már tapasztalattal bíró öregdiákok gyámolítják a fiatalabb társaikat.

Az Alapítvány feladata az egyetemre jelentkező, illetve már felvett diákok tudományos tevékenységének, kutatásainak, bel- és külföldi tanulmányútjainak, ösztöndíjainak organizálása és megvalósítása a modern elektronikus információközlés legteljesebb felhasználásával.

Az Alapítvány kötelességének érzi a magyar nemzeti és nemzetközi nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés hagyományainak megőrzését és ápolását, a tradíciók továbbfejlesztését és a mindenkor viszonyokra való aktualizálását, különösen a határon túli területekkel való kapcsolat tartását.

Ezen tevékenységei mellett az Alapítvány céljai megvalósítása érdekében kulturális tevékenységet folytat: rendezvényeket, előadásokat, szimpóziumokat, sporteseményeket, táborokat szervez és vezényel le, lehetőség szerint saját médiatevékenységet folytat, értve ez alatt színpadi, nyomtatott, elektronikus és audiovizuális tevékenységet egyaránt.

Az Alapítvány kiemelt módon kezeli a magyar kulturális örökség megőrzésének és továbbadásának kérdését, s ilyen irányú tevékenységét más hasonló jellegű szervezetekkel koordinálva végzi.

Az Alapítvány ifjúságvédelmi és ifjúsági érdekképviseleti, tanácsadói tevékenységet folytat, ennek érdekében információs hálózatot épít ki, amelyet a támogatottak használhatnak.

Az esélyegyenlőség és nyitottság megvalósítása érdekében az Alapítvány vallási, politikai, nembeli különbségtétel nélkül végzi munkáját, de minden esetben fenntartja a kizárólagos jogot a kedvezményezett kör megjelölésére és kiválasztására, a kiválasztás módjára és lebonyolítására.

Az Alapítvány feladatának tekinti az egyetemi hallgatók környezettudatos nevelését, az ezzel kapcsolatos témák feldolgozását, előadások szervezését.

Az Alapítvány Uniós kapcsolatok teremtésével hozzájárul a kedvezményezettek euroatlanti integrációs elkötelezettségének növeléséhez.

Az Alapítvány tevékenységét pártpolitikailag semlegesen végzi.

Az Alapítvány céljainak elérése érdekében együttműködik társadalmi és civil szervezetekkel, közalapítványokkal, testületekkel és minden olyan intézménnyel és személlyel, aki támogatóan közreműködik a célok megvalósításáért.

Az Alapítvány nyitott, ahhoz magyar és külföldi természetes és jogi személyek egyaránt csatlakozhatnak, ha a meghatározott célok eléréséhez vagyronrendeléssel hozzájárulnak, és az alapító okirat rendelkezéseit elfogadják.

A csatlakozási szándékot írásban kell bejelenteni, elfogadásáról a Kuratórium dönt.

Kedves Diáktársaink!

Bírósági bejegyzésre váró alapítványunk tárgyalásokat folytat egy budapesti felsőoktatási kollégium létrehozásáról. Mivel az egyeztetések még folynak, konkrét részletekről nem akarunk beszámolni, de a reményeink szerint megvalósuló kollégium credo-ját rendelkezésre bocsátjuk.

A Medium Pro Educatione Alapítvány kuratóriuma

Credo

Magyarországon manapság az egyik leggyakrabban használt kifejezés: Európa. Az e szóval jelzett gondolkodásmóddhoz, értékekhez próbálunk visszatérni, elfoglalni a minket megillető helyet Európa népei között. Ez nem jelent mást, mint hogy visszatérünk a gyökereinkhez, hiszen minden nemzet, akár csak az emberek, akkor tudja képességei legjavát kibontakoztatni, ha ezt azokon az alapokon teszi meg, melyek közt „születésétől” fogva élt és nevelkedett.

Európa születése, azé az Európáé, amelyhez tartozni akarunk, elképzelhetetlen nunsiai Szent Benedek és az általa alapított bencés rend nélkül.

Anélkül a Szent Benedek nélkül, aki képes volt olyan elveket alkotni, melyek alapján kolostorok százai épültek fel és váltak az igaz emberség, a kultúra forrásává, humanizálva környezetüket, a lelkeket és a természetet egyaránt. Kultúrát teremtve, melynek fénye az egész világot beragyogta, és Európát a kultúrák egyik legfényesebbikévé tette.

Ha manapság széttekintünk a világban, vagy belegondolunk a XX. században történetekbe, beláthatjuk, hogy Európa már nem a legfényesebb csillag. Ahhoz sem kell éles megfigyelőkészség, hogy lássuk korunk európai társadalmainak, valamint a magyar társadalomnak a válságtüneteit, és elgondolkozhatunk, mi okozhatta ezt a lelkekben és a környezetben bekövetkezett pusztulást. És nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk, hogy az emberek, akár csak Európa, hűtlenek lettek gyökereikhez, azt gondolván, meg kell hozniuk ezt az áldozatot az új kor új kihívásaihoz alkalmazkodva.

Mi, akik bencés gimnáziumban tanultunk, hisszük, hogy nem létezik olyan ellentét a benedeki gyökerek és a mai problémák között, amelyeket kiművelt és értékeiket jól ismerő emberfők ne tudnának nemcsak feloldani, de olyan példát adni, amely mások számára is követhető lehet.

Tudjuk azonban, hogy az egyén gyenge, a közösség viszont erős. Ez, valamint a hit az emberben lévő jóban, minden ember egyediségében és meghívottságában a legfontosabb, amit Szent Benedek 1500 év távlatából üzen nekünk.

Célunk tehát egy kollégium létrehozása, amely lehetőséget nyújt a bencés gimnáziumokból kikerülőknél arra, hogy kapcsolatban maradjanak egymással és Alma Materükkel, így őrizve meg gyökereiket, valamint magas szintű, az egyetemi alapképzést meghaladó ismeretek szerzését a szakmai érdeklődésnek és az általános műveltségnek megfelelően, amely képessé teszi őket a korunkban az emberek sorsában és a társadalomban feszülő ellentétek példaértékű megoldásában és kezelésében. Hisszük, hogy az így megszervezett kollégium megakadályozza a tehetségek elkallódását, és olyan közeget eredményez, melyben az egymást váltó évfolyamok átadják tudásukat az ifjabbaknak, biztosítva a problémák egyre magasabb szintű tárgyalását és egy olyan közösség kialakulását, melynek tagjai bizton számíthatnak egymásra saját életük későbbi kiteljesedésekor kisebb közösségük, az ország, a világ javára.

In memoriam...

In memoriam Várszeghi György (Bp 34)

A gimnáziumban jó tanuló, cserkész idegenvezető a gödöllői világtalálkozón, jó kardvívó, kapuvédő a futballban, vízipólóban, jégchokiban. A Ludovika Akadémia elvégzése után kiváló csapattiszt tanár és a vezérkarhoz beosztott tiszt voltál. Nem ültél a hátszlovadra, mindig századod – majd zászlóaljod – élén gyalogmenetben teljesítetted a nehéz menetgyakorlatokat.

Az összeomlás után a civil életben is megálltad a helyed, a vizesnyolcastól kezdve, minden lépcsőfokon, majd a Verseny Áruház vezetőjeként – idegen közegben is – kitűnően helytálltál.

Nyugdíjba vonulásod után nagy kertedet kertészként rendben tartottad.

Jó férj, apa és nagyapa, igazi vallásos családfő voltál. Aranyos kis feleséged jó háziasszonyként látta vendégül – cseresznyeérés idején –, a hosszú asztalnál ülve, osztálytársaidat.

Te voltál a legszorgosabb beteg- és temetőlátogató.

Az Angelika cukrászdában Te voltál a lelke minden csütörtökön összegyűlt osztálytársaidnak, kiváló memóriáddal citáltad a latin, német, francia memoritereket, no meg az egykori diákkori csínyeket. Jó ivócimbora és viccesélő voltál. Nem ismertem nálad külön emberpéldányt. Sajnos, gyenge tarokkjátékos voltál, és nem tudtál bridzsezni, mert nem kötött le a kártya.

Emléked örökké él szívünkben.

Volt osztálytársad és barátod

Hajdú József

Terplán Zénó (1921 – Gy 39 – 2002)

A Bencés Diákszövetség jeles tagja, kiváló oktató és egyetemalapító, nemzetközileg is elismert tudós, *Prof.Em. Dr.h.c.mult. Dr. Terplán Zénó* akadémikus 2002. január 16-án távozott e földi világból.

Terplán Zénó 1921. május 25-én született Hegyeshalomban vasutas családban, az evangélikus hitben nyerte el a keresztséget. Középiskolai tanulmányait Kőszegen kezdte, majd Győrben fejezte be a Bencés Gimnáziumban 1939-ben. A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen *Pattantyús-Ábrahám Géza* professzor irányítása mellett végzett a gépészmérnöki szakon, oklevelének megszerzése után 1943-ban lett nála tanársegéd.

1949-ben került – egyik legelső oktatóként – a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemre, 28 éves korában már a Gépelemek Tanszék vezetője, 31 évesen professzor, tanszékvezető egyetemi tanár. Negyven éven át a tanszék vezetője, több mint ötven éven át aktív oktatója, 70 éves kora után *professor emeritus*-ként is előadó tanár. Mérnökgenerációk oktatója-nevelője, előadásainak színvonalát, a táblára két kézzel egyszerre rajzolt ábráinak precizitását legendák övezik.

Szakirodalmi munkásságának jegyzéke ötszáznál több tételt sorol, ezek mintegy harmada tartozik abba a kategóriába, amelyben Terplán professzor szakmai és tudományos kutatásai eredményeit foglalta össze könyveiben, idegen vagy magyar nyelvű cikkeiben, dolgozataiban. Könyvei közül külön kiemelendő a *Mechanizmusok*, a *Mechanikus tengelykapcsolók*, a *Különleges tengelykapcsolók* c. könyvei. Munkásságát, könyveinek írását részben megosztotta munkatársaival, akiknek élmény volt vele dolgozni. Szakmai-tudományos eredményeit hazai és nemzetközi fórumokon elő is adta, több mint 800 előadásáról tudunk.

Tudományos csúcsteljesítményei a tudományos fokozatért benyújtott értekezések, melyek mindegyike összegző jellegű, több éves-évtizedes munka eredménye. A Budapesti Műszaki Egyetemen az *Újfajta vízemelő kos üzemi szelepkísérletei* című értekezéssel 1950-ben szerzett doktori címet; a műszaki tudomány doktora fokozatot *A fogaskerék-bolygóművek méretezési kérdései* című értekezésével 1966-ban szerezte meg. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja címet 1990-ben nyerte el, székfoglaló előadását *Fogaskerek, hajtóművek, fogaskerék-bolygóművek* címmel tartott. Az MTA rendes tagjaként 1995-ben *A gépszerkezettanról* címen tartott székfoglaló előadást.

Technikatörténeti „búvárkodásának”, kutatásainak eredményeként születtek azok a könyvek, amelyek *Pattantyús-Ábrahám Géza*, *Bánki Donát*, *Fonó Albert*, *Pattantyús-Ábrahám Imre* professzorokról, illetve *Jendrassik Györgyről* szólnak. Kezdeményező, vezető szerepe volt; írta azokat a könyveket, amelyek a Miskolci Egyetem történetét, mindennapos életét, a Miskolci Akadémiai Bizottság tevékenységét őrzik meg az utókor számára; nagy szeretettel gondozta, írta a Húzótüske-könyveket is.

Oktatás- és tudományszervezői munkássága is kiemelkedő. Már *Pattantyús-Ábrahám Géza* melletti asszisztensi éve alatt 5 évig titkára-főtítkára a *Mérnöki*

Továbbképző Intézetnek, négy évtizedig a Nehézipari Műszaki Egyetemen a *Gépelemek Tanszék* vezetője, 1952–60 között rektorhelyettes, 1964–68-ban a *Gépészmérnöki Kar* dékánja. 1970 óta (alapító) tag a *MTA Gépszerkezettani Tudományos Bizottságban*, 1963-tól tag, 1985-től elnök a *Tudományos Minősítő Bizottság Gépészeti-Kohászati Szakbizottságban*, a *Gépipari Tudományos Egyesület* elnöke 1981–1990 között, a *Miskolci Akadémiai Bizottság* tudományos titkára 1970–90, elnöke 1990–96 között.

A nemzetközi tudományos élet elismert, megbecsült résztvevője, szakmai területén alakítója, szervezője. Az *International Federation for the Theory of Machines and Mechanism* (IFTOMM) alapító tagja, a Magyar Nemzeti Bizottság elnöke. A külföldi elismerések között kiemelkedő a magdeburgi „*Otto von Guericke*” Egyetem 1981-ben, és a *Montanuniversität Leoben*-en 1991-ben elnyert tiszteletbeli doktori (doktor honoris causa) cím.

Az oktató-kutató-szervező munka elismeréseként elnyert kitüntetések közül csak a jelentőseket említve: Magyar Köztársaság Érdemérem arany fokozat (1950), GTE Pattantyús-díj (1958), Munka Érdemrend ezüst fokozat (1965), arany fokozat (1977), Pro Universitáte (NME, 1981), Pro Comitatu (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés, 1992), Miskolc mj. Város díszpolgára (1995). Külön kiemelést érdemel, hogy a Miskolci Egyetem (NME) 1989-ben – még aktív korában – tiszteletbeli doktorává avatta, és hogy 1994-ben Széchenyi Díj-at vehetett át.

Terplán Zénó professzor élete során példamutatóan teljesítette a szentbenedeki regula „*Ora et labora*”-szellemét, a Bencés Diákszövetség aktív tagja volt, barátságot ápolt a győri és a pannonhalmi rendház és gimnázium több vezetőjével, tanárával.

A 2002. január 25-i búcsúztatáson a róla emlékezők oktatói-tudósi teljesítménye mellett emberségét is meleg szavakkal méltatták. Temetése református szertartás szerint történt, a miskolci Deszka temetőben helyezték örök nyugalomra.

Dr. Kovács Ferenc (Ph 57)

Aranymiatyánk

Jézus Göccémányi kertben,
Fenn az Olajok hegységben,
Térgyén állva imádkozik,
Piros vérrel izzadozik.

Virágszombaton este
Mária Fiát kérdezte:
„Jövő héten mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz szenvedni?”

„Hát nagypéntéken mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz szenvedni?”
„Akkor, Anyám, egy keresztre
Fél leszék én majd feszítvel.

„Virágvasárnapján mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz szenvedni?”
„Akkor, Anyám, király leszék,
A Jeruzsálembe bémének.”

Te a kereszt alatt leszél,
Szent kezedvel el nem érhetsz,
Szent kezedvel el nem érhetsz,
Szűz öledbe le nem tethetsz.”

„Hát nagyhétfőn mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz szenvedni?”
„Akkor, Anyám, beteg leszék,
A templomba nem méheték.”

„Hát nagyszombaton mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz szenvedni?”
„Akkor, Anyám, koporsóban
Bészállok a gyászos síromba.”

„Hát nagykedden mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz szenvedni?”
„Akkor, Anyám, vándorolok,
Az uccákon lè- s féljárók.”

„Húsvét napján mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz művelni?”
„Akkor, Anyám, feltámadok,
A mennyországban uralkodok.

„Hát nagyszérdán mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz szenvedni?”
Akkor, Anyám, hamis Júdás
Engém harminc pénzért elad.”

Húsvét után ötven napra,
Piros Pünközsd hajnalára,
Ekúdom a Vigasztalót,
A fejérszínű Galambot.

„Hát nagycsütörtökön mit fogsz tenni,
Szent Fiam, mit fogsz szenvedni?”
„Anyám, Göccémányi kertben
Félmének az Olajok hegységben.”

Pünközsd után nyócvan napra,
Nagyboldogasszony napjára,
Félviszlek a mennyországba,
A mennyei boldogságba.”

Ammënt.

Csángó népének. A szöveget, minden versszakot megismételve énekelte *Csernik Antalné Tampu Mária* (szül. 1945., Lujzi-Kalagor). Az elsőnek énekelt versszak (fenn, középen) tartalmilag az első hasáb után való. – Gyűjtötte 1998.okt. 28-án:

Jáki Sándor Teodóz OSB (Ph 47)

Felejtettetlen tanáraink

Szelíd, szigorú angyal* Vályi Hugó OSB (1908 – 1987)

A közhiedelem az angyalokat nőnemű lényeknek tartja, pedig hát az angyalok nem nélküliek – mint tudjuk –, a bibliai nevük viszont kifejezetten hímnemű. Az biztos, hogy az angyalok Isten és az emberek között közvetítő szellemek, szolgáló lények; a jóság megtestesítői, ellentétben a démonokkal. A fehér ruhás, szárnyas ábrázolás a világosságot és a magasságot jelképezi.

Most, amikor egykori pannonhalmi bencés igazgatómra, *Vályi Hugó* atyára gondolkodom, mégsem túl nehéz őt szelíd, bölcs, szigorú angyalként elképzelnem, amint lepillant a Földre, s megkeresi Budapestet, Győrt, Pannonhalmát, Csornát, életének fontos állomásait. 1908. január 22-én született, 1987. január 30-án hunyt el a kiváló szerzetestanár, akire február 2-án emlékezünk a győri bencés gimnáziumban.

Valient Gusztáv a kőbányai Szent László Gimnáziumban érettségizett¹, elvégezte a matematika–fizika szakot a Pázmány Péter Tudományegyetemen, s jelentkezett bencésnek. 1935-ben szentelték pappá, s Pannonhalmán a kispapok spirituálisá lett, majd Kőszegen tanított. 1943–45-ben a pannonhalmi diákotthon rektora- és tanáraként dolgozott. 1945-ben Csepelen hozta létre a bencés gimnáziumot, mely az 1948-as államosításig csodálatos eredménnyel működött a „nehéznek” számító munkáskerületben. Rövid győri és pesti lelkipásztori munka után Csornán lett plébános (1951–1958), majd ismét Pannonhalmára került, mint a bencés gimnázium és diákotthon igazgatója. 1962-től 1978-ig Győrben tanított, s rendtársa, *Sólymos Szilveszter* életrajzának sorai szerint „Vályi Hugónak az Úr szép öregséget és könnyű halált adott” (*Ezer év száz bencése*, Pannonhalma, 1997). Szilveszter atya könyvében a legendás csepeli évek kerültek Hugó atya életének középpontjába, amikor egy romos házból „varázsolt” a szülőkkel együtt gimnáziumot ez a szelíd, szigorú angyal, aki a legnehezebb években tudott helytállni sok száz, sok ezer diák testi-lelki vezetőjeként, a kiszolgáltatottság, a nagy szegénység duplán számító éveiben.

* Utánközlés az *Új Ember* 2002. január 27-i számából.

¹ 1939-ben lettem elsős a „Budapesti X. kerületi Magyar Királyi Állami Szent László Gimnázium”-ban, ahogyan nevét az első napon meg kellett tanulnunk. Ennek az iskolának *Sajó Sándor* volt egykor az igazgatója (mellszobra most is ott van a folyosón); az ő szép Pannonhalma-versét alább újra közöljük (1989-es legelső Almanachunkban olvashattuk már, *Torda Lajos bácsi* bármikor szívesen elszavalja nekünk). Az 1927-ben érettségizett osztályból heten lettek papok; hárman bencések – *Maródi Árpád*, *dr. Jámbor Mike* és (később, miután elvégezte az egyetemet) *Vályi Hugó* –, négyen pedig világi papok (ez utóbbiak egyike – *dr. Bacsó János* – négy évig hittanáróm volt a Szent László Gimnáziumban.) *Hugó atya* matematikát tanított nekünk, a pannonhalmi legelső osztálynak, mielőtt Csepelre került. A Szent László Gimnáziumban még egy bencés érettségizett: 1937-ben *Faggyas Edvin* atya. – KTK

Jómagam 1959-ben ismertem meg, akkor kerültem diákként Pannonhalmára. Ott ült a felvételi bizottságban is, szemüvege hidegen villant, ha valami nem tetszett neki. Tekintélyes ember volt, tartottunk tőle. Emlékszem, egyszer elnevettem magam, mikor ebéd előtt szokás szerint megróttam valami lazaságért az egész diákságot. Észrevette, hogy nevetgélek, kipurancsolt, s ott kellett szégyenszemre álldogálnom mellette, míg aztán intésére csatlakoztam a társaimhoz. Ha a bazilikában ő prédikált a szentmisén, mindig metszően logikus erkölcsi példázatokkal élt, ha nagy ritkán bejött helyettesíteni matematika- vagy fizikaórán, megcsodálhattuk imponáló tudását és türelmét.

Aztán – és erről a krónikák még ma sem szívesen szólnak – „együtt” távoztunk, miután az 1956-os forradalom és szabadságharc ötödik évfordulóját 1961-ben osztályom, a II.a olyan „sikeresen” megünnepelte, hogy engem egy diáktársammal kicsaptak az összes középiskolából, Hugó atyának és több tanárunknak pedig távoznia kellett Pannonhalmáról, sőt a bencés szerzetből is. S mivel – csak később tudtuk meg – akkoriban javában akasztgattak Kádár pribékjei, még könyörületes volt hozzánk Isten, hogy ennyivel megúsztuk.

Egy ideig Hugó atya volt gyóntató atyám is – a szigorú angyal szelídségét akkor tapasztalhattam meg igazán. Kemény ember volt, jó tanár és küldetéses pap, akiből bárhol a világon jó pásztor lett volna, de Isten közénk és magyarnak szánta. Úgy mondják, figyelemmel kísérte írói pályámat és büszkén emlegetett. Remélem, szószólómként vár majd odaát, mert igazából én vagyok büszke, hogy ismerhettem és szerethettem. Adjon Isten a magyar katolikusoknak ilyen papokat, de könnyebb időket!

Szentmihályi Szabó Péter (Ph 63)

Pannonhalmán

Mint drága ékszer aranykoszoróban,
Zajló habok közt szirtes nyugalom:
A táj öléből égre tornyosultan
Úgy áll e vár, ez ősmagyar halom.

Ez itt a szenthegy: árnyas templomában
– Ó, hallod-e? – egy ezredév piheg;
A múlt kárpitját, sejtelmes homályban,
Egy láthatatlan kéz lebbenti meg.

Mint csillagfény a hangtalan nagy éjben,
Itt lélek jár az íves bolt alatt,
S tán porszem ring a fátylas fény ölében,
Mely még Szent István saruján tapadt...

Ez itt a szenthegy: búsak menedéke,
Csüggedt magyarnak biztató remény, –
E falak közt a munka és a béke,
Hit és magyarság lengedez felém.

Magyarság rétijén párás szénaboglya,
Ősleked érzem, ősmagyar halom!
S nekem oly jó így: csendben andalogva
Bús fejemet öledbe hajtanom...

Sajó Sándor

Tálos Zoltán

1926. november 4., Lengyeltóti – 1998. február 23., Pannonhalma

Egyszerű szülők gyermekeként Lengyeltótiban született. Egy bátyja volt, aki a Don-kanyarban veszítette életét. Ő maga leventeként élte meg azokat az éveket. Amikor Kaposvárt elborította egy rendkívüli havazás, sítálpakon segítették a beszorult emberek ellátását.

Zoltán remek síző lett, Hideghegyre jártak, amikor még nyolc kilométert kellett felgyalogolni a kisvasúttól, amelynek kocsijait vaskályha fűtötte. Sífutó versenyeket nyert, nem volt ügyetlen a síugrásban, jól ment a lesiklás és a túrasízés, később tanítványait és más érdeklődőt is tanított, a maga módján. Évről-évre sáttortábor Nagyhideghegyen, szilveszterkor! Nappal síoktatás és túrasízés, este vigalom a házban, alvás odakint a sátorban.

Az ötvenes évek elején intenzíven foglalkozott a kajaksporthal is. Új hajótípusokat kísérletezett ki, mozgásfolyamatokat elemzett, új edzés módszereket próbált, tehetségek felkutatásában vett részt és segített eljuttatni a világ élvonalába. A mai kajakcsikerek mögött az ő munkája is ott van.

Jött Ötvenhat, amikor Zoltán a TF egyik vezető egyéniségeként kétféle tevékenységet fejtett ki: megakadályozta, hogy a hallgatók kimenjenek könnyelműségeket elkövetni, és mások bejöjjenek zabrálni. Ezt két év börtönnel honorálták. Szabadulása után csak hajóépítő műhelyben helyezkedhetett el, mint segédmunkás. Úgyes kezével, alaposágával ott is boldogult.

Majd Pannonhalmán térhetett vissza a pedagógiához. Sokak szerint ő lett az egyetlen pedagógus, az igazi nevelő, a férfipéldakép, akit a páterek között hiába kerestek.

Közel négy évtized alatt diákok nemzedékeit tanította. Testnevelési órák, asztalitenisz és labdarúgó bajnokság, országosan is magas színvonalú kosárlabdaélet szervezése, vezetése, csapatok versenyeztetése, atlétikai szereplések, természetjáró, hegymászó, barlangász szakkör, persze szinte mindenben személyes részvétellel és példával.

Pannonhalmán bontakozik ki aztán igazán polihisztor mivolta: fotószakkört szervez, dekorációkat, illusztrációkat készít. A megépített modern mosoda kezelésére betanítja a falusi asszonyokat, és egy darabig vezeti az egészet. Honvédelmi ismereteket kell oktatni, ezt is végzi, némi kispuska-forgatással. Mikor a Szenthegy tövében házat épít és csodás rendben tartott gyümölcsöst, szőlőt telepít, az öreg parasztok hozzá járnak tanácsért. A Pannonhalmára látogató szülők tőle kérnek és kapnak gyermeknevelési ötleteket. A turista tanárnő feleségével és három lányával példás családi életet élt.

1960-as években született meg a Pannonhalmi hegymászó kör. Ez is Zoltános stílusban. Hangsúly nem a mászótechnikán és a teljesítményhajhászásán, ha-

nem a természet, a hegy tiszteletén és a völgyben is folytatódó kötélpartner-ségen. A régi BETE hagyományok szerint, *Komarnicki Gyula* szellemében.

Első Tátrai túrájára még '56 nyarán jutott ki. '60-tól előadásokon vetítette nagy-szerű diáit és oszlatta a hegymászást övező félreértéseket, homályt. Kiváló előadó volt és szuggesztív előadásaival lebilincselte hallgatóságát, ezúton számtalan hívet és érdeklődőt szerzett a hegymászásnak. '61 nyarán *híveivel* együtt drukoltak, hogy kiengedik-e a Tátrába. Ekkor még a szocialista országokban sincs útlevel, úgynevezett cseretúrára lehet menni, közös papírral, odakint vezetővel. De a Tátrában még ott járhatott mászhatott az ember, ahol akart, hegymászó sátor táborok voltak a Poprádi- és a Zöld-tónál, és másutt is túrték a sátrazást. Két új tátrai útját említi a Komarnicki kalauz:

Tátra-csúcs, Ny-fal, a fal jobb oldali bordája, (Bakos K., Karlovitz K., Kelemen P., Kovács T. és Tólos Z., 1965. augusztus 20.),

Sárkány-fal, ÉNy-gerinc a Sárkány-fal-csorbából, (Szilágyi S. és Tólos Z., 1967. július 12.)

Aztán jött a betélap-útlevel, majd a piros és a kék útlevel. Innentől képtelenség részletes krónikával szolgálni. Zoltán több mint száz Tátra túrát tett. Táborvezetőként, néhány partnerrel, kettesben, nyáron és télen, sátorral és menedékházban, gyalogtúrán és nehéz mászásokon, az egész hegységben. Majd: 1971-től az Alpok! Előbb motorkerékpáron, majd Trabanttal. Bernina (Piz Morteratsch, Bellavista, Piz Palü, Bianco gerinc), Mont Blanc (Grand Flambeau, Aiguille d'Enteréves, Dent du Géant, Rochfort gerinc), Matterhorn, Michabel Dom, Grossglockner, Berner Oberland (Aletschorn, Grünhorn, Grüneegg, Jungfrauoch), Wallis (Monte Rosa, Alphubel). Nagy klasszikus túrák, az állandó hű tanítványokkal. Több túra a Dachstein csoportban – halála előtt még három éve is fent járt a Dachstein csúcsán. Mindeközben jutott ideje és energiája a Júli-Alpokra, a Fogarasi havasokra, a Királyköre is.

Hegyvezetőt soha nem vett igénybe. Ő lett sokak Hegyvezetője, példamutatásával.

Cikk:

Tólos Zoltán: Pilis mészkőszikláin. (Szivárvány, A Magyar Hegymászás-történeti Társaság nem hivatalos lapja, VI. évfolyam, 1. szám, 12-20. o.)

Irodalom:

Karlovitz Kristóf: Tólos Zoltán. (Szivárvány, A Magyar Hegymászás-történeti Társaság nem hivatalos lapja, V.-VI. évfolyam, 1. szám, 83-85. o.)

Részlet Tólos Zoltánnal 1987. március 28-án pannonhalmi otthonában hegymászó pályafutásáról készített hangfelvélelből. (Szivárvány, A Magyar Hegymászás-történeti Társaság nem hivatalos lapja, V.-VI. évfolyam, 1. szám, 86-87. o.)

Forrás:

Karlovitz Kristóf, személyes közlés

Neidenbach Ákos, személyes közlés

Dr Komarnicki Gyula, *A Magas-Tátra hegyvilága*, Budapest 1985., 2. kiadás

Emlékezések

Kelemen Krizosztom (Hahót, 1884 – Pittsburg, 1950)

Köszöntő

Tisztelt Emlékező Közösség!

A Pannonhalmi Pándzsa Klub és a magam nevében köszöntöm az Emlékkő avatásán megjelent szervezeteket és magánszemélyeket.

Külön köszöntöm

Pannonhalma város lakóit,

polgármesterünket: Pánczél Benedek urat,

a Pannonhalmi Főapátság képviselőit,

a Főapátság perjelét: Hortobágyi Cirill atyát, valamint a megjelent bencéseket,
akik közül többen személyesen ismerték Kelemen Krizosztomot,

a Bencés Diákszövetség elnökségét és tagságát,

Hahót, Nyalka, Ravaszd és Győrság polgármesterét, valamint

a környező településekről idelátogatott tisztelőket.

Márai Sándor írta Napló – 1944 című könyvében:

„Egy sárgacsillagos gyerek, kinek szüleit és nagyszüleit vagonban elhurcolták a lengyel deportációs telepekre - a gyerek megmenekült s egy intézetben él -, a vasárnapi ünnepségen verset szaval. Nyolc éves. A verset ő választotta. Ezt szavalja:

*Magyar vagyok, magyarnak születtem,
Magyar nótát dalolt a dajka felettem,
Magyarul tanított imádkozni anyám,
És szeretni téged, gyönyörű szép hazám.*

- s a néhány ember a teremben, aki ismeri a gyerek sorsát, sápadtan ül. A hideg végigszaladt a hallgatók hátán.”

Azért, hogy az ehhez hasonló esetek és helyzetek minél kisebb számban forduljanak elő a XX. század közepén, Magyarországon, oly sokat tett a zalai Hahóton született *Kelemen Ferenc Krizosztom* egykori pannonhalmi főapát, ami önmagában is indokolná, hogy nevét kőbe véssék.

1996. szeptember 6-án *II. János-Pál pápa* járt településünkön. Ekkor *Zsebedics József* kanonok úr – az egyik szentmisén – így kezdte prédikációját: „A szüleim mindig azt mondták nekem, hogy legyek büszke szülőföldemre, mert ezt a földet szent emberek lába taposta.” Pannonhalma és Győrszentmárton földjét nem csak az ezer év alatt itt járt szentek jelenléte szentelte meg. Voltak olyanok, akik a szó átvitt, de mégis mélyértelmű jelentése értelmében voltak szentek, azaz tiszteletre méltóak. Ezek között találjuk Kelemen Krizosztom főapátot is.

A fasizmussal és a nyilasuralommal szembeni magyar katolikus ellenállás kimagasló alakjaként olyan elévülhetetlen érdemeket szerzett, ami szükségessé teszi, hogy a kolostorok falain kívül is mementó álljon emlékének ébrentartása végett, és megteremtsük annak lehetőségét, hogy bármikor, bárki leróhassa, kifejezhesse tiszteletét. Ezen kívül emlékeztetnünk kell az utókort arra, hogy történelmünk során a legnehezebb időszakokban is voltak, akik emberek maradtak az embertelenség idején és ehhez hitük adta az erőt.

Az egykori Győrszentmárton, ma Pannonhalma város lakóinak különösen okuk van, hogy megkülönböztetett tisztelettel adózzanak az előtt a főpap előtt, aki a Szálasi-féle nyilas hatalomátvétel előtt egy nappal a Pannonhalmi Főapátságot a Nemzetközi Vöröskereszt védelmét bíró gyermekmenhelyé alakította. Ez a védelem megmentette a főapátság környezetében lévő településeket a frontáttvonulás borzalmaitól, és biztosította a menedék jogát és lehetőségét az arra rászorulóknak.

Ahogy Szent Márton köpenyének egy darabját és Szent László fejereklyéjét az egykorúak a csatákban a győzelem reményében elől hordozták, úgy a pannonhalmi szerzetesek Kelemen Krizosztom vezetésével és a bencések jelszava (a „PAX” - béke) és jelmondatuk („Ora et labora” - Imádkozzál és dolgozzál!) szellemében jelképesen a vöröskeresztet vitték maguk előtt... és győztek! Győzelmük azt jelentette, hogy fizikai és szellemi értelemben megmaradt - a magyar államisággal egyidős - Pannonhalma.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Hősök Vasárnapja előestéjén, ünnepségünk elején a saját nemzedékem nevében *megköszönöm* – ez bizony nem történt meg az elmúlt ötven évben – *Kelemen Krizosztom főapátnak és bencés rendtársainak*, hogy személyes tekinthetőségük latba vetve megmentették, illetve megmenekítették számunkra szülőföldünket, valamint szüleinket és nagyszüleinket. Ezen kívül olyan példát mutattak számunkra, ami - mai, fogyasztói világunkban is - arra int, hogy a pillanatnyi örömeik hajszolása helyett a másik emberért való áldozathozatal teremt értéket és ment meg javakat.

A közelmúltban volt ötven éve, hogy önként vállalt, de szükségszerű száműzésben, az Egyesült Államokban elhunyt a Pannonhalmi egyházmegye főpásztorra és a magyarországi Szent Benedek Rend főapátja. Ez az alkalom készítette a lokálpatrióta Pannonhalmi Pándzsa Klub egyesületet arra, hogy a Főapátsággal és a Bencés Diákszövetséggel karöltve, a város önkormányzata, valamint a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának minisztere és sok-sok magán-személy támogatásával emlékművet állítsunk azon a településen, amely történelmi távlatból is magán hordja Kelemen Krizosztom keze nyomát.

A megvalósítás során azt tapasztaltuk, hogy mindenki hálával és mély tisztelettel emlékezik arra a személyre, akinek emlékkövét rövidesen leleplezzük.

Siska Gábor (Ph 82)

Az egykorú és jelenkori sajtó, valamint szemtanúk Kelemen Krizosztomról szóló írásaiból

Nemzeti Újság (1944. január 13.): *Kelemen Krizosztom 60 éves*

Kelemen Krizosztom gazdag egyénisége mintegy összefonódik a bencés szellemmel, amely az „ora et labora”, imádkozzál és dolgozzál jegyében nagy szent királyunk alapítása óta az élet minden területén szolgálja a magyarság lelkét. Pannonhalma mintegy megtestesítője annak a keresztény szolgálatnak, amelyet a bencés rend hazánkban ezer éven át s most már 1929 óta Kelemen Krizosztom atyai irányítása és gondoskodása mellett végez. Kelemen Krizosztom pedig a bencés szellemet testesíti meg önmagában, amikor jelentős részt kér magának a nagy rend nemzetszolgálatának minden ágából. Az ünneplésből rendjén kívül részt kér nemcsak a katolikus társadalom, hanem az egész magyarság, amely igazi megbecsüléssel és szeretettel köszönti a 60 éves Kelemen Krizosztomot.

Kilencszáz (1944. január)

Kelemen Krizosztom finom aszkéta alakja, tiszta egyénisége valóban azt az ősi bencés szellemet idézi, amelynek lényege: imádság és munka. Isten felé sóvárgó igazi szerzetes ő, nincs benne földi hiúság, életét betölti az egyetlen és legfőbb Úr szolgálata és a magyar közösségért végzett, pihenést, fáradságot, ellankadást nem ismerő munka.

Szentmárton Népe (1944. Nagyböjt): *Tartsd meg Isten...*

Valóban kivételes életút az övé. A zalamegyei Hahót község csizmás kis elemistájától a keszthelyi premontrai gimnázium kitűnő diákján keresztül vezetett ez az út a pannonhalmi szerzetesnövendék imádságos és munkás cellájához, hogy a nyalkai plébánián és a tanári katedrán keresztül a főapáti székig íveljen. A magyar királyi titkos tanácsosi cím és a Magyar Érdemrend nagykeresztje nem csak származásában, hanem a lelkében is ízig-vérig magyar egyházfejedelem nemzetmentő munkájának elismerése. Mint finom érzékű nevelőt és tudós tanárembert érte az a kitüntetés, hogy az Országos Közoktatási Tanács elnöke és a Magyar Tudományos Akadémia igazgatótanácsának tagja lett.

Hets Aurélián nem publikált életrajzírása: *Kelemen Krizosztom (1884–1950)*

Súlyos pénzeket utalt ki a főapát a háborús segélyakciókra, a katolikus diákotthon-mozgalomra, a menzákra, tandíjkezdvményekre, a katolikus sajtóra, a hadiárvek és bombakárosultak felsegélyezésére, kultúrsegélyekre. Krizosztom főapát keresztény szolidaritásának konventülésről-konventülésre ez volt a vissza-visszatérő szava: nem zárkozhatunk el a kérés elől!

Gyűjtött szavával, fellobogott a tettek, az elgondolások tüzeiben. Maga is állandóan égett a problémák fergetegei között. Tele ideákkal, sokszor túlzott optimiz-

mussal. Mint minden nagy ember, a nyugtalanság, a vágyak embere volt. Hivatástudatának történelmi gyökerei voltak. Magáról megfeledezett, mikor népének, nemzetének, rendjének, hazájának, tisztségének sorsáról volt szó.

Szapudi András: A pannonhalmi menedék

Géza fejedelem alapította a kolostort Szent Márton hegyén, de akár a magyar államnak, Pannonhalmának is István király épített olyan fundamentumot, amelyet nem bírt elmosni a történelem hullámverése. Valahányszor ellenség közeledett, a környék népe a bástyák mögött keresett védelmet. A tatárjárás idején például Oros apát a felfegyverzett atyákkal és Sokoróalja jobbágnépével együtt sikeresen szállt szembe Batu portyázó fegyvereseivel. Legutóbb 1944-1945-ben, a nyilas terror hónapjaiban szolgált menedékkül a kolostor asszonyoknak és gyermekeknek, a fasizmus üldözötteinek. A Szálasi-puccs után napról napra nőtt a befogadottak száma. 1944 karácsonyán nyolcszázan, később háromezren tartózkodtak Pannonhalmán a kolostor és a hozzá tartozó tanintézetek rendes létszámán kívül. Nyugat-Dunántúl, különösen Győr környéke sokat szenvedett ez idő tájt. Pannonhalma megóvta menekültjeit a halálfejes különítményektől.

A középkori vár a második világháború haditechnikájával és a fasiszta különítmények gonoszságával szemben csekély védelmet nyújtott volna, ha Kelemen Krizosztom főapát nem mozgat meg minden követ, latba vetve bel- és külpolitikai összeköttetéseit, a humánus jegyében.

A Nemzetközi Vöröskereszt védelme nőkre, gyermekekre, kiskorú fiatalokra vonatkozott. Katonaszökevényeket, illegálisba vonult férfiakat veszélyes volt befogadniuk. Ennek ellenére – különösen a legkritikusabb napokban – elbújtatták az életveszélyben levő férfiakat is. De főképp nőket és gyermekeket oltalmazott Pannonhalma a faji törvények halálos veszedelmétől. Ide menekült a pomázi árvaház is. A rektori hivatal által létesített óvodában képzett óvónők foglalkoztak a gyermekekkel. Szükség volt csecsemőotthonra is, ahol az édesanyák felváltva vigyáztak a kicsinyekre. Elemi iskolát is működtettek.

A környékbeli nyilasok kezdettől gyűlölködve nézték a Nemzetközi Vöröskereszt messzire virító tilalomjelét. Terrorakciókat nem mertek ugyan elkövetni a kolostor ellen, de mindent megtettek az ért, hogy a Pannonhalmán tartózkodó fiatalokat a kezükbe kaparintsák. Mintegy száz levontekorú diákról volt szó, akik közül sokan, a faji törvények miatt, álnéven éltek a kolostor internátusában. Pannonhalma eltökélte, hogy nem adja fiait.

Dr Gulyás Ferenc Gyórszentmárton helyettes vezetőjegyzője (Szabad Győr, 1945. június 28.): *Ami a „gyórszentmártoni csendélet”-ből kimaradt*

Állítom, hogy Gyórszentmártonban tiszteletreméltó nemzeti ellenállás lappangott a nyilas operett-uralom idején és ebben hatalmas segítségünk volt a pannonhalmi főapátság és az ott székelő Nemzetközi Vöröskereszt. Ennek tulajdonítható, hogy a nyilas terror csak erősen megtépzva tudta akaratát keresztülhajtani. Leventéink mentsvára a pannonhalmi „büszke fellegvár” volt, de otthona

és megmentője volt 3000 magyar életnek is a harcok kritikus napjaiban, amikor az a főapát, aki Szálasit ismételt kísérletei dacára sem volt hajlandó fogadni, sarkig tárta a főmonostor kapuit messze környék mindenrangú menekültjének.

Zalai Napló (2000. november 1.): *A Világ Igaza Hahóton született*

Idén félszáz éve annak, hogy kolostora patrónusa, Tours-i (Sabariai) Szent Márton ünnepnapján, örök nyugalomra helyezték az emigrációban 1950. november 7-én elhunyt Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapátot. Emléke mára kezd elhalványulni; bár „még túlságosan közel van ahhoz, hogy feledésbe ment volna rendkívül rokonszenves, minden nemesért és szépért lelkesedő egyénisége”.

A Zala megyei Hahóton született 1884. január 10-én. A szegények sorsa jutott neki, ami segítette abban, hogy kifejlődjön benne az a mérhetetlen humanizmus, ami a magyar történelem egyik legnagyobb alakját formálta belőle.

A háború borzalmainak beköszöntével háborús segélyakciókat szervezett. Különös gondja volt a diákkotthonokra, itt ugyanis leventekorúakat lehetett megmenteni a nemzetnek. A második nagy világégés idején olyan ritka – vagy meg nem ismételt – humanizmusról tett tanúbizonyságot, ami a magyar történelem legnagyobb alakjai közé való felemelését és nemzetmentő cselekedeteinek ébrentartását indokolja és igazolja. Akkor – s talán épp ezért – lett ő ember az embertelenségben, mert a világháború retteneteitől akarta megmenteni az embereket, és nem abba behajszolni őket.

Kelemen Krizosztom főapát elévülhetetlen érdeme, hogy sikerült megszerveznie a Nemzetközi Vöröskereszt védelmét Pannonhalmának, és a védelem ideje alatt felvállalni és lebonyolítani az ember- és értékmentést. A svájci központú szervezet oltalma alá helyezte azt az épületegyüttest, mely messze néző, karsú, zöldkupalás tornyával Pannónia szent hegyéről hirdet, közvetít egy ezeréves történelmet.

„Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom?”*

Tisztelt Ünneplő, Emlékező Közösség, tisztelt, kedves Lajos Bácsi, tisztelt Polgármester Urak, tisztelt Pannonhalma városi és környékbeli, valamint távolabbról jött Lakosok, tisztelt, kedves András főapát úr és Cirill perjel atya és megjelent Bencések, tisztelt Meghívóink, Pannonhalmi Pándzsa Klub Vezetősége és tag-sága, tisztelt, szeretett bencésdiák-társaim, a Diákszövetség Elnökségével!

Kelemen Krizosztom főapát úr itt van most velünk. Szólítsuk meg őt magát, így emlékezzünk együtt a – részben – együtt eltöltött napokra, hetekre, hónapokra..., évekre. Torda Lajos bácsi pedig legbensőbb társa volt másfél évtizeden át Krizosztom főapát úr életének, ismerője gondjainak, testi gyarlóságainak, lelki nagyságának, ő hitelesíti az itt elmondott és elmondandó gondolatokat.

Köszöntünk Téged is, Krizosztom Főapát Úr, körünkben, kérünk, segíts az emlékezésben.

Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom, honnan indultál?

Emlékezel édesanyádra, a kis zsellérfalura, szegény kovácmester édesapádra, ki születésed előtt árván hagyott? És emlékezel, hogy itt, Szentmártonban, a hegy lábánál és oldalában, hasonlóan az akkori budapesti Tabánhoz, részben földbevájt viskókban húzódtak meg az emberek? Zsigereidben érezhetted a föld szorítását, a betevő falat ízét, kevéske voltát, – ugye ez ösztönzött szociális munkádban? Ugye ez képesített arra, hogy a magyar katolikus egyház két szociális érzékű főpapja közül – a másik Prohászka Ottokár volt – az egyik Te légy?

Emlékezel a nyalkai híveid számára előkészített házhelyszerzési akcióra, amelyet meghíúsítottak? Emlékezel, hogyan mentetted meg igazságtalanul meghurcolni akart nyalkai híveidet egy ideiglenes, de törvényesnek bizonyult földbérlet-akció során? Emlékezel, hogy feljelentettek az egyházi hatóságoknál, amikor – később – a bodrogolaszi-környéki ajándékbirtokból akartál embereket tisztességes, elérhető áron földhöz juttatni? Hogy az egészről az volt a – katolikusnak mondott – sajtó véleménye: „Nem egyedül a földhöz való juttatás szolgálja a nemzet fennmaradását, a népszaporulatot”. Hogy – mindenek ellenére is – mindig az elesettek mellé álltál, hiszen ezt írhattad magadról a nyalkai plébánia historia domusába: „A lelkesnek kijutott a kommunizmus alatt megbotlottak védelméből...”

Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom, magyar egyházad, a magyar katolikus társadalom akkori állapotára?

1911-ben a Katolikus Nagygyűlésről ezt írtad: „Úgy éreztem, hogy a katolikus társadalom lélegzetvételét hallom..., hogy az élet árama végigvonaglik e nagy

* Emlékezés a Kelemen Krizosztom tiszteletére emelt emlékmű leleplezésekor Pannonhalmán, 2001. május 26-án

tömegében egész a mostani időkig lomha hullának vélt testen.” Emlékezel mennyit tettél e test mozgékonyá tételéért? Mennyi írást tettél közzé, hányfelé mondtál beszédeket, hány embert – ún. „nagy embert” is – mozgósítottál a cél érdekében? Elkezdted Pápán, majd a nyalkai tíz év után Budapesten folytattad. Kedvességeddel megnyerted céljaidnak a legfőbb illetékeseket is, – ezek a célok a magyar katolikus egyháznak és a magyar bencés rendnek a céljai voltak...

Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom, ökumenikus törekvéseidre?

Ez persze akkor, a kezdetek kezdetén, nem a mai értelemben vett ökumenizmus volt. Azt kellett elérni, mint írod: „Az ország híveinek felekezetre való tekintet nélkül lelki egységre kell törekedniük, hogy a közelgő ateizmus ellen eredményesen vehessük fel a harcot.” Ez a gondolatod volt az alapja – Prohászka püspök szavaival – a „szívárványhídnak Pannonhalmá és Debrecen között”.

Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom, a tanító szerzetesrendek akkori viszonyaira?

Hogyan zajlott a tanító szerzetesrendek házaiban az élet? Mindenki tudja: komoly, elhivatott tanárok voltak, éltek-haltak diákjaikért... Később így vallottál saját szerepedről a szerzetesi reformmal kapcsolatban: „Ami az én reformer voltomat illeti, mindent elkövettem, hogy a régi fogadalmasokra ne tegyen az egyház több terhet, mint ami fogadalmaikból szükségképpen folyik...”

Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom, az egyházi nagybirtokok akkori gazdasági és társadalmi helyzetére?

Emlékezel, milyen állapotban, szinte a csőd szélén jártak a rendi és az egyházi nagybirtokok? Hogy mekkora volt az adósság, mikor átvetted az irányítást? Hogy első intézkedéseid közé tartozott rendtársaid közül szakembereket képeztetni, akik – „gazda szemé hízlalja a jószágot”-alapon – irányítsák a gazdaságot? Hogy ez a tevékenység egyértelmű sikert hozott? Hogy szakembereidet – rendtársaidat – ugyanezen célokra más egyházi birtokosok is „kölcsonkérték”? Hogy ez minden sikerével együtt még csak a jéghegy csúcsa volt, hiszen a föld népével nem volt mód igazán törődni? Kis ízelítő erről a gondról (nem bencés birtokról, nem bencés szájából): „Mikor jószágkormányzóvá kineveztek, többé nem gyóntattam; nekem ne gyónják meg, amit majd úgymint észreveszek, visszaélést, s akkor semmit nem tehetek...”

Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom, miben bizakodtál, mire törekedtél?

Ezt írtad: „A Krisztussal Istenbe öltözött szent életre oly nagy szükség volna manapság! Az élet körülöttünk a durva materializmus sarába hull vissza. ... Mi ebben a materializmusába belegabalyodott világban a lelkiség őrzői vagyunk. Fellegvárunk a kolostori élet szent magánya, amelyből annyiszor derült fény a világra...”

És jött a háború. A közönséges embertelenség korszaka után a még borzalmasabb embertelenség, majd a legborzalmasabb embertelenség korszaka...

*Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom, hogyan készültél az embertelenség kor-
szakára?*

Iskolát építettél az ég és a föld határán, Pannonhalmán. Kellett a hely a leendő sokaságnak, aki ide fog özönlöni. Mint ahogyan Oros apát a tatár hordáknak *fegyverrel* állt ellen a környék népe védelmében – ennek legbeszédesebb tárgyi emléke a gyilokfolyosó –, Te a *szellem fellegvárát* építetted az embertelenség bástyájául. Kapóra jött, hogy a politikusoknak olasz gimnázium kellett, amelyet a napi politika és a magyar területek „hazatérése” miatt Komáromban szerettek volna létrehozni. De közbeléptél. Búsán mondtad a bús *Teleki Pál* miniszterelnöknek: Az sokáig nem lesz a miénk. És Teleki bús válasza: „Értelek, Krizsó.”

Így került Pannonhalmára az olasz gimnázium. Magad köré gyűjthetted gyermekeidet, hogy megvédelmezhesd őket. Magam is közéjük tartoztam. Ezt akkor nem tudtam. Édesapám az ötvenes években árulta csak el: „Azért küldtünk el itthonról, hogy ne együtt kelljen meghalnunk, így biztosabban marad valaki életben a családból.” Ezt a gondot igazolja *Rédly Pali* osztálytársam esete. Emlékezel, Kelemen Krizosztom, a legelső pannonhalmi diákra, aki már elemista korában körülötted sündörgött, szeretett gyermeked volt. Szülei 1943 november elején nem küldték vissza Pannonhalmára... – Karácsony másnapján este bomba robbant budapesti lakásukkal szemben: Pali és nővére ott haltak meg...

És mennyire szeretted ezeket a Te gyermekeidet! És mennyire szerették társaid is őket, minket! Szeretett osztályfőnökünk, a boldog emlékü *Danczi Villebald* atya mondta el a titkot 1957-ben, tízéves érettségi találkozómon: „Gyerekeim! Ne haragudjatok, hogy kezdettől fogva nagyon keményen bántam veletek, ez nem a szeretet hiányából fakadt. Krizosztom főapát úr, mielőtt idehelyezett, azt mondta: Főtisztelendő úr, ezeknek a gyerekeknek Pannonhalmán csak anyjuk van, mindenki az anyjuk. Főtisztelendő úrtól azt várom, hogy apjuk legyen...”

1944 őszén naponta tapasztaltuk: egyre többen vagyunk. Néhány nálunk, legidősebbeknél idősebb fiú is jött, de főleg kisebbek és persze lányok is. Így gyűjti össze a kotlós is csibéit szárnyai alá, ahogyan azt Te tetted, Kelemen Krizosztom. A kolostor nagy rácsos kapuját bezárattad: csak tudtoddal és engedélyeddel jöhetett-mehetett bárki is. A menekülő zsidó hitközség is itt jelentkezett: nem akartak maradni, csak a Tórárt hagyták itt – évtizedekig nem lehetett tudni, kik voltak ők, ma már visszakapták legdrágább kincsüket.

Bizony mások is be akartak jönni (razzia stb.); kényesebb esetekben magad mentél főpapi díszben (melyet nem szerettél) a *Nemzetközi Vöröskereszt* képviselőjével, *Brunschweiler* úrral a kapuhoz, és – megszabadítottál minket.

Nagybőjt idején egy vasárnap délelőtt konventmisére gyülekeztünk a bazilikában. *Kilián atya* bekapcsolja az orgona motorját: azonnal megszólalt néhány hang. Mi lehet az ok? Felmászik a sípszekrénybe, s rövidesen két nyakig poros fiú somfordál le onnan: egy osztálytársam, *Jankó Béla* (édesanyád révén szegről-végről rokonod), és egy másik fiú (történetesen egy Árpádházi-rokon család ma királyképesnek tartott leszármazottja). Ott bújtak el, három évvel idősebbek lévén nálunk, egy rutinellenőrzés elől. Hála Istennek, nem találták meg őket.

Az ostrom idején a belövéstől védett helyeken tartózkodtunk: az alsó könyvtárban, a monostor belső folyosóin, a gimnázium kapujával szemközti kolostorszárny alsó részein. A végén már sok ezen. A kvadrátúra folyosói zsúfolásig telve voltak, alig lehetett a folyosón tovább lépni.

Már nagyhét eleje volt. Egy reggel kinéztünk az alsó könyvtár ablakán: ott, az északnyugati sarkon állt fölállítva egy német löveg, északra fordított ágyúcsővel. Emlékezel ugye, Kelemen Krizosztom, hogy kimenvén hozzájuk, a Nemzetközi Vöröskeresztre hivatkozva, sikerült elküldened őket?

Emlékezel-e, Kelemen Krizosztom, 1945 húsvétjára és a folytatásra?

Pár nappal korábban már átvonult a front. Kiderült az égboltunk: az embertelenség óriási nyomása alól bizony felszabadultunk. Az allelujás nagy feltámadási körmenetet óriási tömeg részvételével a várkerületen ünnepeltük. Lélegeztünk, remélvén a jobb jövőt. – Remélted, nemcsak ránk derült fény. Így beszéltél nekünk: „Tisztelendő urak, betörték lenn Szentmártonban a templomba. Elvitték a cibóriumot. De másnap reggel különösen csillant a napfény a kereszt lábánál a főmonostor kapuja előtt: ott volt a cibórium! Képzeljék csak el, mi mehetett végbe annak az oroszoknak a lelkében!...”

Feléledt az ország. A csepeli munkásság gimnáziumot akart, kifejezetten bencés gimnáziumot. Emlékezel-e, hogy azonnal adtad gyermekeidet, a szerzetesreformban zsengetet, legjobbaidat, azonnal, a munkásság kérésére? Nem volt kérdés, ki menjen, a legjobbaknak kellett és ők akartak is menni. Közülük például *Galambos Iréneusz atya* – itt van közöttünk – igazolhatja állításomat.

És emlékezel-e 46 nyarára, az intenciód nyomán Pannonhalmán megrendezett nagy, regionális KALOT–KALÁSZ találkozóra? A monostor kertjében megtartott közös, csoportonkénti bemutatkozó műsorokra? A végén – a Kilián atya által vezényelt – óriási kánonra: „Óh adj, Jézus, nekünk békét!!!” A sok ezer ifjú ajakról fakadó óriási imádság szinte az égbe lendített mindannyiunkat...

Lassan vége lett mindennek. Elhagytad Pannonhalmát, el az országot. Föl kellett áldozni az új, a friss vetés embereit, hogy a megfáradtabbak megmaradhasanak a maradék bencés rend oltalmában. De ez már egy másik történet...

Te, Krizosztom főapát úr, jó atyánk, Mesteredhez hasonlóan „kiüresítetted magad és engedelmes voltál egészen a halálig”, nem ugyan a keresztthalálig, de idegen földön, keserű kenyéren, úgy érezhetted, feledésbe merülten, a „testi halálig”.

Most pedig itt vagyunk Veled, mert „in memoria aeterna erit Justus ~ örökké él az emlékezésben az Igaz”. És kérünk Téged, Főapát úr, továbbra se hagyj el bennünket, gyermekeidet. Segíts, hogy gondolataid továbbgondolásával, azok megvalósításával a Te szeretteid, a föld népe, az emberiség, az embertelenségből az emberség világába juthasson. Krizosztom főapát úr, könyörögj érettünk!

Dr. Könyves Tóth Kálmán (Ph 47)

„Nyugtalan a mi szívünk, Uram, mindaddig, amíg majd meg nem nyugodhat Benned!”*

Bizonyára sokan ismerik közülünk Ady Endre 1909-ben megjelent verses-kötetének előhangját. Így szól:

„Sem utódja, sem boldog őse,
Sem rokona, sem ismerőse
Nem vagyok senkinek
Nem vagyok senkinek.
Vagyok, mint minden ember: fenség,
Észak-fok, titok, idegenség,
Lidérces messze fény,
Lidérces messze fény.
De, jaj, nem tudok így maradni,
Szeretném magam megmutatni,
Hogy látva lássanak,
Hogy látva lássanak.
Ezért minden: önkínzás, ének:
Szeretném, hogyha szeretnének
S lennék valakié,
lennék valakié.”

Nem nehéz meglátni, hogy a költő az emberi élet legalapvetőbb problémáját vetíti szemeink elé művészi köntösben. Hogyan is lehetne ez mellékkörülmény, hiszen már Arisztotelész megérezte, hogy még Isten is *kinei de hósz erőmenon*: úgy mozgat, úgy vonzza maga felé az egész világmindenséget, mint aki minden élő és élő szeretetének a tárgya, s aki ezt a szeretetvágyat ki is tudja elégíteni.

Ezért nagyon szomorú az a tény, hogy, mint P. Mateo megjegyzi, „nagyon ványadt ma a tömegek szíve; nem tud szeretni, s lemosolyogja azt, akiben lel kes szeretet él és aki szeretetét el nem rejti”. Így aztán nagyon könnyű megérteni, amit Márai Sándor ír egyik regényhőséről: „Ez az ember negyvenéves korában olyan magányos volt, mint egy szerzetes lehet a pusztában. Nagyvárosban

* Az 1950. március 21-i Szent Benedek-ünnepélyre készült beszéd. Abban az évben, mint harmadéves magyarszakos szenioroknak, az én dolgom volt az ünnepély megrendezése. Jelígés pályázatot írtunk ki az ünnepi beszédre, ez egyike azoknak, amelyek nem hangzottak el, így szerzője is rejtett maradt. *Dr. Dezsényi Lóránt OSB* vikárius atya véleménye a következő volt: „*Kell* beszélni erről a témáról, és így *jól van beszélve róla*.” Ötvenkét évig hallgatott ez az írás, ideje, hogy megszólaljon. Ahol kissé poros a stílusa, legyünk elnézők a korszak efféle gyengéivel szemben. – *Könyves Tóth Kálmán* (Ph 47)

éltünk, nagy módban, sok ismerősünk, nagy társaságunk volt. Csak éppen egyedül voltunk.”

Azt hiszem, akiben kis tárgyilagosság van, el kell ismernie, legalább a lélek legmélyén, ha nem is valljuk be önmagunknak, hogy a nagyvilágnak ez a szeretetisége beférkőzött a kolostorokba, monostorokba is. Ez majdnem természetes jelenség, hiszen mostanság a kolostorok nincsenek annyira elzárva a világtól, mint régente; s maguk a szerzetesek is a világból valók: ott születtek, s alapvető tulajdonságaik, lelki igényeik még ott fejlődtek ki; s az ilyen, emberrel összenőtt tulajdonságok jó útra terelése, s a belőlük fakadó lélektani problémák megoldása emberfelettien nehéz feladat, s igazi szentekhez illő élethivatás, Istenért végzett, de emberien szólva, kegyetlen munka.

A dolog természetéből következik az is, hogy ez a munka lassan megy. Ezért lehetséges, hogy a szeretetiség problémája még megvan a monostorokban; mert a jóakarát, hogy ezt kiküszöbölje, mindenkiben egész bizonyosan megvan.

Hogy ez a probléma: egyrészt a mohó szeretetiség, másrészt a gyakorlati szerető élettől való félelem valóban fennáll, főlöseges példákkal bizonyítanom. Mindenki találhat eleget, többet, mint amennyit bármelyikünk könnyen elviselhetőknek tarthatna.

Ennek az állapotnak, hogy az igazi szeretet szelleme hiányzik a szerzetes-közösségekből, a világ felé az a következménye, hogy a világ nem tud honnan példát venni, s nem tud honnan erőt meríteni a maga problémája megoldásához. Hogy pedig a világ szeretethiánya mily hatalmas bajokat okozott, egészen fölöseges szavakkal, beszédben lefestenem bárki előtt is; jobban, élesebben él az szavak nélkül is mindannyiunk emlékezetében.

Felmerül a kérdés, mi az oka ennek az emberi szempontból nagyon aggasztó helyzetnek, s miféle megoldást találhatunk. Erre vonatkozóan legyen szabad Szentatyánknak, XII. Piusz pápának szavait idéznem.

„Reminiscantur omnes immania illa, quae superioribus annis perpessi sumus mala ac detrimenta, idcirco potissimum evenisse, quod divina lesu Christi Religio, mutuae civium, populorum ac gentium caritatis altrix, non in privatam, non in domesticam ac publicam, ut oportebat, dominabatur vitam. Si igitur ob discessum a Christo erratum est, ad eum quam primum est publice privateque regrediendum; si error fuscavit mentes, ad veritatem illam revertendum est, quae, utpote divinitus patefacta, rectum pandit ad caelum iter; si odium denique fructus edidit mortiferos, ad christianum est redeundum amorem, qui unus potest tot lethales sanare plagas, tot formidolosa superare discrimina, ac tot acerrimos mulcere dolores.”*

* „Emlékezzék mindenki arra, hogy a sok szörnyűség és a sok hatalmas kár legfőképpen azért következett be, mert Jézus Krisztus isteni vallása nem vezérelte, ahogyan az szükséges lett volna, az egyének, a családok és a társadalom életét. Mivel tehát igazi eltévelyedésünk éppen az, hogy Krisztust elhagytuk, Őhózzá kell mielőbb, egyéneként és társadalmilag is visszatálnunk; mivel tévedések gyötörték elménket, ahhoz az Igazsághoz

Tehát az egész szeretet-problémának oka az, hogy a lelkek, a világ eltávolodott Krisztustól, aki „szelíd és alázatos szívű”, s ki azt kívánja, hogy aki Őt követni akarja, vegye föl keresztjét mindennap. P. Mateo így fejezi ezt ki: „Nagyrészen az áldozattól való félelem, – és természetesen egy kis önteltség, kevélység is az, ami a szeretet ellenes beállítottságot kitermelte. Az emberek félnek teljesen odaadni magukat, a szeretet pedig kifoszt önmagunkból”, mert „a szeretet a kölcsönös egymásra hagyatkozásban áll”, részben az embertestvérek felé, Isten felé pedig teljes mértékben.

E most vázolt oknak hátterében természetesen az áll, aki jelenleg a világ fejedelme, a Sátán, s aki ezt mondotta önmagáról Sienai Szt Katalinnak: „Io sono quel disgraziato che non ama – Az a szerencsétlen (pontosabban: minden kegyelmet vesztett) vagyok én, aki nem szerethet”.

Most, hogy tudjuk már, mi az oka a szeretetproblémának, adva van az egyetlen lehetséges megoldás módja is: visszatérni Jézus Evangéliumához. „Az Evangélium: szóba rögzítése annak az égő szeretetnek, amely Jézus Szívéből fakad, – mondja P. Mateo. – Soha senki a népet úgy nem szerette, mint Jézus. A tömegnek, melynek kedvéért a kenyeret megsokasította, ma is szüksége van isteni táplálékra, amely a Mester Szívéből fakad: az Ő jóságos szeretetére. A szívek szeretetéttségét pedig csak Jézus tudja kielégíteni.”

Szent Benedek Atyánkat ünnepeljük ma, őt ünnepeljük az egész évben. A nagy keresztény család közös jubileumi szent évében kis házi jubileumot tart a nyugati szeretetesség Pátriárkájának népe is. Szentatyánk, XII. Piusz pápa azt kívánja az egész keresztény családtól, kövessük az ő példáját, hallgassuk meg az ő tanítását.

„Mert ez a Pátriárka és alapítása – írja körlevelében – nemcsak a régi korokat részesítette számtalan jótéteményben, hanem sok és súlyos tanítást tartogat a mai idők számára is. Gyehetnek elsősorban – amiben egyébként nem kételkedünk – az ő széleskörű családjának tagjai napról-napra nagyobb igyekezettel követni fényes nyomdokait, életükben megvalósítani erényeinek és életszentségének példáit és alapelveit. Ennek lesz az eredménye, hogy nemcsak készséges lélekkel és eredményes törekvéssel felelnek meg annak az égi hívó szónak, amelyet felsőbb ösztönzésre követtek, amidőn szerzetesi életpályára léptek; nemcsak a legjobb módon biztosítják lelkük boldog békéjét és örök üdvösségüket, hanem bőséges sikerrel dolgozhatnak a keresztény nép közös javán és Isten dicsőségének növelésén is.”

„De ezenfelül lehetetlen – folytatja a Szentatya –, hogy mindazokat, tartozzanak bár a társadalom bármely rétegéhez, akik figyelmesen és elmélyedve szem-

kell visszatérnünk, amely, hiszen isteni kinyilatkoztatásból ismerjük, igazi utat mutat az üdvösségre; s ha végül a gyűlölet – látjuk – halálos gyümölcsöket termelt, újra a krisztusi (keresztény) szeretetet kell élnünk, hiszen ez képes egyes-egyedül ilyen halálos sebeket gyógyítani, ily rettenetes akadályokat legyőzni, s annyi iszonyú fájdalmat enyhíteni.”

lélik Szent Benedek életét, tanítását, nagyszerű életművét: meg ne ragadja az ő végtelenül szelíd, de rendkívüli erejű hatása és indítása, s önként el ne ismerjék, hogy mai korunk is, amelyet annyi válság, pusztítás és rombolás dúlt föl és tart még mindig remegésben, megtalálhatja nála sebei orvosságát.”

Lássuk tehát, hogyan oldotta meg a szeretet problémáját önmaga számára, és így milyennek képzei el a szeretettől buzgó szerzeteséletet; mit tanulhatunk e téren tőle.

Előbb már láttuk a Szentatya körleveléből, hogy a probléma megoldása: a Krisztus evangéliumi útjára való visszatérés. Szent Benedek atyánkra vonatkozóan nincs sok bizonyítékra szükségünk; elég nekünk az ő Szent Regulája, mely nem más, mint az evangéliumi élet római stílusú törvénykönyvbe való foglalása. Nagy Szent Gergely pápa pedig azt tanúsítja róla, hogy ő nem is tudott másképp írni, mint ahogyan élt; és – Ildefonso Schuster OSB kardinális szavaival élve – „S. Gregorio ricorda parecchi episodi in cui brillò la carità di San Benedetto per i vari bisognosi ricorsi a lui – Szt. Gergely megemlékezik néhány eseményről, amelyekből szép fényben csillan meg Szent Benedek szeretete azok iránt, kik valamely szükségben hozzá fordultak”.

Szent Benedekben annyira élő volt a szeretet, és annyira mindenkinek tudatában volt az ő szerető szíve, hogy Dante ezt adhatta az ő szájába:

„Se tu vedessi,
com'io, la carità che tra noi arde,
li tuoi concetti sarebbero spessi;
ma perchè tu, aspettando, non tarde
a l'alto fine, io ti farò risposta
pure al pensier di che sì ti riguarde.”

E Dante così risponde:

„L'affetto che dimostri
meo parlando, e la buona sembianza
ch'i'veggio e noto in tutti gli ardori vostri,
così m'ha dilatata mia fidanza,
come il sol fa la rosa, quando aperta
tanto divien, quant'ell'ha di possanza.”
(*Paradiso*, XXII. 31–33, 52–57)

„Ha látnád
mint én, a köztünk égő szent szerelmet,
nem rejtenéd el vágyad tiszta lángját.
De hogy nagy célod későbbben ne nyerjed
azzal, hogy itt vársz: felelek, kihallván
lelkedből a szót, mely ott félve rejlett.”

Dante pedig így felel neki:

„Az érzés, melyet elárulsz, – felelte
ajkam – s a lélek, melyet íme látok
tüzeitekből sugarazva szerte,
bizalmamat kitérte, mint a virágot,
mint a nap a rózsát, amikor kipattan
s ereje mind több, kelyhe egyre tágabb.”
(*Babits Mihály fordítása*)

Azért lehetett így nagy az ő szeretete, mert hiányzott belőle az igazi szeretet legnagyobb akadálya, a felfuvalkodottság, a büszkeség, a gőg. Ő maga írja a Szent Regulában, hogy az alázatosság útján kiki „mox ad caritatem Dei perveniet illam, quae perfecta foras mittit timorem”: megsemmisíti a félelmet, különösen a káros emberi tekintetektől való félelmet, a „mit szólnak hozzá?”-lelkületet, mely nem meri belső tűzének fényét kisugározni a melegedni vágyó hideg világra. Pedig a ványadt szívű tömegeknek krisztusi melegre van szükségük, és Szent Benedek igyekezett is a maga részéről megadni mindazt, amit csak tudott.

Szent Gergely pápa az ő szeretetének csak éppen a legkiemelkedőbb megnyilvánulásait beszéli el nekünk; hányszor tehetett vajon jót olyankor, mikor senki sem látta, mikor jobb keze sem tudta, mit tesz a bal. Nagy Szent Gergely csak egy esetet tud mondani róla, amikor a szigorú kötelességtudat nagyobb volt szereteténél; s akkor, éppen e miatt, az ő szent testvére, Skolasztika volt a hatalmasabb: „plus potuit, quia plus amavit” – „többet tehetett, mert jobban szeretett”.

XII. Pius pápa is ezt emeli ki tanításából: Arra „int és tanít a szent Pátriárka, amire korunknak annyira szüksége van: arra tudniillik, hogy Istent nem csak tisztelni és imádni, hanem, mint Atyánkat, odaadó szeretettel szeretni is kell. ... S ebből az Isten iránti szeretetből testvéri szeretetnek kell fakadnia embertársaink iránt, akiket, bármilyen fajhoz, nemzethez vagy társadalmi rendhez tartozanak is, Krisztusban testvérünknek kell tekintenünk, hogy minden nemzet és néposztály egyetlen keresztény családdá egyesüljön, amelyet nem bont meg a külön érdekek elvakult hajhászása, hanem egybefűz a szeretet szellemében nyújtott kölcsönös támogatás és segítség.”

Ez a mi hivatásunk nekünk, Szent Benedek Atyánk jubiláló fiainak, hogy a ványadt szívű-lelkű tömegek elé éljük dicső Vezérünk nyomában Krisztus szeretet-törvényét az Evangéliumból. Egészen természetfölötti és magasztos ez a hivatás, mert így az idők folyamán mind kevesebb ember lesz, ki Ady előbb idézett versét írhatja mottóul elhibázott életére.

Akkor nem mondhatja majd senki, hogy nincs neki rokona, ismerőse, mert az összes emberek egy nagy keresztény családban egyesülnek, s mindenki legalább annyira ismeri majd a másikat, hogy tudja, benne is az igazi szeretet szelleme él. És akkor egy ember sem mondhatja magáról, hogy ő fenség, észak-fok, titok, idegenség, lidérces messze fény: mert mindenki az igazi alázatosság alapján lobbantja lángra szíve szeretetének tüzeit, mely megenyhíti az észak-fok dermedtő hidegét; és nem fogja eltitkolni embertársai elől lelkének szerető jóságát senki sem, s mind egyek leszünk Krisztusban, nem távoli lidércfényű csillagokként, hanem mint méhek a kaptárban.

S akkor nem kell majd panaszkodni, hogy nem tudunk ebben a helyzetben megmaradni, mert nem lesz szükség arra, hogy jobban megmutassuk magunkat másoknak, hogy jobban lássák, mennyire él bennünk a krisztusi szeretet: mert az igazi szeretet úgyis kiadja magából azt, amit csak tud, és ennek a célnak eléréséhez sem lesz szükség rettenetes önkínzásokra, s a feltűnési viselkedésben szenvedők rikoltó énekeire, mert mindenki mindenkit szeretni fog, s mindenki egymásé lesz és mindenki Istené.

Hogy pedig mindezt Szent Benedek nyomában elérjük, mint ő is megvalósította, nekünk is meg kell valósítanunk, hogy

<p>volga il nostro „disiro e il velle si come rota ch'igualmente è mossa, l'AMOR che move il sole e l'altre stelle”.</p> <p>(Dante: <i>Paradiso</i>, XXXIII. 143–145)</p>	<p>„folyton-gyors kerékként” forgasson „vágyat és célt” bennünk „a SZERETET, mely mozgat napot és minden csillagot.”</p> <p>(Babits Mihály fordítása)</p> <p>Dr. Könyves Tóth Kálmán (Ph 47)</p>
---	--

Cserkészéletem

A Bencés Diákszövetség 2001. évi Almanachjában két cikk is szól a cserkészetről: a szójátékot nem bírván kihagyni, a „két Andor” írásai. *Dénes Andoré* egy országjáró kirándulásról, *dr. Németh Andoré* a 314. sz. Czuczor Gergely Cserkészcsapat létrejöttéről, parancsnokairól.

Dr. Németh Andort ismertem, ezúton is küldöm üdvözetemet. Ha másutt nem, az írásában említett nógrádverőcei cserkész táborban (remélem, jól pontosítom: a Migazzi-kastály parkjában), ahol ő „vezérkari főnök”, azaz csapatparancsnok, én viszont a legalacsonyabb rangú „tisztes”, azaz őrsvezető voltam; ő érettségizett, én ötödikes. (Ugye emlékeztek rá, olvasótársaim, hogy ez a három év abban az életkorban milyen jelentős időbeli távolságot jelentett?)

Elnézést az előző katonai kifejezésekért. Mert a cserkész távolról sem volt valamiféle katonaságra előkészítő szervezet, mint pl. mondjuk a korabeli leventemozgalom. Mi nem gyakoroltunk még fapuskával sem, és bár mi is meneltünk, de nem katonanótákat, hanem népdalokat énekelve. Számunkra a cserkész nem a drill, hanem – az ettől milyen távoli! – romantika kora volt. Ennek „olvasmányos” hátterét adták Verne, Cooper, May Károly művei, aztán következtek magasabb szinten Jókai, Gárdonyi, Walter Scott, Victor Hugo...

A könyvekben leírtak valósultak meg hasonló hangulati tartalommal a cserkészéletben: a kirándulásokon, a cserkész táborokban: amikor esténként a tábor tűz hamvadó lángjai mellett énekeltek mind csendesebben – most is hallom a fűlemben –: „Rakd meg, rakd meg, cserkészpajtás, azt a tüzet...”. A romantika: az erdők, a hegyoldalak útjain-ösvényein ismerkedve és megismerve a természet világát, virágokat, fákat, lábuk (és más!!) nyomaiból az arra járt állatok fajtáit.

Mai fiatalok! Ne higgyétek, hogy mi valamiféle fellegekben járó álmodozó lelkek voltunk! Az igaz, hogy a cserkész humor, az gyakran bizony szellemtelenül volt szellemes. Csak egy példa: Tábor tűz melletti „humorban”, mint egy boxringben, kihúzott kötelek. Bíró, két boxoló klottnadrágban. Gong! A két boxoló bemegy a ring két sarkába, cipőt, ruhakéféjét és boxkrémet vesz elő, s kezdődhet a „boxolás”, azaz a cipőpucolás.

Nótáztunk, vidámak voltunk, de foglalkoztunk komoly dolgokkal is. A térkép-olvasás, a nyomkeresés mellett el lehetett sajátítani az idősebb cserkészektől több szakma alapjait, mint pl. a könyvkötést, a ruha-, sőt a cipőfoltozást is. Aki a gyakorlati vizsgát letette, az a „szakmának” megfelelő jelzésű jelvényt hordhatott. Ha jól emlékszem, akinek öt jelvénye volt, az „Bagoly”-jelvényt, akinek tíz, „Fehér holló”-jelvényt is viselhetett.

A cserkész tábor két hetén belül valamennyi órs 2-3 napos „hikézés”-t – mondták „hejkolás”-nak is – végzett. (A szó eredetét mai napig sem tudom. Köszönet, ha valamelyiketek, régi cserkész társak, erre választ ad!) Szóval hikézni vagy hejkolni mentünk, minden órs más-más útvonalon, s a három nap alatt bejárt

községekben a helybeliektől „gyűjtöttük” a meséket, a dalokat. A hetenkénti őrsi gyűlések visszatérő témája volt a nyári gyűjtések feldolgozása. Mi, városi gyerekek, így ismertük meg a falu életét, hazánk különböző területeit.

Amit én – sok-sok évtized távlatából is – visszatekintve szinte a leglényegesebbnek tartok: a cserkészlet jelentette a felkészülést a későbbi évekre, évtizedekre, a saját otthon kialakítására, a családi életre.

A cserkész tábor élete az otthon kialakításával kezdődött. A sátrak felverése, belső kialakítása, környezetük elrendezése, a tábori konyha elkészítése, az – Uram bocsá, de mennyire fontos – „latrina” kiásása (a megfelelő szélirányban), ideértve annak ülökéjét is, a további napokban erdőről, mezőről virágok, bokrok átültetése a sátor körül (mert volt sátorszépségverseny is). Természetszerűen nem szakácsnénik, hanem magunk főztünk. Minden táborozási időszakban volt ún. „szülők napja”, amikor meglátogattak a cserkészszülők, hogy lássák, tapasztalják gyermekeik cserkészéletét. Vittünk, legalább kóstolóként, az ebédből látogatóinknak is. Egyik cserkész társam édesapját, a felejthetetlen emlékü Pomi bácsit, azaz a strumaműtét európai híru professzorát, Czeejd-Pommersheim főorvos urat is megkínáltuk. Udvariasan elhárította a meghívást a következő szavakkal: „Hát, amint elnéztem, ahogyan ti a fákról letört ágakkal keveritek a levest, ahogy úgy mezítláb lépkedtek át a földön tányérba helyezett húson, ez bizony távol áll a szakmámban megkívánt sterilitástól. De... – emelte fel vidáman mosolyogva az ujját – de kedves feleségemet megkérem, hogy otthon hasonlóképpen főzzön fiunknak. Mert otthon mindenben válogat, alig eszik, a táborból viszont mindig egy-két kiló súlytöbblettel jön haza. Most már értem ennek a titkát...”

A cserkészőrs – mint a csapat szervezeti alapegysége – a cserkész társadalomban egyben valami családi közösséget is jelentett. Az őrsvezető szülői felelősséggel és ehhez szükséges pedagógiai érzéssel vezette az őrsét. (Ezt megkönnyítette az is, hogy – nyolcosztályos gimnázium lévén – az őrsvezetők egyben iskolatársak is voltak.) Az őrs tagjai pedig szinte testvéri közösségben, de legalább is életre szóló barátságok kialakulásával vettek részt a kirándulásokon, őrsi gyűléseken, táborozásokon.

Hadd fejezzem be a cserkészéletről egyik élményemmel. No, nem hetven, csak úgy húsz évvel ezelőtt történt. Fodrásznál voltam, és a mester fehér köpenyéből kivillant nadrágszíja, elől a cserkészliliomos díszítésű karabinzárral. Kérdésemre a már idősödő fodrász büszkén tájékoztatott, hogy ő cserkész volt. Szinte bemutatkoztunk: ő az „Ezermester”, én a „Czuczor Gergely” cserkészcsapatban. S meséltünk egymásnak a különböző cserkész történeteket, emlékeinket.

Rég volt, nagyon rég volt. Ám ahogyan ezeket a sorokat írom, mintha tegnap lett volna...

Budapest, 2002.március 16.

Dr. Károly István (Bp 40)

**Jeles diáktársaink
– „ők és róluk” –**

Dr. Csizmadia Andorra (Gy 28) emlékeztek*

Győrben született és győri bencés diák volt *Csizmadia Andor* professzor, hazánk legkiemelkedőbb összehasonlító jog- és közigazgatástörténeti kutatója, akinek életéről, munkásságáról a minap emlékeztek meg a PSMK-ban. Az 1985-ben hetvenöt évesen elhunyt jogtudós élete nem szűkölködött fordulatokban. Szakvizsgái letétele után Győr aljegyzője és kulturális előadója volt, népjóléti ügyosztályt szervezett Kolozsvárott, volt polgármester Nagybányán. 1956-bani kinevezését követően az Állami Egyházügyi Hivatal jogi tanácsadójaként sokszor közvetített a Szentszék és a kormány között.

Tanított az egri jogakadémián, az ELTE alkotmányjogi tanszékén, végül a pécsi tudományegyetem jogtörténeti tanszékén lett megbecsülésre, ahonnan mint a jogi kar dékánja vonult nyugdíjba. Feleségével három gyereket nevelt fel, és olyan magas szintű tudományos kutatómunkát végzett, melynek elismeréseként kitüntette többek közt a bécsi egyetem, levelező tagjává választotta az Osztrák Tudományos Akadémia, díszdoktorává avatta a krakkói Jagelló Egyetem. Szerkesztette és jórészt ő írta a napjainkig négy kiadást megért „Magyar állam- és jogtörténet” tankönyvet, egy élet munkájával alkotta meg „A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig” című monográfiát. Fialtal győri tudósként kutatásait Győr múltjának feltárásával kezdte, cikkei a *Győri Hírlapban*, a *Győri Nemzeti Hírlapban* és a *Győri Szemlében* jelentek meg. Többek között írt a *bácsai prediális szék*ről, és megírta Győr küzdelmét a királyi városi rangért is. A magát mindig győrinek valló jogtudós és tanár alakját pályatársa és barátja, *dr. Horváth Pál* tanszékvezető idézte meg. – *N. M.*

* *Utánközlés a Győri Krónika 2001. december 6-i számából. – Részlet a cikket küldő Szilágyi Ákos (Gy 89-es diáktársunk édesapja) leveléből: „A jövő évben várhatóan ismét önálló győri jogászképzés szellemi megalapozásához szerveztünk az Apor Vilmos Néptőliskolán belül előadást Csizmadia Andorról. Érdekessége, hogy munkatársa és volt barátja tartotta, aki kálvinista. Sikerült olyan témát is megtudnunk tőle, mint az ÁEH-hoz fűződő munkakapcsolat. Ezt a püspöki karból kezdeményezték és nehezen vállalta, de a lehető legkedvezőbb megállapodás érdekében.” – (A szerk.)*

Magyar verbiták missziója a Fülöp-szigeteken*

A fülöpszigetek szigetvilág felfedezése 1521-ben történt Magellan Ferdinand vezetése alatt. Ez magával hozta a kereszténységgel való első érintkezést. Az első szentmisét 1521 március 31-én Cebu szigetén húsvétvasárnap ünnepelték. Ágostonrendi szerzetes misszionáriusok mindig is a felfedezőkkal együtt jártak. De csak lépésről-lépésre történhetett az egész szigetvilág felfedezése és hatalomba vétele. Luzon szigetének a felfedezése után (Enrique de Guzman kapitány vezetésével), mely csak 1565-ben történt, egy új szakasz kezdődött a szigetvilág misszionálásában. Manila és környezetének a felfedezése és elfoglalása csak 1570-71 években történt.

A gazdaságilag nem kifizetődő helyzetben is Spanyolország hű maradt céljához, mert a szerzetesrendek mellett érveltek, hogy a Fülöp-szigetek, abban az esetben, ha a spanyolok visszavonulnának, visszaesne a pogányságba.

Amikor az évtizedek alatt néhány misszionárius a tömérdek munka terhe alatt, azután a szokatlan népek és klíma miatt távozni akart, 1582-ben a spanyol király parancsot adott, hogy a misszionáriusok ne menjenek már Mexikóba, hanem az előjárók őket egyenesen a szigetvilágba küldjék, és többé ne engedjenek a Fülöp-szigetéről misszionáriusokat Japánba vagy Kínába utazni.

A 333 év alatti spanyol misszionáriusi munka idején (1565-1898) nem kevesebb mint 10 000 szerzetes misszionárius jött a Fülöp-szigetekre. A misszionáriusi tevékenység megakadályozta a mohamedanizmus terjeszkedését, mely a szigetvilág legdélibb részét már hatalmába kerítette. A szigetvilág Ázsiának egyetlen keresztény országa lett és maradt.

Az 1898-ban kezdődő történelmi események tartós nyomokat hagytak az ország vallásos fejlődésében: a Spanyolország elleni forradalom és az amerikaiak inváziója az ország ellen következményekkel jártak. Az ágostonrendi szerzetes misszionáriusokat elűzték, aminek a következménye volt a keresztény közösségek elhanyagolása és a pogánymissziók teljes feladása. Az amerikaiak elfoglalták az országot. Ez magával hozta az Egyház és állam elválasztását, megnyitotta a kapukat a szabadkőműveseknek, és segítette az Aglipay Gregorio által alapított szektát („Iglesia Filipina Independente” = Aglipayanizmus).

XIII. Leó pápa 1902 szeptember 7-én kiadott Apostoli Konstitúciója („Quae mari sinico”) alapvető fontosságú volt, melyben ő a Fülöp-szigeteken újra rendezte az Egyház és a misszionáriusi tevékenység fejlődését. Abban a törekvésben, hogy növeljék a papok számát ebben a paphiányos országban, út nyílt az Isteni Ige Társasága (verbiták) misszionáriusainak a Fülöp-szigetekre.

Az első kapcsolatokat még 1904-ben találjuk. Manila érseke (Msgr. Harty) és más püspökök is kérik P. Janssen Arnoldot, a verbiták alapítóját és általános rendfőnökét, hogy küldjön misszionáriusokat a Fülöp-szigetekre. A tárgyalások

* P. Halász Lajos SVD (Kg 46) atya szerkeszti a *Verbita Baráti Kőr* missziós lapot. Minden vasárnap tagalog nyelven mutatja be a szentmisét a Fülöp-szigeteki hívek közösségével, Budapesten.

és levelezések sokáig tartottak már a nagy távolságok miatt is, és egyúttal a verbiták szolgálata céljának átgondolása érdekében: „Mindenekelőtt és leginkább ott dolgozunk, ahol az evangéliumot még nem, vagy nem kellő mértékben hirdetik, és ahol a helyi egyház önmagában nem életképes.”

A tárgyalások és megegyezések elhúzódtak P. Janssen Arnold betegsége miatt is. Nagy benyomást tett az alapítóra, amikor tudomására jutott, hogy még vannak a Fülöp-szigeteken pogányok: őslakók, törzsek a hegyes vidékek fennsíkjain, akiket az evangélium hirdetése még nem ért el, vagy akik számára az evangelizáció ugyan megkezdődött, de a spanyol misszionáriusok elűzésével abbamaradt. Ő még személyesen adta át az első verbita misszionáriusok kinevezését, akik csak 1909 január 26-án tudtak útra kelni. Az alapító P. Janssen Arnold már január 15-én meghalt.

Különösen az elmúlt évszázad második felében gyors volt a verbiták rendjének növekedése a Fülöp-szigeteken. Az első évtizedekben leginkább a külföldről származó rendtestvérek kezében volt a misszionáriusok irányítása, amíg az idő meghozta a bennszülött hivatások sokszorozódását.

Magyar rendtartományunk is a második évtizedben vette kezdetét. Sokáig tartott, amíg házainkat felépíthettük (Kőszeg, Budatétény, Kiskunfélegyháza) és ezek megteltek missziós hivatásokkal. De azután jött a második világháború... és utána 40 év – házaink kommunista elkobzása. Magyar rendtartományunk csak titokban létezhetett. Az Isteni Gondviselés hozta, hogy mi magyar verbiták segíthetünk a fülöpszigeteki missziós munka fejlesztésében.

Szerzetesi újoncévem, érettségim és első szerzetesi fogadalmam letétele után 1947-ben előljáróim áthelyeztek Mödlingbe (Ausztria), ahol 6 éven át a papságra készültem. Ott kaptam meg a küldetésemet a Fülöp-szigetekre. Az angol nyelv elsajátítása után Londonból indultam 1954-ben a Fülöp-szigetekre. Mint káplán dolgoztam majdnem egy éven át Naujan plébánián (Kelet-Mindoro), majd egy éven át helyettesítettem a plébánost San Theodora plébánián. Ezután két évet töltöttem mint káplán a székesegyházi plébánián (Calapan). A négy év jó alkalmat adott a tagalog nyelv (Mindoro sziget nyelve) elsajátítására, és egyben megismerkedhettem a mangyan őslakók kultúrájával is.

Nagyon megviselt a hír Magyarországról az első misszionáriusi évem alatt. Édesapám mint földműves szolgált egy gazdag családnál. A háború vége felé volt valami föld-felosztás és ő is kapott másfél hektár földet. 1955-ben az ávósok a földműveseket a falunkban összehívták, és kérték őket, írják alá, hogy önként felajánlják földjeiket a kolhozba. Senki sem írta alá. Ezért megverték őket. De édesapám sokkal több ütést kapott, mert tudták, hogy őneki pap fia van külföldön. Az ütésektől az agya is megsérült, és hamarosan meghalt. Csak egy hónappal halála után jutott el hozzám a halálhír.

1958-ban kaptam kinevezésemet Sablayan plébániának az átvételére, mely Nyugat-Mindoro közepén fekszik, a Fülöp-szigetek legnagyobb kiterjedésű törvényhatósági területe (municipality), és egyúttal a legnagyobb plébániái terület

is. Itt volt Nyugat-Mindoro plébániája a spanyolok idején. 1898-ban elűzték a spanyol misszionáriusokat, és azóta pap nélkül volt a már keresztény tagalog népesség 28 kisebb-nagyobb közösségben. A romokban lévő plébániatemplomot a közösség használhatóvá tette. Kunyhóban laktam az első hónapokban. A keresztény közösségek többsége a tengerpart közelében, sík vidékeken élt, míg az őslakók, a mangyan törzsek a hegyes vidékeken laktak, leginkább a folyók közelében és a fennsíkokon éltek. A plébánia tágas területén egyetlen út sem létezett. Használhattam egy kis motorcsónakot (csak 2 személyre való, furnírdeszkából készített), amikor nem voltak nagy hullámok a tengeren. A legtöbb falut csak gyalogjárással értem el. Napról-napra úton voltam a misefelszereléssel a hátamon. Igyekeztem hónaponként legalább egyszer szentmisét tartani minden közösségben. Legtöbbször naponta kettőt is elértem. Minden pénteken délután a plébániám területén létező börtönt (Sablayan Penal Colony and Farm) kellett elérnem, 30 km-re a főállomásomtól, ahol abban az időben 1600-on felül volt a bebörtönzöttek száma (nem politikai, hanem köztörvényes bűntettekért elítéltek). Pénteken délután jöttem értem nagyobb motorcsónakkal. Ezzel tettünk 15 km-t, és onnét úttalan utakon szállítottak egy teherkocsin 15 km-re a sziget belseje felé. Pénteken este és szombaton reggel volt alkalmam az ottani elítélteknek és az öröknek és azok családjainak (kb.30 család) szentmisét tartani. Szombaton reggel haza költözhettem a főállomásra. Ez a nap volt számomra mindig a hét közepe. A börtön nagy csónakján mindig tengeribeteg lettem, és a halakat táplálhattam a tengerben.

A plébánia területén nem volt még középiskola (highschool). Alig töltöttem pár hónapot a plébánián, megkezdtük az iskola építését. A félszigetnek a végén volt a régi spanyol templom, és ott laktam én is. Ott volt akkor még a polgármesteri hivatal is (egy faház) és az állami elemi iskola, mert ez a hely volt a központ. De az új települések már több mint egy km-re innét építkeztek, ahogyan a népesség sokasodott. Ott építettük iskolánkat is. Örültem annak, hogy a közösség mennyire belesegített munkájával az iskola építésébe. Bivalyaikat használták az anyagok szállítására. Már 1959 januárjában elkészült az iskolaépület. A közoktatásügyi minisztériumtól megkaptuk az engedélyt az iskola működtetésére. Ez a hely lett később a város központja. A középiskola létezése igen sok családot csalt más szigetekről is a területünkre. Ilokáno, vizayan, cebuáno családok költöztek százával hozzánk, mert a nagy területen földet kaphattak rizstermelésre, és halászzattal is foglalkozhattak (ez a két megélhetési lehetőség a vidéken). De a sziget fő nyelve mindig is tagalog maradt. Iskolánk az évtizedek folyamán gyorsan fejlődött, felsőbb iskola is került hozzá (tanító és tanárképző főiskola). A „San Sebastian Highschool”-ból „Colegio de San Sebastian” nevet kapta, melyhez elemi iskolát is csatoltunk (erre szükség volt a tanítóképzésben). Nehéz leírni mindent, a fejlődést, az építkezéseket. Ugyanitt építettük fel a nagy plébániatemplomot és a plébániai lakást – mindent vasbetonból a gyakori földrengések miatt. Macapagal államelnök is meglátogatott bennünket és segített nekem megszervezni a területet a nagy plébániatemplom építésére. – A falvakban is

gyorsan nőtt a népesség. Az állami elemi iskolákban plébániám területén 6000-6500 gyermek tanult már az utóbbi években az elsőtől a hatodik osztályig. Csak ezután léphettek a négyosztályos középiskolába.

A keresztény közösségekben a gyermekkeresztelek száma meghaladta évente az 1500-at. Az évtizedek folyamán a plébánia népessége elérte a 70 000-t, akik közül több mint 60 000 katolikus volt, nem számítva ezek közé a pogány mangyan törzseket. Pasztorációs munkámnak első évtizede vége felé kaptam egy káplánt és egy lelkipásztort a börtön lakóinak a lelki gondozására.

Hosszú évekig misszionáriusi munkámban egyedül maradtam Sablayanban. Szívem a hegyekben élő még pogány mangyan törzsek felé húzott. A Mindoro szigetén ismert hét mangyan törzs közül (70 000 körül van a népességük) kettő törzs tagjai találhatók Sablayan plébánia területén, 12-14 ezren vannak. Ismételtén kértem a püspököt, hogy tegyen engem szabaddá a pogány misszió részére. Nem volt még elég munkaerő. Mégis, amikor csak időm engedte, főleg a száraz időszakban, hozzájuk látogattam a hegyekbe. Miután megismertek, legalábbis az alangan törzs tagjai, látogattak hozzám a főállomáson. Még nem találtam közöttük keresztényeket, de már ott volt a barátságuk a katolikusokkal. A cursillo és karizmatikus megújulás mozgalmi is sokat segítettek, és indították katolikus testvéreinket is az apostoli munkára. Nem volt ilyen könnyű a feladatunk a batagán törzs tagjaival. Ez utóbbiak nem tartottak velünk összeköttetést, anyagi segítséget sem akartak elfogadni. Nekik csak az alangan törzssel volt valami kevés viszonyuk. Ezek segítettek nekem, hogy elfogadják látogatásomat a fennsíkon levő közösségeikbe. Megadták hozzá a feltételeket is, az egyik az volt, hogy nem vihetek magammal fényképezőgépet. Hú is maradtam feltételeikhez.

Abban az időben, amikor én Sablayanba kerültem, a mangyan törzsek meglehetősen nomád életet éltek. Nem volt egy állandó helyi közösségük. Kiirtották az erdőnek egy részét, és ott tudtak valamit termelni, miután nagy tűzzel tisztára égették a területet. 3-4 éven belül már nem tudták használni, ezért tovább vonultak jó pár km-rel messzebb és új települést kezdtek. Tapasztaltam, hogy nem tudunk egy keresztény közösséget létrehozni, ha megmarad nomád életük. Megkezdtük számukra a segítséget. Bivalyokat, ekét, boronát vásároltunk számukra, és tanítottuk őket a föld megművelésére. Sokszor gondoltam ősmagyarjainkra is. Miután ide jöttek a misszionáriusok, tanították őket a föld művelésére.

Nem volt a munkánk eredménytelen. Sikerült legalábbis először az alangan törzset letelepíteni. Kértem a Szentlélek Szolgáloi missziósnővéreket (SSpS), akiknek egy kis kolostort építhettünk a főállomáson, és ők belesegítettek, és jelenleg is tovább segítenek a mangyanok misszionálásában. Már elég sokan közülük meg vannak keresztelve, van a törzsnek is saját elemi iskolája.

Nagy probléma volt, hogy nem volt kórház az egész vidéken. Csupán a tengeren keresztül lehetett elérni a kórházat kb. 100 km-es utazással csónakon. Ez sokszor lehetetlen volt az esős időszakban (júniustól novemberig), amikor a délnyugati monszon szelek nagy hullámokat teremtenek a tengeren. Hányszor

megtapasztaltam azt is, hogy édesanyák nem tudtak megszülni és gyermekeikkel együtt meghaltak. A német püspöki karhoz fordultam és a „Misereor” által kórházat építhettünk különösen a mangyan őslakók és szegények ellátására. Az utolsó évtizedben sikerült domonkos nővéreket kapnunk (OP), akik gondoskodnak a kórház (St. Matin’s Outreach Center, Mission Hospital) ellátásáról.

Kezdetől fogva nem hagytunk fel a hivatástoborzással, hiszen igen kevés bennszülött papunk volt. Nagy sikereket mutathatunk fel az elmúlt évtizedekben. Sablayan plébániánkról már 7 fiatal pap került ki (4 egyházmegyei és 3 verbita). Jelenleg is, amikor ezt írom, heten tanulnak különböző szemináriumokban a plébániáról. Egy verbita Tajvanban dolgozik mint misszionárius, egy verbita teológus pedig Kínában (Beijing) végez jelenleg nyelvi tanulmányokat.

Sok hivatást kaptunk plébániánkról a nővérek kolostoraiba is. Öt különböző szerzetesrendhez tartoznak, köztük kettő a Szentlélek Szolgálói Örökimádó nővérek közösségéhez (SSpSAP). Az egyik Afrikában (Lomé, Togo), a másik pedig Berlinben munkálkodik.

Az volt a célunk, hogy a bennszülött egyház fejlődjen. Mi misszionáriusok sehol sem vagyunk állandóak. Azon dolgozunk, hogy a bennszülöttek átvegyék tőlünk a munkát. Meggyőződésem, hogy sikerrel járt a fáradozásunk. A Verbita Baráti Kör kis missziós folyóiratban (1999. december, 9–11. oldal) is leírtam, hogy érdemes volt dolgozni. Miután előljáróim 1994-ben hazahívtak, hogy itthon segítsék, az elmúlt július hónapban a budapesti Fülöp-szigeteki közösségben, akikkel vasárnaponként szentmisét ünneplek, valaki megajándékozott engem az útiköltséggel a Fülöp-szigetekre. Augusztus hónapot ott tölthettem, ahol én 40 éven át dolgoztam. A legnagyobb örömöm abban telt, hogy megérte ott dolgozni, mert minden, amit kezdeményeztem, tovább folyik és fejlődik a bennszülött papok, rendtestvérek és keresztény közösségek munkája által.

Amikor ezt írom, különös módon eszembe jutnak magyar verbita rendtestvéreim. Mert a munkában nem egyedül voltam. *Rácz János* atya már 6 évvel előttem került a Fülöp-szigetekre, és sok helyen segített, ahol paphiány volt. Ő dolgozott az Ábra tartományban, Luzon szigetének északi részén, a verbiták legelső missziós területén az országban, ahol a sok őslakó misszionálását ránk bízta. Calapanban, Mindoro püspöki székhelyén is hosszú évekig dolgozott a küsszeminaristák nevelésében. Mindig példaadó volt számomra, már fiatal papként ismertem Kőszegen, küsszeminarista éveimben. Manilában halt meg 1977-ben. Nem felejttem el a nagy gyászoló és siránkozó tömeget, amely őt a temetőbe kísérte, mert ő manilai pasztorációs éveiben mindig a szegények pártfogója volt.

Tunkel Viktor atya is 6 évvel megelőzött engem küldetésével a szigetvilágba. Sok helyen kellett segítenie, úgy egy egyházmegyei szemináriumban is, mielőtt Mindoro szigetére kapta kinevezését. Calapan (püspöki székhely) plébániáján volt káplán, ahol én vettem át tőle a feladatot 1957-ben. Ezután ő plébános lett 18 éven át Baco városában, ahol sok munkája volt a keresztény közösségek gondozása mellett az őslakók (mangyan törzsek) misszionálásában. Az ottani

város állami előjárói is hoztak Viktor atyának kitüntetésekét Manilába a 85. születésnapja alkalmából. Előrehaladott korát sem kímélve, ő még mindig a verbiták idősek otthonának a gondnoka Manilában.

A múlt század második felében még két magyar verbita misszionárius járult hozzá a fülöpszigetek munkához: *Bellér Lajos* (Kg 49) atya, aki 33 éven át végzett lekipásztori munkát Pangasinan tartományban, Binmaley városában és környékén. Őt korábban érte a hívás (1989), hogy jöjjön haza és itthon segítsen. – *Werner József* atya 20 éven át dolgozott Mindoro szigetén (1956–1976). Hasonló volt a munkánk a lekipásztori tevékenységben a keresztény közösségek részére és ugyancsak az őslakók misszionálásában.

Ha átgondoljuk az elmúlt évszázad második felét, nagy szerep jutott számunkra is, magyar verbiták számára a Fülöp-szigeteken felhalmozódott munkában, ha kevesen is voltunk. A század közepén alig találtunk 7-8 bennszülött rendtestvért. Most a század végén 475 rendtestvér tartozik a három tartományhoz, és ennek 95%-a bennszülött fülöpszigetek, közülük 8 püspök. De e mellett 160 fülöpszigetek rendtestvér dolgozik az Isteni Ige Társasága misszióiban, elszórtan a 64 országban a világon. A Fülöp-szigeteken találjuk Indonézia és India után a legtöbb hivatást szerzetesrendünkben.

Mennyire megtapasztaltuk, mi magyar misszionáriusok, hogy a misszió nem kizárólag az európai egyházak feladata, és még kevésbé csak a papok és szerzetesek dolga. Különösen világos a II. Vatikáni Zsinat óta, hogy a világ-egyház missziós egyház, mert saját kultúrájú helyi egyházakból tevődik össze, azért minden megkeresztelt misszionárius. Úgy éreztük, a közösségekben nem vezető szerepünk volt, hanem inkább munkatársak voltunk a laikusok közepette. El se tudtam volna képzelni a plébániai közösséget és életét a katolikus mozgalmak nélkül, beleszámítva elsősorban a Cursillo és Karizmatikus megújulási mozgalmakat. Ezek elősegítették az egyházi egyesületek tevékenységét: Mária Légiója, Rózsafüzér Társulat, Knights of Columbus, Szeplőtelen Szűzanya Leányai stb. A közösség együtt dolgozott. Munkánkban: Mi vagyunk az Egyház!

Én megcsodálom a jelen időnkben a fülöpszigeteknek az apostoli munkáját, ahol csak találkozom velük itt Európában. Csak egy példát említek befejezésül: Tíz évvel ezelőtt új katolikus mozgalom jött létre a Fülöp-szigeteken CFC (Couples For Christ) néven. Ez most már létezik 62 országban. A kelet-európai országokban Moszkvában volt – és pár hónappal ezelőtt Budapesten – a kezdet. Én is résztvettem rajta. A Bécsből érkező fülöpszigetek előadók vezették. De az első előadó *dr. Uriarte Filemon Jr.* volt, aki éppen azokban a napokban egy nemzetközi gyűlésen vett részt Budapesten mint Secretary of Department of Science and Technology of the Philippines. Neki vezető szerepe van ebben a mozgalomban Manilában. Előadásának az elején ezt mondta: „Mi tudjuk a történelemből, hogy 500 évvel ezelőtt az európaiak jöttek és hozták a kereszténységet a Fülöpszigetekre. Most a mi feladatunk, hogy segítsünk az európaiakat újraevangelizálni.” Nemde így van ez? Mi megtapasztaljuk itt is az Egyház egyetemességét!

Halász Lajos SVD (Kg 46)

Teodóz atya (Ph 47) Laudatio a Széchenyi Társaság díja elnyerésekor*

Barátaim!

„Isten ajándékát”, Teodóz atyát szeretettel fogadjuk és köszöntjük.

Köszöntésünk oka a Széchenyi Társaság díjának odaítélése, és gazdag csángó nyelv- és életmentő tevékenységének elismerése. Olyan keresztény alapon, amit Szent Pál említ, és mindannyian vallunk, hogy *Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok*. Ezért *aki ő*, azt Isten kegyelmének tulajdonítjuk.

Ehhez a munkához először is kellett egy *zseniális felismerés*, hogy a csángóknak szükségük van egy bencés atyára, aki a Gondviselés, az életmentés, a kultúramentés atyjaként a nemzetsír széléről rántja vissza a több százézes csángó magyarokat.

Kellett továbbá egy *családias szellemű bencés rend*, amely lelki családként módot nyújtott neki, hogy barátai segítségével – elsősorban gondolok itt *Dokira* – mindig volt ideje és módja a többi rendtárs jó szándéka kíséretében – és csak itt-ott mutatkozó emberi irigysége ellenére – ilyen áldozatos tetteket végrehajtani.

Kellett *magyar szívűnek, magyar kultúrájúnak lennie*, mert a magyarság tudata, szeretete nélkül, pusztán hobbiból, nem lehet ekkora áldozatot hozni.

Kellett a munkájához a *Jáki tehetség*, amely *Jáki Szaniszló*ban a tudomány, a teológia és a tudománytörténet terén, *Jáki Zénó*ban az emberszeretet és a tanító vagy a lekipásztori szolgálat által valósult meg (és aki közel volt ahhoz a pillanathoz, hogy a Rend főapátjának válassza). És kellett *Jáki Teodóz*ban az a *zenei zsenialitás*, amely benne kiskorától a Zeneakadémia elvégzéséig, majd a karnagyi, kántori, zenepedagógusi munka által kifejlődött, és a tehetség nem maradt parlagon.

Kellett a hihetetlen nagy *akaraterő, szervezőkészség*, ami a karmesterek szelíd erőszakosságával és igényességével varázsol. Egyik rendtárs ítéletéből hallottam egy-egy vasárnap esti liturgia után vagy zenei produkciók után: *Teodóz atya tud kórusokat és tömegeket a szépség és a harmónia irányába elvarázsolni*. Ez a varázslat, akár a Palestrina-kórus vezetésével, akár a diákmisék rendjével és igényességével, akár a felolvasások betanításával vagy sok bencés diák tényleges zenehallgatási, zeneművelési gyakorlatának részoktatásával (amely *Kodály* azon mondásán alapult, hogy *lehet zene nélkül élni, de minek?*), több bencés diákot igen magas zenei szintre emelt, némelyeknek állást is biztosítva, másoknak, mint nekem, műélvezetet.

Kellett az a jó értelemben vett *megszállottság* – a csángók felé és a zenepedagógia felé minden falat áttörő kirobbanás vagy elkötelezettség –, amelyet az átlagemberek erőszakosságnak fognak fel és élnek meg. *Teodóz atyának* a

* Elhangzott Győrött, 2001. szeptember 23-án.

csángó népért, a zenepedagógiáért, az igényesség tartásáért való *megszállottsága* azonban a *Szentlélek elküldésének az egyházat megszálló tevékenységéhez* hasonlít: a bölcsességre, a zenei igazságra és értékre, a szépre és a lelket nevelő erkölcsösségre nevel. Bárcsak lennénk ilyen értelemben sokan a Szentlélektől megszállottak, mert Szent Pál szerint *akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai*.

Kellett a Szécsenyihez hasonló *adakozó szellem*, aki tudását meg nem értőktől elzárja, de az odahallgatóknak, az *auscultás-lelkű* embereknek bőven árasztja a tudásából és a szívéből.

Kellett a kitüntetéshez *egy barátságra hajlamos szív* is, amely éppen úgy tud tanulni, mint tanítani. Szakmai képesítés nélkül én pl. minden zenei érzékemet, értékelésemet neki köszönhetem, pedig csak fél évig tanított, gyakorlótanárként.

Teodóz atyának minden munkássága területén az volt a jó irányelve, hogy az emberből a jót kell kihajtani és a rosszat elnyomni vagy legalább megbocsátani Jézus irgalmával. Ezért a munkásságért idézem a zsoltárt: *Isten irgalmasságát mindörökkre áldom!*

Horváth Ciprián OSB (Gy 57)

„Tegnap még tudtak” – A csángók és Teodóz atya

Az öt Jáki-testvérből a három fiú bencés szerzetes tanár lett: Jáki Szaniszló, Jáki Zénó és Jáki Sándor *Teodóz*. Egyszer arra a kérdésre, hogyan lett szerzetes, Teodóz atya ezt válaszolta: „Nagyanyám kiimádkozta.” Bizonyosság ez is, hogy az ember nem tehet fontosabb dolgot, mint hogy önmagáért és másokért imádkozik. Teodóz atya édesanyja száz éves korában halt meg, életének utolsó évében még keresztretjvényt fejtett. A fiát tisztelő és szerető csángó hívek által Moldvából küldött szőttesben temették el.

Jáki Sándor Teodóz Kodály-tanítvány volt, ének- és zenetanár a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban. Futólag szoktam vele találkozni Budapesten. Mindenütt felbukkan, jelen van, mindenről tud, ahol jó ügyet szerveznek.

Nemrég a Keletiben futottunk össze. Megkérdeztem: „Honnan, Teodóz atya? Erdélyből?” – „A csángóktól!” – válaszolta ragyogó arccal. Záporozó szavakkal tudattam vele, hogy a jászvásári püspök és a bukaresti nuncius is arról beszélt, hogy „a csángók románul beszélnek, magyarul nem is tudnak.” A csángóktól érkező Teodóz atya csak ennyit válaszolt: „*Tegnap még tudtak.*”

A valóban nagy tehetségű *Jáki Sándor Teodóz* tanár úr birtokában, vagyis inkább a fejében, szívében és a gyűjteményében lévő kincseket eddig még nem publikálta. Pedig nagy tudós a maga területén, annyira, hogy az édesbátyjához, a világhírű egyetemeken tanító, a nevével legalább 40 könyvet jegyző, Templeton-díjas *Szaniszló atyához* hasonlíthatóan nagy tudású kutató. Csak ezt, sajnos, még nagyon kevesen tudják!

Teodóz atya mindig azt tehette, amit szeretett: gimnáziumban tanított, kórust vezetett, jó ügyeket vállalt, utazott, kutatott kedvére. Hetven év fölött is lendület-

ben tartják őt a diákmisék, a filharmóniás koncertek, a hite és szíve szerinti feladatok. Nagy öröm számára, hogy 1963-tól Győrben évente négyszer kap bérleti hangverseny-lehetőséget. A filharmónia szervezésekor mindig kikérik és figyelembe is veszik a véleményét a műsor összeállításánál. Szerinte az élőzene óriási lehetőség, különösen fiatalok számára.

Nagy szervezéseiről és utazásairól legendák szólnak: sokszor járt a Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben, 69-szer volt Csángóföldön. *Embermesékben* mondja el, hogyan ismerte fel, hogy a magyar nép az éneklésben is mennyire Isten hívő népe. Amíg a kántor és a pap még nem érkezett meg, és amikor már mindkettő elment: gyönyörűen éneklé a hívő nép az egyházi énekeket...

Gyűjtőmunkájáról, kutatásairól mindig szerényen és óvatosan beszél. Azonban már tudni lehet a vele készített interjúkból egy adatot, amely kutatómunkájának arányaira jellemző: már 5035 népi és egyházi éneket vett fel magnóra. Az 5035. ének igazi öröm volt a számára, és nem véletlen, hogy ez az *Aranymatyánk* a népdalversenyen első helyezést ér el. Az *Aranymatyánk* ügyében egyszer még télen, februárjában is kiment Moldvába. Az ezeréves magyar határon túl egyetlen nap alatt nyolc csángó falut látogatott meg. Amikor megdicsérték, hogy „Jó erőben van” – ezt felelte: „Az autó volt jó.” Moldvába szeret leginkább utazni. Mindig felkészül az útra, ízlelgeti, gyakorolja a jellegzetesen csángó nyelvi fordulatokat is. Ki is érdemelte az elismerést csángó híveitől: „*Olyan szépen megtanult tőlünk magyarul.*”

Felejthetetlen találkozásokról, lelki boldogságot jelentő felemelő élményekről mesél. Találkozott páter *Gyergyina Jánossal* is, aki az utolsó volt, aki Moldvában a csángóknak még anyanyelvükön prédikált. Emiatt kilenc évi kényszermunkára ítélték, amelyet 1959-ben kezdett letölteni... Összeismerkedett a bukovinai székellyel, *Szócs Gergellyel* is, *Istensegíts* községben. Személyes tapasztalattal erősíti meg: „80-100 ezer ember arrafelé még szépen beszél magyarul. Éppen napjainkban sok minden eldőlhét a nyelvvesztés irányába, de a csángó-magyar identitástudat megerősítésében is.”

Szívesen beszél arról is, hogy a csángók mennyire szeretnek énekelni, de azt sem hallgatja el, hogy sokáig csak titokban volt szabad népdalokat gyűjteni Csángóföldön. Például amikor megkérdezte Szócs Gergelyt, mikor beszélt utoljára magyarul, ezt válaszolta: „*Jó egy éve nem, mert hát kívül a közelben?*”

Teodóz atya fáradhatatlan, teljes óraszámában tanít a győri Czuczor Gergely bencés gimnáziumban. 1991-től Győrből autóbusszal jár ki Vénekre, ahol minden vasárnap és pénteken szentmisét tart. 1990 óta számítógépen ír, szerkeszt. *Igaz tudósítás* címen elkészült az első könyve, amely a lektorálás után kiadóra vár. Természetesen ez a könyv is csángókról szól, akikről egykor *Petrás Vince* ferences tudósított először.) Húsz év csángóföldi utazásait, élményeit, tapasztalatait dolgozta föl benne. Hetvenedik születésnapján sem tortát kívánt, hanem azt, hogy adja meg a Mindenható, hogy még egy könyvet írhasson a csángókról, mert lenne miről...

Dr. Cs. Varga István (Gy 64)

Hitből kövezett utak*

Beszélgetés Jáki Sándor Teodózzal

„Annak, aki érzékeny arra, amit egy táj üzenhet egy népről, gyönyörű élmény, amint kifelé Erdélyből átmegy az Ojtozi-szoroson, a Gyimesi-hágón, a Békás-szoroson vagy a Tölgyesi-szoroson. Mindegyiknél először egyenesen folyó, esetleg út, vasút...” – a páter szeme messzire réved. Alig beszélgetünk pár perce az életét teljessé tevő hivatásról, küldetéséről, negyedszázada tartó csángókutató-sairól, lélekben fölérepül. Madártávlatból pásztázza szerető tekintettel Erdély jól ismert útjait. Isten hozott-tal köszöntik a folyók ívei, hegyeket átfúró alagutak hunyorognak rá barátsággal, szerpentinutak vakmerő karéjai tárják elé üdvözlésre karjaikat. Szavai nyomán én is fölülről vizsgálhatom az egész Kárpát-medencét, a védett bölcsőt, „merre zúgnak habjai Tiszának, Dunának”, majd követhetem simogatóan lefutó tekintetét a Kárpátok keleti oldalán.

A bércek tetejéről induló lejtőkön erre megyünk tovább. A gerincen túli, valahai Magyarország területén meghatottan találkozom a keleti határőrvidék utódfalvaival. A Moldván túlra, Csángóföldre érkeztünk.

„A legmagárahagyottabb népcsoport, hadd mondjam így kedves túlzással, tisztességes túlzással, *Domonkos Pál Pétertől* tanult túlzással, a legmagárahagyottabb, legárvább népcsoport, aki a világon él, – kezdi a csángókról. – A trianoni békediktátum után minden harmadik magyar ajkú ember külföldre szorult. Ilyen mértékű nemzeti igazságtalanság sehol a világon nem történt még, hogy egy nép minden harmadik tagját arra kényszerítsenek, hogy *külföldön* éljen. Mikor egy alkalommal *Kádár János* Burgenlandban járt, jól fogalmazott az anyország és a határok melletti magyarság kapcsolatáról. *Igaz, hogy más országban élünk* – mondta –, *magyarok vagyunk, ők is és mi is, nem tehetnek ők arról* – így mondta –, *hogy Magyarország visszahúzódott tőlük*. Ez a „visszahúzódás” eredményezte, hogy „ottmaradtak” sokan, és akikért mi, ittmaradtak, felelőséggel tartozunk.

Én 1929-ben születtem. Amikor a Felvidéknél azt a határkiigazítást végezték, magyar területeket visszaadtak, kilencéves voltam. Tízéves, amikor Kárpátalja visszajött, tizenegy, amikor Észak-Erdélyt megkaptuk. És tizenkét éves voltam, amikor a délvidék magyarlakta területei visszakerültek az országhoz. Ezt az élményt gyermekként szüleimmel, rokonaimmal éltem meg, majd harminckilencben Pannonhalmára, a gimnáziumba kerülve a bencés gimnázium magyar érzelmű tanáraival. Negyvenben fordult érdeklődésem a csángók felé, amikor az észak-romániai, bukovinai öt székely község lakói, tizenöt-tizenhatezren, s velők kb. ezer, a történelmi időkben bukovinába menekült moldvai csángó, régesrégén haza, Magyarországra vágó ember települt Magyarországra.

* Utánközlés a *Hogyan tovább?* A Győr–Moson–Sopron megyei pedagógusok lapja 2001/1. számából

Osztályunk a legelső gimnáziumi osztály volt. Mi húszan érettségiztünk először. Nevelőink nagy szeretettel neveltek bennünket az igazságra. Latin műveltséget kaptunk, mindennap volt olasz óránk, naponta olasz társalgásunk is. A vallási néprajz iránti szeretetet *dr. Danczi Villebald*tól, volt osztályfőnökömtől „örököltem”, aki később győri házfőnök-igazgatóm lett. A magyar népdalok és népdalok szeretetét *dr. Szigeti Kilián* tanárom véste a lelkembe.

Bátyáim Győrbe jártak gimnáziumba, a bencés gimnázium regős cserkészeiként foglalkoztak a néprajzzal, a népdalokkal, a népénekekkel, a néptáncsal. Nyaranként itthon lévén így kerültem kapcsolatba a népművészetnek ezzel az ágával.”

Az érzelmi kötődés kialakulása után döntéseivel (előbb Szent Benedek-rendi szerzetes lett, majd elvégezte a zeneművészeti főiskola középiskolai énektanár és karvezető tanszakát; felkészült az egyházi szolgálat több szerepére; 1961-től gimnáziumi tanár, aki tanít a budapesti nyári kántorképző tanfolyamon, a győri hittudományi főiskolán; a győri székesegyház Palestrina-kórusának karnagya) talán küldetésének teljesítését segítette elő, amelyet valójában majd hatvan év múlva, annak beteljesedésekor érzett meg.

„Negyvenkilenc évesen voltam először Moldvában. Itt a Csángóföldön él a 300 000 katolikus, akinek egyharmad része beszéli nyelvünket, egyharmad részével elfelejtették, egyharmadról most fog majd eldőlni, hogy magyarnak vallja-e magát. Mivel vonzódtam hozzájuk, népzenei oldalról és magyarságtudatuk felől akartam megközelíteni őket.

A magyar identitásérzés és a nyelv megőrzése szoros kapcsolatban van náluk a római katolikus vallással. A jászvásári katolikus püspökség 1999. évi almanachja mintegy 267 000 ott élő katolikusról tud. A moldvai csángók számát *Domokos Pál Péter*től tudom, aki lehet, hogy kerekített, de az ő megítélésében mindig bízom.

A Kárpátokon túl élő 300 000 akkor is, ha nem vallja magát magyarnak, vagy nem tud magyarul, akkor is csángómagyar származású. Nevükről nem lehet biztosan azonosítani hovatartozásukat, hiszen a névhasználat módja az állam erőszakos fellépésének következménye is lehet. A keresztnéveket átírták románra, Andrásból Andrei lett, Gyulából Juliu avagy Julianu, vagy Tiberiu a Tiborból. A hatalom a vezetékneveket csak azért megváltoztatta, hogy a magyar származást eltörölje bennük. A név ne emlékeztessen senkit a csángómagyar származásra.

Hadd mondjam így, hogy ez a szó, hogy *katolikus*, ez sokkal többet jelent, mint hogy *Rómához tartozó katolikus vagyok*. Ez csángóföldön azt is jelentheti, hogy *én magyar vagyok*. Volt egy rendtársam, aki második világháborús fogságban kint volt a Szovjetunióban. Volt közöttük egy moldvai származású, Gergely nevű ember. Megkérdezte tőle: Te Gergely, mi is vagy Te voltaképpen, román vagy magyar? Megszólalt Gergely: *Páter, én katolikus vagyok*. S ezzel tökéletesen elhatárolta magát mindentől, ami nem magyar.

A csángómagyarok első hatalmas élménye az volt, hogy amikor '91-ben a pápa eljött Budapestre, az állami vezetők ezer csángót kihoztak Moldvából. Ezer

csángó hallhatta, hogy nemcsak románul lehet magyarnak beszélni! Még a pápa magyar beszédét is érthették. Augusztusban volt a pápa itt, októberben én jártam a csángóknál. Megkérdeztem: Mihály, ugye elfelejtetted már, mi volt Budapesten? *Bévéstük a szívünkbe. Nem lehet elfelejteni.* Ilyen gyönyörű magyarságtudat-élmények bizony többet érnek, mint amit itt, Magyarországon hallhatnak az erdélyiek gyakran magukra, hogy *román*. Szegben beszél magyarul az erdélyi székely, mint mi.

Aki szigorú a csángókkal szemben és olyan kiművelt nyelvtudást vár tőlük, ahogy mostani kárpát-medencebeli magyar sem beszél, vagy esetleg egy mai magyar nyelvi dialektust feltételez, az csalódik. A csángómagyar beszéd történetileg régebbi.

Az ősmagyarok beszélhettek így. Lehet, hogy az itteni magyarok között élnek azoknak a honfoglaló magyaroknak utódai, akik be sem jöttek az országba, hanem ott telepedtek le. Régészeti leletek, összehasonlító nyelvi, népi ábrázoló művészeti elemzések bizonyítják ezt. Területi, nyelvi elszigetelésük következtében kevésbé módosult a nyelvhasználatuk. Náluk a magyar nyelv a céltudatos nyelvfeledtetés következtében csak szájhagyomány útján terjedhetett. Írott magyar nem volt, a templomokban sem szabad 100 éve magyarul megszólalni.

Az erőszakos románosítás ellenére a csángómagyar nyelvterület gyermekeinek egyharmad része igenis tud magyarul szépen beszélni. Hadd mondjam így, hogy... egy kicsikét kedvesebben, szegben beszélnek, mint mi. Az ember mosolyog akár gyors beszédjükön, akár mosolyog azon, hogy milyen szavakat, szókapcsolatokat használnak.

A következő eset körülbelül húsz éve történt, mikor egy kisgyermeket megajándékoztam. *Mondd, örülsz a csokoládénak?* – kérdeztem. Akkor még nem jutottak csokoládéhoz. Rámnézett a kislány, tízéves körüli, már szépen beszélt magyarul. Nem tudott rá felelni, hogy *örülsz-e*. Megszólalt az édesanyja: *Kicsi Cinkám, örvendesz? Örvendek, örvendek!* Mondom neki: *Nézd, ezt az imát mondd el te is!* Nem tudta, mi az *ima*. Az édesanyja megmagyarázta: *Kicsi lányom, az imádság. Ja! Elmondom.* Édesanyja biztatta: *Köszönd meg!* Nem azt mondta: *Köszí, nem azt, hogy köszönöm vagy hálásan köszönöm, hanem a legeslegszebb magyar köszönőformulát mondta: Isten fizesse!* Ez a természetes. Esetleg: *Istent fizessze*, mert egy kicsit selypítősen is tudnak beszélni.

Iskolakötelezettség nem volt, a fiúkat még csak járatták iskolába, a lányokat azonban nem. Én nem egy korombeli hatvan-hetvenes asszonnyal találkoztam, aki nem tudott írni, olvasni. Mindent fejben tartottak. Az imádságaikat, az *archaikus népi imádságokat*, ahogyan *Erdélyi Zsuzsanna* nevezi szenzációs felfedezését. Az archaikus népi imádság a latinítás területén Madeirától egészen a csángóig *imádságművészet*. Egységes a katolikus latinítás alapján, mert azt folytatták népnyelven mindegyik országban. És Moldvában a legértékesebb archaikus népi imádságokat lehet gyűjteni, mert még most is mondják. Nincs leírva, hanem nagymama unokának, lány majd az ő unokájának adja gyönyörűen tovább.

Boldog voltam, mikor az első csángó népdalt magam megtaláltam. Úgy emlékszem, mintha ma történt volna. '79 augusztus 10-e volt. Egy idős, 83 éves néni énekelt. *Tessék nekem énekelni régi, magyar, templomi egyházi éneket!* A néni ott csaknem tíz percig úgy zokogott, hogy azt hittem, belehal. Mint amikor a kisgyerek elesik és elkezd sírni, és nem tud levegőt venni. – *Nekünk olyant nem szabad!* – mondta. – *Saját nyelvünkön, magyarul.* És ők tudják a legszebb világi és egyházi tartalmú énekeket, népdalokat és népénekeket, magyarul a legszebben és legértékesebben énekelni. A régi szép módon még közösségben is tudnak díszíteni. Dicsekvésképpen hadd mondjam, nem csak csángó, hanem általában magyar nyelvű egyházi népéneket ötezer-harmincötöt gyűjtöttem. Az ötezer-harminchatodikát, amiért valamikor régen elindultam, két évvel ezelőtt, '98 október 28-án: Jézus és Mária búcsúzkodását, párbeszédét. Tizenhárom versszak. Ez az ötezer-harminhatodik többet ér az én szememben, mint az előtte lévő összesen. Értékesebb népének. Lujzi-Kalagorban, egy csángómagyar közösségben találtam meg, az 1945-ben született *Csernik Antalné Tampu Mária* énekelte nekem.” (Az *Aranymiatyánk* szövegét lásd a 70. lapon.)

A csángókhoz megtett első úttól az „Aranymiatyánk” meghallásáig viszontagságos utak vezettek. Éjszakázott a határon, elviselte az elterelést... Hogy mit érzett odavezető útjain?

„Régebben a határtól egy kis izgalmat, hogy sikerül-e átvinni azt, amit Európából minden állam mindenhova átvihet, a könyvet. Amire ott, abban az időben elsősorban lecsaptak. S egy könyvért visszaküldhették az embert. Ha sikerült kivinni egy magyar nyelvű bibliát, imakönyvet vagy más vallásos könyvet, az nagy öröm volt. A magyarságtudat, a magyarok szeretete, egyházam szeretete segített utamon. Semmi más szándékom nincs és nem is lesz. Hatvannégyszer voltam a csángóknál, Erdélyben nyolcvanháromszor. Nem Rómába, Párizsba megyek – ez életemet betölti. Irigyeltem mindig az értékre elkötelezett embereket. A gyerekek sokféle érdeklődésűek, akik nagyon sok energiát fordítanak értéktelen időtöltésre. Olyan dolgokra, aminek az iskolaévek után semmilyen folytatása nem várható. Elvesztegetik az idejüket, ahelyett, hogy a jövőjüket építenék. Az értékre elkötelezett lenni! Csángókutatásaimmal erre akarok tanítani. Mindenki tudja rólam, hogy amelyik órán nem kerülnek szóba a határon túli magyarok, a következő órára nem kötelező eljönni.

Minden órán vasárnapra is készülünk, amikor ebből a népének-kincsből vagy átvittem, vagy közvetlenül énekelünk. Ezért minden órán előkerülnek a csángók. Egyszer fordult elő, hogy kifelejtettem egy későn jövő körözüvény miatt, s akkor azt mondtam a diákoknak, hogy *a jövő órára nem kellene eljönni, de amilyen jó szívetek van, eljöttek biztosan.* Egyszer valóban kimaradt egy óra – ötvenhat óta tanítok az intézetben –, no egyszer. De ha a határon kívüli magyarokról nem kerül szó, akkor nem érdemlem meg, hogy a tanulók eljöjjenek. Ha tanítom őket hitre és magyarságra, akkor nem mulaszthatok el a legrászorultabbak helyzetéről beszélni. Az meghatöbb, mint ha kifogástalanul leírva olvasná az ember.”

Lilik Ferencné

Korzenszky Richárd OSB (Ph 59) hatvanéves

Kedves Richárd Atya!

Újonc voltam Pannonhalmán 1964 augusztus utolsó napjaiban, amikor egy lelkes kis csapat: Ambrus, Anzelm és Richárd atyák, májusban frissen szenteltek, megjelentek folyosónkon, hogy csomagoljanak. Örömtök oka akkor az volt, hogy végre megtudtátok: mindhármatokat felvették az egyetemre, Budapestre költözhetek. Ekkor láttalak először, ekkor tudatosult bennem először, hogy Te vagy a Richárd. Megfigyeltelek, és ez a kép emlékezetes marad: úgy álltál pár pillanattal, mint egy felkiáltójel, egész tested koncentráció volt, mutatoujjadat összeszorított szádra tetted, befelé is figyelem voltál, és kifelé is ezt parancsoltad, körülnéztél, tájékozódni látszótlán az adott terepen, majd kinyújtva karodat, elkezdted irányítani a pakolást, tervezted a költözést.

Így láttalak később is testvérként, így láttalak tanárként, igazgatómként, perjelként, a minisztérium munkatársaként, előadóként, káptalanjainkon: tudatosság, határozottság, cselekvés a szellemi ember kiváló adottságaival, éleslátással, folyamatos éréseivel. Így irányítottad az iskolát, építkezést, amit az élet eléd hozott. Fülemben cseng, ahogy *Rónay György: Mit ér, hogy itt vagyunk, ha nem tudjuk, hogy hol vagyunk* c. versét szoktad olvasni. Beteljesült eddigi életedben a költő szava: „A cél sokszor maga az út, de csak ha nem céltalan.”

Sokat tanultam, és még most is tanulok Tőled. Köszönöm. Ha bencés közösségünkről beszéltünk, beszélgetésünk nagy ajándéka az volt, hogy rendünk, közös eszményeink, feladataink és helyzetünk egészéről az egyszerre- és együttlátás élményében részesedtem. Ezt is köszönöm. Magam is mindig erre az egyszerre- és együttlátásra törekszem.

Bocsásd meg, hogy nem jámborságokat, paposakat mondtam rólad. Ez most következne, de ez is ugyanolyan igaz lesz, mint az eddigiek. Tevékenységünk fedezete – és ezt Te is tudod –, maradandó értéke hitünk, reményünk és szeretetünk. Ezt a hármast karakterenként másként tükrözzük. Ezek fényében és erőterében köszönheted meg Istennek mindazt, amit talentumként, lehetőségként hat évtized során kaptál, és köszönheted meg azt is, amitől megóvott. Vele együtt köszönjük meg a hat évtized minden ajándékát.

Isten éltessen, és Lelke vezessen tovább életed útján!

Asztrik főapát

Fényképkiállítás*

Kedves Richárd Atya, kedves Vendégek, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Sokat gondolkodtam rajta, hogy vajon mit mondhat az ember egy fényképkiállítás megnyitóján, ha nem művészettörténész, nem fotóművész. Végül az jutott eszembe, hogy talán azért kaptam én ezt a megtisztelő felkérést, hogy ez egyszer a Közönség egy tagja mondhassa el, személy szerint neki mit jelentenek ezek az alkotások.

„A művészet az emberben és a természetben megnyilvánuló rejtelmesnek, isteninek érzéki visszaadása.” Úgy érzem, Liszt Ferenc szavai egy mondatban összegzik, amiről beszélni szeretnék.

Hiszen mit mutatnak meg ezek a képek? – A teremtett világot. Mindenekelőtt a természetet ábrázolják, a Balatont és Tihanyt.

A természetet: a fákat, amelyek ágai között átsejlik a tó tükre; a felhőket, amelyek eltakarják a Napot, de lezuhanó sugarait átengedik; a hullámokat, amelyek a szél jelenlétéről árulkodnak.

A Balatont, amelyet minden magyar ember ismer, függetlenül attól, hogy hány-szor jutott el a partjaihoz. Tihanyt, ahova gyermekkorom óta kedves emlékek fűznek, s ahová egy kicsit mindig hazajövök.

Mégis, valahányszor csak végignézem ezeket a képeket, egy új Tihanyt és egy új Balatont fedezek föl rajtuk. Nemcsak azért, mert van itt hajnali és alkonyati felvétel, téli és őszi kép, s nemcsak azért, mert mindannyiunk számára egy kicsit mást jelent a tó, más élmények fűznek hozzá, s senki sem tud kétszer ugyanúgy tekinteni rá. Hanem azért, mert maga az alkotó is ott rejlik a képeken. – Mert Richárd atyát is jelentik ezek az alkotások. Így csak ő látja a Balatont, s az élményét megpróbálja átadni nekünk is.

Miután végignéztük a képeket, Richárd atyát már nemcsak mint a templom, a kolostor, a Kálvária felújítóját, átépítójét, a Tetőtéri Esték megálmodóját, a Tihanyi Kalendárium szerkesztőjét, az ünnepi játékok támogatóját ismerhetjük, hanem mint Tihany és a Balaton fényképészét is.

Egy fényképezőgép egyszerre szem és ablak. Szem a látásra, ablak a világra. Olyan szem, amellyel mások számára is láthatóvá tudjuk tenni saját világunkat, amellyel irányíthatjuk a közönség szemét, hogy *Lásson*. Ezt teszi Richárd atya is. Ma itt az ő szemével látjuk a világot.

A szem a lélek tükre, a test ablaka, tartja a mondás. Ezekben a képeken az a csodálatos, hogy nemcsak a fizikai, látható világ jelenik meg, hanem a fényképezőgép lencséjén, ablakán keresztül a belső fény, a lélek is tükröződik. Az alkotó megmutatja saját lelkét, személyiségét is.

S végül, bár talán ezzel kellett volna kezdenem: ezek a képek a Teremtőt is jelentik. A Teremtésben és a teremtett világban jelen lévő Istent, aki megalkotta az évszakokat, a fényt és a vizet, a nappalt és az éjszakát. A teremtett világban

* Elhangzott a tihanyi Rege Kávézóban 2001 augusztusában rendezett fotókiállításon.

jelenl v  stent, Aki egyszerre látható and láthatatlan, hiszen az emberi szem számára láthatatlan, a teremtett világban, alkotásában azonban mindig megmutatkozik. A képeken is tükröződik ez a láthatatlan jelenvaló. Nem látjuk a Napot a felhőktől, de lezúduló sugarait igen. Nem látjuk a szelet, de a Balaton fodrozódó hullámai elárulják jelenlétét. Nem látjuk az apátságot, de a szikrázó havon ott látjuk az árnyékát.

 s megtalálhatjuk a képeken a műalkotásban jelen l v  stent, hiszen ezek az alkotások tulajdonképpen imák. „Egész életünk egyetlen istentisztelet” – mondja Novalis. Számomra Richárd atya minden egyes képe ima, egyfajta hálaadás a teremt s rt és a szépségért.

Boldog az a festő, aki ecsettel is tud imádkozni – olvastam egyszer.  s boldog az a fotóművész, aki fényképező-gépével is tud imádkozni – gondolom most  n.

Tisztelt Hölgyeim  s Uraim!

Kérem, engedj k meg, hogy Ruskin szavait idézzem befejezésül: „A képzőművészetben az ember keze, elméje és szíve együtt alkot.” Azt hiszem, aki végignézi ezeket a képeket, érezni fogja a k z: a fényképezőgép, az elme: a tud s, és a szív: a hit és a szeretet közös művét.

Köszönöm megtisztelő figyelm ket.

Mádl Ferencné

Köszöntés Korzenszky Richárdnak, a magyar nyelv és irodalom tanárának *

Kedves Richárd Atya!

Hatvanadik születésnapja ünnepén nagyon sok szeretettel kívánom, hogy belső der je forrása soha ki ne merüljön. Kívánom, hogy a világban a küldetését kereső k t szerzetes hez hasonlóan a kutatás végén megnyil  ajtó küszöbéről felt r l  cellát Isten áldása töltse be.

Kérem, nézze el, ha a fogalmazás néha akadozik. Valószínűleg nem emlékszik életem apró, de kellemetlen esetére, amikor érettségi előtt három héttel felmutatta irodalom dolgozatomat a dupla  ra alatt kiizzadt  t árválkodó sorral. Ennek a füzetnek az emléke meg-meg llit, ha szemben  l k a papírral. Megpróbálom megfogni elmúlt időben elb j  negy esztendő emlékeinek egy részét.

Ifjú és bohó els sk nt döbbent ijedtséggel és irigységtől sápadtan lest k, ahogyan Atya az újkori bencések Trabant típusú szamar val a gazdasági udvarról felengedett kuplunggal, kék füstbe burkolt autóval megállás nélkül tolatott a főmonostor bejáratáig. Egy-egy ilyen  t h re hetekig keringett a gimnázium berkei-

* Utánközlés az üzenet 2001. decemberi számából

ben. Azt is tudtuk, hogy bencés a Budapest-Győr országutat megalapítása óta Richárd atyánál rövidebb idő alatt még nem autózta végig.

Három esztendőn keresztül a diák-hétköznapjainktól távol élt. Ritka esteiken varázsolt a vászonra fényből, szóból és zenéből csodákat. Egyszerű, tiszta gondolatfűzése magával vitt minket. A vetítések végén ugyanazzal a döbbenettel jöttünk ki, mint az a közönség, amelyik előtt az erőművész leejti a könnyedén mozgatott, látszólag pillékönnyű súlyzót, és az átúti a padlót.

Negyedik év elején vette át a gimnázium igazgatását és osztályunkban a magyar tanítását. Erősen tartottunk szigorától. Nagy tudású, határozott egyéniség és még ráadásul igazgató is. Az első néhány óra beigazolta félelmeinket, valóban csak halvány sejtéseink voltak az irodalom rejtelseiről. Egy-két hét elég volt arra, hogy meggyőzzön minket tudatlanságunkról és arról, mindent meg tudunk tanulni, ha akarjuk. Minden órán szellemtörténeti kirándulásra vitt minket. A szigorú értelemben vett „anyag”, egy szerző vagy egy korszak fő vonulata mellett mindig érezni lehetett, honnan jött és hová érkezett meg, kikkel utazott együtt. Tanáraink néha megjegyezték magyar óra után, hogy használhatatlanok vagyunk. Hja! Nem olyan egyszerű kiszakadni abból a világból.

Rengeteg verset tanultunk kívülről. Felelés közben kajánul lestük, hogy ki kényszeríti arra az Atyát, hogy kinyissa a kötetet, mert nem ismeri a verset. Keveseknek volt sikerélményük. Soha nem derült ki, hogy erősíteni vagy alibinek hordta magával a versesköteteket. Máig sem tudom mitől, de a rengeteg fárasztó magolás után egyszerre miénk lett az a rengeteg vers. Könnyebben tanultuk őket és jó volt sorokat, egész verseket ismerni. Ez a lendület engem még arra is rábírt, hogy megtanuljam a Toldit.

Délutánonként a főmonostori diákszobában gyűrtük egymást vagy huszan. Kerestük és megtaláltuk azokat a műveket, amelyekért érdemes volt egy jóízű vitára leülni. Egyszer hangosak voltunk egy kicsit, mindenkit elragadott az indulata. Nyílt az ajtó, bejött Richárd Atya, látszott, a hangoskodásunkkal túlfeszítettük a húrt. Megtalálta a megfelelő kérdést. Hamarosan tízen magyaráztuk a vita tárgyát. Ehhez neki is le kellett ülnie, szorítottunk egy helyet az ágy szélén. „Én, mint fizetett hozzászóló...” három mondattal rendet rakott a tüzes kamaszfejekben annyira, hogy távozása után emberi módon folytattuk takarodóig.

Tanári módszerében a manapság divatját élő reformpedagógia összes előnyét és pozitívumát alkalmazta. Teljes mértékben kihasználta a számunkra felmérhetetlen szellemi fölényét. Minden percben éreztük, hogy támaszkodhatunk erre a tudástömegre, mely medret alkotott és korlátot támasztott gondolatainknak az órákon. A korlát nem csak akadályoz a szabad mozgásban, hanem alázattal helytáll, amikor belé kapaszkodik a felfelé küszködő. A felesleges szabadosság gyomlálásával taníttatott gondolkodni, és ezen a nehéz úton teljes személyiséggel mellettünk állt.

Három körre bontható az így megszerzett tudásunk. Amit mások leírtak, az eredeti mű teljes egészében vagy idézetekben, és az ezekre épülő saját válasszunk, amely a műben gyökerezik és belülről jön. Tanított a három terület egy-

ségére. Megnyugtató biztonsággal tudtuk, hogy valaki meghallgatja, amit mondunk és őszinte véleményt vagy kritikát mond, különösen a saját forrásból származó gondolatokra, mert ez a harmadik kör vagyunk mi. Azokban a hónapokban kétségbeesetten próbáltunk minél többet összeszedni. Mint kicsi lányaim egy kiránduláson összeszedtek mindent, amit kincsnak éreztek, szép falevelet, kavicst, faágat. A kisebbik zokogott, mert nem tudta már összefogni kicsi kezeivel a sok szépséget, hogy hazavigye. Félúton hazafelé már azt számolgatták, mi minden maradt a felszedett értékekből, könnyes szemmel keresték a legszebb, azóta elhullatott darabokat. Férfikorom delén így számolgotom, mi maradt fogyatkozó tudásomból?

Legutóbb a tihanyi folyosón találkoztunk. Atya rámkérdezett, hol voltam, mert mostanában nem látott itt. Megdöbbsentem, zavarba jöttem. Helyettem mellettem álló barátom válaszolt. Hogyan mondhattam volna el, hogy hagytam elsodródni magam és most keresem helyem, hogy ne szélsodorta gally legyek, hanem törzséhez nőtt ág. A tanár vagy a pap ösztöne diktálta a kérdést? Mindegy. Üzenet volt, fontos volt, engem megismernek és számontartanak.

Mit tanultunk Atyától az irodalom tudományába burkoltan? A szó fontosságát, a Megváltó tanítását ugyanolyan módszerességgel átélni, ahogyan a műveket. A harmadik, a rólunk szóló rész, az az életünk. A Tanítás gyökereibe kapaszkodva, az eredeti szöveg nagyságához méltó legyen az életünk. Válasznak csak a belülről jövő gondolatok és tettek felelnek meg.

Ünnepeltnek adni, és nem tőle kérni szokás, most mégis én kérek valamit. Imádkozzon értünk, tanítványaiért, hogy ama napon életünk füzetében üres oldalakon ne csak néhány sor álljon árván.

Tanítványa:

Veszprém, 2001.11.13.

Novák Árpád (Ph 80)

Miért nem „szól” Németh László?

Szobámból rálátok a Balatonra. Az elnyúló Tihanyi-félsziget, ahol lakom, megszakítja ezt a látványt. Ha tovább viszem a tekintetemet, jobbra az erdő mögött Sajkod házai húzódnak. Innen nem látni őket. Vékonyka út visz be oda a félsziget peremén. Ott áll – egyre kevesebben tudják – Németh László háza. Hol vagytok, tihanyi nagy szellemek? Illyés Gyula és Borsos Miklós, hogy csak kettőt említsünk még a népes társaságból. Borsos házát még vannak, akik ismerik. De Illyés Gyuláét? S azt a szellemi épületet, az igazán emberszabásút, a lakhatót ki ismeri még? S amikor eláraszt a hírözön, reggel, délben és este, eszembe jutnak az „örzök”, akik tudtak vigyázni a strázsán.

S eszembe jutnak régi irodalomórák, amikor tanítványaimmal megpróbáltuk megközelíteni Németh László írásait. Drámákat olvastunk, regényeket elemeztünk. Más-más művet kapott az osztályban több csoport, és beszámoltak egymásnak, mit jelentett nekik ez a szellemi birkózás. A legemlékezetesebb számomra, amikor az „Irgalom” című regény került sorra (nem feledve az „Irszony” vagy a „Gyász” vagy az „Égető Eszter” mélységeit). A másik emberért élő élet példázata az „Irgalom”-ban túl minden politikán ma is sürgetően időszerű. Mert valami nagyon furcsa, kisszerű világ az, ami – ha nem vigyázunk – kiépi körülöttünk.

Illyés kérésére ír Németh László az oktatásról („A tanügy rendezése”, 1945). „Ahogy mind nehezebb lesz (lassan a falvakban is) elmaradt embernek lenni: olyan nehéz a magasabb műveltség légkörében megmaradni. Nincs hozzá társaság, család, hivatás, szórakozás. Hisz még az írók könyveiből, a tehetségesekekből is, az a vulgárműveltség szól hozzá, amelyhez hivatalában, vendégei körében alkalmazkodnia kell. (...) Az emberek műveltsége a mi korunkban jobban össze van láncolva, mint régen: az egyéni műveltség belevész a tömegműveltségbe. A tömegműveltségnek kell hát megközelítenie a régiek egyéni műveltségét.”

„A tantárgyak összevonásánál is nagyobb erőmegtakarítást érünk el, ha megpróbálunk 'tudás'-on mást érteni, mint eddig. A középkorban, mikor a könyv ritka kincs volt, a fej volt a könyv: minden doktor egy könyvtárat hordott a süvege alatt. A mai iskola is még mindig ezekre a nagy süvegű doktorokra emlékezik. Egy második földrajzvizsgára a kisdiaáknak, ha győznék a nagy könyvet, annyi idegen szót kellene fölvennie, mint egy bonctani szigorlatra. A hatodikos vegytanban (Szent-Györgyi említette egy előadásában) olyan dolgokat kell bevágni, amiket a Nobel-díjas vegyész sem tud. Mi szükség erre? Hisz ma még a kutató tudós is polcon tartja az emlékezetét; azt tudja, hová kell nyúlnia. A tudás ma képesség és tájékozottság. Az iskolának áttekintést kell adnia, s bizonyos képességeket tornáztatni. Sokkal kevesebb lexikon és sokkal több mozgékonyág. A jó tankönyv: negyvenoldalas 'térkép', amely eligazít, s egy antológia, amely százfelől csillantja meg az anyagot, s kívánatosá teszi az írókat – biológiában, fizikában: a kutatást. A jó iskola ma: bevezetés a könyvtárba vagy a laboratóriumba.”

Sajkodi esték: itt alkonyatkor is látszik a Nap fénye. Naplementék idején elgondolodom, miért nem „szól” ma Németh László? Holt betű volna, amit leírt? Koszorúkat, emléktáblákat látok, de nem érzem azt az igényességet körülöttem, ami Németh László életművéből ma is sugárzik. „Bealkonyult” a gondolkodásnak? Vagy csak ún. „politikai gondolkodás” létezik?

Ezt írja másutt: „Ami nemzeti szempontból szomorú, hogy Európa egyik olyan népe vagyunk, mely évszázadok óta egyre közvetlenebb életveszélyben a lét-nemlét határán élt, az írónak egy ironikus világban komolyságot s már-már öszö-vetségi méltóságot adott. Hol kapott a tanulmányírás olyan feladatot, mint a mi ifjúkorunkban, ahol a szétfoszlott nemzeti tudatot kellett a maga erejéből újra-szönie? A lázálomszerű, valóságos országokban, melyekben polgárai éltek, majd szétszóródtak, az irodalom őrizte az igazit, a virtuális Magyarországot, amely összefűzte s fölemelte őket. S ez a virtuális Magyarország itt-ott már a virtuális Európa, az emberhez méltó élet modelljét is ott hordja magában.” (Levél a szerkesztőhöz. In: Kiadatlan tanulmányok II. 480.o. Magvető 1968)

Fájóan időszerűek Németh Lászlónak ezek a sorai. Evtizedek múltak el (fél évszázad!), és még mindig hiányzik a közgondolkodásból (ha egyáltalán van ilyen) az emberi minőség – általában a minőség – fogalma, hiányzik a dolgok egységben látására való igény és törekvés, világkép nélkül, csak a saját „szűk-határú” létezésével törődünk, személyiségi jogainkat hangoztatva, köz-ügyekkel, közösséggel, családdal, néppel, hazával nem törődve. Vagyonosodni akar egy ország, de hiányzik az a vágy, hogy magunk fölé emelkedjünk. Szétdaraboló-dunk, elmagányosodunk, ahelyett, hogy odafigyelnénk egymásra, azokra, akik számára az emberi élet kereteit jelentette a nép, a nemzet. Magyarország és Európa: tágabb és szűkebb valós, kulturális hazánk, kultúránk, otthonunk. Erde-mes odafigyelnünk a következő mondataira is:

„Szórakozásaink megválasztásában látszólag több a szabadságunk, mint munkánkban. Valójában ezt is elég szorosan meg szokta szabni az alkalom, a környezet, a társadalom szokásjoga. Pedig ha valahol, hát itt kell ma magunkért küzdeni. A tökésvilág, tudjuk, megfordította a viszonyt termelés és élet, fogyasztás közt; régen az emberek azért termeltek, hogy élhessenek, ma azért élnek, hogy fogyasszanak. Ha új autót, rádiót, televíziót, filmet, műanyaginget, só-szórót, játékszert termelnek: akkor a polgár azt kötelességének érzi, hogy meg-vegye. S e termelvények megszerzése és elfogyasztása közben el is telik az élete. Félős, hogy az életszükségleti cikkek, szórakozási alkalmak bővüléseivel nálunk is erre hajlik az élet, az emberi agyat szórakozás ürügyén elborítják a rá-bocsátott termelvények.” (Ha most lennék fiatal, Sajkodi esték, Bp. 1961. 63. o.) A „ránkbocsátott termelvények” piacositott világában ne múljék el embertelenül, otthontalanul, hazátlanul az életünk!

A vallásos nevelésről írt esszéjének néhány gondolata újra és újra szíven üt. „Az érvényesülési ösztönt elszongítani, ha lehet is: hiba volna. De helyes élet-célok kitűzésével és elfogadtatásával át lehet nevelni erkölcsi lendületté.” Ugyanott olvasom: „A nevelőnek tulajdonképp nincs is nagyobb feladata, mint-

hogy magában építse fel a példát, amellyel a fiatal lélek tájékozódó (s részben utánzó)-kedvét az igazi nagyság felé fordítja, hogy ott a családban, osztályban jöjjön létre az az atmoszféra (mert hisz igazán nevelni csak atmoszférával lehet), amelyben az érvényesülési ösztön erkölcsi ösztönné alakul.” Atmoszférával nevelni: micsoda intelem! S ha komolyan vennénk, hogy atmoszférája van (kell, hogy legyen!) családnak, falunak, városnak, országnak, akkor nem háritanánk át minden feladatot az iskolára, mert tudnánk – Illyéssel szólva – hogy „mindenki, de mindenki hadviselő”. Eltűnődik Németh László: „Arról (...) nem vagyok meggyőződve, hogy az ember traktoraival és televíziójával, de Istene nélkül, ha bizonyos feladatokat meg nem old, valóban különb lesz, mint Istenevel volt, traktortalan. Abban is igazat adok, hogy az állam nem pótolhatja semmiképpen az Istent, s hogy az ő tekintete, akárhány árgus szemem át figyel, nem érhet le oda, ahol az ember erkölcsisége valóban kialakul.” (A „vallásos” nevelésről. In: Kiadatlan tanulmányok II.) Manapság, amikor egyesek oly heves indulatokkal beszélnek iskolai hit- vagy erkölcs-oktatás ellen, érdemes volna elgondolkodni azon, vajon mit is érthetett Németh László ezen a kijelentésen: „a mi nevelésünkben nincsen hittan óra, s valahogy mégis minden óra hittan óra, a nemtanórák is...” S még egy mondat, ugyanebből a tanulmányból: „Ady figyelmeztetett rá, hogy az Istenhez való viszony az egyházon kívül egy nagy embernek is lehet fontos dolga.”

Németh László írásait olvasva kérdések sora támad az emberben: mit szólna ő a mai vitákhoz? Mi volna a véleménye, ha látná, mennyire üzletté vált az, ami pénzre sosem váltható, és pénzért meg nem vásárolható? Hol van ma igazi minőség? Hol vannak, akik együtt, közösen, egy irányba tekintve felelősen gondolkodni képesek és készek?

Az önmagába burkolózó, önző élet helyett a másokért való élet nagyszerű példáját írja meg az „Irgalom” című regényében. „Legendát” akar írni, olvasmányt, amin tisztulni, épülni lehet a léleknek. Odaáll Németh László a szánt emberiség mellé, „amelynek hitet kell adni, hogy futni tud, a lábára is vigyázni közben, hogy sántaságába bele ne gabalyodjék”. Aki veszi magának a fáradságot, hogy végigolvassa ezt a regényt, ráismer majd az evangélium mindenki számára érvényes paradoxonára: „Aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt, de aki érettem elveszíti életét, megtalálja azt.” (Lukács 9,24) Azé a jövő, aki hitet tud adni, hogy érdemes élni. És ez a hit akkor fakad, ha meri vállalni az ember a szeretet kockázatát. Ne féljünk kimondani: ez evangéliumi üzenet.

Nem Németh Lászlónak van szüksége arra, hogy odafigyeljünk órá. Nekünk, akik itt élünk, hogy ne feledjük: „Az élet egy ügy, egy zászló, amit török-szakad föl kell valami belső, lelki oromra ütnünk.”

Dr. Korzenszky Richárd OSB (Ph 59)

Pilinszky János: Ama kései *

Németh Lászlóra emlékezve

Kapcsolattörténeti előzmények

Kivételes emberi és szellemi-lelki mélységekbe világít bele *Németh László* és *Pilinszky János* barátságának története. Németh Lászlónak, a magyar népi írói mozgalom eszmeteremtő és mintaadó személyiségének és az „urbánus”-nak tartott Pilinszky Jánosnak a kapcsolattörténete könyv terjedelmű tanulmányt kíván. (...) Erről most csak érintőlegesen szólhatok.

Kapcsolatukról *Vekerdi László* írta az első, sok szempontból iránymutató, több vonatkozásban továbbgondolásra készítő esszéjét *A lélek csendje* címen, *Pilinszky Németh László életében* alcímmel. Kapcsolatuk történetét legtömörebben *Domokos Mátyás* foglalta össze a *Németh Ágnes* által összegyűjtött és válogatott *Németh László élete levelekben* három kötetes monumentum jegyzeteiben. *Géher István* a kapcsolattörténet kulcsjelentőségű alkotását, az *Ama kései* textusát szoros olvasatban értelmezte az újrainduló *Pannonhalmi Szemle* első számában. *Tüskés Tibor* pedig mindkét alkotóval külön könyvben foglalkozott. A versajánlásról tüzetes vizsgálódást végzett *Gattyán Nikolett–Szalay László* az „Egyedül Istennek írunk” című tanulmányban (Magyar Napló, 1993. május 28.)

Németh László a *Homályból homályba* II. kötetében számol be Pilinszky Jánossal való barátságának kezdetéről. Pilinszky verseit a *Válaszban* olvasva figyelt fel Németh a költő jellegzetességére: a „reménytelenül kemény vonalak közt egy finom, beszorult idegrendszer vibrálása”-ra. Hódmezővásárhelyen találkoztak először, amikor Pilinszky az *Újhold* csapatával érkezett a városba. (...) Németh szerint „valami öcs-báty viszony” volt köztük: „mintha csak az én húsz év körüli életem folytatta volna, megváltás nélkül, egy még érzékenyebb lélek, a szemérem még jobban rádermedt lárvája alatt.”

A kölcsönös baráti érzés hívta és vitte le 1950 áprilisában Pilinszkyt Hódmezővásárhelyre. Németh László a szomszédban, két öreg hölgnél (Bercsényi u. 19.) szerzett neki albérletet, akik reggelenként a jezsuitákhoz jártak imádkozni. *Grezsa Ferenc* utal rá, hogy ebben az időben villan fel Németh előtt a karthauzi életforma lehetősége, a *Vásárhelyi certosa* terve.

Németh szellemi-lelki rokont keresett az ifjabb nemzedékben: „megváltás lett volna hát egy ifjú agy, amelyet legalább a terveimbe beavathatok, a gondolatcsírákat átültethetem belé, hogy ha nem is a művek, de a szellem, a lehetőség mégis továbböröklődjék. S Jánost nemcsak alkatilag éreztem rokonnak, beszédeinkben a gondolatok is összecsiszolt fogaskerékként illeszkedtek egymásba.” Németh László szerint: „A fiatalok közt nem volt senki, aki közelebb állt volna hozzám, igaz nem is ismertem fiatalokat.”

* Részlet a 2002. február 11-én, a BDSZ szervezésében, a budapesti Bencés Gimnáziumban elmondott előadás írásos változatából.

Amire Németh kiszemelte ifjú barátját, arra Pilinszky tökéletesen alkalmatlannak bizonyult: „neki elég volt a maga életének a terhe, a maga verseit is alig tudta gyenge testén átpréselni, az első jelre, hogy itt idegen terheket akarnak rárakni, megneszelt, őszintén megmondta, hogy ő arra képtelen s nem hajlandó. De meg milyen más műhely is volt a kettőnk agya. Én mindig valami erőmet meghaladó, félig nyerskőnek maradó tömbben véstem, kalapáltam, ő egy testetlen hangot igyekezett kihegedülni magából; (...) ő félig tudatlanul a XX. századi nyugati líra logikán túli kísérletében vett részt; én az újkor szellemének próbáltam az új történeti helyzetben is érvényt szerezni, neki, a katolikusnak, nem mondott semmit ez a híg, optimista vallás (...) – ő a maga üdvösségét, transzcendens honosságát próbálta e sötét világból kimenteni.”

Pilinszky emlékezetes hónapot töltött Hódmezővásárhelyen. A két jó barát néha a ház asszonyával, Kristónéval, az *Égető Eszter* modelljével hármásban késő éjjelig beszélgetett. Németh így emlékezik vissza: „János nagyon szeretett trécselni (...), de ha művekről kellett véleményt mondani, vagy épp a köztünk levő fő eltérésre s tán éppen ezért összekötő témára, a vallásos érzés természetére tért a szó, a könnyed, szellemeskedéstől ment társalgásba óvatosabb és felelősebb csomósodások támadtak. Ha egy vallásos ember lelkét egyszer belülről kellene megírni, ezek a beszélgetések lennének a kiindulópontjaim.”

Fontos vonatkozási pontot, mércét jelentettek egymás számára. Németh alapelve: „Az írás: erkölcs”, „Az író -- vállalkozás”; életműve: erkölcsi vállalkozás, amelyben meghatározó az „erkölcs-sarkalló” törekvés. Az etikumra építő minőségesszme, a következetes humanizmus, az emberi és szellemi kiválóság feltétlen tisztelete, Pilinszky hite, Németh üdvösségügye lehetett a két alkotó közötti barátság fundamentumát képező alap, amelyre az író és költő közötti kapcsolat épült. Mindketten a maguk módján éltek is *Gabriel Marcel* etikájának lényegét: „Mindenki nyilvánosan él a földön mindenki előtt, de lelkében mégis magányosan Isten előtt.” Pilinszky igen jelentős volt Németh László életében: „A *Galilei* megjelenése és bemutatása előtti meghurcoltatásban például az ő ítéletét, illetve vizsgáztatását kívánta...”

A barátság gyémántpecsétje: Ama kései

Pilinszky János már 1948-ban a *Válaszban* Németh Lászlónak ajánlotta *Utazás* című versét, amely később a *Harmadnapon* kötetben ajánlás nélkül és *Senki-földjén* címmel látott napvilágot. *Domokos Mátyástól* tudjuk, hogy az első kiadás-kor még azért is hiányozhatott az ajánlás, mert a kötet megjelentetésének egyik feltétele volt, hogy a költő mellőzze verseinek ajánlásait. Eredetileg az *Ama kései* című vers a *Harmadnapon* kötet „*Senki-földjén*” című ciklusának záróverseként jelent meg 1959-ben, a datálás szerint 1952-ben keletkezett.

Az *Ama kései* Pilinszky egyik legszebb, miniatűr remeklése. A költő itt valóban „ível”, dimenziókat, világokat fog át. Remekművében a legmagasabb művészi fokon őrződött meg valami maradandó Németh László háromnegyed századot átívelő életéről, szellemi örökségének sorsáról, az emberi történelemben mindaddig

ember és Isten ellen legnagyobbat vétő XX. századról. Pilinszky 1965 végén, szilveszteri ajándékként, *Simone Weil* műveinek francia nyelvű válogatásával ajándékozta meg íróbarátját és a címlapon ezzel az enigmatikus tömörségű és szépségű verssel és dedikációval emlékezett meg Németh László közelgő 65. születésnapjáról:

Ama kései

Németh Lászlónak

*Ama kései, tékozló remény
az utolsó, már nem a földet lakja
mint viharokra emelt nyárderű
felköltözik a halálos magasba.*

A Németh Lászlónak ajánlott kötetnyi vers közül tömörségével, egyetemes költői minőségével emelkedik ki az *Ama kései* című négy soros, amelyet a költő a *Nagyvárosi ikonokban* (1970; 1971.) nyomtatásban is barátjának dedikált. Németh és Pilinszky barátságának gyémántpecsétje a vers.

Vekerdi László elsőként mutatott rá arra, hogy a vers sugárzó központja, a „viharokra emelt nyárderű”: Erdély-metafora. Az idézőjel nélküli idézet konkrét lelőhelyét, bár tudta, mégsem közölte, de a lényegét konstataálta: Pilinszky Németh-től kölcsönözte az Erdély aranykorára utaló poétikus képet, és verses dedikációval adta vissza eredeti szerzőjének a fenséges gondolatot. „... a »viharokra emelt nyárderű«-t, – ahogyan Németh egykor annyi nosztalgiával nevezte Erdély törékeny aranykorát”.

A kulcsjelentőségű alkotást *Géher István* a „vendégszöveg” felismerése nélkül is kiválóan értelmezte, bár a „vendégszöveg” filológiai leleménye az értelmezést jelentősen módosíthatta volna. Amint az is fontos, hogy az 1952-s keletkezésű vers alá a költő odairta, mintegy folytatásként, az 1965-ös záradékot is: „*ECCE HOMO. Elnehezült szíve / végre zuhanni kezdett.*” textusát, és az „*Őszinte szeretettel: János.*” A zuhanás végpontja: a „mélypont ünnepélye”, a lelki feltámadás.

Annak, hogy Pilinszky nem idézetként, nem idézőjelbe téve építette be Németh László szövegét a versbe, oka lehet, hogy 1958-ban szigorú párthatározat született a népi írók ellen, amely főképpen a gondolkodó, az „ideológus” Németh Lászlót ítélte el. 1959-ben pedig az MTA Irodalomtörténeti Intézetében külön vitaülésem bíralták a népi írók tevékenységét. „Ebben a légkörben egy Németh Lászlónak szóló versajánlás nyílt demonstrációnak tűnt volna a támadott író mellett.”

Amikor Németh László írói jubileumát ünnepelték Mezőszilason az 1965. november 14-én rendezett esten, Pilinszky ajándékára, *Simone Weil: La Pesanteur et la Grâce (A nehézkedés és kegyelem)* című könyvére válaszolva, 1966. január 3-án írja: „Az első gondolata rögtön ismerős volt; az Emberi színjáték egyik vezéreszméje: az ellengravitáció volt – a dolgoknak megvan a természetes esésük, de élni csak vele szemben érdemes –, úgy hiszem, ez az, amit ő grâce-nak

nevez. Újabb bizonyíték a szememben, hogy a vallás dolgaiban is egy invariáns nyelvre kell törekednünk: ez a feltétele a belátó hívők s a (...) hitetlenek közt mostanában annyit emlegetett dialógusnak. Az első lapra írt gyönyörű vers nem tudom hányadrészben vonatkozik új hősnődre és könyvére, s megilleti-e egy picikét azt is, akinek ajánltad. Szerzetesi regulámra én is a derűt, épp ezért helyeztem legfelül (tisztaság, tevékenykedés, érdeklődés, az indulatok kiküszöbölése; a világ iránti áhítat, emberek iránti jóindulat, derű) – sajnos szerep és foglalkozás, az örökölt, sötét biológiai források inkább a viharokat táplálják –, s ritkán éreztem úgy, hogy ama kései, tékozló remény fölülkerült.”

A versbeli vendégszöveg forrása Németh László *Bethlen Miklós* című esszéje, amelynek nyitányában, az első bekezdés zárómondataként jelent meg: „Bethlen Gábor uralma, -- melyben a másfél század önmagát felülmúló értelmet nyert – az egyéniség diktatúrája az egyéniség fölött; *viharokra emelt nyárderű.*”

A szinte gyökerversnek nevezhető, mindössze négy sorból álló *Ama kései* című vers a Pilinszky-négysorosok egyik legszebbike. Végtelenen redukált, egyértelmű szerkezete zárt. Egy-egy szavában a teljesség csillan meg, aztán a hallgatás és a csönd következik. Csak a legszükségesebb kulcsszavakat írja le a költő. Mégis hiányérzetünk. Nem érezzük befejezetlennek, mert pontosan, szigorúan és végérvényesen lezárt. Eszmei és esztétikai szempontból is a tökéletességet kísérti, az egzisztenciális magányt, haláltudatot, létszorongást érzékelteti. *Géher István* a „krisztusi példát” veszi magyarázatul: „A miniatúra-méretből távlatosan kiterjeszkedő, kozmikus nagyrafeszített látomást (...) az égnek meredő Kálvária, az égbekiáltó botrány, a viharozó világkatasztrófa *optimizmusa* hatja át...”

A dikció „megközelíthetetlenül személytelen”, a kijelentés önmagát jeleníti meg, mint egy „odatúlról diktált szöveg”. Hangot ad „a csöndben »eleve bennefoglalt« evidenciának”: „A közlés: logikailag ítélet, szemantikailag ítélező beszédaktus; nem megnyilatkozás, hanem kinyilatkoztatás, jövendölő, prófétai szózat. S ahol a Szentlélek szól, ott a lélegzet eláll.” „Ilyen földöntúli nyelven szólni: isteni adomány. Vagy talán istenkísértés? (...) Szent szöveget írni, azaz újonnan kimondani, a modern kor profán szavaiban apokrif inkarnációra kényszeríteni az Igét, szinte már szentségtörés. Elrémülünk a kegyelmi állapot különleges kegyetlenségén, ahogy a megtöretés által teremti meg a maga »elvéthetetlen« szentségét.”

A négy sor mindegyike mondatértékű, formai szempontból is egységes. Az első sor címadó sortörédek („Ama kései”), *szakrális* intonációval, bibliás rámutatással („Ama”) egy bizonyos személyt jelenít meg a létező személyek közül, aki az „Ama kései, tékozló remény” megtestesítője. A rejtjeles verstávirat valóban költői *válasz* Németh Lászlónak, akinek a viszontválasza belső dialógusokban olvasható: „Olyan csábító volt még egyszer, a halálhoz most már biztosan közel, az alkotás megszorított fegyelve helyett az emberhez méltó tetőért, az üdvösségért, a magunk ellenében vívott, valóban viharokra emelt derűért szállni harcba.”

Pilinszky miniatűr verses episztolája „ama kései” világ- és tudatállapotról szól, amikor „a végítéleti megvilágosodásban az ellentétek áttűnnek egymásba, a remény a reménytelenségbe és viszont.” A költő a földi síkból, az anyagi világból kiemeli, metafizikai, spirituális tartományba helyezi: saját meggyőződésének, hitének kifejezőjévé teszi a verset. Ebben a versben is folytatódik a „képek elvesztett édenkertjének” költői visszahódítása, újratemtése. Pilinszky egyik fő példaképe, *Pierre Emmanuel* igazát vallva a költői küzdelem szépségéről: „minden gondolat (emberi szó) erőfeszítése végső határán: imádság.”

„...felköltözik a halálos magasba.”

A versben az ellentétek feszültsége meghatározó erejű, a mélység a mélységet, magasság a magasságot hívja. A *földi horizont* és *az égi magasság*, a *viharok* és a *nyárderű* betölti a mindenséget. Az összetorlódó jelzők közé szorított „Ama kései, tékozló remény, az utolsó”, a földi létben még lehetséges remény bizonytalanul, tékozlón várakozást bennünket, de róla is kiderül: „már nem a földet lakja”. A különös módon halmozott jelzős szószerkezetben a *kései, tékozló, utolsó remény* a földi perspektívából az isteni realitásra mutat. Itt a földön el nem érhető, talán meg sem látható, várakozásunk éppen ezért reménytelen. (Prosperót is jobban érdekelték a könyvei, mint királysága, a varázslat, mint a hatalom, ezért forgatják ki mindenéből; ezért lesz száműzött magánya szigetén...)

Az „Ama kései, tékozló remény, az utolsó” szintagma centrumába helyezett *tékozló* jelző a döntően lényeges, szent *remény*hez tagadóan kötődik, fontos intelem rejlik benne. Az *Apokrif* méltán híres, a *tékozló fiú* bibliai történetét idézi emlékeztünkbe, amelyben nem a Tékozló fiú a főhős, hanem az irgalmas Atya: „Haza akartam, hazajutni végül, / ahogy megjött ő is a Bibliában.” Kettős értelemben is értelmezhető a *tékozló* jelző. Elsődlegesen az Atyát elhagyó, tékozló fiút és életmódját jelöli, de átvitt értelemben a hazatérő, megtérő fiút fogadó Atya megbocsátó jóságát, önzetlenül kiáradó szeretetét, kegyelmét is jelenti. (Döbbenetes művészi erővel jeleníti meg mindezt Rembrandt képe, *A tékozló fiú megtérése*.)

A harmadik verssorban („már nem a földet lakja”) megállapítás idő- és irány-megjelölést tartalmaz, a földi szemantikai mezőből az égre, a végtelenre nyílik a szemünk. A költő az univerzálisan poétikus képben, két igei állítmány között természeti jelenséggel, meditatív állóképben érzékelteti és jellemzi Németh életét és életművét „mint viharokra emelt nyárderű”. A vertikális felhajtóerőt ugyan nem nevezi meg a költő, de azt mégsem mondhatjuk: „A képbefoglalt nominális fogalomkomplexum: maga az érzékelhető értelmezhetetlenség.” Annál is inkább, mert jól érzi *Géher István*, hogy a „felköltözés” a „halálos magasba” viszonyrendszerében pozitívumot, „egy magasabbrendű létezés lehetőségét látjuk”, bár fogalmi kristályrácsba nem tudjuk belezární, hogy „Mit prédikál a szent derű apokaliptikus prófétája?”

Németh László háromnegyed évszázadot, válságkorszakokat élt át, mégsem lett válságfilozófus. Morális forradalmat, szellemi-lelki emelkedést sürgetett, óriá-

si veszélynek látta a demoralizálódást, amely reménytelenné tesz minden társadalmi változást. Németh Pilinszkyhez hasonlóan 1945 után hamarosan a tiltott kategóriába került, később pedig a tiltás és megtűrttség mezsgyéjén foglalt helyet. Mindketten független és szuverén gondolkodók voltak. Németh különösen megszenvedte a sérelmeket, a nemtelen vádakot, támadásokat, bár azt vallotta: az emberi „méltóság abban érhető tetten, hogy a méltánytalanságot hogyan viseli el”. „Édenalapító” álmait a sok-sok „őrültség” elrontotta. Önmagával és a világgal folyvást küszködő alkata, nyitottságra törekvő, de sokszor élesen elhatárolódó egyénisége az igenlés és tagadás, hit és kétségbeesés, életöszön és aszketikus lemondás közt vívódott.

A költő a versben a vég gondolatát, sejtését ellentétként társítja valami végtelen „nyárderűvel”. A földi élet viharai fölé emelkedő *nyárderű* Pilinszky hitének szellemében a gravitációt is legyőző *kegyelem* műve olyan, mint egy hálaadó ima- vagy himnusz-töredék. Asszociálható hozzá Németh László legfőbb tanítása: az etikumra emelt minőségesszme, az egyén és közösség álma: *Az emelkedő nemzet* költői visszfénye is. A vég- és veszélyállapotban a *remény* a halálos magasba költözött, ahol elérhetetlen. A záró sorban a „felköltözik” ige és a dermesztő „halálos magasba” ellentéte egyszerre fennkölt és rémisztő; a halál egzisztenciális kérdését érinti, a szellemi örökség sorsát is sejteti. A „halálos magasba” költözés csak „halált” árasztó magasságot jelenthet, amelyben az élet és az életmű a halál martaléka lesz, de a Pilinszky-kontextusban inkább a „halálon vett”, csak a halál által elérhető, vagyis halálon túl ránk váró transzcendens magasságot érzékelteti.

Megfontolandó *Roland Barthes* „A szerző halála” című esszéjének végső következtetése: az írással „a szerző belép saját halálába. (...) Nyelvészeti szempontból a szerző pusztán az, aki ír, ahogy az *én* is pusztán az, aki kimondja, hogy *én*: a nyelvnek »alanya«, nem »személye« van” (51-52.) Barthes nem tulajdonít a szerzőnek olyan szerepet, hogy a szöveg létrehozásában a szerző lenne a szöveg eredete, titkának letéteményese.

A költészet és a liturgia közt az alkotó szó és kép teremt kapcsolatot. Az emlékezetet megújító megismerésből, ráismerésből fakad a felfedező csodálat. A szakrális költészet valamit érzékeltetni képes a liturgia csodájából: Isten és ember szünergikus együttműködésének „*viharokra emelt nyárderű*”-jéből, a *tékozló remény* hazatérését, megérkezését a kozmikus drámainak a csodájában. Németh László életigazoló író és gondolkodó volt. Vele, írói-gondolkodói elnémulásával, a halálával valami végérvényesen megszűnik: a „tékozló remény” felköltözött a halálos magasba. Éppen erről a szellemi-lelki magaslatról szemlélve, Pilinszky János és Németh László szellemiségének, lelkeségének minden különbözőése ellenére a versben a közös forrás transzcendens dimenziójára is rálelhetünk. A spirituális és transzcendentális szempontú értelmezés szerint „a felköltözik a halálos magasba” azt jelenti, hogy a csak a halálon át, a halállal elérhető „viharokra emelt nyárderű” egyben elővételezés az égi derűből. Szent

Maximosz szerint a mindenség kozmikus egyházának „hajója ez az érzékelhető világ, szentélye pedig a szellemi világ.”

A lélek gyümölcsei, a kegyelem ajándékai Németh Lászlónál a tökéletesedési folyamat szerzetesi regulájának hét lépcsőfokát alkotják: tisztaság, rendtartás, tevékenység, érdeklődés, jóindulat, a lélek csendje, s végül: derű, amely az *Ama késeiben* is szerepel a *remény* társaságában. Pilinszky költészetében kulcsfogalom a *remény*. *Múltunk reménye* címmel cikket is írt. Azt vallotta: „a remény egy és oszthatatlan (...), egyik legfőbb tanítómestere az alázat.” Aki elfogadja a reményt, az „automatikusan mindenki üdvözülésének reményét fogadja el.” Pilinszky a *remény* ősforrásáról beszél, amelyről Péter apostol (1,3) ezt vallja: „Áldott az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újonnan szült minket élő reménységre.” (Illyés *Bernáth Aurél egy képe alá* című versének zárómondata: „A legnagyobb bátorság a remény.”)

Egy levelesládából címen a Vigiliában, Rónay György közleményében (1975. 8. sz. 547–550.) jelent meg Németh László *Levél Raffaelli Raffaella nővérhez* című írása. (Sajkod, 1968. jún. 10.). Ebben Raffaella irgalmas nővérek megköszöni a neki küldött csodás érmet „mint szeretete” és „fáltése jelét”. Kifejti, hogy az imádság erejében csak annyira hisz, „amennyire minden erős vágyában, amely megtisztult pillanatainkban tör fel lelkünkéből – mégis hálás vagyok annak (mert van egy-két ilyen ember) –, aki azzal biztat, hogy imádkozik értem; erősítő gondolat értünk aggódó emberek intim, Isten fele fordult perceiben jelen lennünk.” A Ghandira emlékeztető, az erkölcs primátusát felismerő, áldozatos életű *Albert Schweitzer* volt az egyik legfőbb példaképe, aki „azért emlegeti gyakran Istent, hogy megerősítse a hívőket, én azért hallgattam sokszor el, hogy ne riasszam el azokat, akik még ott nem tartanak...”

„Örök hálával és szeretettel: János.”

Németh László és Pilinszky levelezésének anyaga ma már hozzáférhető. Ebből kiderül, hogy kapcsolatuk folyamatában akadt hiátus és probléma is. Amennyire a levelekből kivehető, ezeket a gondokat főképpen a hírhordó közös barátok okozták. Például elhitették Pilinszkyvel, hogy Németh László csalódott benne, pedig levelek tanúsítják, Németh László töretlen nagyrabecsülését költőbarátja iránt. Pilinszky minden levele hangsúlyozott tanúságtétel, tiszteletének, szeretetének briliáns kifejezése. Csupán azért idézek néhány levélrészletet, mert azoknak a figyelmébe szeretném ajánlani őket, akik szeretik kijátszani egymás ellen az írókat.

Az 1960 tavaszán kelt egyik Pilinszky-levél önmagáért beszélő tanúságtétel: „Igen tisztelt, kedves Barátom! Leveled nehéz pillanatokban érkezett, s újra beigazolta előttem, hogy milyen rendkívüli emberség lakik benned. Több mint tíz évvel ezelőtt kaptam Tőled egy hasonló levelet, mely eldöntötte belső krízisemet, megértő s feloldó volt egyszerre, s a sírásra, amit kiváltott belőlem, ma is úgy emlékezem vissza, mint tizenöt év keserveinek a befejezésére. Nagyon nehéz

erről írnom, de még nehezebb lenne elviselnem, hogy ne tudd rólam és Rólad a teljes igazságot.”

Pilinszky tanúságtétele önmagáért beszél: „De ha valakit szeretek a magyar irodalomban, az ma is Te vagy. (...) Erkölcsben és művészetben a magam módján változatlan példaképnek tekintelek, s ezt a meggyőződésemet soha senkivel szemben egy pillanatra se árultam el. Örök hálával: János”. Érdemes egy másik Pilinszky-levélből is idézni: „Öreg fejjel is »kritikátlanul« és csodálattal tudok viszonyulni csak Hozzád. Köszönöm mindazt, amit akarva s akaratlanul életre szóló ajándékként kaptam Tőled. Örök hálával és szeretettel: János.” Németh László levelében megköszöni Pilinszkynek a *Végkifejlet* című verskötet megküldését és dedikációját, amelynek szövege mélységesen jellemző a költőre. „Németh Lászlónak baráti és tanítványi szeretettel és ragaszkodással/János.”

„Egyedül Istennek írunk” – „Istennek írok”

Pilinszky János lírájában érezhető a költészet liturgiája is, amelyből a költő evangéliumi esztétikája forrászik. Pilinszky hitvallása: „Egyedül Istennek írunk”. Ugyanezt írja Németh az *Utolsó széttétekintés* naplójegyzeteiben, szándékának, elhatározásának vajúdását is érzékeltetve: „Istennek írok, igen; de őneki írok, s tán nemcsak olvasónaplókat. Az áhítat szárnyait bontom ki, maradék erőmmel.” Németh László egész életében ismerte az eszményt, élete végén meg is valósította: „Bármit tesztek, szívből tegyétek, mintha az Úrnak és nem embereknek tennétek.” (Kolossze 3,23)

Az író és a költő barátsága, mint az *Ama kései* című Pilinszky-remekmű, a *Szent Lator* című vers végén felragyog a „barát, barátság mindörökre” emberi igazsága és fonséges szépsége. Barátságuk története a szeretet garanciáját, teofániáját is érzékelteti. Mindketten a kegyelemtől átjárt emberek, Isten emberei voltak. *A lélek csendje*: a Lélek kiáradó szeretete Németh László életében, a Pilinszkyhez fűződő barátságában. Ettől a szeretettől, tragikusan fonséges szépségtől sugárzik Pilinszky János Németh Lászlónak dedikált verse. Barátságuk is bizonyítja, milyen iszonyúan hamis és kártékony a *népi és urbánus* megosztottság, hogy Németh és Pilinszky élete és műve egymástól elválaszthatatlanul és kitörölhetetlenül együvé tartozik: a valóság része.

Dr. Cs. Varga István (Gy 64)

Alsóőri plébánia

Beszámoló a 2001. évről

Kedves Barátaim!

Ez az év is a megelőzőkhöz hasonlóan kezdődött. Mindjárt újév napján Órisziget katolikusait kerestem föl a 3 királlyal megáldva házaikat. 25-én Pulyán közös összejevetelünk volt evangélikus lelkészekkel. Bauer gráci ökumenikus teológus nagyon pozitív tényeket tárt fel a mozgalom lehetőségeire vonatkozóan. Így jó előkészület volt a 28-án tartott hagyományos magyar ökumenikus istentiszteletünkre, melyet a felsőőri református templomban tartottunk. A prédikációt én tartottam. Arról beszéltem, hogy mi nagyon komolyan szeretnénk venni a keresztyének egységét. 30-ától Pannonhalmán lelkigyakorlaton vettem részt, a chevetoni apát vezette francia nyelven. Az első elmélkedésen csak egyes szavakat értettem, de később már szinte mindent (természetesen magyarra is fordították).

Február közepén *Ádám Sándor* (Bp 38) osztálytársam temetésére hívott a család. Az osztálytársak nevében búcsúztattam, bár kevesen jöttünk össze. Reggel utaztam s még aznap visszajöttem.

Március 1-én kaptam meg püspök úr böjti körlevelét. Éjfélig fordítottam, mert másnap, első pénteken egész nap áldoztattam, harmadnapra pedig Pulyán kellett lennie. 15-16-án Bécsben a National Bibliothekban megnyílt „Császár és király” kiállítást tekintettük meg a Collegium Hungaricum történész igazgatójának vezetésével. Másnap a Diplomáciai Akadémián EU-ról szóló kerekasztal-konferenciára került sor. Szt. Benedek napján Pannonhalmán voltunk, Mádl Ferenc nyitotta meg a bencések sokoldalú munkásságát bemutató új kiállítást. A magyar lelkinapot 24-én a magyar rádióban évek óta szereplő Lipp László vezette.

Április 7-én az öreg iskolában festménykiállítás nyílt meg. Titkolódzva „meglepetést” emlegettek. Ez pedig abban állt, hogy a sárvári rajztanár-festőművész-nő titokban több alsóőriről is készített festményt. Én is közéjük kerültem. A nagyheti szertartások alaposan kifárasztottak. Ezért, no meg mert helyettest sem kaptam, nem jutottam el a Pax Romana kongresszusra. 21-én elvittek a soproni bencésdiák-zarándoklatra. 22-én Ágoston segített, így meg tudtam tartani a szigeti búcsús szentmisét. 24-25-én Reizer Pál szatmári püspök úr látogatott meg (én már többször élveztem vendéglátását). Nagyon pozitívan nyilatkozott Horváth Jánosról, örülne, ha ide kerülne. 26-án Németh László csornai plébános járt itt. Ő is szívesen jönne, de püspöke nem engedi.

Május folyamán több csoportot is fogadtunk: Dobó Attila vezetésével pécsi egyetemisták, kisbácsi szeniorok. 11-én a kontaktcentrumban az édesanyákat köszöntöttük. A beteg Rácz polgármester helyett nekem kellett beszéddel beugranom. 14-én Horváth János jött „háztűznézőbe”. Fialat munkatársaimra is nagyon jó benyomást tett. 16-án Békefi Antal volt szombathelyi főiskolai zene-tanár két emléktáblát is kapott. Éveken át járt hozzánk előadást, énekpróbát tartani. 20-án 12 elsőáldozónk volt az idén, de amit reméltem, hogy majd jönnek

ministrálni is, csak néhányánál következett be, legtöbbjük még a vasárnapi miséről is elmarad. Körmenden honismereti napon, Pannonhalmán meg a hagyományos bencésdiák-találkozón vettem részt. 30-án a burgenlandi könyvtárosok soproni tanulmányútját vezettem. Szinte egész nap beszélnem kellett (kalauzoltam, fordítottam, Házi Jenő még nem publikált visszaemlékezését a 80 évvel ezelőtti soproni népszavazásról németre fordítottam és felolvastam).

Június 2-án, pünkösöd vigíliáján eredetileg 4 szentmisém lett volna. A temetést és az estit a nyugalomban lévő Andreas Karall vállalta, így délelőtt Pannonhalmán a 80-éves Szennay András főpát úrral koncelebrálhattam (Emlékkötetébe egy kis beszámolót küldtem itteni munkánkról), délután meg Csémben (Schandorf) a nagy Kausz család hálaadó összejövételén is megtarthattam a kért szentmisét. 8-án nyílt meg az öreg iskola padlásterében a könyvtár új része és az információs központ az EU-program és az Illyés alapítvány anyagi támogatásából. Erhard Busek és Németh Zsolt magyar államtitkár voltak prominens vendégeink. Utóbbi ismerősként köszöntött, mert már járt könyvtárunkban egyetemista korában (meg is találtam látogatásuk után írt köszönő levelét). 16-án Pesten kereszteltem meg Miklós és Péter unokaöcsém fiait. 19-én ismét Pannonhalmán voltam egyik csepeli osztályunk nagyon jól megszervezett találkozásán. Erre Kósa Sándor egykori énektanárunk vitt el.

Július 2-án Kismartonban pasztorális konferencián, 3-tól pedig Kőszegen a hagyományos kultúrtörténeti szimpozionon vettem részt Kelemen Lacival. Hozzászólásomban Széchenyi Ferenc és lánya Franciska burgenlandi vonatkozásaira hívtam fel a figyelmet. E hét végén Ádám rendtársam találkozott itt a plébánián egykori győri tanítványaival. 19-én temettük Csoknyai Pétert, akit lelkileg föl-készítettünk, 1957 óta ismertük egymást a cserkészlet révén, a 60-as évek óta pedig itt dolgoztunk együtt a magyar kulturális munkában. Temetésén 8 beszéd hangzott el. Szimpatikus erdélyi fiatalok és két nagyobb magyarországi csoport volt itt hosszabb ideig: a pesti Szt. Kereszt plébánia fiataljai és a kiskörei iskolások igazgatójuk vezetésével. Utóbbiaknak sikerült jó kapcsolatot kiépíteni fiataljainkkal. 25-én Oros rendtársunk halálának 10. évfordulója alkalmából együtt miséztünk Kőszegszerdahelyen. 28-án Paksról volt itt egy csoport.

Augusztus 4-én a debreceni Szt. Anna templom énekkara szerepelt esti szentmisénken. Az énekkart a két világháború között a burgenlandi születésű Kollwentz Rezső vezette, akiről Őrség lapunk 1998. évi számában írtunk. 11-én több száz piros trikós magyar fiatal „foglalta el” a németújvári várat. No nem harcról vagy világnézeti színvallásról van itt szó, hanem valami szívvidító jelenségről: magyarországi fiatal gyalogos zarándokok voltak. Első útjuk Batthyány László sírjához vezetett, este meg a vár templomában vettek részt szentmisén. 14-én ismét Pannonhalmán jártam és Főpát úrnak bemutatam Horváth Jánost. 15-én kerékpáros túrán résztvevő fiatalok voltak a vendégeink Somogyváry Gyula (a jeles burgenlandi születésű író unokája) vezette a csoportot. 22-én Németországba utaztam vonaton, hogy Gizella húgom új lakóhelyén meghosszabbíttassam személyi igazolványomat. Ekkor Pelbárt rendtársam helyettesített.

Szeptember 4-én Kismartonba hívtak a Schüssel-Orbán találkozóra. 8-án burgenlandi zarándoklatra jöttek ide hozzánk a szombathelyi öreg-bencésdiákok. Autóbuszuk elromlott, ezért módosítani kellett a programot. 15-én az ürgemajori magyar bencés birtok restaurált kápolnájának felszentelésén világi elnökömmel tárgyaltunk Főpát úrral és lby püspök úrral az alsóőri plébániáról. A 17-20 között tartott „Szalónaki beszélgetések”, csakúgy mint az idei burgenlandi konferenciák legtöbbje, a tartomány 80-éves fennállásához kapcsolódott. 29-én karikatúra-kiállítás nyílt meg az öreg iskolában, az asztalokon pedig humoros tartalmú magyar- és németnyelvű könyveink egy részét állítottuk ki.

Október 8-án tartottuk idén a terményhálaadást, délután a felsőőri osztrák cserkészek ünnepelték megalakulásuk 50. évét. Évtizedeken át lelkészük voltam. 10-én ismét nálunk, az öreg iskolában tartották a burgenlandi könyvtárosok évi közgyűlésüket a hazáról (Heimat) szóló felolvasásokkal. 14-én magyar-osztrák-szlovén „hármashatár” ünnepség volt Kőszegen a nagytemplomban majd a váruvaron. Segítettük a szlovéniai magyarokat tanulmányutuk előkészítésében és lebonyolításánál. 19-én 14 órakor Pinkafőn kezdődött keresztúttal az egyházmegyei szerzetesek napja. 16 órakor Alsóőrött hídavatás és szentelés, 18.30-kor Felsőőrött kulturális egyesületünk október 23-i ünnepsége, a Kétnyelvű Gimnázium tanárai és diákjai szervezték. 22-én a győri bencés gimnázium diákjainak beszéltem 1956 győri eseményeiről abban a díszteremben, amelyet a történelmi események egyik napján a város pedagógusai zsúfolásig megtöltöttek.

Novemberben Szt. Mártonra az óvodások jöttek lámpásaikkal a templomba áldásra. Kismartonban Chiara Lubich volt az ünnepi szónok, a fiatalok pedig mozgalmuk történetét mutatták be. 16-án a szombathelyi főiskola és a megyei könyvtár információs előadásain szerepeltünk Kelemen Lacival. 17-én tartottuk az idén intézetünk tanácskozását: „A burgenlandi magyar kisebbség 80 éve” címen. A szlovéniai magyarok helyzetéről szóló előadás nyomán láthattuk, hogy mi minden hiányzik nálunk. 18-án Horváth Barbara szervezésében ismét nagyszabású énekes délutánt élvezhettünk alsóőri nagytermünkben. A rendezvény játékos célzatú volt a „Licht ins Dunkel” akció keretében. 29-30-án Budapesten az Anyanyelvi Konferencia választmányi ülésén vettem részt. Találkoztam csepeli osztályom néhány tagjával. Megkereszteltem Mikófalvy Franciskát, akinek szüleit tavaly eskettem. Hazaérkezve a Magyar Média és Információs Központunk rendezésében tartott és az EU keleti bővítéséről szóló előadói fórumon is részt vettem.

December 2-án Schwartz Elemér emlékünnepet tartottunk a kontaktcentrumban, melyen a bécsi magyarok Liszt Ferenc kórusa és a felsőőri egyházi kórus is közreműködött. Röviden beszéltem az ünnepelt munkásságáról. 8-án a felsőőri katolikus fiatalok Jókai: „Melyiket a kilenc közül?” kis karácsonyi játékát mutatták be. 24-én délután az alsóőri gyerekekkel felállítottuk a betlehemet és gyermekmisét tartottunk. Szlovéniába az idén nem jutottam el.

Mint ebből a beszámolómból is kitűnik: próbálkoztunk gondoskodni az itteni lelkipásztori munka folytatásáról. Szeptember elején lesz 33 éve annak, hogy itt az

őriek között dolgozom mint tanár és felsőöri magyar lelkes, 25 éve vagyok Alsó-őr plébánosa. Hálás vagyok az itt töltött évekért, a sok szép élményért, segítségért, szeretetért amit itt kaptam. Ugyanakkor érzem hibáimat, mulasztásaimat. Bánt, hogy egyre több az üres hely a templomban, az énekesek, a gyermekek és fiatalok elmaradása, hogy nem beszélnek magyarul a családban és egymás között, idegenkednek magyar csoportok fogadásától, nem akarnak kapcsolatot magyar községekkel, egyházközségekkel.

Ha át is adom a plébánia vezetését, nem akarok mindjárt „eltűnni” innen, szeretnék több megkezdett magyar kulturális munkát (plébániatörténet, dokumentumok rendezése, családfák, a könyvtár elektronikus katalogizálása) ha nem is befejezni, de olyan állapotba hozni, hogy mások folytatni tudják. Hiába, érzem, hogy megöregedtem és a lelkipásztori munka föllendítése érdekében is kívánatos az átadás, aminek előbb-utóbb be kell következnie.

Szeretettel köszöntök mindenkit.

Dr. Galambos Iréneusz OSB (Bp 38)

Szent István végrendelete

Fáradt vagyok, az eróm elhagyott,
Nincs folytatásom, fiam rég halott,
Az életemnek lassan vége már,
Eljön értem a gonosz, rút Halál.

Amit alkottam, vajh, megmarad-e,
Vagy a széthúzás sírba dönti be,
És eltűnik a Földről a magyar,
Miként Róma, a hun és az avar?

Kire bízam szeretett népemet,
Hogy átélje az új évezredet,
És gyarapodjon, alkosson sokat,
Termőföldeket és templomokat?

Nincs senki sem, kiben megbízhatom,
Csak Te vagy nekem, drága Jézusom,
És Szűz Mária, jó Édesanyád,
Ki megvédi e gyönyörű Hazát.

Isten Anyja, most eléd térdelek,
Legyen a magyar is a gyermeked,
Védd a viharban, ne hagyd el soha,
Vigyázz ránk, ó, hazánk Védasszonya!

Budapest, 2001. augusztus 15.

Dr. Nedeczky György (Bp 36)

A Szent Benedek-keresztes érme*

Szinte magától értetődő, hogy a kereszt, amelyen Krisztus legyőzte a bűnt és a halált, az első századok óta a keresztények szemében a megváltás jele lett. Az V–VI. században élt nursiai Szent Benedek (480–543), a nyugati szerzetesség atyja, még közelebbi kapcsolatban állott az ősegyházzal: a keresztnek ezt a győztes jelét konkrétan átélte. Tanítványai számára írt Szabályzatában, a Regulában is számos nyoma van ennek, de talán még fokozottabban emeli ki a kereszt szerepét Benedek életében Nagy Szent Gergely pápa, aki alig ötven évvel Szent Benedek halála után megírta annak életét. Ebből az írásból is kitűnik, hogy Szent Benedek a gonosz elleni küzdelemben különös erőt, védelmet tulajdonított a kereszt jelének.

A hitújítás ideje megtépázta a bencés kolostorokat és a szentek tiszteletét is. A XVII. században azonban új lendületet kapott Szent Benedek keresztjének kultusza is. Metten apátságához fűződik, hogy rajta nem fog semmi varázslat, mert a szent Kereszt oltalma alatt áll. Rá is találtak a kolostor falain bizonyos kereszttrajzolatokra és olyan betűkre, amelyek a Szent Benedek-érmén ma láthatók. A kolostor könyvtárában pedig felfedeztek egy 1414-ből származó bibliakommentárt, amelyben a jelek és a betűk magyarázatára akadtak. A kódex ma a müncheni Állami Könyvtárban található. Ebben van egy olyan Szent Benedek-ábrázolás, ahol a Szent baljában tartott keresztet, valamint szalagon levő betűk az ismert *Crux sacra sit mihi lux... Vade retro satana... ördögűző* fohász szavainak kezdőbetűi. Maga a jelenet Szent Benedeknek a világ és a gonosz lélek támadásaival szemben a kereszttel való hatékony védekezésére mutat.

A salzburgi dóm-múzeum 1980-ban „Szent Benedeknek, Európa patrónusának 1500 éve” témakörből értékes kiállítást rendezett Máriacellben. A kiállítás természetesen a Szent Benedek-érméssel és -keresztekkel is foglalkozott, és az ugyanazon címmel kiadott gazdag tartalmú katalógus bemutat belőlük néhányat.

A katalógusban szerepel egy metszet 1664-ből, amely az Innsbruck melletti St. Georgen (Fiecht) bencés kolostor számára készült. A metszet a latin betűk német fordítása mellett főleg a Benedikt-Pfennig eredetéről szól. A szerző szerint a Pfennig használata nagyon régi, de csodálatos ereje először 1643-ban mutatkozott meg.

A Szent Benedek-kereszt elterjedéséhez többek között a IX. Leó pápával (1048–1054) történt események is hozzájárultak. A grófi családból született gyermek anyja még gyermeke születése előtt álmot látott. Ebben az álomban gyermeke teste kereszttekkel volt befedve. A gyermek még fiatal korában mérges kigyó marása következtében két hónapig élet és halál között volt. Egyik napon világosan látta, hogy az égből ágyához egy létra ereszkedik le, és az azon hozzá lejutó ősz öreg emberben Szent Benedeket ismerte fel. Sugárzó kereszt volt a

* Részletek a szerző azonos című könyvéből (EFO Kiadó Budapest, 2000). – *Dr. Scherer Norbert* (Bp 48) válogatása

kezében, amellyel testét megérintette, mire az teljesen meggyógyult. Később hálából belépett a bencések közé, kolostort alapított, és mint pápa sokat tett a Szent Benedek-keresztje elterjedéséért. (...)

A Szent Benedek-keresztje tisztelete gyorsan terjedt a barokk időkben újjáéledő, sőt virágkorukat élő bencés kolostorokon keresztül. Nagy apostola volt a Prága melletti Břevnov bencés kolostor apátja, II. Benno (1738–52). Ő 1741-ben a pápához fordult, hogy búcsúkkal lássa el a Szent Benedek-keresztje használatát. XIV. Benedek pápa 1742-ben ezt meg is tette, és a kereszték és érmék megáldása egy ideig a břevnovi kolostornak volt fenntartva. A mindinkább érem formáját felvevő Szent Benedek-keresztje a bencés kolostorok révén hallatlan gyorsasággal terjedt. Szinte minden kolostor maga adott ki érmeket, bár azok ábrázolásait pápai irat írta elő.

A barokk kor Szent Benedek-kereszties érmeinek egyik felén általában a kereszt látható bizonyos betűktől körülvéve, a másik oldalon Szent Benedek egész-vagy félalakos képe, különböző másodlagos ábrázolásokkal.

A XIX. században az érem elterjedése nem csökkent, sőt olyan buzgó apostolai akadtak, mint a francia Leo Papin Dupont, aki Szent Márton tours-i kultuszának is fő apostola és felélesztője volt. Maguk között a bencések között olyan jelentős szerzetesi személyiségek szegődtek a Szent Benedek-kereszties érmék propagálói közé, mint a solesmes-i apát, Prosper Gueranger, vagy a Mettenből származó Bonifaz Wimmer, aki az Egyesült Államokban volt a bencés élet újraélesztésének apostola. (...)

A Szent Benedek-kereszties érmék szinte új korszaka kezdődött az 1880-as évvel. A bencés világ tudvalevőleg ebben az évben ünnepelte Szent Benedek születésének 14 évszázados jubileumát. A bencés kolostorok összefogtak, hogy a XIX. század egyházellenes korában jelentéktelenné vált Montecassinót élettel töltsék meg. A jelek szerint Bonifaz Wimmer é volt az a gondolat is, hogy Cassino anyakolostora nyomasson a jubileumra új érmet, amelyet a világ összes bencése elfogad. A tervezést a virágzásnak induló beuroni iskola vezetőjére, Desiderius Lenzre (1832–1928) bízták. Lenz festőművészként lépett a beuroni bencés kolostorba, ott hamarosan sajátos stílusú művésziskolát állított fel. Ez a művészeti irányzat jellegében az egyiptomi, görög és ókeresztény elemek felhasználásával törekedett új formát hozni kora szakrális művészetébe. Beuroni művészek alakították ki Montecassinón a hagyomány szerint Szent Benedek ősi lakóhelyének tartott torony alatti részt is, és művészi festményekkel látták el azt. (...)

Hazánkban a Szent Benedek-éremmel kapcsolatos legkorábbi adat Czencz Román pannonhalmi bencés könyvecskéje, amelyet latinból vagy németből fordított és amelyet Bécsben adott ki 1668-ban.

Gencsy Egyed főapát 1671-ben érmet is veretett Szent Benedek tiszteletére. Az éremből a győri bencés gimnázium régiségtárában volt egy példány. Ez az egyházi iskolák 1948-as államosítása során a régiségtárral együtt a győri Városi Múzeumba került. A főapátság jelenleg csupán az érem másolatával rendelkezik.

A XVIII. században Szent Benedek tiszteletének legnagyobb hatású terjesztője kétségkívül Lancsics Bonifác bencés volt (1674–1734). Egy teljes kéziratos kötetben gyűjti össze Szent Benedekkel kapcsolatos írásait, amelyeket már kiadásra készített elő. Ebben hozza Nagy Szent Gergely Dialógusaiból Szent Benedek életét magyarra fordítva, azután bőven hozza Szent Benedek rendjének történetét az egész világon, ismerteti a bencés szenteket, közli egy hosszú prédikációját Szent Benedek ünnepére stb., és végül lemásolja Czencz Román említett könyvecskéjét. (...)

Egy pannonhalmi vonatkozású, magyar tevezésű és nyomású Szent Benedek-éremről kell még beszámolnunk. Oros apát 1225-ben szenteltette fel a pannonhalmi bazilikát, és ennek az akkor 700 éves eseménynek emlékére készíttetett 1925-ben egy sajátos Szent Benedek-éremet Bárdos Remig főapát. A főapátság levéltárában csupán egy levélváltás található az Ecclesia Egyházművészeti és Áruforgalmi Rt-vel. Bárdos Remig főapát az írás alapján kétféle éremet rendelt meg az Ecclesia-társaságnál: a pannonhalmi templom felszentelésével kapcsolatos jubileumi éremet, valamint 35x38 mm-es, ill. 20 mm-es átmérőjű Szent Benedek-éremet ezüstből és bronzból. (...)

A pannonhalmi numizmatikai gyűjteménynek csak kisebb részét teszik ki a kegyérmek, ennek is csupán töredékét a Szent Benedek-érmek. Ezt a kegyéremgyűjteményt Kuncze Leó (1840–1886) bencés hozta létre.

A gyűjteményben található Szent Benedek-érmek három csoportba oszthatók. Először vesszük a hagyományos, elsősorban XVIII–XIX. századi érmeiket, ahol az érem egyik felén rendszerint a Szent Benedek-kereszt található, a másik oldalon maga a Szent, különböző attribútumaival.

A második csoportban olyan Szent Benedek-érmek találhatók, ahol az érem egyik felén a Szent látható, nemegyszer a pajzsformában jelentkező kereszttel mint mellékábrázolással, a másik oldalon valamely más szent, ill. ábrázolás van.

A harmadik csoportot a XX. századi legújabb Szent Benedek-érmek alkotják, ezeken a Szent Benedek-kereszt a maga exorcista jellegével eltűnőben van, és Szent Benedek inkább mint a szerzetesek atyja, a nyugati földrész patrónusa vagy tanítója szerepel, esetleg egy bencés jubileummal kapcsolatosan. (...)

A Szent Benedek-érmek ábrázolásain is követhető a korszellem alakulása. A középkor és még a barokk is a Szentnek a sajátos exorcista jellegét emeli ki, amelyet a korszellem még igényel. A változás jól észlelhető az utolsó századokban, amikor a rendkívüli és csodás jelleg helyett előtérbe kerül Benedek, mint az emberiség és főleg a keresztények tanítómestere, aki az evangélium igazságait a közösségi életre alkalmazta. VI. Pál pápa 1964-ben Európa fővédő-szentjévé nyilvánította, és ha azóta több szenttel osztozik is Európa patronálásában, alakja és eszméi megszürkülés nélkül sugározzák célkitűzését:

U. I. O. G. D!

Ut in omnibus glorificetur Deus!
Hogy mindenben isten dicsőíttessék!

Dr. Sólmos Sziveszter OSB

Dr. Márfi Gyula (Ph 62) veszprémi érsek vall önmagáról, karácsonyai tükrében *

„Népi származású” vagyok. Édesapám okos, kiváló emlékezőtehetségű, a történelemben igen jártas bölcs ember volt, de csak nyolc osztályt végezhetett. Intuitív ráérzése volt Istenre. Édesanyám szerény asszony volt, aki ellensúlyozta édesapám meg nem valósult terveit és hiányérzetét. Apám gyermekei taníttatásával kárpótolta saját nehéz sorsát. Mindkét fiából pap lett. Imre bátyám azonban korán, negyvenéves korában meghalt.

Egy Zala megyei kis faluban, Pördeföldén nőttem fel. Ma mindössze hatvan lakosa van, akkoriban talán kétszer ennyi lehetett. Temploma nem volt. Ennek van hátránya és előnye is. Öt kilométerre, Páka községbe jártunk templomba. Mezei úton. Ez arra volt jó, hogy tudatosodott bennem már kiskoromban: ez fontos dolog. Csak ha szakadt az eső, akkor nem mentünk. Egyébként télen-nyáron megtettük vasárnaponként gyalogszerrel oda-vissza az utat. Éjféλι misére a sötétben természetesen nem tudtunk elmenni. Először középiskolás koromban vettem részt éjféλι misén.

A családban megrendezett karácsonyesték és a másnapi, vagyis karácsony napi szentmisék nagyon szépek voltak. A karácsonyi énekek beleivódtak a lelkembe, és meghatározóak maradtak egész életemben.

Mindig könyvet kaptam ajándékba – valami felejthetetlen ifjúsági regényt, a *Légy jó mindhalálígot*, *A Pál utcai fiúkat*, vagy Verne-regényeket. Akkor egy falusi házban alig volt könyv. Nagyon nagy örömet jelentett a könyv. Azonnyomban hozzáfogtam elolvasni. Szinte le sem tettem.

Negatívumnak könyvelem el, hogy hétéves koromig azt hittem, valóban Jézuska hozza a karácsonyfát. Mikor rájöttem, hogy ez egy jámbor mese, komoly kételyek támadtak bennem, amelyek ezt a boldog gyermeki hitet megrendítették. Ez nagy fájdalmat okozott. Szándéktalanul kételkedtem, de abban az ateista világban ez igen fájdalmas időszakot okozott nekem. A fiatal lelket válságba sodorták. Ugyanakkor semmilyen végleges törést nem eredményezett.

Annyi haszon volt belőle, hogy a kételkedő, nem a lázadó embert jobban meg tudtam érteni, mint a teljesen magabiztos ember, aki a problémákkal nem tud mit kezdeni. Talán ez is oka annak, hogy a mai fiatalokkal elég jól szót tudok érteni. „Minden rosszban van valami jó.”

Pannonhalmára jártam gimnáziumba. A karácsonyokat azonban mindig szülőfalumban töltöttem. A változás csak annyi, hogy ekkor már eljutottam éjféλι misére. Szülőfalumnak mindössze hat éve van saját temploma.

Kisapap éveimet Budapesten töltöttem. Ezen időszak karácsonyai nem voltak felhőtlenül boldogok, mert nem utazhattam haza az ünnepekre a családhoz,

* Utánközlés az *Új Ember* 2001. december 23–30-i számából.

csak január végén, miután letettük valamennyi vizsgát. Jól éreztem magam a szemináriumban, de hiányzott a szülői ház. Különösen karácsonykor.

A káplánévek nagyon szépek voltak. Lelkipásztori szolgálatban teltek, sok munkával. Itt a kis családot pótolta a plébániaközösség nagy családja. A karácsonyi játékok tanulása, tanítása, és a többi karácsonyi lelkipásztori feladat annyira lekötött, hogy felhőtlenül boldoggá tették életemet, a karácsonyaimat is. Hét évig voltam káplán. Nehéz időszak a papnak a karácsony, sok munkát jelent, de én inkább a boldogságot éreztem, nem a nehézségeket.

Plébános nem voltam, viszont két évig, 1976–78 között Párizsban voltam diák. Két karácsonyt töltöttem a francia fővárosban. Kollégista voltam. A francia diákok hazautaztak, nekem azonban nem volt hova mennem. Itt a kisap idők szomorúsága előtört, de ekkor már nemcsak a szülői ház hiányzott, hanem a honvágy is gyötört. Beárnyékolta a karácsony örömét. El sem tudtam képzelni, hogy a haza úgy hiányozhat. Tanév alatt nem lehetett hazautazni, tíz hónapi távollét igen megviselt. S talán a karácsony az az időszak, amikor az ember számára a legfájóbb a magány.

Mindig Magyarországon jártam álmomban. És ezek az álmok olyan életszerűek voltak, mintha nem is álmok lettek volna. S bár két év hosszú idő, azóta sem álmodtam egyszer sem Párizsról... Azt hiszem, Párizsban, illetve onnan hazatérve lettem igazi magyar. Szüleimtől tanultam a hazaszeretetet, de ezután váltam valódi magyarrá.

Egyébként érdekes, hogy ott karácsonykor csak a gyermekek kapnak ajándékot, a felnőttek pedig újév alkalmából ajándékozzák meg egymást. A Notre Dame-ban voltam éjféli misén, és ami feltűnt, hogy ott a karácsony nem olyan komoly ünnep. Nem „csendes éj”. Inkább a mi szilveszterünkre emlékeztet. Viszont a szilveszter a mi karácsonyunkhoz hasonlóan csendesebb, inkább családi esemény.

Párizsból hazatérve püspöki titkár és irodaigazgató lettem. A lelkipásztori munkából szinte teljesen ki voltam kapcsolva. Volt olyan év, hogy nem is mondtam hivatalos karácsonyi éjféli misét, csak magánmisét. Ez nehéz volt. Egy-két év után fokozatosan bekapcsolódhattam a lelkipásztori munkába, és így fokról fokra szebbek lettek a karácsonyaim is. Részt vehettem a felnőtt és ifjúsági lelkipásztorkodásban, hetente kétszer kórházat látogattam.

A karácsony megünnepléséhez kell a közösség, a család, a plébániai közösség vagy egy kisebb bibliakör. Mindezek mélyén persze szoros kapcsolatot kell ápolni Krisztussal. Negatív módon, mikor magamra maradtam és szomorúság tört rám, rájöttem, hogy nem elég erős a kapcsolatom magával Krisztussal, Isten megtestesült fiával. Mind a kettő fontos. A közösség, az együttlét önmagában nem keresztény karácsony. De ha nincs kivel megosztani a karácsony örömét, az öröm is lefokozódik.

Az ajándékozás nem játszott szerepet életemben. A személyes kapcsolat e nélkül is megvolt az emberekkel. Ha jó könyvet vagy lemezt láttam és volt pén-

zem, vettem belőle tízet, húszat, hogy ajándékozzam. Mindig volt bennem igény, hogy adjak, de ez a törekvés nem kötődött szigorúan az ünnepekhez.

Milyen a püspök karácsonya? Segédpüspökként az egri érsekségben két karácsonyt töltöttem. Az első ünnepet Sárospatakon, a másodikat pedig Sátoraljaújhelyen. Beteg plébánosokat helyettesítettem. Éppen karácsony előtt, december 23-án költöztem Egerbe, 1995-ben. Első főpapi funkcióm a sárospataki éjféli mise volt. Bennem volt az elszakadás fájdalma, a szombathelyi püspökségben eltöltött tizenhét évi szolgálat után. De mindjárt tökéletesen ellensúlyozta ezt a sárospataki karácsony öröme. Rendkívül barátságosan fogadtak a hívek és a beteg plébános egyaránt. Ugyanez az érzés töltött el a következő karácsonykor is. Emlékszem, hogy Sátoraljaújhelyről szikrázó napfényben, gyönyörű havas tájon át autóztam vissza Egerbe. Az elvégzett munka öröme és a szeretetteljes fogadtatás jó érzéssel töltött el.

Veszprémben mostanáig négy karácsonyom volt. A püspökség alkalmazottainak kis házi ünnepséget tartunk karácsony előtt. Eljönnek a kispapok is, és műsort adnak. Az éjféli misét és a másnapi nagymisét (fél 12-kor) a bazilikában mondom. A kispapok asszisztenciája emeli az ünnep fényét. Karácsony reggelén a veszprémi Szent Margit templomban is misézem és gyóntatok.

Szépek az itteni karácsonyok.

A püspök bizonyos értelemben törvényszerűen magányos ember. Magányosabb, mint a káplán vagy a plébános. Ez abból következik, hogy a püspöknek nagyon kell ügyelnie arra, hogy a hívek és a papok azt érezhessék, hogy a főpásztorukhoz valamennyien egyformán közel állnak. Bármennyire is terhes és felelősségteljes megbízatás püspöknek lenni, őszintén mondom, hogy nem csak hátrányt jelent. Mindig vannak olyan feladatok, olyan találkozások, amelyek örömmel töltik el az embert, és kárpótolják. Járom az egyházmegyét, és azt tapasztalom, hogy mindenütt örömmel fogadnak, és a helyi közösségektől nagyon sokat tanulok. A püspök mindig úton van, és saját, stabil közössége nemigen lehet. Ugyanakkor én törekszem arra, hogy minél több kapcsolatot alakítsak ki a híveimmel, különösen a fiatalsággal. A minap is volt nálam egy főiskolás csoport.

Szép, de nehéz hivatás püspöknek lenni. De örömteli. Tisztelettel és szeretettel fogadnak a legtöbb helyen. Püspöknek lenni nem állapot, hanem feladat, amit teljesíteni kell. Otthon ülő típus vagyok. Soha nem szerettem csavarogni. Most azonban rengeteget kell mennem. Jó érzés, ha az ember elmegy oda, ahol várják, és legjobb tudásom szerint elvégezhetem, amit el kell végezniem. És úgy jöhetek haza, hogy az út, amelyet megtettem, Istennek kedves és az embereknek is hasznos volt. Mert nekem hasznos volt, az biztos. Az ember ugyanis nemcsak tanít, hanem tanul is. Remélem, hogy sikerül valamit adnom a híveknek minden egyes látogatásomkor. Gyakran teszem fel magamnak a kérdést: „Gyula érsek, ki vagy te? Minek köszönhető, hogy az emberek olyan jók hozzád?”

Lejegyezte Szerdahelyi Csongor

Dr. Maróth Miklós (Ph 61) az iszlámról *

Az Amerikát ért borzasztó terrortámadás óta sokat hallunk nemcsak a terrorizmusról, az ellene való védekezésről, de egy vallásról, a három nagy egyistenhívő vallás egyikéről, az iszlámról is. Jogos-e együtt emlegetni az iszlámot a terrorizmussal, lehetséges-e békésebb, értelmesebb kapcsolat a kereszténység és Mohamed követői között? Erről beszélgettünk Maróth Miklós kelet- és óorkutatóval, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem intézetvezető egyetemi tanárával.

– Alapvető dolgokat kell tisztázni! – mondja Maróth Miklós. – Mohamed vallási alapon szervezte meg azt a közösséget, amelyik valójában politikai közösség volt. Ennek következtében az iszlám: állam és vallás. Ezért lehetséges, hogy számos olyan politikai dolog megy végbe az iszlám világában, amely automatikusan a valláshoz kapcsolódik vagy mások a valláshoz kapcsolják.

– Eszköz volt a vallás arra, hogy politikai szervezet jöjjön létre?

– Mohamed kiszakadt a törzsi közösségből, amikor 622-ben Mekkából Medinába menekült. A kiszakadás az életképtelenséget is jelentette. Káinnak, miután Ábelt megölte, Isten azt mondta: legyen földönfutó. A kor gondolkodása szerint Káin a törzsi közösségből kitagadott státusba került. Ugyanilyen helyzetbe került Mohamed és azok, akik vele menekültek. Elemi érdeke volt, hogy egy új törzsi közösséget hozzon létre. Mivel vérségi alapon nem volt lehetséges, a vallást választotta. A muszlimokból, az igazhívókból szervezte meg a közösséget, amelyre ráruházta a törzs jogait és kötelességeit.

– Ma is megvan az iszlámnak ez a törzsi jellege?

– A muszlim államok vezetői, nevezzék őket királynak vagy miniszterelnöknek, valójában törzsfőnökök. A miniszterelnöki pozíció – például Szíriában – öröklődött, Szaud-Arábiában viszont választják a királyt, illetve ugyanaz a tanács, amelyik megválasztotta, le is teheti. Mindez európai felfogás szerint abszurdum. De nekik nem az európai, hanem egy másik értelemben vett demokrácia az ideáljuk.

– Terheli-e az iszlám vallást mindaz, amit terrorizmusnak tart a nyugati világ?

– Nem mondanám, hogy az iszlám mint vallás az alapító szándéka szerint felelős volna ezekért a cselekedetekért. Más vallás – nevezetesen a kereszténység – is elkövetett hasonló dolgokat. A kereszténység azonban eljutott a politikai és a vallási szféra szétválasztásához, ami az iszlámban nem megy. Terrorizmus egyébként, ha nem is így hívták, mindig létezett a Földközi-tenger medencéjében. Akkor is, amikor az ott élő népek még nem tudták, hogy egyszer arabok lesznek. A tengeri kalózkodás például a terrorizmus ókori formája. A népek nyelve és vallása változott, de változatlan maradt a kalózkodás és mindaz, ami ehhez kapcsolódik.

* Dr. Maróth Miklós (Ph 61) professzor diáktársunkat szakterületéről kérdezte Szikora József (Ph 67) diáktársunk. Így ez az írás egy kissé mindkettőjüket bemutatja. (Utánközlés az Új Ember 2001. december 23–29-i számából.)

- *Csak ennyi volna az oka a mai arab terrorizmusnak?*
- A Libanonban, Palesztínában történő öngyilkos merényletek valójában egy ősi harcmodor megnyilatkozási formái, ez szerintem nem terrorizmus. Annak idején, amikor a kereszties lovagok arra jártak, gyakran megtörtént, hogy egy-egy fegyveres muszlim berontott közéjük, néhányat lekaszabol, végül őt is lekaszabolják. A keresztények akkor sem értették: józan ember ilyet nem tesz. Úgy gondolták, hogy hasisszívás következtében kerültek ilyen állapotba. Akkoriban nem nevezték ezt terrorizmusnak, tudomásul vették, hogy az arabok így harcolnak. Ők ezt teszik ma is. És miután az ENSZ is jogosnak tartja, hogy egy nép minden eszközzel védelmezze saját földjét a betolakodókkal szemben, meg vannak győződve róla, hogy törvényesen járnak el. Az ő szempontjukból az izraeliek betolakodók, akik őket a saját földjükről kitűrték. A nemzetközi közösség persze másként értelmezi ezt.
- *Mi lehet az oka az iszlámon belül tapasztalható rengeteg küzdelemnek és gyilkosságnak?*
- A keresztényekkel is előfordult, hogy irtották egymást igazhitűségi vita ürügyén. Az iszlámon belül ez az általános emberi magatartás kiegészül két dologgal, ami a kereszténységben nincs meg. Náluk alapvető parancs, hogy aki hívő volt, de hitetlenné vált, azt meg kell ölni. A másik, hogy nincs központi hatalom – mint nálunk Róma –, amely megmondaná, hogy mi az igazhitűség és mi nem az. Ezért kikezdhetetlen az iszlám a kereszténység számára, halál vár ugyanis arra, akit sikerül esetleg áttéríteni.
- *Az iszlám viszont, mintha sikereket érne el a kereszténységgel szemben...*
- Mostanában hallani, hogy francia keresztények milyen tömegesen térnek át a muszlim hitre. A fordítottja elképzelhetetlen az iszlám világában. Az áttérőket ők azonnal legyilkolják.
- *A szeptember 11-én Amerikában történeteket összefüggésbe hozhatjuk-e az iszlámmal?*
- A muszlim jog szerint csak azt lehet megtámadni, aki fegyverrel a kezében harcol ellenük. Márpedig a hatezer amerikai áldozat nem harcolt, tehát a megölésük alapvető muszlim előírásokba ütközik. Kevesen tudják, hogy az első ember, aki kérte, hogy nemzetközi elfogató parancsot adjanak ki *Oszama bin Laden* ellen, *Kadhafi* volt, a líbiai elnök. Csakhogy akkor, tíz évvel ezelőtt, *Oszama bin Laden* még az amerikaiak szövetségese volt, szervezetének célpontja több arab rendszer vezetője, köztük Szaud-Arábia királya. Az al-Kaida vezetője ki van tiltva Szaud-Arábiából és több arab országból. Akik akkor nem fogták el, most célponttá váltak.
- *Mondják, hogy mindaddig kell hasonló esetekre számítani, amíg palesztína problémája meg nem oldódik.*
- Ha a törzs bármelyik tagjának egy külső emberrel nézeteltérése támad, nem vizsgálják, hogy igaza van-e, hanem melléállnak és védik. Ez a törzsi élet parancsa. A palesztinok muszlimok, és nem muszlimokkal van konfliktusuk. Világos, hogy az egész muszlim világ mögöttük áll. Úgy gondolom, amíg a palesztinai

kérdést nem rendezik, az iszlám világának az európai kultúra világával – amelyikről úgy érzik, hogy Izraelt támogatja – konfliktusa lesz. Más kérdés, hogy a palesztinok és az arab világ is látja, hogy Európa más, mint Amerika.

– *Az arabok között sokan keresztények...*

– Ők természetesen együtt éreznek a keresztény világgal, mégis, számos kérdésben ugyanúgy gondolkodnak, mint a muszlimok. Ez a hagyomány azon a vidéken. Az ottani emberek egyébként a mai napig minden politikai vagy katonai akcióban, amely a keresztény országok részéről muszlim ország ellen irányul, a kereszties háborúk újraeledését látják. Így élik meg az Egyesült Államok mostani támadását is.

– *Milyennek ismeri a muszlim embereket?*

– Nemcsak azért nem térítenék muszlimokat, mert ha sikerülne, életveszélybe sodornám őket. Azért sem, mert tapasztalatom szerint egy értelmes, vallásának szabályait betartó muszlim nagyon is jó ember. Persze ott is vannak álszentek, mint nálunk, de azok között, akik őszintén és tisztán gyakorolják vallásukat, nagyon jó emberekkel találkoztam.

– *Az utóbbi időben a Szentatya kezdeményezésére is több találkozót, imánapot szerveztek az iszlám–keresztény megbékélésért...*

– Azt gondolom, hogy vallásos muszlimnak lenni még mindig jobb, mint ha vallás nélkül élnének – ahogyan ezt Európa teszi. Meddig marad Európa Európa? És meddig marad keresztény? Az a veszély ugyanis, hogy fölfal minket az iszlám. Már a második legnagyobb vallás Franciaországban, Angliában és Hollandiában. Egy német ismerősöm, aki hívő katolikus, és muszlim tudományokkal foglalkozik, mesélte ezt az arab történetet:

Bölcs Salamon a városkapu előtt szokott ülni, ott szolgáltat igazságot az embereknek. Amikor Salamon meghalt, hogy ne legyen a városban nyugtalan-ság, eltitkolták, hogy nem él. Ácsoltak egy fakeresztet, ahhoz kikötötték őt. Így ott ült továbbra is, az emberek jöttek-mentek előtte, mintha semmi sem változott volna. Igen ám, de a szű belement a fába, s addig rágta, míg a halott test súlyát már nem bírta, eltört. Salamon a földre bukott, s porrá hullt.

A német tudós szerint Nyugat-Európában a kereszténység ez a kikötött Salamon. Még mutatunk életjeleket, de Salamon már halott, a szű már rág. Ezért, szerintem, Európa és az iszlám világ kapcsolatára gondolva nekünk elsősorban a saját hitünk nagyobbodásáért érdemes imádkoznunk.

Sz. J.

Gitárral, dallal szolgáljuk az Urat...*

Beszélgetés Horváth Zoltán (Ph 88) diáktársunkkal

„Megérintetted a lelkemet” címmel, Varga László kaposvári plébános ajánlásával jelent meg Horváth Zoltán kazettája. A Szent Imre Öröksége Ifjúsági és Szociális Alapítvány által kiadott zenei anyagot Bajóton rögzítették. A kazettán tizenkilenc dal hallható a Szent Imre templom énekes-gitáros csoportjának előadásában. Az igényes összeállításról – amelyben Dienes Valéria, Nádasdy Kálmán, Loyolai Szent Ignác és Pucz András szövegeire írt szerzemények hallhatók – Horváth Zoltánnal, a dalok zeneszerzőjével beszélgettünk.

– A kazetta a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram támogatásával jött létre. Régióta terveztem ilyen jellegű kazetta megjelentetését, és erre most lehetőség nyílt.

– Húsz éve szolgálsz gitárral a kézben. A múlt év végén bensőséges ünnepségnek adott otthont a templom, hiszen visszahívtad azokat, akikkel együtt énekelteél, gitároztaél. Mi volt a két évtized legnagyobb élménye?

– Sok szép emléket őrzök, de talán a pünkösdre megjelent kazetta felvételének előkészítése s a kiadás körüli munkák adták a legnagyobb élményt, mint ahogy a húszéves évforduló hangulatát is sokáig őrzöm majd. Ekkor döbbsentem rá, hogy milyen nagy idő ez a két évtized, s milyen nagyszerű ilyen remek közösségben szolgálni az Urat. Különleges érzés, amikor az idős emberek közül a gitáros mise végén jó páran odajönnek hozzánk, megfogják a kezemet, és köszönetet mondanak. Jólesik az elismerés, de a gyerekek öröme vidámsága is doppingol bennünket.

– Ezeknek a miséknek megmagyarázhatatlan a varázsa, számomra különleges az atmoszférája és semmihez sem hasonlítható az az emelkedett hangulat, amit százak élnek át. Úgy érzem, mintha ilyenkor még közelebb lenne hozzánk az Úr. Nektek, közreműködőknek miből jut több: az örömből vagy a feladatból?

– Hazudik az, aki azt mondja, hogy a miséken való éneklés és zenélés nem feladat. Szerintem ez mindenkire más hatással van. Én is változó hangulatban megyek a templomba, s ha a mise előtt „örömszegény” állapotban voltam, a mise végére biztos, hogy helyreáll a lelkiállapotom.

– Találkoztál-e olyan emberekkel, akik megvetően, elítélendően nyilatkoztak a gitáros úrdicséretekről?

– Biztos vagyok abban, hogy voltak-vannak olyanok, akik a hátam mögött tették a megjegyzést. Szerencsére nekem még nem szóltak. Egyébként megértem őket is, hiszen ahogy öregszem, nekem is egyre nehezebb befogadni az újat és elfogadni a mai kor zenéjét.

* Utánközlés az Új Ember 2002. február 20-i számából.

– *A kazettaborítón a tihanyi perjel, Korzenszky Richárd színes fotója, egy naplemente látható. Miért ezt választottad?*

– A pannonhalmi apátságot ábrázolja, s azért került rá ez a kép, mert én is Pannonhalmára jártam, és a gregorián falak között kezdődött gitáros „pályafutásom”. *Korzenszky Richárd* nekem is volt igazgatóm. Megbabonázott a gitáros misék hangulata. Belekóstitam én is a gitárjátékba, és szolgálat lett belőle. A lelkem mélyén egyébként ott él a gregorián dallamvilág. Abból merítkezem.

– *Nem csak komponálsz, szöveget is írsz. Könnyen megy az alkotás?*

– Nem. Úgy érzem, csak nagyon ritkán adatik meg, hogy valamilyen használható „zörej” kerüljön ki a kezem alól. Igazándiból nem foglalkozom ezzel, mert a Szentlélek vezeti a kezemet, s Ő írja általam a kottafejeket.

– *Három gyermeked van, akik zeneközelben élnek.*

– Marci hegedül, a lányaim zongoráznak, és a házasközösségben a gyerekekkel együtt énekeljük-játsszuk a dalokat. Ők ebbe születtek bele, nekik ez a természetes.

– *Új tervek? Mi követi ezt a kazettát?*

– Jó volna kiadni a Mária-oratóriumot, amit *Németh László*, a belvárosi nagytemplom néhai káplánja és *ifj. Kling József* írt, s én szereztem hozzá a zenét.

– *Isten adjon hozzá erőt és támogatókat!* (A kazetta beszerezhető: Szent Imre Öröksége Alapítvány, Kaposvár, Dr. Kovács Sebestyén Gyula u. 2.)

Lőrincz Sándor

Figyeld a jelet, hogy megismerd a lényegét! *

A keresztségről, a húsvét szentségéről

A keresztség, keresztény életünk alapja, a húsvét szentsége. Szent Pál tanítja, hogy a keresztségben meghalunk a bűnnek, és feltámadunk Krisztusban az örök életre. Krisztus halálát és feltámadását az apostolok korától fogva minden vasárnap, így húsvétkor is, eucharisztikus lakomával ünnepelték. A keresztény életbe való bevezetés két másik szentsége, a keresztség és a bérmálás, a IV. századtól került a húsvét, a „Krisztus-esemény” ünnepléséhez. Azóta van együtt ez a három szentség a húsvét vigiliájának liturgikus cselekményében. Bár a csecsemőkeresztelés elterjedése – ugyancsak a IV–V. század – óta kevésbé jellemző, hogy nagyszombat éjszakáján keresztelnek, a keresztvizet ilyenkor mindig megszentelik. Templomaink közül pedig néhányban, remélhetően majd egyre többen, ekkor kapják meg a beavató szentségeket a hittanulók – katekumenek –, akik a nagybőjt folyamán járták végig a készület útját, amely a keresztény ókorban évekig is tarhatott. Az sem példa nélküli már, hála Istennek, hogy több helyen az akkortájt született csecsemőt is a húsvéti vigília-szertartás keretében keresztelik meg.

Keresztség. Valóban, a *kereszt* jelét is megkapja a szentséget vevő, a magyar szó mégsem Krisztus keresztfájára utal. Arra sem, hogy „aki követni akar, vegye fel keresztfjét”, hiszen itt a *sátortartó rúdról* szól Krisztus. Vagyis azt mondja: Ne állapodjon meg, *ne „sátorozzon le”*, aki velem akar lenni, hanem *kövessen*.

A görög eredetű latin szó – *baptizáre*, a legtöbb nyelv keresztelést jelentő szava ebből ered – annyit jelent: *belemerülni, alámerülni*. Az alámerülés a Krisztus halálába való eltemetkezést, majd a vele közös feltámadást, az újjászületést, a megvilágosodást jelképezi. E szentség magyar neve a szláv *Krszt–Krisztus* szóból ered. Ugyaninnen ered az is, hogy *kresztyének, keresztyének, keresztények* vagyunk. A keresztség által tehát – az ezt jelölő szavunk értelme szerint is – *krisztusivá* leszünk, *krisztusiasulunk*.

A *krisztusivá tételről*, legalapvetőbb szentségünkről *Kárpáti Sándor* atyával elmélgedtünk, tudva, hogy ezen a helyen éppen csak érinteni tudjuk a témát.

Sándor atya a zsidóknál máig ismert *tisztulási szertartásokról* beszél. Ezek is bemelegítéssel járnak, mégisincs közülük a krisztusi keresztséghez. Mint ahogy Keresztelő Szent János keresztségének sem, bár ő már csak azokat merítette alá, akik vállalták, hogy a tanítványává lesznek. Az apostolok cselekedeteiben olvassuk, hogy „János csak vízzel keresztelt, de ti néhány nap múlva (pünkösdkor) Szentlélekkel fogtok megkeresztelkedni.” Azaz, amint János alámerített a Jordán vizébe, úgy fogtok belemerülni a Szentlélekbe.

* Köszönjük a szerzőnek, hogy az Új Ember 2002. húsvéti számában megjelent írását Almanachunkban-közlésre megkaptuk tőle. – (A szerk.)

Mit jelent ez a Szentlélekbe merülés, mi történik velünk a keresztségben?

Sándor atya azt mondja: nem pusztán a háromszori bemelegítés, vagy az V. század óta a vízzel való háromszori meghintés, hanem az teszi érvényessé a szentséget, hogy a Szentháromság nevében történik. Úgy is érthetjük, hogy a keresztelés egyrészt a Szentháromság *megbízásából*, másrészt a Szentháromság *nevére* történik. A keresztségben Isten a nevére vesz minket. Igazában nem keresztnévet adunk tehát a gyerekeknek, hanem vezetéknevet. Úgy hívja őt Isten, hogy *Atya-Fiú-Szentléleki János, Mária, Olga...* Rövidebben úgy, hogy *krisztusi*, azaz *keresztény*. Valójában nem Isten gyermekévé leszünk a keresztségben, hiszen Istennek nem gyermeke van, hanem *fia*: Jézus, és a vele egy egyház. A keresztségben tehát az istengyermekségben részesülünk, helyesebben a *fiúság*-ban. A lányok is Isten fiává lesznek a keresztségben: Jézussá!

Aki keresztel, az a Szentháromság nevében cselekszik – mondja Sándor atya. Nem én keresztelek tehát, hanem Krisztus. Más nem mondhatja, csak ő, hogy belemerítetek a Szentháromság életébe... Az ember, aki keresztel, valamiképpen Krisztust teszi jelenvalóvá. Mivel pedig ez a legfontosabb szentség, bárki keresztelhet szükség esetén. Még egy hitetlen is, ha azt akarja tenni, amit a keresztények szoktak tenni ilyenkor.

A keresztény ókorban csak azok részesültek a keresztségben, akik megtértek, akik felnőttként vállalták a döntést, ami az életük kockára tételét is jelentette. Attól fogva, hogy ilyen tét nincs, megkereszteljük a csecsemőket, de ugyanúgy hangoztatjuk a megtérés szükségességét. Hogyan van ez? Sándor atya szerint külön kell beszélnünk a keresztelés *érvényességéről* és *hatékonyságáról*. Ha szabályszerűen járunk el, nem férhet kétség a csecsemőkeresztelés *érvényességéhez*. De igaz az is, hogy *nem lesz hatékony addig*, amíg az ember nem „ratifikálja” a megtéréssel. Ezt bizony sokan elmulasztják. Más hasonlattal: a keresztlelél olyan, mint egy takarékkönyv, nem adnak érte kenyeret. Ha nem váltom be, éhen halhatok. Azt mondják: *ex opere operato*, azaz a cselekmény által megvalósul a szentség. Csakhogy ez a kiszolgáltatóra vonatkozik, nem a fölvevőre!

Mit nevezhetünk megtérésnek? Sándor atya szerint a keresztségben megtörtént újjászületés *tudatos elfogadását!* Ha elfogadom, hogy újjászületett vagyok, ha annak megfelelően kezdek élni, akkor beszélhetek megtérésről. Az *újjászületés* a keresztség pillanatában megtörtént velem. A *megtérés* nemcsak azt jelenti, hogy megtartom a törvényeket, hanem *annak fölismerését, hogy Jézus a törvény a számomra*. Ez nem egy pillanat műve, ez maga az élet.

Csecsemőket keresztelünk, de vajon felnőve beváltják-e majd azt a takaréklevelet? Erre nevelik-e őket a szülei? A Katolikus Egyház Katekizmusa szerint meg kell keresztelni a gyermeket, ha legalább az egyik szülő kéri és a gyermek keresztény nevelése biztosítottnak látszik. A papok általában elfogadják a gyermek keresztény nevelésére utaló legcsekélyebb jelet is. Ha mégsem, a szülő egyszerűen elviszi egy másik faluba, másik templomba, s ha ott sem, a harmadikban biztosan megkeresztelik. Sándor atya ilyen esetekben, amikor a keresz-

tény nevelés igazában nem valószínűsíthető, inkább csak fölvenné a jelöltet egy jegyzékbe, amelyben a hittanulókat tartják nyilván, emléklapot adna. Valamit, aminek az alapján később, ha valóban komoly a szándék, visszatérhet a szülő, vagy a már felnőtt gyermek.

Az okos pap nem a hit jeleit keresi, hanem a hitetlenségét. Aki kinyilvánítja, hogy nem hisz, nem akarja kereszténynek nevelni a gyereket, azért nem szabad megkeresztelni. Aki csak gyenge, vagy nem eltökélten hitetlen, azért meg kell keresztelni.

Gond a keresztségre való oktatás, a szülők, keresztszülők felkészítése. Nem ritka, hogy a keresztelési szertartásban elhangzó kérdésre: „mit kértek gyermeketek számára?”, azt válaszolják: „egészséget, boldogságot”. Nem volna baj, ha jó értelemben mondanák. De inkább csak a szavak földi jelentésére gondolnak. Van, aki azért keresztelteti meg a gyereket, hogy ne sírjon. Mások meg nem nagyon hisznek, de azt gondolják, hátha mégis van ebben a dologban valami, aztán mi lesz, ha megharagszik az Isten...

A szertartást a templom bejáratánál kellene kezdeni, bevonulás, igeliturgia, majd a keresztkútnál következik a keresztelés szertatása. Helyes és illő volna elmagyarázni az egybegyűlteknél, hogy mi történik, s még egy rövid beszéd, buzdítás is segítené őket abban, hogy komolyan mondják, és komolyan vegyék imájukat, ígéretüket. Így persze nem lehet egy negyedóra alatt „megúszni” a keresztelőt, bár sokan ezt szeretnék.

Hogy megtudd a lényegét, figyeld a jelet! A keresztségben kapott kegyelem jele a víz. Sándor atya Aquinói Szent Tamást idézi, aki azt mondja, hogy a víz élet, de halál is: meg lehet benne fulladni. Meg is kell haljon Krisztussal a bűnnek, az önzésnek az, aki Vele föl akar támadni. A víz közösségteremtő: ott épülnek falvak, városok, ahol víz van. A víz erő: hajókat hord a hátán, malomkereket hajt.

Jézus mondja: „Aki bennem hisz, annak örök élete van”. *Nem lesz, hanem van!* – figyelmeztet Sándor atya. A hit és a keresztség által olyan élet ez, amit a halál nem tud elpusztítani. Mert az emberi élet halandó, de Krisztus föltámadt élete örök. „Aki bennem hisz...” – mondja Jézus. A keresztség tehát nem pótolja a hitet, amint a többi szentség sem, hanem feltételezi.

Szikora József (Ph 67)

A katekizmus története *

A katekizmusról mint műfajról, a katolikus katekizmus történetéről s az új KEK-ről, a Katolikus Egyház Katekizmusáról Rédly Elemér (Ph 53) atyát, soproni városplébánost kérdeztük, aki 2001-ig az Országos Hitoktatási Bizottság igazgatója volt.

– A katekizmus a keresztény hittel kapcsolatos ismereteket összefoglaló írás – mondja Rédly Elemér. – Témái: a hitvallás, a keresztény misztérium ünneplése, élet Krisztusban, a keresztény imádság. Ugyancsak katekizmusnak nevezik valamely tudománynak kérdés-felelet formában való tárgyalását. Ez a módszer a középkori „summák” nyomán született, amelyek az anyagukat kérdések és feleletek formájában dolgozták fel.

– Miért, hogyan alakult ki a kérdés-felelet forma?

– Ennek a formának előnye a szabatos fogalmazás, az áttekinthetőség és a tanulhatóság. Ha jól tesszük fel a kérdéseket, növelhető az érdeklődés, a világos válaszok segítenek felismerni a hit igazságait.

– Nem túlságosan egyszerű, gyerekes az ilyen katekizmus?

– Valóban vannak veszélyei is a kérdés-felelet formának. Egyik, hogy viszonylag könnyű megtanulni s tudni is, anélkül, hogy értenénk. Másik veszély a leegyszerűsítés. A vallási fogalmak nagyon gazdagok, hitünk misztériumát csak megközelíteni tudjuk, egyszerű meghatározásokba aligha szoríthatjuk be őket. További veszély a vallási félműveltség, ha valaki – jól tudva a katekizmus válaszait – azt hiszi magáról, hogy az élet minden kérdésére helyesen tud felelni.

– Mikor keletkezett az első katekizmus?

– Az első katekizmust *Rotterdami Erazmus* írta 1513-ban. *Luther Márton* katekizmusa 1529-ben jelent meg. A trienti zsinat (*tridentinum*) eredményeként 1566-ban adták ki a római katekizmust plébánosok részére. *Borromei Szent Károly* összeállítására rövid kérdésekre hosszú, olykor többoldalas válaszokat ad, amelyekben leírja a hit alapvető tanításait. A legelterjedtebb *Kanisius Szent Péter* katekizmusa volt, ezt magyarra is lefordították 1562-ben. Később, a XIX. században *Dehárbé* Regensburgi Katekizmusa jelent meg, ezt is lefordították magyarra, a legelterjedtebb katekizmusok közé tartozott.

– Mi tette szükségessé tíz évvel ezelőtt új katekizmus kiadását?

– A II. vatikáni zsinat után úgy gondolták, hogy a zsinat kifejtette a katolikus hit tanítását a mai ember számára, de nem fogalmazott újra hittételeket. Később, amikor a sokféleségre hivatkozva nagyon nagy eltérések mutatkoztak egyes hit-tani felfogások között, mégis felmerült egy katekizmus kiadásának igénye. A Szentatya által létrehozott bizottság a nyolcvanas években folyamatosan dolgozott ezen, végül a KEK 1992-ben jelent meg.

* Utánközlés az *Új Ember* 2002. január 27-i számából

- *Van-e lényeges eltérés a régebbiek és az új katekizmus között?*
- A KEK nem kérdés-felelet formában tárgyalja a hit kérdéseit, hanem logikus sorrendben, lehetőleg rövid megfogalmazásokkal veszi sorra azokat. Így is körülbelül ezeroldalas a könyv. Fontos még, hogy a katekizmus nem didaktikai célú, nincsenek benne magyarázatok, hanem feltételezi, hogy hozzáértő, vagy legalább is hittanos műveltséggel rendelkező ember olvassa.
- *Készült, készül-e magyar katekizmus?*
- A KEK magyar fordítása 1994-re készült el. A magyar hittanoktatásban a nyolcvanas években merült fel, hogy új katekizmust kellene készíteni. Úgy gondoltuk akkor, hogy nem helyes a kérdés-felelet forma, mert ezzel csak leszűkítve tudjuk átadni a hitismereteket. Ugyanakkor, mivel egyre több magánkiadású hittankönyv született, amelyek sem dogmatikai, sem nyelvtani szempontból nem voltak pontosak, a hitoktatási bizottság jónak látta, hogy készüljön egy új katekizmus. Ez 1989-ben jelent meg először, majd a Katolikus Egyház Katekizmusának (a KEK-nek) megjelenését követően, annak alapján, teljesen átdolgoztuk, és 1995-ben újra kiadtuk. Ez a Magyar Katolikus Katekizmus, amely 397 kérdés és felelet formájában foglalja össze hitünk lényegét.
- *Hogyan használják a katekizmust a hittanoktatásban?*
- A magyar katekizmus elkészülte után a püspöki kar megbízásából az Országos Hitoktatási Bizottság elkészítette a hitoktatás kerettantervét. Ez meghatározza, hogy a hitigazságokat milyen sorrendben, melyik életkorban kell átadni. Mindez a katekizmus alapján történik. A hittankönyvekben, amennyiben a katekizmuséval azonos tárgyú kérdésről szólnak, ugyanúgy kell feltenni a kérdést, ahogyan a katekizmus teszi.
- *Tankönyv, csak tankönyv-e a katekizmus?*
- A II. vatikáni zsinat megújulása akkor valósul meg a keresztény életben, ha a hitoktatás is megújul a zsinat szellemében. Ez többek között azt jelenti, hogy a kereszténység nem egy tanrendszer, hanem élő hit Istenben, személyes kapcsolat vele, Jézus Krisztus által. Erről rendelkezünk igazságokkal, tanítással, igaz kijelentéssel, ami az egyház biztos, tévedhetetlen tanítása. Ez az Istennel való kapcsolat nyilatkozik meg a szertartásainkban. És ezt az Istennel való szeretetkapcsolatunkat tanúsítjuk a mindennapi keresztény élettel. A keresztény hit, a keresztény ünneplés és a keresztény tanúságtétel tehát egyformán fontos, és a hitoktatás során átadandó részei a katekizmusnak.

Szikora József (Ph 67)

Hála Istennek, rövid idő alatt elkészült a katekizmus magyar fordítása. Ez a komoly munka jelentős tapasztalatokkal és eredményekkel járt a teológia hazai szakemberei számára. Engem a krisztológiai rész nyelvi megformálása döbbenett rá, hogy a magyar teológusnemzedéknek szembesülnie kellett a megfelelő szakszótár kialakításával. A katekizmus az egyház útmutatása és a helyes tanítás feltárása. A mű magyar nyelvre való áttétele pedig különleges alkalomnak

bizonyult, hogy egységbe hangolja a magyar teológiai szakirodalom kifejező-készletét. – *Ladocsi Gáspár dr.* (Gy 70) esztergom–budapesti segédpüspök. Szívesen ajánlanám a paptestvéreknek, hogy egyszer prédikálják végig a katekizmust. Az imádságról szóló rész például kifejezetten tanítható, tanulható. Mondanivalója pedig gyökereiben bibliai. Az Ószövetségben, a teremtés ajándékáért hálát adó, áldozatot bemutató Ábel példája mutatja számunkra, hogy az imádság a Teremtő és a teremtmény mélységes kapcsolatából fakad.

Az egyház imádságos élete pedig elsősorban abból a Miatyánkig (Jézus imájáig) visszamenő hagyományból táplálkozik, amellyel a liturgiában találkozunk. A fiatalok ezt talán nehezebben értik meg. Csak arra kellene gondolnunk, hogy magyarul sem úgy tanulunk meg beszélni, hogy spontán módon kitalálunk egy nyelvet, hanem anyánktól, apánktól tanuljuk meg. „Kaptál egy almát keresztanyádtól. Most mondd, kisfiam: köszönöm!” – biztatja a szülő a gyermekét, aki ugyan engedelmesen köszönetet mond, habár nem érti még, hogy a szó mit jelent. Nem baj, egyszer majd megtudja. Ez a katekizmus világa, a nagy hagyomány, a keresztény imádság. Először azzal táplálkozom, amit Isten mondott nekem Igéje által.

A katekizmus az imádságra való tanításról szólva azt is feltárja, hogy az ima küzdelem is: akarni kell. A pusztai atyáktól kezdve Lisieux-i Szent Terézén át a mai szentekig az egyház tanúsítja, hogy *az ima képessége az akaratban van*. Nem abban, hogy van-e hozzá kedvem vagy hangulatom. Az imában a lét végső forrásával vesszük fel a kapcsolatot, Jézuson keresztül az Atyával a Szentlélekben.

Barsi Balázs OFM (Gy 64)

Rendezetlen gondolatok és kérdések a hittantanításról*

A hittantanítás a püspökök legfőbb kötelességei közül is kiemelkedik – hangsúlyozza a püspökök lelkipásztori hivatásáról szóló „*Christus Dominus*” kezdetű határozat. – Mit jelent ez, hogy a *legfőbb*, és hogy azok közül is *kiemelkedik*?

Azt, hogy a püspök minden egyéb feladatánál előbbre való. Minden erejével azon kell dolgoznia, hogy az igehirdetésnek ez a módja hatékonyan elérjen minden embert – nem csak a hívőket. Mint régen, amikor a vezér, a király a harcban csapata előtt járt, irányt és példát mutatva: úgy kell a püspöknek is elől járnia a hittantanításban.

Az állam fizeti a hittantanárokat, a teljesített óraszámok és képesítésük szerint. Nehéz teljesíteni a megkívánt óraszámot, hiszen többnyire csak délután lehet hittanórát tartani, amikor a többi gyerek játszik, sportol, különórákra és szakkörökre jár. A gyermeknek nehéz lehet ellenállni a kísértésnek: újra padba ülni, mikor legszívesebben mozogni, futni, játszani. Nehéz visszamenni délután újra az iskolába. A hittanár is fut az egyik iskolából a másikba, képtelen teljesíteni azt az óraszámot, melyből megélhetne, különösen, ha gyermekei is vannak. Sokan elhagyták már ezért a pályát, pedig lelkesen, hittel készültek rá, évekig tanultak. – Nem minden hittanár válik be – ez igaz. De ez más hivatások képviselőire is áll.

Többféle hittanár van – különféle „fokozatú”. Tanfolyamos, főiskolás, egyetemet végzett, teológiai végzettségű. Vannak jámbor és jó nyugdíjas asszonyok, akik fizetést nem kérve, ingyen foglalkoznak a kicsikkel.

A plébánosnak is sok hittanórát kell vállalnia. Túlterhelve utazik egyik faluból a másikba, misézni, temetni, hittanórát tartani... Rábízhatná ezt több hittant tanító hívőre, akiket szoros, apostoli közösségbe vonva ő tanítana, erősítene és segítene. Ez, megítélésem szerint, hatékonyabb lenne, mint ha agyonhajsolja magát a pap, és a hittantanárok elmagányosodnak, mert plébánosuknak nem jut rájuk ideje.

A hittan eljut azokhoz a gyermekekhez, akiket szüleik beíratnak. És akiknek szülei már nem jártak hittanra? Akik csalódtak, kiábrándultak, megbotránkoztak? Honnan ismerhetné meg hát az a gyermek a hitet, akit nem íratnak be? Választása csak akkor hiteles, ha ismeri a választékot. Ha nem ismeri a Jóhírt, hogyan hallhat felőle?

Most jön az etikatanítás! – Az etika csak része a végső dolgokról való tudásnak, a szükséges világszemléletnek, értékrendnek. Kik fogják tanítani? Át- és kiképezzük őket, mint annakidején az angol- és franciatanárokból az orosznyelv-

* Utánközlés az *Új Ember* 2002. január 27-i számából. A szerző diáktársunk, néprajztudós, egyetemi tanár, volt oktatási miniszter. – (A szerk.)

tanárokat, s a kilencvenes években fordítva? És milyen etikát tanítanak majd? A materialista világnézet is vall egyfajta etikát: az osztályharc etikáját. Azt, amely igazolta a gulágot és a koncentrációs táborokat. Nincs immanens etika, ha az értékrend büntetlenül áthágható. Ha nincs számonkérés egy élet után. Igazi etikája csak vallásoknak van.

A legjobb megoldásnak látszik ha felkészült, egyetemest, teológiát végzett emberek tanítanának vallásismeretet – és abban az etikát. Úgy is lehetne, hogy a vallástan külön szak, és kétszakosként egyik szakja lenne a tanárnak a vallás- (és etika)-ismeret, a másik például matematika, magyar, idegennyelv, történelem stb. Tanítanák a világ vallásait. Az őskinyilatkoztatás szerint élő, kezdetleges társadalmak hitét, azokét, amelyek akár Dél-Amerikában, akár Dél-Afrikában vagy Ausztráliában éltek-élnek, de meglepően azonos „képzeteik” vannak a Teremtőről, a bűnről, a monogám családról, a gyengék, betegek, öregek, gyermekek védelméről, a lopásról és a gyilkosságról, a nemi élet korlátairól; és aztán a nagyobb világvallásokról. Természetesen a kereszténységről a legtöbbet. De az iszlám, a buddhista tanok, végső soron az ember szeretetéről szólnak, arról az Isten-tiszteletéről, amely az embertársak szeretetében valósulhat csak meg. Minden vallás legmélyebb és eredeti alapjaiban az Isten és az ember szeretetének elválaszthatatlanságáról szól – csak később válik a vallásháborúk igazolójává, amikor lényegét tagadja meg. Ezeket az eszméket és történetüket kell tanítani. És mint minden tantárgy esetében: számon kérni az ismereteket. Nem a hitet!

Ez lenne az igazi ökumené. A többit a Szentlélekre kell bízunk. Kezdetből fogva arról ismerték meg a keresztényeket, hogy szerették egymást.

Most is. Oda vágyik az elmagányosodott ember. A hegyen épült várost nem lehet elrejteni. Választani kell. Sok utat mutatunk, vagy egyetlen egyet sem? Örülnünk kell minden hívőnek, aki Krisztus követője akar lenni. Nincs joga senkinek a szeretet nevében erőszakkal téríteni, de akadályokat sem emelni az Isten felé vezető utakon. Csak maga a szeretet hódíthat. Hogyan? Mit tehetünk mi ehhez? Csak a magunk és közösségeink példáját. Kicsiny, gyarló, küzdelmesen, botladozva megszerzett hitünk mécseséről le kell venni a vékát. Mindnyájan így vagyunk hittanárok – vagy az istenkeresők megbotránkozatói.

Dr. Andrásfalvy Bertalan (So 50)

Lenkei Tibor (Bp 37) diáktársunk levele*

Kedves Diáktársaim!

Látjátok, 1937-ben érettségiztem a budapesti bencés gimnáziumban. Iskola-társak vagyunk tehát, legfeljebb az a hiba, hogy többségeknél jó néhány évvel korábban jártam iskolába. Ez adott esetben már két nemzedéknyi különbség is lehet. Annak idején a jámbor bencés atyáinktól megtanultam pozitívan gondolkodni, vagyis elsősorban az embert tisztelni, a cserkészek körében pedig a természet szeretete ivódott belém. Soha nem merült fel bennem, hogy az ember és a természet tisztelete ellentmondásos valami lenne. Az érettségi után vízermérnöki diplomát szereztem a Műegyetemen. Mint a vízépítéstani tanszék tanársegéde, majd adjunktusa, mérnökök százait tanítottuk a víz természetével való helyes bánásmódról. Érdekes, hogy akkor, immár fél évszázada sem a beavatkozás technikáját, képleteit oktattuk, hanem hogy felelősséggel mit lehet csinálni a természetben az emberi haladás érdekében.

Munkánk során nagynevű magyar vízermérnök-elődök tapasztalataira tudtunk támaszkodni. Ők világviszonylatban is nagyot alkottak, hiszen országunk különleges terepe volt az alig megoldható vízszabályozási problémáknak, és a vízveszéllyel és vízhiánnyal egyaránt számolni kénytelen népünk bizalommal tőlünk várta a megoldást. Óriásit fejlődött a vízépítés technikája, bámulatos lehetőségek nyíltak a vízermérnökök előtt, de a vezérelvünk mindig az a tisztelet volt, hogy mi felelős partnerei vagyunk a természetnek.

Igy fogott neki vízermérnöki karunk a huszadik század elején a szinte hajózhatalatlan magyar Felső-Duna problémáinak megoldásához. Kezdetben csak a klasszikus folyószabályozás módszerei és némi technika állt a rendelkezésére a folyamszabályozó mérnököknek, akik megpróbálták a hajózást biztosítani Európa legnagyobb víziútján. A klasszikus folyószabályozás a folyam hordalékának – természetétől ellesett – mozgástörvényein alapult, és fogásait közel egy évszázadon keresztül sikerrel alkalmazták. Mindezt a nemzetközi Dunabizottság vezényelte, mert ez a bizottság volt felelős azért, hogy a Duna kilenc országon keresztül hajózható legyen.

Később a technikai haladás során már előtérbe került a vízienergia kihasználása is, a kétes következményekkel járó egyéb energia-felhasználással szemben. Fontosnak tűnt az is, hogy a sztochasztikusan változó vízhozam lehetőleg egyenletesen álljon rendelkezésünkre, mert akkor tudunk eredményesen gazdálkodni az embereknek is életet adó vízzel. Százszámra épültek a hegyvidéki völgyzárógátak, és lépcsőzni kezdték a folyókat, folyamokat. Tudomásul kellett venni, hogy ez a beavatkozás viszont lassanként teljesen megszüntette a hordalékmozgást, és a klasszikus folyószabályozás a magyar Felső-Dunán sem folytatható. Hordalékhozam hiányában a medrek önszabályozó épülése megszűnik, a meder károsan mélyül, és nincsen módszer a folyamat megállítására.

* Testvéréről írt cikke: „Bazilikaépítő gépészmérnök” (Almanach 1995–98, 125-126. lapok)

Megtanultuk, hogy folyami duzzasztóműekkel lépcsőzni kell a Dunát, hogy mint víziút tovább szolgálja az emberiséget. Ezt a munkát is a Dunabizottság vezényelte, kijelölve, hogy 2000 kilométeren keresztül hol kell lépcsőzni.

Itt kapcsolódott be a munkába hazánkban többszáz tanult, tapasztalt és felelős érzékű vizesmérnök, és persze jómagam is. Ezen dolgoztunk évtizedeken át, talán 1955 óta. A lehetséges változatok tucatjait vizsgáltuk, szinte teljesen függetlenül attól, hogy a kérdéses Duna-szakasz két ország területén van. Hangsúlyozom, hogy évtizedeken keresztül szakemberek százai adták oda tudásukat, tapasztalatukat. Meglepő, de a szakemberek között szép számmal voltak nem-mérnökök: halászati, vízminőségi és agrár dolgokhoz értő, más beállítású szakemberek. Ezekkel egyeztetve került az asztalra a BNV (Bős–Nagymarosi Vízlépcsőrendszer) terve, melyet még egy nemzetközi hírű amerikai szakértőiroda is korszerűnek nyilvánított.

Sajnos, alaposan tévedtünk, amikor abban a hitben voltunk, hogy a politikai változást meglovagoló Dunakörrel szót lehet érteni. Tévedtünk, amikor azt hittük, hogy szakemberekkel állunk szemben, akiknek stílusa ugyan eltér az általunk megszokottól, de legalább megértik a terv lényegét, és felfogják, hogy az üzem során továbbra is felelős szakemberek kezébe kerül a vállalkozás. Mi, sajnos, képtelenek voltunk szlogenekkel érvelni, hasonló hangnemben rágalmozni, és a tömegek butítása sem tartozott módszereink közé. Utólag visszagondolva ezekre a szégyenteljes időkre, mégis azt kellett volna tenni, hogy átvesszük a mocskoló hangot, agresszív stílusukat is eredményesebben tudtuk volna használni.

Amikor pedig a hágai elmarasztaló döntést magyar győzelemnek minősítette a kormányunk, végképp elszomorodtunk felelőtlenségünkön. A 95%-ban elítélő döntés egyetlen mondatába saját győzelmet belemagyarázni enyhén szólva kamaszos logikára vall. Ezen az alapon 1000 milliárd forintos kárt okoztunk szerencsétlen népünknek, és most rajtunk röhög a világ józanabbik része. Kétségbeesett pótcselekvések sorozatával magunk előtt tettük nevetségessé igyekezetünket, hogy valahogyan kimásszunk a tények által megcáfolt helyzetünkből. Már csak mosolyogni tudtam egy amerikából idejött mérnök kezdetleges mentőakción, amit sajnos a hozzá nem értők megváltásként értékelték.

A napokban olvastam a Bencés Diákszövetség Hírlevelét, amelyben kedves írást találtam a Pesti Srácokról. Ebben szerepelt egy teljes bekezdés a BNV-ről, ezért ötlött eszembe, hogy leírjam a kérdésről szakmámból fakadó véleményemet. Azt gondolom, akárki közületek eljőhet a nyáron, és békés szeretettel megmutatjuk, hogy a Szigetköz ma szebb, mint volt, gazdagabb természet van a holtágak rengetegében, és mindenki teszi a dolgát szlovák és magyar oldalon egyaránt. Én a magam részéről megvettem az utolsó parasztházat a Szigetközben. Azért az utolsót, mert a többi eladót már előttem megvették a sógorok: az osztrákok és a németek. Ők csak tudják, hogy a falvak szomszédságában, ebben a megváltozott Vadvízországban milyen csodákat lehet felfedezni. A sógorok persze jobban tudják, hogy mekkora ez az új Természetvédelmi Terület, ahova csak megrendüléssel léphet be az ember.

A Szigetköz falvaiban nyoma sincsen a beharangozott pusztulásnak és a felelőtlenség tobzódásának. A tulsó oldalon a szlovákoknál hasonló a helyzet, ráadásul ott náluk megy a hajóforgalom, és nekik zümmögnek a turbinák, sőt az egész rendszer irányítása, kormányzása az ő kezükben van. A mi ostoba döntésünk következtében kicsúszott a kezünkből az irányítás. Mementóként ott áll, ott rozsdásodik a dunakiliti duzzasztómű, és senkinek sem jut eszébe, hogy megkövesse a történekekért a magyar népet.

Kedves Diáktársaim, kérlek, gondoljátok meg, hogy a mostani *status quo* ismeretében semmi keresnivalója sincsen a jószándékú laikusok tippjeinek, mert az eredeti elgondolás igazán jó volt. Amint írtam, jöjjetek, és barátsággal megmutatunk mindent, amit egy igencsak tapasztalt magyar vizesmérnök nyújtani tud. Baráti üdvözléssel *Lenkei Tibor*.

Utóirat

I. Prognózis a reális jövő reményében, amikor a két ország Hága nélkül és politikától mentesen fog megállapodni.

1. Megéppül az eredeti tervben szereplő többi fenékküszöb a holtágrendszer vízellátására és az ottani értékek biztosítására.

2. Mindig megkapjuk az eredeti tervben kikötött „élővíz”-mennyiséget az Öreg-Duna táplálására. Esetleg a C-variáns helyett Dunakiliti fogja vezérelni a teljes rendszert.

3. Később föltétlenül megéppül a nagymarosi vízlépcső, elsősorban az európai hajózás biztosítására, majd következhet a Budapest alatt még hiányzó vízlépcsősorozat, a Dunabizottság ajánlása szerint.

4. Teljes együttműködés és egyetértés a BNV üzemelése, fenntartása és folyamatos kontrollja tekintetében, természetesen az élővilág és a gazdaságos működés érdekében egyaránt.

5. A tanulságok levonása és érvényesítése. Vagyis az emberek érdekében haladás, és alázatos tisztelet és védelem az élővilág iránt.

II. Prognózis arra az esetre, ha újra Hágába menekülünk, és a politikusok továbbra sem hallgatják meg a szakembereket.

1. Lihegve és kárörömmel várjuk, hogy valami technikai hiba történjék a most működő rendszeren.

2. A magunk igaza érdekében félremagyarázzuk az újabb hágai döntést is, és legújabb győzelmünket sulykoljuk bele a közvéleménybe.

3. Azon mesterkedünk, hogy az Öreg-Dunát valami laikus módszerrel „revitalizáljuk”, vagyis elérjük az őszállapotot.

4. Gyógyíthatatlanná tesszük azokat a sérüléseket, melyeket a műszaki szakemberek és a jószándékú, de ellenséges érzületű természetvédők eddig egymásnak okoztak.

5. Belenyugszunk abba, hogy minderre még egyszer ráfizet az ország pénzben, országhírnévben, de elsősorban az emberek belső zavarában.

A Beszélgetőkönyvecskét lapozva... *

A Helikon adta ki a könyvet, a párbeszédet a pannonhalmi főapát és Lengyel László folytatta. A főapátot a rangja szerint is sokan ismerik; a párbeszéd során adott életrajzi adatai az elhivatás motívumait szépen világítják meg. A töretlen hit, a választott életforma iránti szolgálát, a példamutató ragaszkodás tükröződik a főapát szavaiban.

A főapát úrral egyszer találkoztam: Prof. dr. Varga József bencés öregdiák barátom ajánlotta föl a recski szenvedése miatt kapott kárpótlást alapítványi célra. Végül a budai bencés iskola kapott a kárpótlásból fénymásolót, szerényen magam is hozzájárultam az adakozáshoz. Ezen kívül évről-évre látjuk-halljuk Asztrik főapátot a májusvégi bencés diáktalálkozókon. Mindenki rokonszenves embernek, többszörösen bizalmat kapott vezetőnek, s a szerzetesi élet szépségét átélni képes személynek ismeri. Tudjuk, hogy a budai iskola létesítésekor aggályai voltak, többek között a rendtagok elégtelen száma, de alapos más indokok miatt is. Gyakorta beszél arról, hogy liberális felfogásúnak tartják, ez azonban nem csorbítja katolikus elkötelezettségét.

Figyelemre méltóak azok az életrajzi adatok, amelyek a pappá- és szerzetessé szentelése után alakították az életpályát. Erről a könyv nem beszél, de tudjuk, hogy fiatalon püspökké szentelték, a püspöki kar fontos tisztségét töltötte be, felköltözött Budapestre, s most ismét Pannonhalmán él. Annak idején a pápát fogadta, szerette volna létrehozni a moszkvai ortodox pátriárkával való történelmi találkozást. Ezirányú törekvéséről – úgy tűnik – ma sem mondott le.

Beszélgető partnere a könyvecskében Lengyel László. Róla – a könyvből is – megtudjuk, hogy Benedek Elek dédunokája, ifjú korában a szakállas Marx és Che Guevara képe függött szobája falán, a hatvannyolcas diákmozgalmak radikalizmusáért lelkesedett. Nem a könyvből, de tudjuk róla, hogy közgazdász pályán csinált karriert, a csoport, amelyhez tartozott, a diktatúra alkonyán látványosan lázadott, gazdasági felfogásuk – amikor érvényre jutni látszott – más-más okokból a magyar társadalomban ellenkezést, ellenállást váltott ki. Vaskalapos pártideológusok e lázadókat – ha párttagok voltak – vagy kizárták, vagy azok szakítottak az akkorra már fogait veszejtett vasfegyelmű párttal. Lengyel a rendszerváltozást követő kormányoknak sorra felajánlotta szakértelmét, ismereteit és szolgálatait, azonban az eltérő világnézetet képviselő miniszterelnökök nem vették igénybe azokat. Ezekután Lengyel megmutatta közírói képességeit, évről-évre könyveket írt-ír a magyar közéletéről, annak szereplőiről, vitriolos hangon minősítve a közélet szereplőit mind a jobb-, mind a baloldalon; emlékezetem szerint az egy Kiss Jánosnak kegyelmezett meg. Az egyik politikust bemutató írásának – ha jól emlékszem – ezt a keresetlen címet adta: A buta. Ilyen körülmények között érthető, ha a katolikus oldal, a bencés öregdiákok meglepetéssel

* Lengyel László – Várszegi Asztrik: Beszélgetőkönyvecske. Helikon, 1999.

értésültek a könyvről, arról, hogy a párbeszéd egyik szereplője a bencés főapát, a másik a kalandos életutat megjárt, ezidőszerint pamfletjellegű könyveket összeállító szerző. Volt, aki – a Lengyel-féle társszerzőség miatt – lemondott az elolvasásáról, volt, aki a sajtóban éles hangon támadta. Ezekután azok, akik nem zavartatják magukat a Lengyel-féle lesújtó vallásbírálatoktól, de értékelik ismereteit, termékenységet, íráskészségét, felfokozott érdeklődéssel vették kézbe Várszegi Asztrikkal közös könyvét.

E könyvben Lengyel most sem tagadja meg magát: ugyanaz az *enfant terrible* – most éppen a katolikus egyházat bírálva – mint amilyen a néhány évtizede elhagyott világnézetével szemben volt. Ezeknél a szerzőknél a katolikus egyház elleni kritikák érdekes módon sosem párosulnak a többi keresztény egyház elleni, vagy más, nem keresztény, mondjuk a mohamedán vagy a zsidó vallással szembeni kíméletlen lepellerántással. Ez a jelenség elgondolkoztató. Más vallások hitvilága, hierarchikus felépítése, esetenkénti türelmetlensége, a valláshoz tartozás szigorú rostája és számos karakterisztikum a liberális felfogás számára ugyanolyan támadási felületet nyújthatna, mint amilyent – más vonatkozásban – a katolikus egyház nyújt. Lengyel vallásfilozófiai gondolatai azonban megállnak Buddhánál, Szókratésznál és más gondolkodók, vallásalapítók említésénél. Ígyképpen meg kell elégednünk a katolikus egyház elleni szigorral, ahol viszont mindent megkapunk: az inkvizíciót, az államvallási gyakorlat elítélését és azt a ködös helytelenítést, amit az egyháznak a diktatúrákkal szembeni magatartása vált ki e világi beszélgetőpartnerből. Ezek az elemzések azt tükrözik, hogy az éppen aktuális forradalmi hevületű szereplők elsősorban a katolikus egyházat – és nem alaptalanul – tartják sajátos gondolatviláguk legnagyobb kihívójának. Voltaire (1694–1778) idestova háromszáz évvel ezelőtt már úgy fejezte be leveleit, hogy „écrasez l'infame”; mi több, e pár szót aláírásként is használta: szinte valamennyi gond és baj forrását a katolikus egyházban találta. Minden hatalomvesztése ellenére – úgy tűnik, még hozzá megalapozottan – az egyház spirituális ereje háromszáz év után is gondot okoz a kívülrekedteknek.

Mindez – párbeszéd formájában – összeegyeztethető a mai, hogy úgy mondjuk, haladni és reformra kész katolikus ember attitűdjével. Föltlik azonban mindjárt az ellenérzés: a türelmetlen hang, az agresszív kritika miért marad válaszalattlan? Egy párbeszédnek nevezett könyvben fontos szerep jut a szembenülő partnernek, a végső összeállításban pedig a nyomdai előkészítésnek, a kézirat összeállításának. Asztrik főapát vallási meggyőződését ismerve arra kell gondolnunk, hogy vagy hasztalan próbálta élet venni a másik álláspont támadásainak, vagy beletörődött abba, hogy saját nézetei nyilvánosság elé tárásának ez az ára. Ez a katolikus egyházhoz tartozókban, a bencés öregdiákokban reakciókat keltet: úgy érezhetik, hogy egy párbeszédben egy-egy oldal világgképének tisztelete megkívánná a sokszor értelmetlen ágálás mellőzését, a párbeszédi formában annak a hangnemnek a megőrzését, amelyet a másik beszélgető partner megmutat. Ma a világban a liberálisnak mondott felfogás, magatartási forma, megértésre törekvés nagy tort ül, az ezredfordulón mi magunk is tudomásul vesszük az

ezirányú fejlődést, elimerjük e felfogás értékeit, de nem mondhatunk le ennek keretében – párbeszéd esetén – a minimális etikai küszöb megtartása igényéről.

A keresztény világnézetű, ezen belül katolikus hitű ember számára a könyv – a fent elmondott kényszerű recenzió túl – fontos üzenetet közvetít.

A katolikus egyházat az elmúlt századokban sok támadás érte. Tekintélye, hatalma, befolyása hanyatlott. A XX. században, elsősorban annak második felében az egyház ereje, kisugárzása ismét nő, a társadalomban betöltött szerepe újból fontossá válik, jelentősége szemmel láthatóan gyarapszik. A század történelmének roppant kisiklásai, a kommunizmus és a német nemzeti szocializmus tobzódása, majd látványos veresége után az emberek is, de a társadalom irányítói is új fogódzót kerestek, s e keresés közben visszataláltak a keresztény tanításhoz. Száz évvel ezelőtt a politikában nem volt tanácsos a keresztény erkölcsre, a keresztény világnézetre hivatkozni. Ma – a demokráciák váltógazdálkodásos rendszerén belül – a társadalomnak legalább fele, vagy esetenként annál is több szavazópolgár, ismét elfogadja a keresztény szellemiséget, szeretné a családon belül is, kívül is megteremteni azt az egyensúlyt, ami a harmonikus fejlődéshez szükséges.

A világ visszatalált a keresztény elvekhez, s a keresztény egyházaknak e kihívásra választ kell adniuk. Azt hinnők, hogy ez a keresztény reneszánsz magától értetődő, monolit egységben találja az egyházakat. A katolikus egyházon belül az elmúlt fél évszázadban két jelentős körülmény emelkedett világviszonylatban is jelentőségre. Az egyik a II. vatikáni zsinat, a másik a jelenlegi pápa, a lengyel származású II. János Pál missziós elhivatottsága, külsőségeiben is az egész világ figyelmét felkeltő utazásai milliós tömegeket megmozgató katolikus ünnepei, szentmiséi.

Miközben az egyház tanításának közéleti jelentősége elvitathatatlan, éppen a szóbanforgó könyv is rámutat az egyházon belüli áramlatok különbözőségére. A főapát szavaiból úgy érezzük, hogy eltérést észlel a hivatalos egyház zsinati megnyilvánulása, tanítása és a mai gyakorlat között. A laikus kívülálló számára ez olyképpen tükröződik, hogy a mai egyház – a hatalmas tömegmozgató erejével, hatásával – elsősorban a fejlődő világ híveire koncentrál. A nagy megmozdulások, az igazán elmélyült találkozások inkább valósulnak meg a harmadik világban, ott érezzük erősebbnek, rendíthetetlennek a vallásos hitet. Szabad legyen sportbeli példával szolgálni: a nagy nemzetközi viadalokon elsősorban a fejlődő világbeli – meg latin országbeli – képviselőknél látjuk a játék megkezdése előtt a magába szálló keresztvetést, a bizonyosan bensőséges hit illetén megvallását.

A katolikus egyház kétezer éves történetében sokféle korszakot különböztethetünk meg. A hatalmas válságok, a létért folyó küzdelmek után mindig újjászületett ez az egyház. A hívő ember ezzel is igazolja az egyház isteni eredetét. A bíráló ellenoldal éppen a válságok, a nehezebb idők jelenségeit használja fel szívésen a támadásokra. Ebben a sajátos légkörben az egyházon belüli törekvé-

sek – kívülről nézve – kevesebb hangsúlyt kapnak. Pedig meglétük nagyon is lényeges, az elkövetkező évtizedekre, évszázadokra is ki fog hatni az irányzatok fejlődése, egyik vagy másik irányzat túlsúlyra jutása.

Most arról beszélnek, hogy a vatikáni zsinat szelleme és a két utóbbi évtized fejlődése között nincsen egyenes irányú előrelépés; inkább visszakanyarodást éreznek sokan a korábbi, haladónak tekintett gondolatok és a jelen törekvései között. A könyv Hans Küngtől idéz: „A kapitány (II. János Pál) a hajót mindenáron a középkor katolikus álbiztonságának kikötőjébe akarja visszakormányozni.” Ez minden bizonnyal túlzó megfogalmazás, azonban ebből is, a könyvbéli beszélgetésből is látjuk, hogy egymástól különböző irányzatok léteznek az egyházon belül, s a legfelsőbb vezetésben éppúgy, mint az egyes országok katolikus irányításában megvannak az árnyalatnyi eltérések.

Főapátunk szavaiból azt kell gondolnunk, hogy ezek a különbözőségek a jelentőségüket az egyház szerepének, jövőjére vonatkozó terveinek kialakításában nyerik el. A kívülről követhető az, hogy az egyik oldalon az ünnepélyes, a pompázatos egyház ideája áll, amelyik a hívek megnyerését ilyen keretek között képzelel el a jövőben is. A másik elgondolás a puritánabb nézetet vallja: a hívő ember – s vele együtt az egyház – igazi jövőjét a belső megújulásban, a kevésbé látványos külsőségekben, sokkal inkább a hit önmagunkba néző megvallásában látja. A mindennapi katolikus ember úgy érzi, hogy az első törekvés a milliárdos létszámú, fejlődő világbeli katolikus hívek megnyerését szolgálhatja. A második nézet az európai-újvilági, töprengő, eszméket kereső ember önkifejeződése.

A magyarországi katolikus egyház az elmúlt fél évszázadban nehéz időket élt át. A diktatúra gyakran úgy választotta ki az egyházon belüli partnereit, hogy a legkisebb ellenállás mellett tudja sorvasztó tevékenységét érvényre juttatni. Éppen e miatt is, a katolikusok a rendszerváltozást követően, a pápai látogatás után arra számítottak, hogy személyileg is történnek a hierarchiában olyan változások, amik végül nem következtek be. A katolikus egyház további sorsát a megújulásban kereső főpapok érthetően csalódottnak érzik magukat. A könyv olvasójának megítélése szerint ez a fajta érzésvilág tükröződik a Beszélgetőkönyvecske katolikus szereplőjének szavaiban is.

Felidézem kisdíák éveim egyik magyardolgozatának címét: A clunyi reform hatása Magyarországon. A hatvanégy-hatvanöt évvel ezelőtti dolgozatom tartalmára nem emlékszem. A Beszélgetőkönyvecskét átolvasva mégis ez a régi dolgozatcím ötlött az emlékezetembe. A feltoluló kérdések is innen táplálkozhattak: a könyvben szereplő, abból kiérezhető reformgondolatok kezdetét jelentik-e az egyházon belüli megújulásnak? Várható-e, hogy az egyház a szervezeti-hatalmi hierarchia mellett – vagy annak jelentőségét csökkentve – a Biblia puritanizmusának ad prioritást? Milyen erős az egyházi vezetésen belül a reformerek táborá? Korunk alkalmas-e az egyháztörténet nagy reformjait idézve ilyesfajta megújulás véghezvitelére?

Lehetséges, hogy mindeme gondolat csak a régi bencésdiák aggodásának kivetítése a világba, amelyikben szeretné megőrizve látni a keresztény erkölcs kategóriáit és a keresztény gondolat megmaradását a csődbe jutott ideológiák helyén.

A katolikus egyház egyszerű gyermeke szeretné, ha a Beszélgetőkönyvecske katolicizmusra vonatkozó gondolatai nemcsak párbeszéd formájában, de rendszerezve is kifejtést nyernének, valamelyest választ adnának a feltörő kérdésekre. Ez termékennyé tehetné a szerzetesi iskolák volt és jelen diákjainak, de maguknak a megfogyatkozott létszámú tanítóknak is a gondolkodását, s nem utolsósorban a katolikus hit sokmillió követőjének is eligazító választ adhatna.

Aligha vitatható, hogy főapát úrnak a kedvezőtlen formában publikált gondolatai figyelemre méltóak, a katolikus egyház jövőjéért aggódó szerzetes rokon-szenves megnyilvánulásai. E sorok írója a sommás elutasításokkal vitába száll, látja a könyvben a világegyház jövőjét is érintő szerető aggodást, reméli, hogy a fentebb kifejtett gondolatok sokakat a könyv tanulmányozására serkentenek, hitét már-már elvesztő világunkban pedig újabb híveket hoznak a keresztény tanításoknak és a belőlük származtatott világnézetnek.

Budapest, 2000. július 10.

Dr. Harsányi László (Pp 43)

A Bencés Diákszövetség

A Bencés Diákszövetség elnöksége

Fővédnökünk

Várszegi Asztrik dr. OSB pannonhalmi főapát, püspök

Elnök

Faber Miklós (Bp 48)

Ügyvezető elnök

Németh Szilárd dr. (Ph 81)

Rendi alelnök

Hortobágyi Cirill OSB (Ph 77)

Alelnökök

Bischof Péter (Ph 75)

Harangozó Bertalan (Gy 73)

Sója Szabolcs dr. (Ph 58)

Főtitkár

Szalai Béla (Ph 58)

Elnökségi tagok

Abért János (Ph 98)

Horányi Márton (Ph 83)

Korzenszky Richárd dr. OSB (Ph 59)

Szikora József (Ph 67)

Feladatra kooptált elnökségi tagok

Eszes István dr. (Ph 70)

Könyves Tóth Kálmán dr. (Ph 47)

Ellenőrző bizottsági elnök

Muzsai Géza dr. (Gy 49)

tagok

Laczus Péter (Gy 89)

Németh László (Ph 84)

A területi szervezetek vezetői

(* jelöli az „önálló jogi személy”-eket)

Budapest

Ember Károly (Bp 51)

Debrecen

Surányi Béla dr. (Ph 61)

Délkelet-Magyarország (Szeged)

Rákos Gyula (Ph 54)

Eger

Hanis Béla dr. (Gy 75)

Északkelet-Magyarország (Miskolc)

Sója Szabolcs dr. (Ph 58)

Fővároskörnyék

Kovács Dezső (Cs 51)

*Győr

Tamasits Ernő dr. (Gy 55)

Keszthely	<i>Benkő Zoltán</i> (Gy 84)
Komárom–Esztergom megye	<i>Domnanovich Tamás</i> (Kg 49)
Kőszeg	<i>Szerdahelyi Endre dr.</i> (Kg 43)
Nyíregyháza	<i>Gondos Lajos</i> (Ph 57)
*Pécs	<i>Hábel János</i> (Ph 82)
Piliscsaba	<i>Maróth Miklós dr.</i> (Ph 61)
Somogy megye	<i>Benkő András dr.</i> (Gy 86)
Sopron	<i>Varga József dr.</i> (Gy 75)
Székesfehérvár	<i>Kovács János</i> (Ph 86)
Szentendre	<i>Kovács Attila dr.</i> (Ph 55)
Szombathely	<i>Harangozó Bertalan</i> (Gy 73)
Tolna megye	<i>Antal Géza sac.</i> (Ph 66)
Vác	<i>Laczus Géza</i> (Ph 58)
*Veszprém (Tihany)	<i>Bischof Péter</i> (Ph 75)

A Szent Benedek Kulturális Alapítvány részéről
Soproni Géza (Bp 48)

Iskolaszervezeteink vezetői	
Esztergom	<i>Szoleczky Ferenc</i> (Eg 46)
Komárom	<i>Halász Aurél dr.</i> (Ko 42)
Pannonhalma	<i>Geszler Ödön</i> (Ph 57)
Pápa	<i>Harsányi László dr.</i> (Pp 43)

Tiszteletbeli tagságunk

(A zárójelben megválasztásuk éve)

Tiszteletbeli elnökségi tag	<i>Habsburg Ottó dr.</i> (1989.)
Tiszteletbeli választmányi tagok	<i>Galambos Iréneusz dr. OSB</i> (1990.) <i>Olofsson Placid dr. OSB</i> (1990.) <i>Jáki Szaniszló dr. OSB</i> (1991.) <i>Jávor Egon dr. OSB</i> (1991.) <i>Kozma Imre sac.</i> (1992.) <i>Kölley György</i> (1993.)
Tiszteletbeli tag	<i>Bajzáth Ferenc sac.</i> (1990.)

A BDSZ tagsága

A három adat:

1. Név
2. Bencés iskolája székhelye
3. Osztálya érettségi éve

Rövidítések:

Budapest	Bp
Csepel	Cs
Esztergom	Eg
Győr	Gy
Komárom	Ko
Kőszeg	Kg
Kremsmünster	Kú
Pannonhalma	Ph
Pápa	Pp
Sopron	So
Pártoló tag	Ptl
Tiszteletbeli tag	Tb

Abért János	Ph	98
Ács András	Gy	73
Ács György	Ko	37
Ács Tamás dr.	Gy	69
Ádám György	Ko	41
Adamovich Károly dr.	Ph	72
Adamovich László R.P.F., P.Eng.	So	40
Adorján József	Ph	52
Ágh Zoltán	Gy	28
Akaró Ferenc	Ph	83
Ákos Róbert dr.	Bp	43
Albert Mihály	Ptl	
Alex László dr.	Ph	55
Alkér Miklós	Bp	47
Almássy Endre	Bp	51
Almásy László	Bp	51
Almay Béla dr.	...	
Alpár Geyza	So	43
Alpár János dr.	So	44
Altai József	Kg	35
Altwater Paul dr.	Ph	70
Amberg József	Ph	57
Ámon Antal	Bp	39
Ámon Ottó	Gy	45
Andor Ferenc dr.	Gy	62
Andor Szabolcs dr.	Ph	92

Andrásfalvy András dr.	So	47
Andrásfalvy Bertalan dr.	So	50
Andrássy Péter	Ptl	
Andréka Bertalan dr.	Gy	
Andréka Tamás	Ph	98
Andrónyi Balázs	Ph	89
Andrónyi Tamás dr.	Ph	58
Andrónyi László		
Andrónyi Miklós	Ph	
Andrónyi Tibor dr.	Ph	59
Angyal Ernő dr.	Ph	81
Ankerl Géza dr.	So	51
Antal Géza sac.	Ph	66
Antal István	Ph	66
Antal Károly dr.	Ph	75
Antal László dr.	Ph	73
Apáthy István sac.	Ph	57
Aporfi László	Gy	51
Aradi István	Ph	88
Arató Péter		
Árbócz Imre	Kg	52
Árpásy Endre dr.	Gy	56
Artner Péter	Gy	93
Árvai István	Gy	92
Árway László	Bp	47
Atkári Ferenc	Gy	82
Atkári Gábor	Gy	83
Atlasz Henrik	Ph	52
Atlasz Henrikné Lénárd Ágnes	Ph	52
Auer Tibor	Ph	99
Baán Lajos SVD	Kg	50
Babán József	Cs	
Bábiczky József	Bp	51
Babics László	Ph	57
Babik József László	Cs	54
Babik Zoltán	Cs	52
Babócsi László	Kg	48
Bács Aurél	So	51
Bács Tamás	So	54
Bácskay Miklós	Gy	52
Bagdy György	Bp	48
Bagó Attila dr.	Ph	88
Bagó Ferenc	Ph	60
Bagó György dr.	Ph	63
Bagó László	Ph	57

Bagó Zoltán	Ph	90	Bari József	Ph	80
Baján György dr.	Ph	59	Baróthy Béla dr.	Ph	67
Baján László	Ph	81	Barta József dr.	Ph	80
Bajnay László	Bp	48	Bartal Ferenc	Gy	45
Bajor Rezső	Bp	35	Bártfai István	Bp	50
Bajzáth Ferenc sac.	Tb		Bartha Béla	Ph	67
Bakos György	Ptl		Bartha Gábor	Ph	70
Bakos Károly dr.	Kg	41	Bartha István dr.	Bp	36
Bakos László	Ph	65	Bartos Béla dr.	Ph	63
Bakos Péter	Ph	62	Bartos László	Gy	38
Bakos Péter Kenéz	Ph	89	Básthy Béla	Ptl	
Bakos Tamás	Ph	60	Básthy Tamás	Ptl	
Bakos Tibor	...		Básthy Zsolt	Gy	90
Balaton László	Gy	74	Báthory Gábor	Ph	99
Balázs Béla	Kg	50	Bata Nándor		
Balázs József	So	47	Batkay László	...	
Balázs László	Pp	48	Bátovszky Róbert	Gy	62
Balázs Szilárd	Eg	52	Baumann Pál	So	46
Bálint Aladár	Gy	48	Baumann Tibor dr.	So	50
Bálint Árpád	Ph	52	Beck József	Ph	57
Bálint Bánk	Ph	76	Becsei Lajos	Ph	72
Balogh Ádám	Gy	54	Bedő Miklós	Bp	50
Balogh Béla dr.	Cs	52	Békány Tamás	...	
Balogh Gergely	Ph	95	Békássy Tamás	Ph	75
Balogh Gyula	Ph	54	Békefi Ferenc dr.	Ptl	65
Balogh Gyula	Ph	55	Belák Péter	Ph	93
Balogh Gyula	Gy	78	Béli László dr.	Ph	71
Balogh József	Pp	40	Bélik István	Gy	91
Balogh Lajos	Gy	73	Bella Gábor	Gy	90
Balogh László	Pp	43	Bellér Lajos SVD	Kg	49
Balogh László	Ph	68	Bélné Rohonyi Vera	Ko	39
Balogh Pál	Gy	62	Bencze Imre	Bp	48
Balogh Zoltán sac.	Ph	65	Bencze Lóránt	Ph	58
Balogh Zoltán dr.	Ph	54	Bencze Pál dr.	Ph	49
Balthazár Zsolt	Ph	58	Bencsics Miklós	Gy	76
Bandinter Tamás	...		Bende András	Ph	57
Bánhegyi Endre	Bp	48	Bende Györgyné Bardocz Julianna	Ko	39
Bankó Károly	Gy	45	Bendesy Gyula	Bp	53
Bánsági Béla	...		Bene Gábor	Ph	62
Bányai Mátyás	Eg	53	Bene Lóránt	Cs	53
Baracsi Gábor	Ph	77	Benedetti Tibor dr.	Gy	48
Baranyai Rudolf	Ph	60	Benke Kálmán	Ph	83
Barassevich Antal	Ph	80	Benkő András dr.	Gy	86
Barassevich Péter	Ph	82	Benkő Károly	Ph	65
Baráth Zoltán	Pp	48	Benkő Zoltán	Ptl	
Barbai Ferenc	...		Benkő Zoltán	Gy	84
Bárczy Zoltán	Ph	67	Beóthe Tamás Zsolt dr.	Ph	91
Bárdos László	Bp	48	Beran Lajos	Bp	35

Bercsényi L. György	Bp	42	Bodor Csaba	Ph	88
Berecz Loránd	Ph	88	Bodor Endre dr.	Bp	39
Beregi Attila dr.	Ph	81	Bodor László	Ph	67
Beregi István	Ptl		Bodrogközy György dr.	Pp	38
Beregi István sac.	Ph	79	Bódy István	Gy	50
Beregi Péter	Ph	89	Boér Miklós dr.	Ph	54
Beregszászy Attila dr.	Bp	49	Bogár Gáspár dr.	Ph	66
Berend István sac.	Ph	58	Bogár István	Gy	65
Béres Tamás	Ph	83	Bogárdi László	Ph	73
Berg Tasziló	...		Bogáthy Ferenc dr.	Gy	35
Berkes László dr.	Gy	72	Bogdán Kálmán	Ptl	
Bernádt Géza	Bp	40	Bogdán Tasziló dr.	Bp	34
Berta László	Ph	74	Bogdányi István	Gy	66
Bertalanffy (Bock) Tibor dr.	Bp	41	Bognár András	Ph	86
Bértics Lajos	So	34	Bognár Béla dr.	Pp	40
Berty Tamás E.	Bp	49	Bognár Ferenc	Bp	44
Béry Géza	Gy	67	Bognár Ferenc	Cs	51
Besenyei Pál	Gy	78	Bognár Géza dr.	Kg	45
Bicsár László sac.	Gy	77	Bognár József	Cs	50
Bíndes Ferenc	So	53	Bognár Melinda		
Binzer Károly	Bp	44	Bogyó Pál	Bp	45
Bíritz László dr.	Kg	45	Bohon Tibor	Ph	60
Birkus Imre	Ph	80	Bojtos Zsolt	Ph	83
Bíró András	Ph	63	Boksay Györgyné	Ph	47
Bíró Gáspár dr.	Ph	69	Boldvai János dr.	Bp	34
Bíró László dr.	Ph	58	Bolla Dezső	Gy	47
Bíró László dr. püspök	Gy	69	Bolla Ferenc	Gy	59
Bíró Sándor	Bp	48	Bolla István dr.	Pp	43
Bíró Vilmos dr.	Ph	55	Bóna László dr.	Gy	46
Bíró Zoltán dr.	Ph	66	Bonta Kálmán	...	
Bischof Péter	Ph	75	Borbáth György	Bp	43
Bitay István	Ptl		Borbély Barnabás	Gy	85
Bitskey Gábor	Ph	80	Borbély Imre	Gy	49
Bizse Gábor	Ph	65	Borbély József	Ph	71
Bizse László dr.	Ph	66	Borián Bálint Gergely	Ph	94
Blaskovics Gyula	Ph	55	Borián Elréd OSB	Ph	80
Blazovich Ágoston dr. OSB	Kg	40	Borián György	Ph	77
Boa József	Kg	50	Borka József	Bp	42
Boa László	Ph	64	Borókai László	Gy	40
Bobok György	Ph	63	Born András dr.	Ph	64
Bobok Tivadar	Ph	65	Boromisza Gyula	Eg	32
Bocsek Zsuzsa	Ko	38	Boromisza Tibor dr.	Eg	45
Bocsi Sándor	Bp	48	Boros János		
Bocskor Ádám	Bp	50	Boros László	Kg	48
Boda Imre	Gy	73	Boros László	Ph	64
Boda Károly	Gy	62	Boross János	Gy	62
Bodnár Zoltán dr.	Ph	94	Boross Kálmán	So	51
Bodó János	Gy	61	Borsa József	Ph	71

Borsányi Pál	Bp	43	Czapáry Miklós	Ph	47
Borsos Ferenc	Gy	38	Czappán Elemér	Bp	50
Borsos József	Ph	84	Czeplédy Ferenc dr.	Ph	69
Borsos László	Ptl		Czémán Miklós	Gy	80
Bosnyák Ede	Bp	51	Czigány György	Gy	48
Botló Sándor	Ph	68	Czigány István	Ph	76
Bózsik Béla Pál dr.	Bp		Czinger Csaba	Gy	61
Böde Flórián	Ph	75	Czirák Antal	Ph	65
Bödecs Barna	Gy		Czirák József dr.	Pp	41
Bödi Ferenc	Gy	72	Czömpöly Tamás	Ph	94
Bőr Péter	Ph	86	Czvitkovics Gábor	Gy	87
Böröcz Csaba	Ph	98	Cs. Varga István dr.	Gy	64
Böröcz Ferenc	Gy	61	Csabi József dr. sac.	Eg	46
Böröcz László	Bp	50	Csákány Antal	Bp	51
Böröcz László	Ph	98	Csala Benedek	Gy	56
Börtetics Sándor	Gy	50	Csanády Zsolt	Ph	67
Bősze István	Kg	45	Csanaki Vida Iván	Gy	79
Bősze Tamás	Gy	56	Csányi György dr.	Bp	46
Brayer Gyula dr.	Bp	45	Csányi Gyula	Bp	44
Breckerer András SVD	Kg	49	Csányi Zoltán	Gy	74
Breglovics Tamás	Gy	67	Csapó Tibor	Gy	
Brieber László sac.	Gy	55	Csapody István dr.	So	48
Budai Miklós	Eg	42	Császár Elemér (Elmer J.C.Caesar)	Bp	48
Budai Zoltánné Simonyi Katalin	Cs	52	Császár György	Ph	54
Budavári Miklós	Ph	66	Császár Tibor	Bp	50
Budavári Solt	Ph	04	Császár Zsolt	Gy	83
Budavári Zoltán	Ph	65	Csáthy Tamás	Bp	49
Bujdos Béla	Gy	86	Csatlós István sac.	Ph	80
Bujdosó Géza	Gy	54	Cséfalvy Gyula	Ph	74
Bujtás László dr.	Gy	70	Cséfalvy Pál	Ph	53
Bukits Miklós	Gy	88	Csegezy Miklós	Ph	60
Bukits Norbert	Gy	91	Cseh Gellért György dr.	Gy	92
Bukor Ferenc	Ph	66	Csenár Márton dr.	Kg	77
Bulkai Lajos dr.	Gy	39	Cserháti Balázs	Ph	
Bulkai Pál	Gy	48	Cséri Tamás dr.	Ph	86
Bundics Antal sac.	Gy	76	Csermák András	Ph	98
Burián László sac.	Eg	41	Csermely Szabolcs	Ph	74
Burkus Béla	So	39	Csernus Zoltán	Cs	51
Busa János	Gy	75	Cserpán Imre	Ph	75
Busics György	Ph	94	Csertán Ferenc	Ph	53
Buschbach László	Ph	64	Csiba Árpád dr.	Gy	47
Buttyán Kornél	Ph	65	Csiba Gábor dr.	Ph	74
Búza Kristóf	Ph	85	Csiba László dr.	Ph	76
Buzás Antal	Ph	64	Csiba Tamás	Ph	82
Bükkfalvy János	Ph	65	Csibi Imre sac.	Ph	88
Büttner Gyula	Eg	40	Csiky Balázs	Ph	97
Chemez Gyula	Ko	44	Csiky Gábor	Ph	69
Czakó Károly dr.	Ph	70	Csiky Gábor	Gy	94

Csíky Lajos	Ph	68	Deli Ferenc	Ph	72
Csíky László dr.	Pp	34	Deli Gergely	Ph	98
Csillag Kristóf	Ph	78	Dely Dezső	Ph	65
Csillag László dr.	Ph	52	Dely Ernő	Gy	50
Csillag Lászlóné dr.-né Faggyas Janka	Ph	52	Dénes Andor	Kg	26
Csíz András	Ph	99	Dénes Gyula	Ph	81
Csizmadia István dr.	Ph	59	Dénes Tamás	Ph	58
Csizmazia Antal	Gy	35	Dénesfalvy József	So	43
Csizmazia Imre dr.	Gy		Denk Stefan dr.	Gy	47
Csóka Gábor	Ph	81	Déri Tamás	Ph	84
Csollány Jenő dr.	Gy	60	Derényi Jenő Eugene	So	50
Csongor György	Bp	48	Derzsy Tamás	Ph	98
Csongrádi Jenő	Eg	31	Detre Ferenc	Ph	59
Csonka Dénes	Ph	98	Dezse Péter	Ph	90
Csonka Gábor	Ph	99	Dezsőfi (Gottl) Tivadar dr.	Bp	43
Csontai Ágoston dr.	Bp	51	Dinnyés Tamás	Ph	98
Csontos Lajos dr.	Bp	40	Diós István dr.	Ph	61
Csordás György	Gy	73	Disztl Gábor	...	
Csordás Tamás	Gy	90	Divós Lajos dr.	So	51
Csornay László	Eg	51	Dobák Lajos	Bp	46
Csősz János	Cs	53	Dobos Ervin sac. (szalézi)	Eg	41
Csúcs László dr.	Ph	60	Dobó Ferenc Tibor dr.	Cs	52
Csudai Sándor sac.	Ko	44	Dobos András	Ph	00
Csuka Pál	Gy	83	Dobos Becsei Apollónia Franciska	Ph	53
Csukás Hilda	Ko	46	Dobos Gábor	Ph	77
Csukás László	Ko	35	Dobos Imre	Bp	38
Csurgay Árpád dr.	Cs	54	Dobos Imre sac.	...	
Csurgay Árpádné Gereben Ildikó	Cs	58	Dobos István	Gy	70
Csuti József	Ph	63	Dobos László	Gy	67
Csutorás Attila	Gy	65	Dóczy Ádám dr.	Pp	40
Dakos László	Ph	79	Dóczy Lajos	So	39
Dalaninics Zoltán sac.	Ph	87	Dolinka József	Gy	74
Dallos Sándor	Ph	79	Dombi Sándor	Ph	53
Damjanovich József sac.	Ph	66	Domnanovich Tamás	Kg	49
Damjanovich Pál sac.	Ph	62	Domokos György dr.	Ph	58
Danielfy Tibor	Bp	49	Domokos Zsolt	Ph	85
Danner-Stipkovits Gerhard dr.	Ph	59	Domonkos Dezső dr.	Gy	43
Dányi Dezső	Bp	46	Domonkos László SVD	Kg	43
Dávid Kiss Ferenc	Ph	55	Donáci Béla	Ph	74
Dax Károly	Cs	50	Dormán András dr.	Bp	40
Dax Károlyné Selmeczi Mária	Cs	52	Doromby Géza	Ph	65
Deák András	Ph	82	Dorosmai Imre dr.	So	38
Deák Ferenc	Ph	83	Dosztálné Szily Magda	Ko	43
Deák Mihály	Ph	85	Dovicsák Tamás	Ph	82
Debrődy István	Ph	73	Döbörhegyi F.-né dr.-né Monspart Xénia	Cs	49
Decze Tibor Csongor	Ph	89	Dragonits Tamás dr.h.c.	Bp	42
Decs István sac.	Ph	69	Draskovics Tibor dr.	Bp	46
Degenfeld-Schonburg Ottó	Bp	39	Draskovits Imre	Ph	55

Dreiszigler Miklós	Ph	51	Fábián Lóránt	Ph	01
Drevenka Gusztáv	Cs	52	Fábiánné Csósz Lukrécia	Cs	53
Drevenka József	Cs	53	Faith Mihály dr.	Bp	48
Drevenka Róbert	Cs	52	Faragó Gábor	Bp	44
Dsida Ottó	Gy	62	Farkas Gábor	Ph	81
Duday Gedeon dr.	Bp	32	Farkas Géza dr.	Ph	78
Dukai Miklós	Gy	66	Farkas György	Ph	51
Dukán Gergely	Ph	98	Farkas Gyula dr.	So	44
Dukavits István	Bp	53	Farkas Iván dr.	Gy	40
Dura Kornél	Ph	89	Farkas János dr.	Eg	47
Éder Zoltán dr.	Cs	50	Farkas Jenő dr.	So	42
Édl Medárd	Pp	39	Farkas József dr.	So	39
Eggenhofer Tamás	Gy		Farkas Kálmán	Ph	35
Egri József	Gy	68	Farkas László	Ph	84
Egri Péter	...		Farkas László	Ph	94
Ékes István	Eg	43	Farkas László Pál dr.	Kg	39
Elischer Zoltán dr.	Ph	63	Farkas Roland	Ph	93
Ember Károly	Bp	51	Farkas Tibor	Gy	70
Emödi Pál	Gy		Farsang László	Gy	74
Emödi Sándor dr.	Gy	50	Fatalin Gyula dr.	Ptl	
Emszt Mihály dr.	Bp	39	Fáth Gyula Péter	Bp	51
Encsy Balázs	Ph	59	Fáth Rezső	So	49
Endrédy Csanád dr. OSB	Ph	47	Fátyol Tibor	Ph	98
Endrédy László	Gy	36	Fedina László dr.	Cs	52
Endrődi István	Ph	63	Fehér Gyula	Gy	
Endrődi Miklós	Gy	74	Fehér Ignác	Gy	48
Enzsöl Lajos	So	31	Fehér János dr.	Gy	52
Eördögh István dr.	Ptl		Fehér József	Gy	79
Epinger Emil Balázs	Ph	86	Fehértói-Nagy Attila Kázmér	Gy	91
Erb Ottó Valér	Gy	66	Fehértói-Nagy Iván	Ph	89
Erdélyi Attila dr.	So	51	Feiszt György	Gy	68
Erdői Sándor dr.	Ph	84	Feiszt Ottó	Gy	70
Erdélyi Géza	Ph	62	Fejes Antal dr.	Ph	63
Erdélyi Iván	Ph	63	Fekete András	Ph	93
Erdélyi Iván dr.	Gy	36	Fekete Ferenc dr.	Bp	48
Erdész Ferenc sac.	Gy	47	Fekete Géza dr.	Bp	37
Erdődy Imre	Ph	57	Fekete György dr.	Eg	45
Eredics Tamás dr.	Gy	80	Fekete Gyula	Gy	56
Erkel András	Ph	77	Fekete Imre dr.	Eg	46
Eszes István dr.	Ph	70	Fekete László	Gy	52
Eszter István	Ph	67	Fekete Miklós	Ph	00
Esztergomi György	Gy		Felber Gyula	Ph	84
Eszterhás Endre (Fölker Endre)	Gy	39	Felcser István dr.	Ph	72
Ézsöl György	Ph	68	Félegyházy Megyesy Ágoston	Ph	63
Faber Miklós	Bp	48	Feller Antal dr.	Ph	76
Fábián Árpád dr.	Ph	76	Fend Ferenc	Ph	62
Fábián István dr.	Pp	42	Fentős Attila	Gy	85
Fábián József dr.	Ph	78	Fenyőházi Ernő dr.	Bp	36

Fenyvesi Imre dr.	Gy	83	Gaál György dr.	Ph	72
Ferenc Antal	Pp	50	Gaál Imre dr.	Gy	76
Ferencz Pál	Ph	80	Gaál Jenő P. SVD	Kg	48
Ferencz Péter dr.	Ph	75	Gaál László	Gy	70
Ferenczi György dr.	Bp	40	Gábor Béla	Bp	31
Ferenczi Huba	Gy	58	Gábrriel Lajos dr.	Kg	25
Ferenczy Géza	Ph	62	Gacs Jenő	Pp	45
Fertsek Miklós	Bp	42	Gádory Elemér dr.	Ph	57
Filep Gyula	Ph	75	Gajda Péter	Ph	82
Filiczky István dr.	Gy	83	Galambos Ferenc Iréneusz dr. OSB	Bp	38
Finck Antal	So	45	Galambos Gyula dr.	Bp	43
Fischer G. Tamás	Bp	49	Galambos Imre dr.	Ph	63
Fitz Jenő dr.	Bp	39	Galambos János dr.	Bp	50
Flasch János	Ptl		Galántai István	Ph	62
Fodor Attila	Ph	65	Galba Béla	Gy	60
Fodor Attila	Ph	91	Gálffy Pálné	Ko	36
Fodor Ferenc Béla dr.	Gy	32	Galgóczy László dr.	So	44
Fodor György dr.	...		Galla Endre dr.	Eg	45
Fodor István	Ph	74	Galla Ferenc dr.	Eg	48
Fodor László	Ph	80	Gallyas Ferenc dr.	Gy	54
Fodor László dr.	Bp	37	Gallyas László	Gy	52
Fonai Tibor	Ph	75	Gálos József	Gy	36
Fornet Béla dr.	...		Gánitz Endre sac.	Ph	91
Fornet László	Ph	64	Gara István	Gy	66
Forrai István dr.	Gy	77	Gara István dr.	Gy	89
Földesi Ferenc	Gy	80	Gárdonyi György	Gy	80
Fölsz Attila	Bp	52	Gáspár Csaba	Ph	58
Főző Mihály dr.	Gy	54	Gáspár István dr.	Eg	47
Frang Dezső dr.	So	51	Gáspár Károly	Gy	79
Fráter Loránd	Ph	66	Gáti László	Pp	44
Friedl Ferenc	So	42	Gauder Tivadar	Gy	52
Frittmann Gyula	Cs	51	Gayer Ferenc	Kg	48
Fritz Ferdinánd	Pp	45	Gebauer Béla dr.	Ph	67
Fröhlich Károly	Kg	50	Gebauer István	Gy	
Fukszberger Imre	Gy	78	Gedeon Csongor	Ph	90
Furtner Mátyás	So	26	Gedeon Miklós	Ph	80
Füleky Tibor dr.	Bp	46	Gedeon Péter	Ph	68
Fülöp Géza	Gy	57	Gelencsér Ferenc dr.	Bp	49
Fülöp István dr.	So	48	Gelencsér Ferenc dr.	Cs	53
Fülöp Kálmán	Gy	41	Gencsy András dr.	Bp	33
Fülöp Tibor dr. sac.	Ph	83	Gera Ferenc	Ph	84
Füredi Mihály	Ph	69	Gerber István	Gy	82
Fűri Ferenc	Ko	45	Gereben Ferenc PhD	Ph	60
Fürst János	Gy	33	Gereben István	So	51
Füvessi József	Eg	40	Gereben Zoltán	Ph	52
Füzesi Sándor dr.	Gy	70	Gerebenics Tamás	Gy	77
Füzi Gyula dr.	So	47	Gerencsér Sándor	Ph	83
Füzy István	So	43	Gergátz Elemér dr.	Gy	60

Gergely Hugó	Ph	57	Gríniusz Ádám	Ph	97
Gergelyi Ferenc	Ph	67	Grudl József	Gy	86
Gergely János	Bp	48	Grunda János sac.	Gy	75
Gergely Kálmán	Ph	63	Gubicza László dr.	Ph	69
Gergye Péter Pál	Kg	42	Gudenus János	Ph	65
Gérnyi József	Gy	89	Gulácsy Róbert	Cs	53
Gerzson István	Kg	51	Guld József	Gy	77
Gerzson Pál	Kg	49	Gulyás Gábor	Ph	76
Geszler Ödön	Ph	57	Gulyás Miklós dr.	Ph	78
Ghéczy Iván	Bp	49	Gulybán Tibor	Gy	68
Giczzy József	Kg	51	Guzslován Lajos		
Gigler András	Ph	91	Günter Tamás	...	
Gimesi István Miklós	Ptl	70	Gyapay Dénes	Ph	47
Gintl József	Gy	39	Gyárfás Tamás	Ph	64
Ginzer Zoltán	Gy	66	Gyarmati László	Gy	62
Glattfelder György	Ph	58	Gyenes Szilárd dr.	Ph	86
Glóner Csaba	Gy	89	Gyenes Zoltán	So	52
Glósz Ferenc	Ph	51	Gyermek István	Bp	49
Góczán Károly	Gy	45	Gyóni András	Gy	73
Goda Károly sac.	Eg	42	Gyökér András	Ph	90
Goda Miklós dr.	Gy	41	Gyöngyösi Gábor dr.	Ph	84
Godó Ferenc	Eg	51	Györfy Lajos	Ko	46
Godó Józsefné Némethy Borbála	Cs	51	György László	Ph	60
Godzsa József dr.	Ph	67	Györgyi János	Ph	75
Goller Attila	Ph	89	Győri László dr.	Gy	63
Gólya László dr.	Ph	58	Gyulai György Imre	Ph	84
Gombos Károly	Gy	52	Gyulai Oszkár	Eg	46
Gonda György	Bp	52	Gyuricza József	Ph	61
Gondi Ferenc	Ptl		Gyurkovics István dr.	Ph	61
Gondos Lajos	Ph	57	Gyurok Ernő	Ph	81
Gosztonyi Miklós	Gy	74	Gyűrű László	So	50
Gotthárd Dezső	Ph	55	Haász Csaba	Ph	98
Gótz Pál	Gy	41	Hábel János	Ph	82
Gőgös Béla	Pp	43	Habsburg von, Otto dr.	Tb	
Gönczi Béla	Bp	52	Hadarics Vilmos dr.	Ph	73
Gönczi Tamás	Bp	49	Hadobás Zoltán	Ph	91
Göndics János	Gy	92	Hahn Oszkár dr.	Gy	59
Göndics Márton	Gy	96	Haják Gyula	So	42
Göndöcs József	Gy	66	Hajdú Andor	Eg	49
Görhely Sándor	Ph	60	Hajdú József dr.	Bp	34
Görög Gézáné dr.	Bp	36	Hajdú Lajosné Szendrő Katalin dr.	Cs	51
Görög János	Gy	79	Halachy Lóránd	Bp	51
Görömbei András dr.	Gy	66	Halász Aurél dr.	Ko	42
Grábics Frigyes	Gy	43	Halász Lajos SVD	Kg	46
Grátzer Mihály	Ph	67	Halmi Miklós dr.	Bp	32
Gréger Árpád SVD	Kg	48	Halmi Nándorné Szilij Margit	Ko	37
Gregosits Gábor	Ph	95	Halmos Imre	Gy	50
Greguss László	Ptl		Halmos István dr.	So	47

Halmos Pál dr.	Gy	67	Henter Guidó	Bp	49
Halmosi Róbert dr.	Ph	91	Héray József	Bp	53
Hamrák Sándor	Bp	46	Herbak Antalné Elzászer Paula	Cs	53
Hamság Ernő dr.	Bp	48	Herber Endre	Ph	59
Hanák József	Gy	70	Herczku György	Ph	65
Hanis Béla dr.	Gy	75	Herczku József	Ph	67
Hansághy Péter	Ph	69	Herkli Antal	Ph	65
Hanusz Zsolt	Ph	88	Hermann Ödön	Pp	34
Hanvay Zoltán	Ph	98	Hermann Sándor dr.	Ph	71
Hanzséros Sándor	Gy	74	Hernádi György	Gy	38
Harangozó Bertalan	Gy	73	Herszényi Bálint	Ph	67
Harangozó Ferenc	Kg	54	Herszényi Imre	Ph	68
Hancz Ferenc	Ptl		Hertelendy László	Ph	78
Harkay János	Ph	66	Hess László	Gy	85
Harkay Máté	Ph	62	Hetényi Gábor	Ph	91
Harmath Arisztid Sándor dr.	Bp	38	Héthársy Frigyes	Bp	46
Harmath Ede			Hevér Zoltán	Ph	81
Harmath László	Ph	72	Hidvégi Imréné dr.-né Angyal Anikó dr.	Ptl	
Hárs Antal	So	51	Hidy Péter	Ph	58
Harsányi László dr.	Pp	43	Himberger István	Bp	44
Háry Antal	Ph	77	Hinterdorfer János	Gy	67
Háry Dezső Pál Lajos	Gy	48	Hír József Gyula	Ph	68
Hatos Iván	Ph		Hirka Antal OSB	Ph	64
Hatos J. Péter	Ph		Hirschmann József	Gy	70
Hatos László	Ph	74	Hirth Vilmos SVD	Ph	52
Hatos Tibor	Gy	68	Hites László dr.	Ko	38
Hauberl Gergely László	Ph	98	Hittner Gábor dr.	Ph	70
Hauser Péter dr.	Ph	89	Hittnerné dr.-né Ivánda Ágota	Ko	41
Hauzer György	Gy	70	Hlatky-Schlichter Lajos	Gy	40
Haydu Zsolt	Ph	65	Hluchány József	Gy	69
Hécz Lajos	Gy	67	Hodász István	Ph	86
Hedry Béla	Ph	66	Hódi Rezső Farkas	Ph	89
Hegedűs Balázs dr.	Ph	82	Hódi Rezső István	Bp	47
Hegedűs János	...		Hodinka Dénes dr.	Bp	35
Hegedűs Odó OSB	Ph	78	Hoffer Lajos dr.	Ph	58
Hegyi Adorján	Bp	48	Hoffmann Ottó dr.	So	45
Hegyi János dr.	Gy	38	Holdampf Róbert	Eg	41
Heidelsperger István sac.	Gy	76	Holl Jenő	So	34
Heil Ádám dr.	Ph	78	Holl Nándor	Ph	73
Heim Gábor	Gy	79	Holló Szabó Lajos	Ph	83
Heinrich Pál	Bp	52	Holló (Bruckner) Tamás	Kg	40
Heintz János	Bp	49	Hollósy János dr.	Gy	37
Heintz Pál	Bp	45	Hollósy János dr.	Ph	49
Héjjas Iván	Ph	55	Holop Géza	Eg	47
Heller György	Gy	40	Holvay Endre dr.	Bp	36
Heltai Nándor	Gy	45	Hóman Bálint dr.	Bp	36
Hencz Gyula	Ph	81	Homolya László dr.	Ph	55
Henczi László	Ph	73	Honffy Pál dr.	Bp	51

Hoós Flórián	Gy	89	Horváth Lajos dr. sac.	Kg	54
Hoós Norbert	Gy	92	Horváth Lajos vitéz	Gy	39
Hopp Viktor dr.	So	39	Horváth Lajos Csaba	Ph	81
Horányi György	...		Horváth László	Gy	58
Horányi Márton	Ph	83	Horváth László	Ph	72
Horányi Tamás	...		Horváth Lehel	Gy	66
Horn Gábor	Ph	80	Horváth Márton dr.	Eg	40
Hornung Tamás	Gy	75	Horváth Mihály dr.	Gy	33
Hortobágyi Attila	Gy	94	Horváth Miklós	Ph	75
Hortobágyi Círil OSB	Ph	77	Horváth Miklós	Ph	77
Hortobágyi Károly	Eg	41	Horváth Miklós	Ptl	
Horváth Andor	Gy	48	Horváth Nándor	Gy	71
Horváth Attila dr.	Bp	46	Horváth Ottó	Gy	75
Horváth Balázs	Ph	90	Horváth Pál	Gy	66
Horváth Balázs	...		Horváth Róbert	So	45
Horváth Béla dr.	Gy	66	Horváth Sándor	Gy	94
Horváth Béla dr.	Ph	66	Horváth Sándor dr.	Gy	71
Horváth Dezső	Gy	42	Horváth Sándor dr.	Gy	77
Horváth Endre	Ph	57	Horváth Tamás	Ph	49
Horváth Endre ifj.	Ph	86	Horváth Tamás	Gy	92
Horváth Ferenc	Gy	35	Horváth Tibor dr.	Gy	38
Horváth Ferenc	Ph	69	Horváth Tibor dr.	Ph	51
Horváth Ferenc	Ph	78	Horváth Tibor	Ph	75
Horváth Ferenc Ciprián dr. OSB	Gy	57	Horváth Tihamér	Ptl	
v. Horváth Ferenc prof. dr.	Pp	42	Horváth Tivadar dr.	Ph	75
Horváth Gábor	Ph	60	Horváth Vidor	Kg	50
Horváth Gábor	Gy		Horváth Viktor dr.	Gy	75
Horváth Gellért	Ph	98	Horváth Zoárd dr.	Ko	35
Horváth Gyula	So	35	Horváth Zoltán	Ph	58
Horváth Gyula	...		Horváth Zoltán	Ph	80
Horváth Gyula	Ph	98	Horváth Zsolt	Gy	72
Horváth Gyula dr.	Gy	78	Horváth Zsolt	Ph	82
Horváth Imre sac.	Ph	68	Hosszú István	...	
Horváth Imre	Ph	89	Hölczl Róbert	Bp	47
Horváth István	So	41	Hritz István	Ph	95
Horváth István	Gy	33	Hrotkó Géza	Ph	53
Horváth István	Gy	59	Hummer Lászlóné Kaubek Edit	Ko	43
Horváth István	Ph	65	Hunyadi Géza	Gy	80
Horváth István Sándor sac.	Ph	88	Huszár Dezső Viktoriciusz dr. OFMCap.	Eg	33
Horváth János	Ph	55	Hülber Lajos	Gy	64
Horváth János	Ph	96	Ifi Ferenc dr.	Ph	65
Horváth János dr.	Ph	58	Ignác Péter	Ph	81
Horváth József	So	37	Ilias Ludwig sac.	Gy	
Horváth József dr.	Gy	71	Illés Ferenc	Gy	67
Horváth József dr.	Gy	76	Illés Ferenc	Ph	63
Horváth József pr. kan.	Gy	31	Illés Pál Attila	Gy	84
Horváth Kálmán dr.	Gy	32	Illy József	Ph	55
Horváth Kornél	Cs	56	Illyés László	Gy	63

Iliczky József	Ph	52	Jeviczki Simon dr.	Gy	68
Ilosvai Gábor dr.	Ph	88	Jezsó Béla		
Ilosvay Tamás dr.	Bp	38	Jobaházi Jenő dr.	Bp	46
Imre Béla	Gy	42	Jobbágy Lajos dr.	Ph	69
Imrik Sándor	Ph	53	Jókay László dr.	Bp	51
Iski István	Gy	81	Joó Ferenc	Gy	54
Istvánffy Miklós	Ph	85	Joó István	Ph	92
Istvánffy Miklós dr.	Gy	47	Jordán László dr.	Gy	36
Iván László	Gy	47	Juba Ferenc dr.	Ko	34
Ivancsics János	So	50	Juhász András	Ph	55
Ivancsó Sándor	Ph	91	Juhász Egon	Bp	44
Iványi Ernő dr.	Bp	40	Juhász Ferenc dr.	Kg	43
Ivanich Miklós	Ph	50	Juhász József dr.	Bp	46
Ivánkay József dr.	Gy	39	Juhász Lajos	Ph	72
Iványi Endre	Gy	49	Juhász László dr.	Gy	52
Iványi Gábor	Ph	66	Juhász Norbert	Ph	67
Iváskó János dr.	Bp	38	Jungi Csaba	Gy	
Jaczkó József dr.	Ph	85	Kádár Sándor	Gy	65
Jaczó Győző	Ptl		Kaizer Jenő	Gy	73
Jagasits András	Ph	71	Kajfís László dr.	Ph	85
Jager Lajos	Ph	89	Kajtor János	Ph	76
Jagicza Alajos	Ph	55	Kakas József	Ph	69
Jakab László	Gy	68	Kalácska János dr.		
Jakab László	Ph	70	Kalapos István	Ph	64
Jakab Zoltán dr.	Gy	48	Kalapos István	Ph	00
Jáki Szaniszló dr. OSB	Gy	42	Kálmán István	Ph	72
Jáky György	Gy	48	Kálmán Pál	Ph	65
Jalcs Jenő Alfréd	Cs	54	Kalmár Ferenc	Gy	74
Jancsó Alexander	Ko	47	Kalmár Gáspár	Gy	62
Janka Ferenc dr. sac.	Ph	84	Kalmár Imre	Gy	76
Janka Gábor dr. sac.	Ph	90	Kámán Attila	Ph	82
Janka György dr. sac.	Ph	86	Kámán Imre	Ph	86
Jankó János	Bp	50	Kammermann Csaba	Ph	86
Jankovich Józsefné Zsirkó Mária	Ko	43	Kanizsai András	Ph	94
Jankovics Marcell	Ph	59	Kanta Tamás dr.	Ph	78
Jankovits Gyula	Ph	65	Kántor Aurél dr.	Gy	89
Jankovits Gyula dr.	Gy	38	Kántor István	Gy	57
Jankovits Tibor	Gy	66	Kántor József	So	42
Jánoki Miklós	Ph	74	Kapiller Ferenc	Gy	73
Janovich István	Ph	55	Kapiller Péter dr.	Ph	84
Jantyik Pál	Ph	74	Kapin István sac.	Ph	88
Jász Zsigmond	...		Kapitány Alfréd	Gy	39
Jávor Egon dr. OSB	Kg	35	Káplár Mihály	Ph	85
Jelfy Lóránt dr.	Bp	50	Kaposi András	Ph	78
Jeney Iván dr.	Gy	63	Kapp Pál dr.	Gy	43
Jenkei Ede	Ptl		Kapuváry Gusztáv	Bp	48
Jeviczki Attila dr.	Ph	83	Karászi Gábor	Ph	96
Jevitzki Ferenc sac.	Ph	82	Karácsonyi Béla	Bp	48

Kardos Dezső	Ph	59	Kerényi Imre	Gy	61
Karlovitcz Béla	Pp	23	Kerényi Zoltán	Ph	91
Károly István dr.	Bp	40	Keresztes Gábor sac.	Ph	56
Károlyi Sándor	Gy	50	Keresztes Imre	Ph	50
Karosi György	Ph	66	Keresztes József	Ph	77
Karosi Imre	Ph	69	Keresztes Péter	Ph	94
Kárpáti Gyula	Bp	42	Keresztúry Imre	Ph	83
Kárpáti József	Eg	48	Kéri Ferenc	Ph	76
Karsai Márton	Ph	69	Kéri Gyula	Ph	78
Kassai Gábor	Ph	86	Kéri Vilmos	Ph	76
Kassai Lajos	Pp	42	Kerkay Gyula dr.	Gy	52
Kasza László Levente	Ph	55	Kern József	Kg	42
Kaszap László dr.	Bp	47	Kernyáné Peidl Mária	Ph	55
Kátai Antal	Eg	40	Kerper Béla	Pp	50
Kátai Balázs	Ph	67	Kerteszy Endre dr. sac.	Bp	45
Kátai Gergely	Gy	72	Kertész Imre M. Dr.	Bp	39
Katona Gyuláné özv.	Ph	75	Keszei Péter dr.	Ph	78
Katter Herbert	So	39	Keszthelyi Gyula	Gy	64
Kauker József	Ph	54	Kéthely Mátyás	Bp	40
Kavalecz Attila Tamás	Ph	98	Kiáczy György	Bp	50
Kecskés Endre	Eg	47	Kiffovics Alajos	Gy	74
Kehrling Béla	Bp	35	Király Árpád	Pp	41
Kékesi József dr.	Eg	42	Király Géza dr.	Gy	62
Kelecsényi István	Ph	66	Király István	Gy	58
Kelemen Attila	Gy	90	Király László	Ph	77
Kelemen Lajos	Gy	75	Király László dr.	Ph	
Kelényi Gábor dr.	Bp	44	Király Miklós dr.	Ph	58
Kelényi István dr.	Ph	64	Király Sándor dr.	Bp	35
Keller Péter	Ph	74	Király Vajk	Ph	92
Kemenes Ottó	Bp	39	Királyfalvi Kraft Károly	Eg	31
Kemény András	Ph	80	Kis Horváth János	So	48
Kemény Béla	Ph	51	Kis Norbert dr.	Ph	94
Kemény Gábor	Ph	98	Kis Iván		
Kemény Gyula dr.	Ph	54	Kisida István	Gy	68
Kemény István	Ph	58	Kiskéry Lóránd dr.	Ph	53
Kende György	Bp	52	Kisnemes János dr. sac.	Gy	57
Kende György	Ph	64	Kiss Elemér Vilmos	Bp	39
Kenéz György	Ptl		Kiss Éva	Ko	46
Kenéz Károly	Gy	88	Kiss Ferenc		
Kensey Hápka Dániel	Ko	41	Kiss G. Barnabás OFM	Gy	71
Keöves Ferenc	Ph	59	Kiss György	Ph	67
Keöves György	Ph	62	Kiss György dr. sac.	Eg	49
Kepler László	Bp	37	Kiss Gyula	Ph	66
Kerekes Ferenc	Pp	49	Kiss Imre	Gy	45
Kerekes József	...		Kiss Imre	Eg	50
Kerekes László	Ph	56	Kiss István	Kg	38
Kerényi A. Ödön	Bp	37	Kiss János	Gy	50
Kerényi Ervin dr.	Ph	70	Kiss József dr.	Ph	77

Kiss József dr.	Ph	80	Komáromi László	Eg	38
Kiss József sac.	Gy	69	Komáromi Zsolt	Ph	98
Kiss Károly	Ph	86	Komlós Ferenc	Bp	51
Kiss László	Ph	52	Komlóssy Attila dr.	Ph	67
Kiss László	Gy	80	Kommenda Lajos	Kg	46
Kiss László sac.	Gy	85	Komoczy Béla	Ph	56
Kiss László dr.	Ph	60	Kondás Sándor sac.	Gy	74
Kiss László sac.	Gy	69	Kondé László	Gy	46
Kiss Miklós	Kg	53	Kondor Antal dr.	Kg	40
Kiss Nándor	Ph	69	Kondor István	Kg	38
Kiss Péter	Ph	75	Kondor Lajos SVD	Gy	48
Kiss Róbert dr.	Gy	85	Kontor Elemér József dr.	So	46
Kiss Sándor	Kg	40	Konzili Ignác	Gy	78
Kiss Zoltán Géza BSC	Bp	41	Koór Sándor dr.	Ph	65
Kiss Zsolt sac.	Ph	87	Koppán András	Ph	91
Kiss Zsolt	Gy	86	Kordik László	Ko	38
Kizman István	Ph	74	Korentsy Endre	Ph	61
Klaibán Sándor	Ph	74	Korner Viktor	Kg	42
Klasz Iván	Gy	44	Korzenszky Emőd dr.	Ph	66
Kleininger József	Kg	54	Korzenszky Richárd dr. OSB	Ph	59
Klell János	Gy		Kós Rudolf dr.	Bp	33
Klemm Emil	...		Kósa András	Ph	49
Knáb János	Ph	83	Kósa Sándor	Kg	43
Knáb József	Ph	88	Kotz László dr.	Pp	47
Kobia Helmut sac.	Gy	57	Kovács Albert	Ptl	
Kóbor Gyula	So	34	Kovács Attila dr.	Ph	55
Kóczán István	Ph	73	Kovács Attila dr.	Gy	83
Kóczán Lajos	Ph	75	Kovács Béláné Krausz Mária	Cs	51
Koczfán Ferenc	Ph	62	Kovács Dezső	Cs	51
Koczor László	Pp	34	Kovács Endre dr.	Ko	34
Koczor László	Ko	38	Kovács Ernő dr.	Bp	44
Kocsis Andor	Gy		Kovács Ferenc	Kg	38
Kocsis András	Ph	76	Kovács Ferenc	Gy	43
Kocsis András	Gy	97	Kovács Ferenc	Gy	68
Kocsis Imre	Gy	36	Kovács Ferenc dr.	Ph	57
Kocsis István sac.	Ph	87	Kovács Ferenc László	Ph	60
Kohányi Balázs	Ph	81	Kovács Gabriella	Ptl	
Kohányi Gábor dr.	Ph	61	Kovács Gergely	Ph	00
Kokas Endréné Jákóy Zsuzsanna	Ko	43	Kovács Géza	Ph	
Kókay Józsefné dr.-né Bácsi Éva	Cs	53	Kovács György	Gy	64
Kolonics Gyula dr.	Ph	61	Kovács Győző	Ph	58
Koloss István	Bp	50	Kovács Imre	Ptl	
Kolossváry Gábor	Ph	74	Kovács István dr.	Ph	77
Kolozsár József	Ph	63	Kovács János	Ph	86
Kolozsár Sándor dr.	Gy	69	Kovács János	Gy	92
Koltai Jenő sac.	Gy	62	Kovács János dr.	Gy	83
Komán Béla	Eg	41	Kovács Jenő dr.	So	53
Komárik Dénes dr.	Bp	47	Kovács József	Ph	63

Kovács József	Gy	74	Krajczár Pongrác	Ph	65
Kovács József Ferenc	...		Krámlí Péter	Gy	82
Kovács József László dr.	So	51	Kránitz Ferenc	Ph	60
Kovács Kornél	Ph	92	Krein Péter	Gy	90
Kovács László	Gy	81	Kreml Ferenc vitéz	Eg	48
Kovács Péter	Gy	80	Kricsfalusy Mihály dr.	Ph	75
Kovács Rezső	So	47	Kriegler Ferenc	Ph	66
Kovács Rudolf	Gy		Kriván Miklós	Gy	52
Kovács Tibor	Gy	71	Kroll Miklós	Gy	67
Kovács Tibor dr.	Gy	50	Kubinszky Mihály dr.	Bp	45
Kovács Tibor dr.	Ph	84	Kubovich István	Eg	48
Kovács Tibor István	Ph	84	Kubovics Gyula	Eg	39
Kovacsics Pál	Bp	39	Kukor Gyula dr.	Ph	75
Kováts Attila dr.	Ph	70	Kulcsár Sándor	Gy	52
Kováts Ferenc	Bp	50	Kún Józsefné Fürcht Mária	Cs	51
Kováts György	Gy	50	Kuncz Elemér dr.	Gy	47
Kováts Sebestyénne	Ph	66	Kundermann Jenő	Ph	55
Kovordányi Krisztián	Ph	91	Kuntz Zoltán	Ph	74
Kozma B. Tamás	Gy	94	Kurcz Ferenc	Gy	85
Kozma Imre sac.	Gy	58	Kurcz Mihály dr.	Gy	50
Kozma Rikárd dr.	Bp	40	Kurucz Emma dr.	...	
Kozmon László dr.	Ko	39	Kuslits Alajos	Gy	84
Kóhalmi Bálint	Bp	52	Kuslits Béla dr.	Bp	51
Kóhalmi Kornél	Ph	95	Kuslits Ferenc	Gy	69
Kóhalmi László	Eg	34	Kuszál Balázs	Bp	48
Kóhalmi Pál	Gy	50	Kutas László	Ph	58
Kókény István	Ph	77	Kuti István	Eg	49
Kölcsényi Zoltán	Bp	53	Kuti József	Ph	73
Kölley György sac.	Bp	39	Kuti Pál	Ph	57
Kőműves Pál	So	49	Kuzma György	Ph	98
Kőműves János	Gy	66	Kükedi Vilmos	Eg	40
Könözi Béla	Eg	53	Künnle Tamás	Ph	58
Könyves Tóth Kálmán dr.	Ph	47	Kvaszinger László	Gy	77
Körmendy Kálmán	Kg	49	Lábady Csaba	Ph	81
Körmendy László dr.	Kg	51	Lábady Miklós dr.	Ph	60
Körmendy Szabolcs	Ph	89	Laborc György Péter	Ph	73
Körmöczy László	Gy	87	Laborci Jenő	Kg	45
Környei Miklós dr.	Gy	85	Laborcz Ákos dr.	Bp	34
Környei Tamás Miklós dr.	Gy	69	Laborcz Iván dr.	Bp	37
Kőrösi Kálmán	Ph	51	Laborcz Géza	Gy	
Kőrösi Péter	Ph	65	Lackovits Emőke dr.	Ptl	
Kőrösi Tamás dr.	Ph	73	Laczus Géza	Ph	58
Kóvári Ferenc dr.	Bp	33	Laczus Péter	Gy	89
Kóváry György dr.	Ph	69	Lacska Géza	Ko	46
Kóvér Ferenc dr.	Gy	72	Ladányi Gergely	Ph	98
Kóvér József	So	42	Ladó László dr.	Bp	38
Kóvesdy László	So	50	Ladocsy Gáspár dr. püspök	Gy	70
Kövessy Péter	Ph	92	Lajkó Károly dr.	Ph	66

Lajtai Katalin Catheline Nemeth	Cs	55	Locsmándi István	So	47
Lakatos Lajos	Kg	40	Lohr Ferenc	Ph	61
Lakatos László dr.	Ph	80	Lomnici Lajos dr.	Cs	53
Laki Tamás	Gy	92	Lonkay Géza dr.	Ph	65
Lakner Domonkos	Ph	98	Lovas Károly	Gy	43
Lambert Zoltán sac.	Ph	60	Lovas Róbert	Eg	43
Lámfalussy Sándor dr.	So	47	Lovassy Klára	Kg	69
Lami Jenő	Ko	49	Lökkös J-né dr.-né Gondzsinszky Zsuzsa	Cs	53
Lánczky László	Ph	64	Lőrincz Balázs Bendegúz	...	
Láng Béla	Gy	52	Lőrincz György dr.	Ph	65
Lang Dezső dr.	Gy	47	Lőrincz József Pál OSB	Ph	77
Láng István Ágoston	Ph	81	Lővey György dr.	Bp	53
Langer István dr.	Bp	43	Lővey József dr.	Ph	86
Lányi Ferenc dr.	Gy	41	Lővey József Félix OSB	Bp	50
László Ferenc dr.	Ko	41	Lubics László	Ph	81
László G. Farkas dr.	Ko	34	Lucskai Péter	Gy	72
Látits György dr.	Ph	57	Ludvig Rezső	Bp	52
Laurinyecz Mihály dr.	Gy	81	Lugossy György	Cs	53
Lay Zsuzsanna	Ptl	97	Lukács Béla	Ph	53
Lázár Ádám	Gy	66	Lukács Ferenc dr.	Ph	67
Lázár János	Gy	70	Lukácsi Tibor	Ph	81
Léber Mihály dr.	Ph	66	Lukácsi Géza sac.	Gy	76
Léber Miklós sac.	Ph	58	Lukovits Istvánné Sas Piroska dr.	Cs	52
Légár Béla	Ph	57	Macho István	Gy	62
Légli Attila	Gy	80	Madaras Aurél dr.	Bp	35
Légli Ottó	Gy	77	Madaras Jenő	Bp	40
Légrády Gábor	Ph	68	Madarász György	Ph	59
Lei Attila dr.	Ph	84	Magassy Dániel dr.	Gy	57
Leitner Jenő	Gy	41	Magos Kálmán	Eg	49
Lékai Róbert	Bp	48	Magyar Endre Lénárd	Ph	99
Lelkes Péter	...		Magyar Rezső dr.		
Lénárd György dr. sac.	Bp	43	Magyar Sándor	Ph	85
Lendvai Ernő	Gy	82	Magyaros Ferenc dr.	Ph	74
Léner Ferenc	Ph	84	Magyarosy András	Ph	60
Lengyel Antal	Ph	62	Magyarosy István dr.	Ph	58
Lengyel Ervin	Ph	98	Maják István	Eg	48
Lengyel Gyula dr. sac.	Ph	73	Májér Ferenc	Ph	91
Lenkei Tibor	Bp	37	Majér János dr.	Ko	43
Lepenye Oszkár	Bp	50	Major Ferenc dr.	Ph	65
Lepp Pál	Ph	88	Major Zsolt	Ph	77
Lévay István	Ph	91	Majsa József	Gy	45
Ligeti Angelus OFM	Ph	73	Majthényi István v.	Eg	43
Lippai Csaba sac.	Ph	81	Makay László	Bp	48
Lippay György dr.	Bp	35	Maklár Ákos sac.	Ph	90
Lippay István dr.	Bp	33	Makó László		
Lipták Béla	Ph	56	Makó Zsolt		
L.Kecskés András	Ph	60	Mányoki István	Gy	37
Locsmándi Alajos	Gy	83	Márcz Ferenc dr.	So	52

Marek József	Gy	66	Mensáros Zoltán	Bp	39
Márfi Gyula dr. érsek	Ph	62	Mentsik Győző Imre dr.	Bp	48
Markó János	Ph	63	Menyhárt Károly	Ph	57
Markó Mihály	Ph	78	Menyhárt Károly	Ph	89
Markovits Ferenc dr.	Ph	65	Mercz László	Ph	58
Márkus István	Ph	72	Merencsics István	Ph	72
Maros József	Eg	40	Merendiák Károly	Bp	44
Marossy András	Gy	73	Merényi András	Ph	81
Marossy József sac.	Gy	71	Mersei Gyula	Pp	46
Marossy Ottó	Eg	42	Messik Lajos dr.	Bp	46
Marosújvári Gyula dr.	Eg	35	Mester András	Cs	54
Marosvölgyi László	Bp	48	Mester Sándor dr.	Ph	75
Marosy András	Gy	76	Mészáros István	Ph	63
Marosy György dr.	Gy	73	Mészáros István dr.	Eg	45
Marosy J.dr-né Horváth Mária Magdolna dr.	Ko	44	Mészáros József	Cs	53
Marót János	Ph	76	Mészáros József	Ph	66
Maróth Miklós dr.	Ph	61	Mészáros Károly dr.		
Maróti Lajosné Kelemen Sára	Ph	51	Mészáros László	Eg	48
Marsó Miklós	Bp	39	Mészáros Zsolt	Ph	82
Martini László	Bp	49	Mezei András dr. sac.	Ph	64
Marton Ferenc	Ph	59	Mezei György	Gy	45
Marton István	Ph	59	Mezey Árpád	Eg	46
Marton József	Gy	76	Mező György	Ph	84
Marton Tibor	Ph	76	Mező György sac.	Ph	88
Marx Gyula dr.	So	49	Mező Imréné dr.-né	Bp	50
Máthé Antal	Pp	39	Mezriczky László	Ph	58
Mátrai Árpád	Eg	41	Michaletzky Vilmos	Bp	37
Mátrai Ferencné Nyerges Olga	Cs	52	Mihálkovichs Tivadar	Bp	51
Matuz Károly	Bp	44	Mihályi Ferenc dr.	Eg	48
Maurer Gábor	Gy	60	Mihályi Géza	Ph	48
Maurer György	Gy	83	Mihályi Levente	Ph	94
Maurer Konrád	Gy	52	Mihócza Zsolt	Ph	85
May Zsolt dr.	...		Mike György	Gy	74
McDonnell, Ari (Biczó Aranka)	Ph	56	Mikes Ferenc dr.	Bp	32
Mecséri István sac.	Gy	58	Mikes István	Bp	52
Medgyesy Mihály	Ph	56	Miklósfalvi Gusztáv	Ph	71
Medveczky Miklós	Ph	69	Miklószy Dezső	Bp	39
Medvei Tibor	...		Mikófalvy Bertalan dr.	Eg	47
Megyeri Sándorné	Ph	72	Mikolcsó László	Bp	40
Megyeri Pál	Ph	57	Mikulásik Endre	Ph	83
Meggyes Bálint dr.	Ph	64	Milanovich László	Gy	47
Meggyes Gábor	Ph	60	Milanovics János	...	
Méhes Előd dr.	Ko	39	Miló Miklós sac.	Ph	68
Méhes Gábor dr.	...		Mischinger Ferenc sac.	Ph	
Méhes Károly	Ph		Misefay Tibor dr.	Bp	53
Méhes Miklós dr.	Bp	40	Miszlai József	Ph	64
Melegh Attila László	Pp	46	Mitterer Ákos	Ph	75
Mensáros Tamás	Ph	74	Mocsári Miklós	...	

Módos Tibor	Ph	66	Mugits Károly dr.	Gy	71
Mogyorós Miklós	Kg	51	Murányi Gyula	Ph	67
Mohácsi Károly dr.	Eg	43	Murányi Mihály	...	
Mohácsi Péter	Ph	79	Mustos Péter	Ph	69
Mohi-Mayer György	Bp	44	Muzsai Géza dr.	Gy	49
Mohilla Rezső	Gy	49	Müller Imre	Ph	60
Mohos András	Gy	74	Nagy Aladár v.	Eg	42
Mohos László	Ph	77	Nagy Álmos István	Gy	85
Molnár A. J. Attila	Bp	49	Nagy András	Gy	89
Molnár Attila	Gy	71	Nagy Antal	Ko	39
Molnár Attila	Gy	89	Nagy Béla dr.	Ph	61
Molnár Dénes dr.	Gy	70	Nagy Csaba Attila	...	
Molnár Ernő	Bp	34	Nagy Endre dr.	Ph	60
Molnár Gábor	Ph	89	Nagy Ferenc	Bp	40
Molnár Gábor dr.	Ph	67	Nagy Ferenc	Ph	85
Molnár György dr.	Ph	78	Nagy Ferenc dr.	Bp	33
Molnár István	Ph	64	Nagy Gáspár	Ph	67
Molnár János Szabolcs	Gy	62	Nagy György	So	
Molnár Jenő	Gy	80	Nagy György	Ph	70
Molnár Jenő dr.	Gy	55	Nagy Imre dr. sac.	Eg	53
Molnár Lajos dr.	Ph	82	Nagy János dr.	Kg	52
Molnár László	Ph	67	Nagy Jenő dr.	Gy	46
Molnár László dr.	Ph	58	Nagy Jenő László	Gy	86
Molnár Mihály	Pp	44	Nagy József	So	45
Molnár Miklós	Gy	50	Nagy József	Ptl	
Molnár Miklós	Ph	71	Nagy József dr. sac.	Ph	60
Molnár Richárd	Ph	98	Nagy József Miklós dr.	Ph	68
Molnár Zoltán dr. vitéz	So	32	Nagy Károly	Kg	50
Molnár Zsolt	Gy	85	Nagy Károly	Ph	66
Molnár Zsolt	Ph	93	Nagy Károlyné dr.-né Kurucz Emma dr.	Cs	53
Mondovits István	Ph	50	Nagy Lajos	Gy	59
Mondovits Lajos	Gy	45	Nagy Lajos	Ph	81
Monostori Rezső	Bp	48	Nagy László	Gy	37
Monszpart, Adalbert (Béla) Dipl. Ing.	Cs	51	Nagy László	Eg	41
Móri János	Bp	36	Nagy László	Gy	65
Móricz Béla	Ph	62	Nagy László	Gy	65
Morva László dr.	Gy	50	Nagy László	Gy	66
Morvai Imre Pio O.H.sac.	...		Nagy László dr.	Gy	38
Morvai László	Ph	66	Nagy Mihály dr.	Cs	54
Morvai Pál dr.	Gy	35	Nagy Péter	Ph	82
Mosolygó Béla	Ph	72	Nagy Sándor	Ph	57
Mosolygó Dénes	Ph	72	Nagy Szabolcs	Ph	98
Mosolygó Dénes ifj.	Ph	98	Nagy Tamás	Ph	89
Mosolygó Marcell dr. sac.	Ph	72	Nagy Zoltán	Gy	65
Mosolygó Péter sac.	Ph	92	Nagybacsoni Béla dr.	Ph	74
Mosolygó Tamás sac.	...		Nagygyörgy Elemér	Ph	60
Mosonyi Richárd	Ph	81	Nagygyörgy Szilveszter	Ph	65
Mosonyi Péter	Gy	95	Nánai László	Eg	46

Nedeczky Árpád dr.	Ph	70	Németh Zoltán sac.	Gy	73
Nedeczky Ferenc	Ph	71	Némethy György dr.	Gy	40
Nedeczky (Ferenczi) Attila	Gy	84	Nényei Zoltán Benedek	Ph	90
Nedeczky György dr.	Bp	36	Neuberger János	Gy	43
Nelhiebel Gyula	Eg	49	Niederland Vilmos dr.	Gy	48
Nelhiebel József dr.	Eg	46	Niszler László	Eg	48
Nemcsics Antal dr.	Pp	45	Nizsalovszky László dr.	Gy	45
Nemcsik János dr.	Ph	95	Nobilis Máriaó püspöki tanácsos	Ph	84
Nemes András	Gy	78	Nógrádi László	Cs	53
Nemes Gábor	Ph	80	Nógrádi László	Ph	66
Nemes József	Ph	53	Nógrádi Péter	Ph	00
Nemes Zoltán	Ph	77	Nónay, T. Tamás	Bp	44
Németh Andor dr.	Bp	37	Nonn Ferenc	Bp	51
Németh András	...		Novák Antal	Gy	50
Németh Antal	Bp	52	Novák Árpád	Ph	80
Németh Attila	Eg	47	Novák Péter	Gy	96
Németh Barnabás	...		Nyárai Horváth Péter	Ph	85
Németh Csaba	Gy	84	Nyirai Csaba dr.	Ph	86
Németh Csaba dr.	Gy	89	Nyíri Szabó Attila	Ph	84
Németh Csóka Mihály dr.	Kg	45	Obbágy László	Gy	67
Németh Ernő	Gy	82	Oberling Antal	Gy	83
Németh Ferenc	Gy		Oberling János dr.	Gy	79
Németh Ferenc dr.	Gy	43	Ohetring Pál	Ptl	
Németh Gábor dr.	So	47	Ódor Tamás	Ph	78
Németh György	Gy	39	Oláh András László	Gy	91
Németh György	Gy	66	Oláh Gyula		
Németh György dr.	Ph	52	Oláh János dr.	Kg	45
Németh Imre	Gy	74	Oláh Lászlóné dr.-né Thomschitz Sarolta	Ko	30
Németh Imre (James Nemeth)	Pp	49	Olajos Csongor	Ph	59
Németh István	Ph	61	Olasz Imre	Ph	55
Németh István	Ptl	96	Olgyay György prof. PhD	Ph	48
Németh István dr.	Gy	74	Olofsson Károly Placid dr. OSB	Bp	33
Németh Iván	Gy	66	Orbán Aladár dr.	So	50
Németh Iván dr.	Ph	69	Orbán István sac.	Gy	68
Németh János dr.	Ph	69	Ormai Lóránt	Ph	64
Németh Jenő	Pp	48	Ormándy József	Eg	40
Németh József dr.	Ph	88	Oross Imre dr.	Gy	49
Németh Lajos	Ph	79	Orosz Ferenc	Ph	81
Németh László	Pp	45	Orosz Imre	Gy	88
Németh László	Ph	54	Orosz Károly	Ph	81
Németh László	Ph	84	Orosz Lajos sac.	...	
Németh László dr.	Gy	66	Orosz Lajos	Ptl	
Németh László dr.	Ptl	75	Orosz László Atanáz	Ph	78
Németh Szilárd dr.	Ph	81	Orosz Péter dr.	Ph	71
Németh Szilveszter	Ph	79	Osvald Árpádné Melcher Edith	Ko	44
Németh Tamás	Gy	87	Osztermayer László	Gy	89
Németh Tihamér	Ph	78	Osztie György	Bp	51
Németh Zoltán	Gy	00	Osztovcics Dénes	Gy	49

Osztrotsits László	Gy	83	Papp Miklós	Ph	79
Ott György	Gy	52	Papp Szabolcs dr. sac.	Ph	86
Ott Gyula dr.	Gy	36	Papp Zoltán	Bp	47
Ölbei László	Ph	76	Parászka László dr.	Eg	51
Ősz István	Ph	63	Pardavi Andor dr.	Gy	43
Packer Pál dr.	Gy	62	Páros Zoltán	Gy	43
Pácz Gábor	Gy	78	Pasteiner Iván	Bp	39
Padeczký Józsefné			Pásztó Péter dr.	Bp	48
Paiger István	Gy	77	Pataki András	Ph	75
Pákh Tibor dr.	Ko	42	Pataki László	Ph	89
Pákozdi József	Ph	81	Patkó Márton	Ph	58
Paksa István dr.	Ph	65	Patonai László dr.	Gy	48
Pál József dr.	Bp	35	Pattantyús Ábrahám Ádám dr.	Ph	47
Palásty István	Ph	85	Pattantyús Ábrahám Tamás dr.	Gy	51
Páldi László	Eg	45	Pátzay József dr.	Gy	85
Pálfi Antal	Gy	52	Paulay Dezső	Bp	42
Pály Aladár dr.	So	47	Paulik Dezső	So	53
Pálhegyi Sándor	Gy	87	Paulina András	Ptl	52
Pálhidai Rezső	Pp	42	Paulovits Imre dr.	Bp	51
Palikó Barna	...		Pavek László	Gy	42
Palinay Gyula	Ko	30	Péché Béla	Ph	61
Palinay László dr.	Ko	33	Péché Kálmán	Ph	57
Pálinkás Attila dr.	Ph	80	Péché Szabolcs dr.	Ph	59
Pálinkás István SVD	Kg	48	Péczely Tibor	Bp	51
Pálinkás Péter	Ph	98	Pécsi Márton dr.	Eg	43
Palkovics Szilárdné dr.-né Legeza Jolán	Cs	51	Pék Győző	Ph	73
Pálkóvi Gyula	Gy	40	Pekk Antal	Ph	58
Pálla József	Ph	84	Péley Iván dr.	Ko	44
Pállinger Ottóné dr.-né Thierry Éva	Cs	53	Pellionis Péter	Ph	63
Pálmai Péter Godfréd OSB	Bp	43	Pem László dr. PhD sac.	Ph	70
Palócz András	...		Perczel Béla	Gy	76
Palotai Károlyné Solymár Vera	Ph	57	Peresztegi Gyula	Ph	76
Palotás Tibor	Ph	64	Péringér Miklós	Gy	
Pálvölgyi Attila dr.	Ph	89	Perlaki Ferenc	So	40
Panek I. Ödön	Bp	39	Perschi Ottó dr.	So	42
Pap Gyula	...		Pesztenlehrer István dr.	Gy	58
Pap János dr.	Gy	79	Petán Imre	Bp	48
Pápai János Gyula	Gy	46	Petánovics Katalin dr.	Ptl	
Papanek Ernő	Ph	83	Pete András	Gy	69
Pápay István	Gy	46	Péter Béla dr.	Ph	47
Papp András sac.	Ph	82	Pétercsák Maxim	...	
Papp Béla dr.	...		Péterfi Árpád	Gy	52
Papp Ferenc	Ph	70	Pethes Flórián	Gy	56
Papp György Mag. sac.	Ph	74	Pethő István	Ph	65
Papp István	Gy	67	Pethő Szilveszter dr.	Gy	42
Papp János dr.	Ph	60	Petik Ferenc dr.	Gy	47
Papp Károly	Ph	62	Pető Klára	...	
Papp László	Gy	74	Pető László dr.	Bp	46

Pető Vilmos	Bp	44	Pozsgai Zoltán dr.	Ph	51
Petőcz Miklós dr.	Gy	38	Prauer János	Gy	57
Petőfalvi István	So	51	Pregitzer Ernő	Bp	48
Petrás Antal	Gy	36	Pregun István dr. sac.	Ph	61
Petróczy Gábor	Gy	62	Prohászka János	Eg	48
Pettkó Szandtner Aladár	...		Prokopp László dr.	Bp	49
Piatró Antal	Eg	47	Prokopp Sándor	Bp	46
Piliskó Ferenc	Ph	67	Prónay Aladár	Bp	48
Pinezich Ákos	So	50	Prugberger Emil dr.	Ph	57
Pintér Gábor	Gy	92	Pucz (Putz?) András	Gy	81
Pirisi Péter	Gy	79	Puchner Károly	Ph	60
Pirisi Tibor	Ph	88	Puhavics Mihály	...	
Pirót László dr.	Ph	78	Puhr Károly	Ph	78
Pleidell János	Ko	35	Pulsfort Edwárd	Ph	81
Pletenyik Zoltán	Ph	95	Pup Vilmos	Gy	66
Plochmann Pál	Gy	58	Pusker Imre	...	
Plósz Béla	Ph	59	Puster Ernőné Kaubek Sarolta	Ko	46
Pock Vilmos	Gy	68	Putnoki Péter	Ph	75
Podlovics Péter	Ph	84	Rab Attila	Ph	60
Pogány András	Gy	61	Rába László	Gy	
Pogátsa Gábor dr.	So	50	Rábl Ferenc Antal	Ph	55
Pogátsa-Murray József dr.	Gy	47	Rácz Béla	Gy	50
Pohárnok Péter dr.	Gy	49	Rácz Béla	Gy	69
Pohl Tibor dr.	Ph	68	Rácz György	Gy	85
Polák Miklós	Eg	50	Rácz Iván	Gy	31
Polán Hildebrand OSB	So	48	Rácz Miklós	Gy	93
Polgár Károly	Eg	47	Radán György	Bp	42
Polgár Kornél	Gy	43	Radda István	Ph	57
Pólik Sándor	Ph	98	Radics János dr.	Ph	58
Polniczky József	Ph	55	Radnai Imréné	Ptl	
Polniczky Zsolt	Gy	86	Radnai István	Ph	75
Pompéry Béla dr.	Bp	36	Radó András	Gy	64
Pongrácz József dr.	Ph	69	Radziwon András	Gy	88
Pongrácz Róbertné Lendvay Anna	Ph	57	Rajczy András	Cs	50
Ponory (Klimó) Viktor	Bp	40	Rákász Márton	...	
Pór András	Gy	82	Rákos Gyula	Ph	54
Pór Gábor	Gy	84	Rakovits Zoltán dr.	Ph	58
Pór Péter	Gy	87	Rakusz Zoltán	Ko	41
Poós Miklós	Bp	40	Ramada Péter	Ph	98
Pordán Mihály dr.	Pp	50	Rapkey László	Gy	50
Pósfai László sac. (szalézi)	Eg	42	Raskó György	Ph	70
Posgay György	So	46	Ratatics Mihály	Gy	76
Posgay Györgyné Rády Mária	Ko	47	Ráti József	Ph	69
Póta György	Ph	64	Rátkai Imre	Gy	86
Pótsa Róbert Emil	Eg	43	Rátkai László dr. sac.	Gy	62
Povázsai Károly	Gy	50	Rauchmarter Tamás	Gy	66
Pozsgai Jenő dr.	Ph	67	Rausz Ágoston	Bp	50
Pozsgai József	...		Rechnitzer Hubert	Gy	52

Rédly Dénes	Ph	55	Rózsa Antal	Ph	54
Rédly Dénes ifj.	Ph	86	Rózsa Attiláné özv.	Ph	73
Rédly Elemér dr.	Ph	53	Rozsonits István	Gy	71
Rédly László	Bp	51	Rubovszky György dr.	Ptl	
Rednik András dr.	Ph	60	Rucz Károly dr.	Ph	80
Réfy Imre	Bp	40	Rudan Péter dr.	Ph	57
Reichhardt Ákos	Ph	53	Rudolf Zoltán	Ph	98
Reichhardt Tamás	Ph	75	Ruff Flórián dr.	Ph	81
Reiner Endre	Bp	39	Ruff János	Ph	66
Rékási Zoltán dr.	Ph	80	Rumanné Bíró Nóra	Ko	46
Reményi Ferenc	Ph	85	Ruszina László	Ph	65
Reményi Viktor	So	46	Ruttmayer Imre	...	
Rendi László	Gy	47	Ruzicska Béla dr.	Bp	42
Rendi Zsolt	Ph	75	Ruzsics Balázs	...	
Rentenher I dr.	...		Rybach László	So	53
Répássy Attila	Ph	59	Sághegyi Bálint Elemér	Gy	39
Répássy Csaba	Ph	58	Ságghi Zoltán	Pp	39
Rész Albert dr.	Ko	43	Sági László	Ph	76
Rettesi István	Gy	78	Sági Péter dr.	Ph	87
Richter Vladimír	Bp	37	Salamon Ákos dr.	Bp	49
Ricsóy Béla	Bp	44	Salamon János	Ph	77
Riedel René	Ph	84	Salgó László	Ko	24
Rieger Tibor	Gy	58	Sallai Géza	Gy	85
Riemer Ödön dr.	Bp	35	Sályi Béla dr.	Bp	43
Rigler Richárd dr.	Bp	35	Samu László	Ph	69
Rigó Gyula dr.	Ph	70	Sándor György	Ph	74
Rill Attila	Ph	63	Sántha Tamás	Ph	94
Rimai János	Ph	74	Sára Botond	Ph	98
Rimfel Ferenc sac.	Ph	78	Sára Mihály	Ph	69
Ringhofer János	So	51	Sárai László Ing.	Ko	50
Ripszám (Ripmán?) István	Gy	83	Sárdy Csaba	Ph	83
Ripszám (Ripmán?) János	Gy	76	Sárdy László	Bp	48
Rödler Miklós	Ph	71	Sárdy László dr.	Ph	78
Róka Lászlóné	Ptl		Sári Gyula	Ph	60
Róka László	Gy	69	Sarlós Géza dr.	Kg	36
Róka László ifj.	Gy	88	Sarlós László	Ptl	
Roll István	Ph	60	Sárosi Zoltán	Gy	52
Rónaszéki Aladár dr. med. habil.	Ph	74	Sas Rudolf sac.	...	78
Rónaszéki Áron	Ph	97	Sasvári Géza	Gy	61
Rónaszéki Gábor sac.	Ph	81	Sasvári György	Bp	42
Rongits Ferenc	Gy	54	Sasvári László dr.	Bp	39
Rosenstingel Antal	Ph	62	Sasvári Zoltán dr.	Pp	41
Rosta László	Bp	44	Schamschula György dr.	Ph	62
Rostás Ákos	Ph	57	Schauer József	Ph	84
Rórh Péter (Róth)	Ph	98	Schéder Ákos dr.	Gy	74
Róykó Ádám dr.	Ph	80	Scheffer József	Gy	
Rozmán Miklós	Gy	68	Scheiling Antal dr.	Bp	51
Rozmán Vilmos	Kg	49	Scherer Norbert dr.	Bp	48

Scheuring Imre	Bp	49	Simonsits István	Gy	
Schindler Mátyás sac.	Ph	77	Singlovics Béla	Ph	64
Schlemmer Tamás dr.	Ph	47	Sinka András	Ph	68
Schlemmer Tamás ifj.	Ph	82	Sipos András dr.	So	51
Schmidt László	Gy		Sipos Arnold	Ph	98
Schmidt Lajos dr.	Bp	38	Sipos Dénes	Bp	51
Schmidt Pál dr.	Bp	48	Sipos László	Ph	67
Schmidt Péter dr.	Gy	70	Siposs Klára	Ko	46
Schmiedel Ferenc dr.	Gy	84	Siska Gábor	Ph	82
Schneider Ferenc	Pp	38	Sivadó János sac.	Ph	81
Schönweitz Tivadar dr.	Ph	62	Sivadó László	Ph	83
Schramkó Péter	Ph	82	Sivadó Miklós sac.	Ph	80
Schreindorfer Károly	Ph	75	Skuta Kálmán dr.	Eg	46
Schrenk Gyula	Ph	70	Smuk János	Gy	64
Schubert Miklós dr.	Gy	85	Sodró László	So	50
Schulz Gyula	Ph	88	Sója Csaba dr.	Ph	56
Schumacher István	Ph	73	Sója Kenéz	Ph	62
Schwanner Endre	Bp	46	Sója Miklós	Ph	90
Scitovszky Tamás	Bp	44	Sója Szabolcs	Ph	98
Scsaurszki Péter	Ph	65	Sója Szabolcs dr.	Ph	58
Sebestény Andor	Bp	49	Soltész János dr. sac.	Ph	76
Sebestény István	Bp	52	Soltész László	Ptl	
Sebestyén Balázs	Gy	92	Solti Balázs	Ph	99
Sebő Imre	Ph	67	Solti Endre	Cs	54
Sedlmayr Tamás	So	48	Sólymos Szilveszter dr. OSB	So	37
Seffer József	Gy	50	Solymosi Attila	Ph	98
Sellei Tamás	Ph	88	Sólyom Jenő	Gy	54
Serédi Béla	Eg	48	Somfai György	Eg	39
Serényi Tibor	Kg	51	Somogyi Endre	Eg	53
Seszták Oszkár	Gy	83	Somogyi György	Gy	65
Siegler András	Ph	60	Somogyi György	Ph	68
Siegler Péter	Ph	58	Somogyi Imre sac.	Ph	82
Sik Miklós (Nicholas Schick)	Ph	48	Somogyi István dr.	Ph	77
Sillinger Tamás dr.	Gy	83	Somogyi Szilveszter dr.	Ko	44
Simay Pál	Bp	51	Sonnevend Imre dr.	Ptl	
Siminszky Fedor	Bp	50	Soóky Júlia	Ko	35
Siminszky Zsolt	Bp	52	Soós Géza	Ph	81
Simkó Elemér dr.	Bp	50	Soós József	Gy	74
Simó István	Ph	92	Soós Pál Zoltán dr.	Pp	48
Simon Ferenc dr.	Gy	68	Soproni Géza	Bp	48
Simon Gábor	Ph	76	Soproni Zoltán	Ptl	
Simon Gábor dr.	Eg	42	Sopronyi János Pál	Ph	74
Simon György dr.	Gy	48	Sóth Ervin	Pp	48
Simon László	Ph	71	Spolarich János	Bp	44
Simon Miklós dr.	Ph	80	Sprincics Lajos	Ph	89
Simon Tamás dr.	Ph	86	Springer Ferenc dr.	Bp	38
Simon Tamás dr.	Ph	97	Springer Ferenc dr.	Bp	40
Simonics Lajos	Ko	41	Springer Miklós dr.	Bp	46

Staindl László	Bp	45	Szabó János	Ph	66
Stánitz Rudolf dr.	Gy	82	Szabó János	Ptl	
Stark Ferenc dr.	Bp	51	Szabó János dr.	Bp	34
Stefánich Jánosné Szerdahelyi Éva	Ptl		Szabó János dr.	Eg	43
Steiner Mátyás	Ph	80	Szabó Jenő	Gy	45
Steinwender József	Eg	41	Szabó József	Kg	46
Stekovics József	Kg	46	Szabó József	Cs	51
Sterl József	Gy	67	Szabó József	Gy	57
Sticzay Rezső	Cs	54	Szabó József	Gy	75
Stífner Gábor dr.	Ph	73	Szabó József Béla	Ph	64
Stipkovits István	Ptl		Szabó Kálmánné	Ptl	
Stipsicz István	Ph	56	Szabó Kornél	Ph	54
Stipsicz Josef	Ph	57	Szabó László	Ph	83
Stummer László	Gy	79	Szabó László dr.	Ph	59
Subert Péter	Ph	81	Szabó László dr.	Gy	69
Sudár János sac.	Gy	72	Szabó Örs	Gy	90
Sugár Miklósné	Ptl		Szabó Péter	Gy	75
Sumbszky Gábor	Ph	94	Szabó Sóki István	Eg	45
Surányi Béla dr.	Ph	61	Szabó Tamás	Ph	98
Surányi Gyula	Ph	76	Szakács András	Gy	39
Surányi Tamás	Ph	99	Szakács Lajosné Garancsy Julianna	Cs	51
Suskó Mihály dr.	Ph	81	Szakács László dr.	Gy	47
Sükösd József	Ph		Szakolczai György dr.	Bp	46
Süle András sac.	Pp	34	Szalai Attila	Gy	92
Süle Lajos	Gy	71	Szalai Béla	Ph	58
Sümege Mihály	Kg	44	Szalai Béla dr.	Gy	46
Swegler Pál (M. Parny)	Kg	48	Szalai Lajos	Gy	
Szabadi János	Gy	67	Szalay Béla dr.	Ph	64
Szabadkai István	...		Szalay Endre dr.	Ph	62
Szabadváry Ferenc dr.	Kg	41	Szalay Ferenc Dipl. Ing.	Ph	53
Szabadváry László dr.	Kg	49	Szalay Ferenc sac.	So	50
Szabó Ákos	Ph	98	Szalay László	Ph	98
Szabó Ambrus	Gy	52	Szalay Miklós	Ph	69
Szabó András	Ph	83	Szalczer Lajos dr.	Ph	75
Szabó Attila	Ph	98	Szalka Béla sac.	Ph	55
Szabó Balázs	Ph	74	Szalóky Tibor	Gy	69
Szabó Béla	Gy	52	Szántay György László dr.	Ph	84
Szabó Csaba	Ph	97	Szapáry György	Ph	57
Szabó Csanád István	Kü	96	Szaploncay Miklós	Ph	80
Szabó Dezső	Ko	38	Szaradits József dr.	Gy	69
Szabó Dezső	Gy	85	Szarka István	Ph	56
Szabó Endre	Gy	49	Szarka V. László dr.	Ph	53
Szabó Endre Zerind OSB	Bp	49	Szárnyas Tibor	Ptl	
Szabó Ferenc	Ph	79	Szatmári Ferenc	Gy	47
Szabó Gyula	Gy	48	Szatmári József dr.	Bp	40
Szabó István	Gy	68	Szauer Tibor	Bp	53
Szabó István dr.	Ph	86	Szebedy Örs	Ph	75
Szabó Iván dr.	Gy	38	Szederkényi Miklós	Eg	51

Szegedy Lujza	Cs	52	Szerdahelyi Ödön	Kg	37
Szeghalmi Elemér dr.	Bp	47	Szergényi István dr.	Ph	52
Szeifert Ferenc dr. sac.	Eg	49	Szeri István dr.	Ph	72
Székely Béla	Gy	61	Szeyffert Ödön	Ph	66
Székely István dr.	Ph	70	Szfi Vince dr.	Ph	93
Székely Tiborné			Szigecsán Pál Tamás	Ph	66
Szekeny Alajos	Ph	64	Szigecsán Tamás Zsolt	Ph	89
Szekér Aladár	Ph	58	Szigeti Béla	Bp	40
Szekér Miklós	Gy	69	Szigeti Miklós	Kg	55
Székényes András	Gy	69	Szigony Gyula	Ph	74
Szele Imre	Ph	81	Szigyártó Gusztáv	Bp	54
Szelezky Józsefné dr.-né	Ptl		Szijártó Ottó	Ph	79
Szelei György SVD	Kg	37	Szijártó Zoltán	Ph	82
Szelencsik Gábor	Gy	88	Szijártó János	Gy	74
Szelestei Gábor dr.	Ph	88	Szikla Károly dr.	Ph	60
Szelestei Tamás dr.	Ptl	53	Szikora István dr.	Ph	70
Szelestei Tamás Ottó dr.	Ph	85	Szikora József	Ph	67
Szelid László	Gy	52	Szikszay László	Bp	48
Szelid Zsolt dr.	Gy	58	Sziládi Ferenc	Gy	79
Széll Kálmán	Ph	57	Szilágyi Ákos	Gy	89
Szemerjay Tamás	Ph	64	Szilágyi Béla	...	
Szemes Istvánné dr.-né	Bp	38	Szilágyi Csaba	Gy	78
Szemethy Károly	Gy		Szilveszter Péter dr.	Ph	76
Szendrő Zsolt dr.	Ph	74	Szily István dr.	Gy	43
Szendrődy Gábor	Gy	82	Szily Kornél	Ph	91
Szendrői Pál	Kg	51	Szirányi Jánosné	Ptl	
Szendrői Péter	Kg	48	Szirbik Albert	Ph	98
Szenftner József	Gy	50	Szita András	Ph	64
Szenkovits Zoltán	Eg	49	Szita Balázs	Ph	98
Szent Benedek Leányai	Ptl		Szkalák Attila	Ph	93
Szent-Iványi Kristóf	Ph	73	Szkalla Imre	Bp	41
Szentfülöpi Antal dr.	Bp	45	Szoboszlai József László	Ko	46
Szentgáthi Péter	Gy	58	Szodfridt István dr.	Gy	49
Szentgyörgyi Miklós	Gy	65	Szoleczky Ferenc	Eg	46
Szentimrey Gábor	...		Szolnoki Gyula	Gy	66
Szentirmai István dr.	Bp	50	Szombatfalvy Rudolf dr.	Bp	39
Szentirmay Szabolcs	Ph	60	Szomor Iván	Eg	54
Szentkúti Gyula dr.	Eg	27	Szórád Antal	Ko	41
Szentkúti János	Eg	39	Szovák Kornél	Ph	81
Szentmihályi Szabó Péter	Ph	63	Szovják Jenő	Kg	37
Szentmiklósi Gábor	Bp	52	Szögi András	Ph	99
Szép Ferenc	Ph	60	Szóke Attila dr.	Ph	58
Szépe László dr.	Eg	30	Szóke Géza	Ph	85
Szepes Béla	Gy	72	Szóke Gábor	Ph	84
Szepes László	Bp	46	Szőkény Tamás	Hol vag	
Szepesi Arthur	Gy	37	Sztaics István	Bp	36
Szerdahelyi Endre dr.	Kg	43	Sztankay Árpád dr.	Ph	74
Szerdahelyi László	Bp	64	Sztankó István dr.	Ph	64

Sztankovszki Ervin	Ph	73	Tarcai Zoltán	Ph	51
Sztankovszki László	Ph	76	Tarcsay József	Ph	55
Sztrányóczy Imre	Ph	94	Tari Jenő	Gy	45
Szucsányi Károly	Gy	45	Tari Zsolt sac.	Ph	87
Szuchentrunk József sac.	Gy	51	Tarnóy Egon	Bp	51
Szuchentrunk Mihály	Gy	50	Tarsoly Csaba	Ptl	
Szűcs Bertalan	Gy	67	Tarsolyné Rónaszéki Erika	Ptl	
Szűcs Imre	Ph	82	Tas József	Ph	64
Szűcs János	Ph	84	Tászler László	Ph	73
Szűcs József dr.	Kg	46	Tatár József	Eg	50
Szűcs László	Kg	46	Tauer Oszkár	Ph	67
Szűcs Lászlóné dr.-né	Ph	74	Temesi Balázs	Ph	71
Szűcs Miklós dr.	Bp	43	Temesi Tamás		
Szűts János	Bp	44	Temesy Imre	Gy	74
Tabányi György	Ph	67	Terdik M. Gergely	Ph	92
Takács Béla	Gy	66	Terdik Sebestyén	Ph	88
Takács Ernő dr.	Eg	45	Ternyák Csaba dr. érsek	Gy	72
Takács Ervin dr.	Bp	51	Ther Antal	Ptl	
Takács Ervin	Gy	83	Thomay László	Kg	43
Takács Imre	Ph	78	Thuránszky László	Bp	38
Takács István dr.	Eg	39	Tibiássy Béla	Ph	65
Takács Jenő	Gy	61	Tibold Csaba dr.	Ph	75
Takács József	Pp	34	Tihanyi Kálmán	Gy	47
Takács Krisztián	Ph	90	Tihanyi Sándor	Gy	79
Takács Lajos	Gy	50	Tilai László	Ph	99
Takács Lajos dr. sac.	Pp	55	Till István	Eg	51
Takács László	Kg	53	Till János dr.	Ph	60
Takács László	Ph	87	Timár Béla	Ph	57
Takács László sac.	Gy	63	Timár Lajos dr.	Gy	51
Takács Norbert dr.	Ph	75	Tiringer Imre	Ph	73
Takács Pál	Ko	43	Tirnitz József	So	44
Takács Péter	Gy	79	Tirnitz Tamás	Gy	90
Takács Tibor	Ph	86	Tittel Oszkár	Bp	47
Takács Zoltán ing. dr.	Ko	45	Tkálics Ferenc	Gy	47
Takáts János	So	50	Tóbiás Ervin	Bp	52
Takáts Lajos	Gy	49	Tok Miklós	Ko	40
Takátsy Péter			Tokai György	Bp	47
Takátsy Tibor			Tolnay Lajos dr.	Gy	51
Talián János	Ph	72	Tombázt Lajos	So	43
Tallos Győző	Bp	45	Tomcsányi Gábor	Ph	88
Tamás Ferenc	Gy	89	Tomka Barna	Ph	98
Tamás Gábor	Ph	67	Tomka Emil	Ph	62
Tamás János	Bp	38	Tomka József dr.	Ph	64
Tamás László	Ko	41	Tomka Miklós dr.	Ph	59
Tamása Róbert	Gy	82	Tomka Péter	Ph	64
Tamasits Ernő dr.	Gy	55	Tompos Imréné	Ptl	
Táncsics Jenő Adorján O.Praem.	Gy	46	Tomschey Ottó dr.	Bp	34
Tanyik János	Cs	54	Tonia (?) László	Ph	

Torbágyi Pál	Ph	75	Tóth László dr.	Ko	39
Torbágyi Zoltán	Ph	75	Tóth László dr.	Ph	74
Torda István dr.	Ph	67	Tóth Márton	Ph	89
Torma József	Ph	67	Tóth Miklós dr.	So	39
Tornóczi József dr.	Gy	40	Tóth Péter-Pál	Ph	91
Toron János dr.	Bp	42	Tóth Rudolf	Ko	48
Tóta Tamás	Ph	73	Tóth Sándor	Bp	48
Tóth Ádám dr.	Ph	84	Tóth Sándor	Gy	93
Tóth Ákos	...		Tóth Sándor dr.	Ph	55
Tóth Ambrus	Ph	88	Tóth Szabolcs	Ph	66
Tóth András	Ph	86	Tóth Szabolcs	Gy	90
Tóth András	Ph	90	Tóth Tamás	Ph	59
Tóth Antal	Gy	39	Tóth Tamás	Ph	
Tóth Antal Veremund OSB	Kg	42	Tóth Tamás dr.	Pp	47
Tóth Árpád	Ph	87	Tóth Tibor	Ph	81
Tóth Bálint	Ph	48	Tóth Tibor dr.	Gy	51
Tóth Béla	Gy	44	Tóth Zoltán	Pp	45
Tóth Béla	Gy	90	Tóth Zoltán	Ph	87
Tóth Béla	Ph	81	Tóth Zsolt dr.	Ph	86
Tóth Elek sac.	Ph	84	Tótmárton Balázs	Ph	69
Tóth Ernő	Kg	47	Tótmárton Tamás	Ph	71
Tóth Ferenc	Bp	37	Tónölgyi László	...	
Tóth Ferenc	Ph	68	Tölgyesi Béla	Ph	62
Tóth Frigyes dr.	Ph	59	Tölgyesi Zoltán	Ph	88
Tóth Gábor	Gy		Tömör László	Ph	77
Tóth Gergely	Ph	97	Tömördi Sándor P. Viktor OFM	Gy	75
Tóth Gergely	Ph	98	Töreky Iván	Ph	57
Tóth Gyula	Ph	75	Török József dr.	Ph	56
Tóth Imre	Ph	58	Török Lajos Sándor	Ph	57
Tóth Imre	Ph	64	Török Miklós	Gy	50
Tóth István	Ph	69	Török Péter Pál	Gy	81
Tóth István	Ph	89	Török Szabolcs	Ph	89
Tóth István dr.	Gy	38	Török Tamás	Gy	48
Tóth János	...		Trabert György dr.	Ph	63
Tóth János	Ph	98	Tremmel János	Ph	55
Tóth József	Gy	86	Treuer Sebestyén	Kg	49
Tóth József	Ph	98	Tringer László dr.	Ph	57
Tóth Kálmán	Ph	49	Trosits Ákos	Gy	78
Tóth Károly	Ph	58	Tuba Jenő	Ph	65
Tóth Károly	Ph	56	Tuboly József	Gy	74
Tóth Lajos dr.	Ph	??	Tullner János	Gy	42
Tóth László	Gy	41	Tullner Mátyás Győző	Kg	47
Tóth László	Bp	47	Tulok András	Ph	53
Tóth László	Gy	58	Turner Ferenc	Pp	43
Tóth László	Ph	63	Turner Lajos sac.	Gy	69
Tóth László	Gy	67	Udvardi Pál	Ph	64
Tóth László	Ph	73	Udvarnok Lajos (Lewis Royes)	Ko	41
Tóth László	Ph	77	Ugron András	Ph	66

Ugron Béla	Ph	64	Varga István	Ph	83
Uher Zita Magyarosy dr.-né	Ptl		Varga József	Ph	72
Uhereczky Klára	Ko	52	Varga József dr.	Gy	75
Uhlár Tivadar dr.	Pp	47	Varga Károly	Ph	80
Újfalussy Balázs	Ph	83	Varga Károly dr. prof.	Gy	48
Újfalussy Béla	Bp	45	Varga Konstantin dr.	Ph	88
Újfalussy Miklós	Ph	74	Varga Lajos dr.	Ph	54
Újj Írisz dr.	Ptl		Varga László	Ko	31
Ulbing István dr.	Cs	52	Varga László	Gy	48
Ullrich Miklós	Kg	48	Varga László	Gy	66
Unger Endre dr.	Pp	47	Varga László dr. sac.	Gy	70
Unger Ilona	Ptl		Varga László sac.	Gy	77
Urbán Tibor	Ph	84	Varga Márton	Ph	97
Úrvölgyi György dr.	Eg	48	Varga Miklós	Gy	85
Üregi Sándor	Ph	78	Varga Miklós dr.	Gy	85
Üst Géza sac.	Bp	37	Varga Ottó dr.	Ph	69
Üsth Ágoston	Gy	87	Varga Péter Piusz	Ph	79
Vadász István	Ph	66	Varga Tamás	Ph	98
Vadászi Jenő	Pp	39	Varga Tibor	Ph	84
Vadkerty Gyula dr.	Bp	39	Várhelyi Antal dr.	...	
Vadkerty György	Pp	42	Varjú József	Ph	73
Vágvölgyi Ádám dr.	Bp	40	Várhelyi Endre dr.	Ph	81
Vajda Antal			Várnai László sac.	Ph	73
Valicsek László	Eg	48	Városi Lajos		
Valkony Károly	Bp	47	Varsányi Tamás	Bp	53
Valler József	Ph	74	Várszegi Asztrik dr. OSB főapát-püspök		64
Vámos László	Gy	78	Varvasovszky János	Gy	59
Vámosi Antal	Gy	52	Vas László		
Vámosy Béla	Gy	82	Vas-Wanek László	So	48
Vancsura Gábor Imre	Ph	85	Vásárhelyi Béla	Ph	69
Vancsura László	Ph	84	Vásárhelyi János	Gy	78
Vancsura Miklós	Ptl		Vasas András	Gy	79
Vannay-Skody Tamás	Gy	86	Vass Gyula	Bp	50
Vans Ayre	Ko	52	Vaszary László	Gy	54
Várady Gábor	Ph	98	Vattay Gyula dr.	Pp	39
Varga András	So	35	Vattay László	Pp	43
Varga Attila			Vedrődi Károly dr.	Ko	39
Varga Barnabás	Gy	81	Veér András dr.	Gy	57
Varga Bertalan dr.	Ph	55	Végh László dr.	Bp	49
Varga Dezső	Ph	77	Veidinger Ottó	Pp	41
Varga Endre	Gy	83	Veiland László	Pp	39
Varga Gábor	Gy	72	Venczel Ferenc	Eg	39
Varga Gábor dr.	Ph	86	Venczel József	Kg	41
Varga Gyula dr.	Gy	77	Venezs Ernő	Ph	49
Varga Gyula István	Ph	77	Venezs György	Gy	70
Varga Imre	Bp	44	Verdes Miklós dr. sac.	Ph	63
Varga István	Ph	64	Verdes Sándor dr.	Ph	67
Varga István	...		Veres Gábor dr.	Ptl	

Veress Dávid	Ph	89	Vöröskői István	Ph	75
Veress Péter	Ph	58	Wacha Imre	Gy	50
Verő József dr.	So	51	Wachsler György	Ph	85
Vértessy Péter	Ph	60	Wáczek Frigyes	Ph	67
Veszeley József dr.	Gy	65	Wágner Tibor	Ph	78
Veszeli Tibor	Pp	39	Wallis Jánosné Tóth J.	Cs	53
Vida Imre dr.	Ph	74	Wessely Antal	Bp	49
Vida Sándor dr.	Bp	42	Wiesner Jenő	Bp	45
Vidos Árpád	Gy	50	Wilhelm Gyula	Bp	48
Vigh Béla dr.	Bp	36	Wimmer Károly	Ph	55
Vigyázó György dr.	Bp	47	Wittmann Mihály	Ph	57
Világhy András	Ph	98	Wittmann Tibor		
Világi Gyula dr.	Ko	44	Wolleszky Tibor sac.	Ph	75
Világosi Gábor dr.	Ph	74	Záborszky Csaba	Eg	45
Villányi Árpád dr.	So	45	Zachár Gyula	So	51
Villányi Béla	So	47	Zágorhidi Czigány Ákos	Gy	92
Villányi István dr.	Bp	50	Zágorhidi Czigány Balázs	Gy	84
Villányi László	Gy	60	Zágorhidi Czigány Szabolcs	Kg	46
Villányi László	Ph	64	Zakariás Zoltán dr.	So	28
Vincze Imre	Ph	71	Zalay Buda	Ph	56
Vincze Tibor	...		Zambó István	Ph	67
Vinkovits Ferenc	Gy	41	Zapf István		
Viola Ernő	Ph	81	Zárdai Gyula	Gy	62
Virág József	Ph	84	Zatik István	Ph	85
Virág Miklós	Ph	71	Zatik János dr.	Ph	80
Virágh Imre	Gy	54	Zavetz József	Ph	56
Virágh Imre Zsolt	Gy	85	Zékány Antal dr.	Bp	51
Visontai Kovách Zoltán	Ph	63	Zelescsényi Béla	...	
Visnyovszky Roland	Eg	48	Zichy Mihály	Ph	77
Vitéz József	Ph	00	Zilahy Szabó Tibor	Ph	54
Vissy László dr.	Gy	37	Zoltai György	Ph	
Vitéz Német Ádám dr.	Bp	44	Zoltai Zsolt		
Vitéz Tamás dr.	Bp	40	Zoltay Mihály	Ph	60
Vitéz Zoltán	Gy	71	Zoltay Tamás	Gy	91
Viz István	Bp	50	Zotter Alajos	Pp	45
Vizi Elek Szilveszter dr.	Bp	55	Zotter Tibor	Pp	42
Vízkelety György	Gy	70	Zsámboki Sándor	Ph	53
Vízkelety Imre	Ph	47	Zseli Miklós dr.	Ph	94
Vízvári Endre dr.	Gy	53	Zsiga János	Eg	45
Volf Kálmán	Gy	69	Zsigmond Balassa	Gy	60
Voltolina, Mária Amália	Ptl		Zsindely Ottó	So	40
Völgyi Balázs dr.	Ph	89	Zsinkó Gábor	Ph	75
Völner Pál dr.	Ph	81	Abért János	Ph	98
Vörös János	Gy	88	Ács András	Gy	73
Vörös Kálmán	Ph	74	Zsinkó Gábor	Ph	75

A BDSZ halottai,

akiknek haláláról 2001. május 1-től 2002. április 14-ig szereztünk tudomást.

Kedves Barátaink, nyugodjatok békében!

Ágh Róbert	Bp	44	Mozsolits Sándor Antal OP	So	41
Árva (Andruskó) István	Ko	43	Németh Tamás (Szenyér)	? ?	
Balla Imre	Gy	48	Payer József	So	39
Baross Dénes dr.	Bp	34	Pélyi László	Bp	38
Baross Gábor dr.	Bp	34	Poszlovszky József	Eg	40
Bérczes Rezső	Eg	33	Prikoszovich Mihály	Gy	46
Bodor Endréné dr. Rády Márta	Ko	44	Rédling Albert	Pp	40
Csoknyai Péter mag.	So	49	Róka László	Kg	51
Farkas József dr.	Gy	44	Roll Miklós	Ph	55
Fias István sac.	Eg	37	Salzinger József	Eg	47
Gábor Imre dr.	Ph	49	Somogyi Tivadar Tibor	Gy	50
Gergáczi Miklósné Tóth Katalin	Ptl		Somogyi Vince	Gy	
Gleisza István	Ko	35	Stinner László	Gy	54
Grábics Henrik	Gy	49	Szabó Imre	Pp	42
Hidvégi Imre dr.	Gy	65	Szabó Zsigmond	Bp	37
Horváth György dr.	Gy	35	Szili Ferenc	Gy	40
Horváth Imre	Bp	32	Terplán Zénó dr.	Gy	39
Horváth József	Eg	41	Tompos Imre	Ph	65
Jéhn Antal	So	31	Tóth Sándor dr.	Kg	51
Jóna Iván	Gy	45	Trombitas Andreas dr.	Bp	38
Kardos József sac.	Eg	41	Turchányi György dr.	Bp	31
Kiss Ferenc	Gy	73	Várszeghi György	Bp	34
Kovács-Kopácsy Lajos	So	34	Vastag István	Bp	51
Kulcsár László	So	35	Vendel István dr.	Gy	34
Láng József	Gy	47	Vidák István dr.	Bp	36
Leimeter István dr.	Bp	45	Zichy János A. dr.	Ph	57
Madarász Gyula dr.	Ph	54			

***Animae eorum et animae omnium defunctorum
per misericordiam Dei requiescant in pace!***

Kedves Diáktársaim!

Állandó tapasztalatunk, hogy mintegy 100 diáktársunk nálunk feljegyzett címéről sokféle ok miatt visszajön a posta. Pedig folyamatosan kapjuk a címhelyesbítéseket – ezeket hálásan köszönjük –, mégis. A legutóbbi hírlevélből is vagy 25-öt visszahozott a posta, a „rosszcíműek” csapata sajnálatos módon mindig „újratermelődik”.

A hibás címekre hiába küldünk bármit is, és még jó, ha visszahozza a posta. Egyre többet, és *külföldről talán jó címekről is* visszajön a küldemény a *címzés „nem ottani szokás szerinti”* (vagyis gépi feldolgozásra alkalmatlan) *formája miatt*. Kérem ezért, hogy *a külföldi címetekkel együtt a címzés ottani helyes formáját is próbáljátok jelezni* (sorrend, sorokba tagolás stb.) – így legalább megtudjuk, hogy konkrétan miért lett helytelen az addig helyesnek tűnő, „jól funkcionáló” cím.

Szeretettel és köszönettel várom tehát jelzéseiteket, mihelyt tudomást szereztek valaki címváltozásáról (akár levélben, akár telefonon, akár elektronikus postán), mint a nyilvántartás gondozója:

Dr. Könyves Tóth Kálmán (Ph 47)
H-1103 Budapest, Salamon u. 11/b.
Tel.: 00/36/1/262-5071
E-mail: drtk@freemail.hu